

საქართველოს მთავრობის

დადგენილება №513

2022 წლის 31 ოქტომბერი

ქ. თბილისი

ტექნიკური რეგლამენტის – ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცების თაობაზე

მუხლი 1

„დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლის მე-4 პუნქტისა და პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე, დამტკიცდეს თანდართული „ტექნიკური რეგლამენტი – ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა“.

მუხლი 2

„ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 25-ე მუხლის შესაბამისად, ძალადაკარგულად გამოცხადდეს „ტექნიკური რეგლამენტის – ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №349 დადგენილება.

მუხლი 3

დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

პრემიერ-მინისტრი

ირაკლი ღარიბაშვილი

**ტექნიკური რეგლამენტი – ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმა
თავი I. შესავალი**

მუხლი 1. მენეჯმენტის გეგმის მიზნები და მოქმედების ტერიტორიული სფერო

1. წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმა შემუშავდა ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალისა და ლაგოდეხის აღკვეთილისათვის (შემდგომში – ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები), „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.
2. მენეჯმენტის გეგმის მიზანს წარმოადგენს გრძელვადიანი მიზნების დასახვა და ამ მიზნების მისაღწევად საჭირო ღონისძიებების განსაზღვრა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებისათვის, რომლებიც უნდა განახორციელოს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციამ წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის ძალაში ყოფნის პერიოდში.

მუხლი 2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მარეგულირებელი საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩოს აღწერა

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონი, „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი და საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობა.

მუხლი 3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების შექმნის ძირითადი მიზნები

1. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის შექმნის მიზანია: ბუნების, ბუნებრივი პროცესებისა და გენეტიკური რესურსების დინამიკურ და ხელუხლებელ მდგომარეობაში შენარჩუნება და მათზე უმნიშვნელო ზეგავლენის მქონე სამეცნიერო კვლევებისა და საგანმანათლებლო საქმიანობების წარმოება, ბუნებრივი ეკოსისტემების, „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული საზღვრებს შიგნით მოქცეული ველური ბუნების შენარჩუნება და დაცვა.

2. ლაგოდეხის ადკვეთილის შექმნის მიზანია: ბუნებრივი პირობების დაცვა, რომელიც აუცილებელია ეროვნული მნიშვნელობის მქონე იმ ცოცხალი ორგანიზმების სახეობების ჯგუფებისა ან გარეული სახეობების, ბიოცენოზებისა და არაორგანული ბუნებრივი ფორმაციების შესანარჩუნებლად, რომლებიც საჭიროებენ განსაკუთრებულ ყურადღებასა და აღდგენას, ასევე „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრულ საზღვრებს შიგნით მოქცეული ბუნებრივი ეკოსისტემებისა და ბიომრავალფეროვნების აღდგენისა და დაცვის პროპაგანდა.

მუხლი 4. მენეჯმენტის გეგმის განახლების პროცესი

1. მენეჯმენტის გეგმა განახლებულია მოქმედი პროცედურების სრული დაცვით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ – დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა (შემდგომში – სააგენტო) და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ; ასევე, ადგილობრივი მოსახლეობის, არასამთავრობო ორგანიზაციების, ადგილობრივი თვითმმართველობის და სხვა შესაბამისი დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით. მენეჯმენტის გეგმა შემუშავდა კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) მხარდაჭერით, GEF-UNDP-ის პროექტის „საქართველოს დაცული ტერიტორიების ფინანსური მდგრადობის ხელშეწყობა“ ფარგლებში ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციის და საქართველოს დაცული ტერიტორიების მეგობართა ქსელის კონსულტანტების გუნდის ხელშეწყობით.

2. მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების პროცესი შედგებოდა შემდეგი ეტაპებისგან:

ცხრილი 1: ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის განახლების ეტაპები

N	თარიღი	აქტივობა
1	15.03.2021	სამუშაო შეხვედრა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასთან მენეჯმენტის გეგმის განახლების პროცესის სამუშაო გეგმის განსახილველად/შესათანხმებლად.
2	7-8, 12.04.2021	ტრენინგი/სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: (ა) მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების მეთოდოლოგიის გაცნობა; (ბ) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ძირითადი ღირებულებების, მათი საფრთხეების და საფრთხის გამომწვევი მიზეზების განსაზღვრა; (გ) დაინტერესებული მხარეების ფართო ჯგუფების განსაზღვრა.
3	24.05.2021	სამუშაო შეხვედრა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მონაწილეობით: დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის შემუშავება.
4	04.06.2021	სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის სამუშაო ვერსიის (მენეჯმენტის გეგმის I-III თავი), შერჩეული ბიომრავალფეროვნების ღირებულებებისთვის იდენტიფიცირებული პირდაპირი და არაპირდაპირი საფრთხეების და დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის გეგმის დოკუმენტის განხილვა.
5	15.06.2021	სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: პატრულირების და კანონდასრულების პროგრამის შემუშავება.
6	30.06.2021	სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის პროგრამის შემუშავება.
7	14.07.2021	სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: ეკოტურიზმის პროგრამის

		შემუშავება.
8	22.07.2021	სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვის და ხანძრის, მავნებლების, დაავადებების და ინვაზიური სახეობების პროგრამების შემუშავება.
9	28.07.2021	სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: ეკოგანათლების და საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროგრამების შემუშავება.
10	04.08.2021	სამუშაო შეხვედრა დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით: ადმინისტრაციის შესაძლებლობების გაძლიერების პროგრამის შემუშავება.
11	16.12.2021	სამუშაო შეხვედრა სააგენტოს და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასთან მენეჯმენტის გეგმის საბოლოო სამუშაო ვერსიის შესათანხმებლად.
12	17.03.2022	მენეჯმენტის გეგმის დოკუმენტის საჯარო განხილვა

მუხლი 5. მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდი

მენეჯმენტის გეგმა ძალაშია მისი დამტკიცებიდან მომდევნო 9 წლის განმავლობაში, გარდა მენეჯმენტის გეგმის 46-ე და 47-ე მუხლებისა, რომლებიც ძალაშია ახალი მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებამდე.

მუხლი 6. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილების შეტანა

1. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილების შეტანა ხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.
2. მენეჯმენტის გეგმის ძალაში შესვლიდან არაუგვიანეს მეცხრე წლის პირველი კვარტლისა, სააგენტო დაიწყებს ახალი მენეჯმენტის გეგმის მომზადებას, რომელიც მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად იქნება მიღებული.

თავი II. დაცული ტერიტორიების აღწერა

მუხლი 7. ადგილმდებარეობა და ფართობი

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კავკასიონის მთავარი წყალგამყოფი ქედის სამხრეთ კალთებზე, საქართველოს უკიდურეს ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში. ადმინისტრაციულად ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები კახეთის რეგიონში, ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში მდებარეობს. მას უკავია 24,255 ჰა და მოიცავს სახელმწიფო ნაკრძალსა და აღკვეთილს.
2. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის ფართობი შეადგენს 19,755 ჰექტარს. ნაკრძალი მოიცავს მაწიმისხევის, ლაგოდეხისხევის, შრომისხევის, ნინოსხევის, ბაისუბნისხევის და კაბალის მდინარეების აუზებს. მისი ჩრდილოეთი საზღვარი ემთხვევა საქართველოს სახელმწიფო საზღვარს რუსეთის ფედერაციასთან (დაღესტნის რესპუბლიკა). ნაკრძალს აღმოსავლეთიდან ესაზღვრება მდ. მაწიმისწყალი, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს სახელმწიფო საზღვარს აზერბაიჯანთან. სამხრეთიდან და დასავლეთიდან სახელმწიფო ნაკრძალს ესაზღვრება ლაგოდეხის აღკვეთილი, ხოლო დასავლეთიდან და სამხრეთიდან გარკვეულ ნაწილში ესაზღვრება სსიპ – ეროვნული სატყეო სააგენტოს ბაისუბნის და ფონის სატყეო უბნებს.
3. ლაგოდეხის აღკვეთილის ფართობი შეადგენს 4,500 ჰექტარს. აღკვეთილი ორი ნაწილისაგან შედგება: სამხრეთით, ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის დასახლებებსა და სახელმწიფო ნაკრძალს შორის არსებული ტყე და ჩრდილოეთით – ალპური საძოვარი, რომელიც გამოიყენება საზაფხულო საძოვრებად. ტყიან ნაწილს ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალი, ხოლო სამხრეთიდან – დასახლებული პუნქტები (სოფ. გურგენიანი, სოფ. ხიზაბავრა, სოფ. ხიზა, სოფ. კავშირი, სოფ. შრომა, ქ. ლაგოდეხი, სოფ. რაჭისუბანი და სოფ. მაწიმი). აღკვეთილის ამ ნაწილის აღმოსავლეთის საზღვარი ემთხვევა საქართველოს სახელმწიფო საზღვარს აზერბაიჯანთან და ესაზღვრება მდ. მაწიმისწყალი, დასავლეთის საზღვარს კი ბაისუბნის ქედი ქმნის, რომლის დასავლეთი ნაწილი სსიპ – ეროვნული სატყეო სააგენტოს დაქვემდებარებაშია. აღკვეთილის ალპური საძოვრების ჩრდილოეთ

საზღვარი ემთხვევა საქართველოს სახელმწიფო საზღვარს რუსეთის ფედერაციასთან (დაღესტნის რესპუბლიკა), ჩრდილო-დასავლეთით ესაზღვრება ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის ალპური საძოვრებს. აღმოსავლეთის და სამხრეთის საზღვარს კი ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალი ქმნის.

4. ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის მოსახლეობის საერთო რაოდენობა 2014 წლის ბოლო საყოველთაო აღწერის მონაცემებით 41,678-ია. ნაკრძალისა და აღკვეთილის მიმდებარე დასახლებული პუნქტებია: ქ. ლაგოდეხი, სოფლები: მაწიმი, რაჭისუბანი, შრომა, კავშირი, ნინიგორი, ხიზა, გურგენიანი, ხიზაბავრა, ბაისუბანი, ქვემო და ზემო მსხალგორი, კაბალი, განჯალა, უზუნთალა და ყარაჯალა.

მუხლი 8. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა ეროვნულ დონეზე

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, რომელიც ერთ-ერთია 14 სახელმწიფო ნაკრძალსა (IUCN Ia კატეგორია) და 23 აღკვეთილს (IUCN-ის IV კატეგორია) შორის, საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის მნიშვნელოვან შემადგენელ ნაწილს წარმოადგენს.

2. ლაგოდეხის ნაკრძალი, რომელიც შეიქმნა 1912 წელს, პირველი ოფიციალურად დაარსებული დაცული ტერიტორიაა საქართველოში. აქ წარმოდგენილია ძირითადად ხელუხლებელი ტყე, ძუძუმწოვართა კარგად შენარჩუნებული პოპულაციების დიდი მრავალფეროვნება და ენდემიზმის მაღალი დონე. ქვეყნის მასშტაბით იგი წარმოადგენს ერთ-ერთ მთავარ სამიზნეს ეროვნული ბიომრავალფეროვნების დაცვის კუთხით.

3. კავკასიის ეკორეგიონის კონსერვაციის გეგმის მიხედვით (Ecoregional Conservation Plan (ECP) For The Caucasus 2020 Edition) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები წარმოადგენს საკონსერვაციო ლანდშაფტის „აღმოსავლეთ დიდი კავკასიონი“ ნაწილს და საკვანძო ბიომრავალფეროვნების ადგილს „ლაგოდეხი“ (Key Biodiversity Area – Lagodekhi 107).

4. სამხრეთ-აღმოსავლეთით მასთან ყველაზე ახლოსაა ვაშლოვანის, ხოლო ჩრდილო-დასავლეთით – თუშეთის დაცული ტერიტორიები.

მუხლი 9. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობა საერთაშორისო დონეზე

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები განლაგებულია აზერბაიჯანისა და დაღესტნის (რუსეთის ფედერაცია) საზღვრებთან. ზაქათალას სახელმწიფო ნაკრძალი (IUCN Ia კატეგორია) აზერბაიჯანში მდებარეობს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების აღმოსავლეთით. ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება ტლიარატას აღკვეთილი (IUCN-ის IV კატეგორია) დაღესტანში. ლაგოდეხის, ზაქათალასა და ტლიარატას დაცული ტერიტორიები ერთად ქმნის დიდ საკონსერვაციო არეალს, ბუნებრივი პროცესების ეკოლოგიური სტაბილურობისა და გენეტიკური გაცვლის უზრუნველსაყოფად.

2. ზაქათალას დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციასთან თანამშრომლობით ხორციელდება კავკასიური კეთილშობილი ირმისა და აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვის ტრანსსასაზღვრო მონიტორინგი უნიფიცირებული მეთოდოლოგიის გამოყენებით. ადმინისტრაციებს შორის ხდება მონიტორინგის შედეგად მოპოვებული ინფორმაციის გაცვლა.

3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების 88% ფრინველთა კონსერვაციის მნიშვნელოვანი ტერიტორიის ნაწილია ((IBA) GEO 24), რომლის ფართობი შეადგენს 23,065.35 ჰა-ს.

4. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები წარმოადგენს ზურმუხტის ქსელის პირველ ტერიტორიას საქართველოდან. 2017 წლის 5-8 დეკემბერს, ქ. სტრასბურგში (საფრანგეთი) გამართულ, „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის“ (ბერნის) კონვენციის მუდმივმოქმედი კომიტეტის 37-ე შეხვედრაზე ლაგოდეხის (GE0000001) დაცულ ტერიტორიებს მიენიჭა ზურმუხტის ტერიტორიების სტატუსი.

მუხლი 10. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ისტორია

1. ლაგოდეხის ჩრდილოეთით მდებარე მთები და მდინარეთა აუზები ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნის ბოლოდან იწვევდა ბოტანიკოსებისა და ნატურალისტების ინტერესს. პოლონელ მოყვარულ ნატურალისტს ლუდვიგ მლოკოსევიჩს მნიშვნელოვანი ღვაწლი მიუძღვის ლაგოდეხის ფაუნისა და

ფლორის შესწავლისა და პოპულარიზაციის საქმეში. მან უშუალოდ შეუწყო ხელი რამდენიმე ენდემური მცენარის გამოვლენას და მეცნიერულ აღწერას: იულიას ფურისულა (*Primula juliae*), ლაგოდეხის ნაღველა (*Gentiana lagodechiana*), მლოკოსიევიჩის იორდასალამი (*Paeonia mlokosewitschii*), ლაგოდეხის იორდასალამი (*P. lagodechiana*). მასვე უკავშირდება კავკასიური როჭოს, როგორც დამოუკიდებელი სახეობის აღწერა. როჭოს ლათინური სახელწოდებაც ამ პიროვნების სახელთან არის დაკავშირებული – *Tetrao mlokosiewiczi*.

2. 1903 წლის დასაწყისში, ლაგოდეხის ხეობა, როგორც სანადირო მეურნეობა, იჯარით გადაეცა რუსი დიდგვაროვნების დემიდოვ სან დონატოს ოჯახს. ხეების ჭრა, მოვება და მიწით სხვა სახის სარგებლობა მკაცრად იკრძალებოდა. 1912 წელს ხეობის ნაწილი რუსეთის იმპერიის მეცნიერებათა აკადემიამ და გეოგრაფიული საზოგადოების კავკასიის ფილიალმა ნაკრძალად გამოაცხადა, რითაც ლაგოდეხი საქართველოში და მთლიანად კავკასიის რეგიონში პირველ დაცულ ტერიტორიად იქცა. იმ დროისთვის ნაკრძალი მოიცავდა 3,500 ჰექტარს – ლაგოდეხისხევს და შრომისხევს (ანწალი).

3. 1929 წელს აღნიშნული ტერიტორია პირველად გაფართოვდა. 1945 წელს ნაკრძალს მიემატა სუბალპური და ალპური საძოვრები. სახელმწიფო ნაკრძალის სტატუსი საბჭოთა ეპოქაში გულისხმობდა როგორც ფლორის, ისე ფაუნის სახეობების, და რაც მთავარია, ტყის მაქსიმალურ დაცვას. კანონის თანახმად, ადამიანის მხრიდან ჩარევა მხოლოდ სამეცნიერო-კვლევითი და საგანმანათლებლო საქმიანობით შემოიფარგლებოდა, თუმცა იყო ნადირობის შემთხვევებიც. მოსახლეობას უფლება ეძლეოდა ნაკრძალის ქვედა პერიფერიული ზონები რეკრეაციული მიზნებისა და ტყის არამერქნული პროდუქტების (მაგ., კენკრა, თხილი, სამკურნალო მცენარეები და ა.შ.) შესაგროვებლად გამოეყენებინათ.

4. საბჭოთა პერიოდში ნაკრძალის მართვას ახორციელებდა ნაკრძალების სამმართველო, რომელიც სატყეო სამინისტროს დაქვემდებარებაში იყო. 1990 წელს ნაკრძალების სამმართველო უშუალოდ დაექვემდებარა საქართველოს პრეზიდენტს. 1993 წლიდან შეიქმნა დაცული ტერიტორიების, ნაკრძალებისა და სანადირო მეურნეობების მთავარი სამმართველო. 2004 წელს ეს უწყება დაექვემდებარა გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს დაცული ტერიტორიების დეპარტამენტის სახით (ამჟამად სააგენტო).

5. 2003 წელს „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი გაიზარდა 24,258 ჰა-მდე და დაცული ტერიტორიის ორი კატეგორია გამოიყო – ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალი (22,385 ჰა) და ლაგოდეხის აღკვეთილი (1,998 ჰა), რომელსაც ერთი ადმინისტრაცია მართავს.

6. 2007 წელს ცვლილება შევიდა საქართველოს კანონში „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“, რომლის თანახმადაც ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის ფართობი შემცირდა 22,296 ჰა-მდე, ხოლო აღკვეთილის გაიზარდა 2,156 ჰა-მდე.

7. 2013 წელს „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონში შეტანილი ცვლილების თანახმად, სახელმწიფო ნაკრძალიდან აღკვეთილის კატეგორიაში 2,547 ჰა ფართობის ტერიტორია გადავიდა და ლაგოდეხის აღკვეთილის საერთო ფართობმა 4,500 ჰა შეადგინა.

8. საბოლოო განახლება განხორციელდა 2017 წელს – გაიმიჯნა აღკვეთილისა და ნაკრძალის საზღვრები, ასევე დაზუსტდა გარე საზღვრებიც.

მუხლი 11. გეოლოგია და ჰიდროლოგია

რელიეფი, გეოლოგია და ნიადაგები:

ა) რელიეფი:

ა.ა) ნაკრძალის ტერიტორია რთული მთიანი რელიეფითა და გეომორფოლოგიური სტრუქტურით ხასიათდება, რომლის ფორმირებაში მთავარი როლი მდინარეულ ეროზიას მიუძღვის. ძველი

გამყინვარების კვალი მყინვარული რელიეფისა და მორენული ნაფენების სახით სუსტადაა გამოხატული და, ძირითადად, თხემისპირა ზოლში და ქოჩალოს მწვერვალზე გვხვდება;

ა.ბ) დაცულ ტერიტორიებზე ხუთი მთავარი წყალგამყოფი ქედი: მსხალგორის, უღელტეხილის, ნინიგორის, კუდიგორის და ქოჩალოს. ეს უკანასკნელი რთული მთიანი სისტემაა და, თავის მხრივ, მოიცავს მრავალ გვერდით შტოქედსა და ხეობას;

ა.გ) ლაგოდების დაცული ტერიტორიების უდაბლეს და უმაღლეს წერტილებს შორის სიმაღლე ზღვის დონიდან 400 მ-დან – 3,500 მ-მდე მერყეობს. რელიეფი სიმაღლის მიხედვით იცვლება. დაბალ სიმაღლეებზე 400-დან 500 მ.ზღ.დ. რელიეფი შედარებით რბილია. მდინარეების კალაპოტები განიერია და ფერდობები ზომიერად დაქანებული – 5-8°. 500 მეტრის ზემოთ რელიეფი მეტად რთულდება, ბევრია ღრმა ხეობა და ციცაბო კლდოვანი ფერდობი. რთული რელიეფი დომინირებს ზღვის დონიდან 1,550 მეტრამდე. საშუალო დაქანება 20-25°-ია. განსაკუთრებით ციცაბოა სამხრეთი ფერდობები, სადაც დაქანება 60°-საც კი აღწევს. ჩრდილოეთის ექსპოზიციის ფერდობები ნაკლებად დაქანებულია. ზღვის დონიდან 1,800 – 2,200 მ-ის სიმაღლეზე რელიეფი მეტად დანაოჭებულია, თუმცა დაქანება მცირეა – 15-20°. 2,200 – 2,600 მ. სიმაღლეზე ისევ დომინირებს დიდი დაქანების 30-40° ეროზიული და ციცაბო კლდოვან-ნაშალიანი ფერდობები. ზღვის დონიდან 2,600 – 2,850 მ-ზე მყინვარული რელიეფი ხასიათდება რბილი ფორმებითა და მაღალმთის ტალღური ვაკეებით. უფრო ზემოთ კი ჭარბობს დიდი დაქანების კლდე-ნაშალიანი ფერდობები და გამიშვლებული კლდეები;

ბ) გეოლოგია და გეომორფოლოგია: ნაკრძალის რელიეფის უმეტესი ნაწილი აგებულია იურული თიხა-ფიქლებითა და ქვიშაქვებით, რომელიც დიდი დაქანების ფერდობებზე მრავალგან გამიშვლებულია. ნაკრძალის ქვედა ზონებში მდინარისპირა ტერასები აგებულია მეოთხეული პროლუვიური (ქვიანი, ქვიშნარი) ნაფენებით, რაც ზოგან გამდიდრებულია ალუვიური ჩამონატანით;

გ) ნიადაგები: დაცულ ტერიტორიებზე ნიადაგის სხვადასხვა ტიპი გვხვდება, რომელიც განსხვავდება ნიადაგის ფენის სისქის, ტენის შემცველობის, სტრუქტურისა და ნაყოფიერების მიხედვით. ამ პარამეტრების ვარიაცია ხშირად დამოკიდებულია რელიეფზე, ექსპოზიციასა და სიმაღლეზე. სამხრეთ ფერდობებზე ტყით დაფარულ ქვედა ზონებში გავრცელებულია ტყის ყომრალი ნიადაგები. სუბალპურ მდელოებზე გავრცელებულია მთამდელოს მცირე სიღრმის ხირხატაიანი ჰუმუსიანი ნიადაგები. სუბალპური სარტყლის ზედა ნაწილში ნიადაგური საფარი, ძირითადად, შექმნილია მთა-მდელოს ჰუმუსიანი ნიადაგებით. ყველა სახის ნიადაგში დომინირებს თიხნარი ნიადაგები. დეკანებში (Rhododendron) გვხვდება ტორფიან-ჰუმუსიანი მჟავე ნიადაგები. ალპური სარტყლის ნიადაგური საფარი დიდი დაქანების მქონე ფერდობებზე უმთავრესად წარმოდგენილია მთა-მდელოს კორდიანი ნიადაგებით;

დ) ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე დიდი რაოდენობით მცირე და მოზრდილი მდინარე და ნაკადულია. ნაკრძალის მთავარი მდინარეებია: კაბალი, ბაისუბნისხევი, ნინოსხევი, შრომისხევი, ლაგოდებისხევი, სალესავისხევი და მაწიმისწყალი. ყველა ეს მდინარე სათავეს დიდი კავკასიონის მთავარ წყალგამყოფზე იღებს და სამხრეთისკენ პარალელურად მოედინება. მდინარეები და ნაკადულები ალპური ჩქარი დინებით, ქვა-ღორღიანი და ხრეშიანი კალაპოტებითა და მაღალი სიმჟავის წყლით ხასიათდება. მდინარეები სხვადასხვა ზომის ჩანჩქერებს წარმოქმნიან. შრომისწყალზე 15-მდე ჩანჩქერია, რომელთა სიმაღლე 4 მ-დან 40- მ-მდე მერყეობს. მდინარე ლაგოდებისხევს 10 ჩანჩქერი აქვს, რომელთაგან უმაღლესი 80 მ-ს აღწევს. მდინარე ნინოსხევეზე მდებარე 40 მეტრიანი ჩანჩქერი ვიზიტორებში განსაკუთრებული პოპულარობით სარგებლობს;

ე) მდინარეები და ნაკადულები არსებულ ხევებსა და უბეებს ბუნებრივად მიუყვება ყოველგვარი ხელოვნური ბარიერების გარეშე. მდინარეებისა და ნაკადულების უმრავლესობა ხშირად იცვლის კალაპოტს წყალდიდობების შემდეგ. წყალდიდობები საკმაოდ ხშირია და თან დიდი რაოდენობის გამხმარი და მოთხრილ-მოტეხილი ხე-ტყე მოაქვს, რაც მნიშვნელოვნად განაპირობებს კალაპოტის ცვლას და ანელებს წყლის დინებას;

ვ) მაღალ ალპურ ზონაში არის მყინვარული წარმოშობის მრავალი ოლიგოტროპული ტბა. მათ შორის ყველაზე დიდია შავი კლდეების ტბა (ტბა ხალა ხელი), რომელიც საქართველოსა და დაღესტნის რესპუბლიკის ტერიტორიების საზღვარზე მდებარეობს. ამ ტბის ზედაპირის მთლიანი ფართობია 21 ჰა, ხოლო მაქსიმალური სიღრმე – 14 მ. ტბაში თევზი არაა, თუმცა აღინიშნებოდა თავკომბალებისა და უხერხემლო ცხოველების არსებობა;

ზ) დაცული ტერიტორიები მდიდარია მინერალური წყაროებით, რომლებიც განსაკუთრებით ბევრია ლაგოდეხისხევის ხეობაში.

მუხლი 12. კლიმატი

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ჰავა სიმაღლებრივი გავრცელებით არის გამოხატული. აქ წარმოდგენილია კლიმატის შემდეგი ტიპები:

ა) ზომიერად ნოტიო ჰავა, ზომიერად ცივი ზამთრით და ცხელი ზაფხულით, ნალექების ორი მინიმუმით წელიწადში;

ბ) ზომიერად ნოტიო ჰავა, ზომიერად ცივი ზამთრით და ხანგრძლივი თბილი ზაფხულით, ნალექების ორი მინიმუმით წელიწადში;

გ) ზომიერად ნოტიო ჰავა, ცივი ზამთრით და ხანგრძლივი გრილი ზაფხულით, ნალექების ორი მინიმუმით წელიწადში;

დ) ზომიერი ნოტიო ჰავა, ცივი ზამთრით და მოკლე ზაფხულით. ნალექების მინიმუმით ზამთარში.

2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ვერტიკალური გავრცელება განაპირობებს მნიშვნელოვან განსხვავებებს ნალექების რაოდენობასა და საშუალო წლიურ ტემპერატურას შორის.

3. ქ. ლაგოდეხისა და დაცული ტერიტორიების ქვედა ზონაში ნალექების საშუალო წლიური რაოდენობა დაახლოებით 1,100 მმ-ია და სიმაღლის ცვლასთან ერთად იზრდება, ხოლო დაცული ტერიტორიების უმაღლეს წერტილში 2,000-2,200 მმ-აც აღწევს. ნალექების მაქსიმალური რაოდენობა მოდის აპრილიდან სექტემბრამდე პერიოდში, ხოლო მინიმალური – დეკემბერსა და იანვარში. წელიწადში საშუალოდ 133 წვიმიანი დღეა. თოვლის სტაბილური საფარი მაღალ ზონებში ნოემბრიდან შეინიშნება და მაისამდე დევს (ე.ი. წელიწადში დაახლოებით 160 დღის განმავლობაში).

4. ქ. ლაგოდეხში საშუალო წლიური ტემპერატურა 12-13°C ფარგლებში მერყეობს, ხოლო 3,500 მ.ზღ.დ – 3.2°C-დან-0.3°C-მდე. ტემპერატურის აბსოლუტური მაქსიმუმი ზაფხულში +38°C-ია, ხოლო აბსოლუტური მინიმუმი ზამთარში -23°C-ია.

მუხლი 13. კლიმატის ცვლილება

1. დაცული ტერიტორიები მნიშვნელოვან როლს თამაშობენ კლიმატის ცვლილების შერბილებასა და ადაპტაციაში. კარგად მართული დაცული ტერიტორია უზრუნველყოფს იქ არსებული ჰაბიტატების დაცვას, მიწათსარგებლობის ცვლილების პრევენციას და დეგრადირებული ტერიტორიების აღდგენას, ეს კი ხელს უწყობს კლიმატის ცვლილების შერბილებას. დაცული ტერიტორიები ინარჩუნებენ მნიშვნელოვან ეკოსისტემურ სერვისებს და ამით ზრდიან კლიმატის ცვლილებისადმი მედეგობას. თუმცა, კლიმატის ცვლილება, თავის მხრივ, მნიშვნელოვან ზეგავლენას ახდენს თვითონ დაცულ ტერიტორიებზეც. ამის გამო ბევრმა დაცულმა ტერიტორიამ შესაძლოა ვერ უზრუნველყოს თავისი ფუნქცია – დაიცვას ძირითადი სახეობები და მათი ჰაბიტატები.

2. კლიმატის ცვლილების სცენარის მიხედვით 2041-2070 და 2071-2100 წლებში საბაზისო პერიოდთან (1971-2000) მიმართებით საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე მოსალოდნელია დათბობა. ეს ცვლილება ზეგავლენას იქონიებს საქართველოს დაცული ტერიტორიების ყველა ეკოსისტემაზე მეტ-ნაკლებად, თუმცა ყველაზე სწრაფი და მკვეთრი ცვლილებები მაღალმთაშია მოსალოდნელი, როგორც ერთ-ერთ ყველაზე სენსიტიურ ბიომში. კლიმატის ცვლილების შედეგად ტყის ზედა საზღვრის ვერტიკალურად მაღლა წანაცვლება შეამცირებს ისედაც ვიწრო სუბალპურ და ალპურ ზონას და, შესაბამისად, საფრთხეს შეუქმნის იქ არსებული იშვიათი სახეობების (არჩვი, აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვი, შურთხი, როჭო და სხვ.) ჰაბიტატებს. კლიმატის ცვლილების შედეგად, შეფასებების მიხედვით, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები ინვაზიური სახეობების ზეგავლენის მიღმა დარჩება, თუმცა შესაძლოა გაიზარდოს არსებული მავნებლებისა და დაავადებების გააქტიურება.

3. კლიმატის ცვლილებასთან ერთად სავარაუდოა ბუნებრივი კატასტროფების გააქტიურებაც. დაცულ

ტერიტორიებზე, ისევე როგორც მთლიანად საქართველოში, ბოლო წლებში, გააქტიურებულია ბუნებრივი კატასტროფები. ძლიერი გადაუღებელი წვიმების შედეგად ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე 2011 და 2018 წლებში ძლიერი წყალდიდობები დაფიქსირდა. 2011 წლის წყალდიდობისას ადიდებულმა მდინარეებმა 100-წლოვანი ხეები ჩამოიტანეს, დაზიანდა ტურისტული ინფრასტრუქტურა (ჩანჩქერებთან მისასვლელი ბილიკები). საყურადღებოა, რომ ლაგოდეხში გაზრდილია თვის და წლის მანძილზე ერთ დღეში მოსული ნალექების მაქსიმალური რაოდენობა. კლიმატის ცვლილებასთან ერთად მოსალოდნელია, რომ ეს მაჩვენებელი 2041-2070 წლებში გაიზარდოს 20%-ით, ხოლო 2071-2100 წლებში 9%-ით, რაც სავარაუდოდ გაზრდის გეოლოგიური პროცესების აქტივობას.

მუხლი 14. ლანდშაფტები

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები მდებარეობს კავკასიონის მთავარი ქედის სამხრეთ კალთებზე, საქართველოს უკიდურეს ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში. ამ ნაწილში კავკასიონი არ გამოირჩევა დიდი სიმაღლის მთებით, მაგრამ მისი კალთები ზღვის დონიდან 400-დან 3,500 მ-მდე მკვეთრად აღიმართება ალაზნის ველის ვრცელი დაბლობიდან, რითაც მაქსიმალური სიმაღლეთა სხვაობა მთების ძირიდან წვერამდე 3,100 მ-ს აღწევს.

2. დაცული ტერიტორიების უმეტესი ნაწილი (დაახლოებით 13,000 ჰა) დაფარულია სხვადასხვა ტიპის ფოთლოვანი ტყეებით ზღვის დონიდან 400-1,850 მ-მდე. ლანდშაფტი წარმოადგენს ტყით დაფარულ მთიან მასივს წყალგამყოფებითა და ღრმა ხეობებით. აღინიშნება სტრუქტურითა და სახეობრივი შემადგენლობით განსხვავებული ფოთლოვანი ტყის სხვადასხვა ტიპი. ტყის ცენოზის კონკრეტული ტიპები ერთმანეთს ენაცვლება სიმაღლისა და ექსპოზიციის მიხედვით.

3. ტყის სარტყლის ზემოთ უკვე სუბალპური ლანდშაფტი გვხვდება, რომელსაც დაახლოებით 7,000 ჰა ფართობი უკავია ზღვის დონიდან 1,850 მ-ს და 2,500 მ-ს შორის. ამ ლანდშაფტისთვის დამახასიათებელია სუბალპური ტყეების, სუბალპური ბუჩქნარებისა და მდელოების მოზაიკა. ლანდშაფტების ამ სამი მთავარი ელემენტის გავრცელების კანონზომიერებები უმეტესწილად დამოკიდებულია ექსპოზიციასა და სიმაღლეზე. ზღვის დონიდან 1,800-2,200 მ-ზე რელიეფი საკმაოდ რთული და დანაწევრებულია, თუმცა, გვხვდება მარტივი ფორმებიც. სუბალპური მეჩხერი ტყეები, ჩვეულებრივ, ზღვის დონიდან 2,100-2,300 მ-ზეა განვითარებული და ხასიათდება განსხვავებული სტრუქტურისა და ფორმის თვალსაზრისით – უმთავრესად წარმოდგენილია მეჩხერი ე.წ. პარკისებური და ტანბრეცილი ტყეებით, რაც ძლიერი ქარებისა და თოვლის წნევისაგან არის განპირობებული.

4. ალპური ლანდშაფტები ზღვის დონიდან 2,450-2,500-დან 3,000 მ-მდე გვხვდება. ამ უტყეო ლანდშაფტებს დაახლოებით 4,000 ჰა ფართობი უკავია, ხასიათდება ციცაბო, კლდოვანი და ასევე რბილი და მომრგვალებული რელიეფებით. ეროზიული, კლდოვანი და კლდენაშალიანები ამ ლანდშაფტის მთავარი დამახასიათებელი ფიზიკური ნიშანია. რელიეფი მაღალი დახრილობით გამოირჩევა (35-40°). აღსანიშნავია, ე.წ. დემიდოვის ნაშლები, რომელიც ყველაზე დიდი ნაშალებია დაცულ ტერიტორიებზე. ლანდშაფტის სხვა მნიშვნელოვანი მახასიათებლებია შედარებით რბილი რელიეფის ფორმები (ე.წ. მყინვარული ცირკები) და მცირე მყინვარული ტბები. რბილი რელიეფი უმეტესად ალპური ზონის შუა ნაწილს ახასიათებს ზღვის დონიდან 2,600-2,850 მ-ის სიმაღლეზე. სხვადასხვა ფიზიკური თუ გარემო ფაქტორი ალპური მდელოების, კლდოვანი ფორმებისა და კლდენაშალიანების მოზაიკას ქმნის. ალპური მდელოების ერთ-ერთი დამახასიათებელი ნიშანია ალპური ხალები, რომელიც შედარებით უფრო ტენიან ადგილებში, ჩაღრმავებებსა და ვაკეებზე ვითარდება და მრავალფეროვანი ფლორით გამოირჩევა. ნაშალები მეჩხერი მცენარეული საფარით ხასიათდება და ფლორისტული შემადგენლობაც მეტად თავისებურია.

5. სუბნივალური ზონა ზღვის დონიდან 3,000-3,500 მ-ის სიმაღლეზე ვითარდება. ამ ზონისთვის დამახასიათებელია მეტად რთული რელიეფი დიდი დაქანების კლდენაშალიანი ფერდობები და გაშიშვლებული კლდეები. მცენარეები აქ მცირე დაჯგუფებების სახითაა წარმოდგენილი, რომელიც ქარებისგან შედარებით დაცულ ადგილებში ვითარდება, სადაც ნიადაგის თხელი ფენაა წარმოქმნილი.

მუხლი 15. ჰაბიტატები

1. ტყის სარტყლის ქვედა ზონა: ჰაბიტატის ეს ტიპი გვხვდება ზღვის დონიდან 400 მ-დან 1,050 მ-ს შორის სიმაღლეებზე და შედარებით რბილ (5-8° დაქანება) რელიეფურ ადგილებსა და დიდი დაქანების

კლდოვან ფერდობებს, ღრმად ჩაჭრილ ჩანჩქერიან ვიწრო ხეობებს მოიცავს. ტყის სარტყლის ქვედა ზონაში წმინდა წიფლნარი ტყეები დომინირებს. სამხრეთ-დასავლეთისა და სამხრეთ-აღმოსავლეთის ფერდობებზე გაბატონებულია რცხილნარები და შერეული ფართოფოთლოვანი ტყეები. ქვედა იარუსი არ ვითარდება ან სუსტადაა განვითარებული. ბალახოვანი საფარი ჩვეულებრივ ვითარდება მხოლოდ ტყის ფანჯრებში.

2. ტყის სარტყლის შუა ზონა: ტყის შუა ზონა მდებარეობს ზღვის დონიდან 1,000 მ-დან 1,550 მ სიმაღლეზე და ხასიათდება უაღრესად რთული ღრმა ხეობებით, ხევებით და ძლიერ დანაწევრებული რელიეფით. ტყის საფარი სტრუქტურისა და სახეობების მხრივ მრავალფეროვანია. გაბატონებულია წიფლნარი (*Fageta, Fagus orientalis*), წიფლნარ-რცხილნარი (*Fago-Carpinetum; Carpinus caucasica*) და რცხილნარი (*Carpinetum, C. caucasica*) ტყეები. კლდოვანი ადგილები (რომლებიც მრავლად გვხვდება, განსაკუთრებით კი სამხრეთის ექსპოზიციის ფერდობებზე) მდიდარია ენდემური და რელიქტური მცენარეებით, მათ შორის უთხოვარი (*Taxus baccata*), პასტუხოვის სურო (*Hedera pastuchovii*), მაღალი მოცვი (*Vaccinium arctostaphylos*), ლაგოდეხის იორდასალამი (*Paeonia lagodechiana*), მლოკოსევიჩის იორდასალამი (*Paeonia mlokosewitschii*), ლაგოდეხის ნაღველა (*Gentiana lagodechiana*), ჩვეულებრივი წაბლი (*Castanea sativa*), ქართული თხილი (*Corylus iberica*) და ა.შ. ეს ჰაბიტატები მოიცავს ქალწულებრივი ტყეების დიდ კორომებს.

3. ტყის სარტყლის ზედა ზონა: ზედა ზონის ტყეები გვხვდება ზღვის დონიდან 1,500 მ-დან 1,850 მ-ის სიმაღლეზე. რელიეფი მეტად რთულია, ფერდობები კი – ძლიერ დაქანებული (60°). რელიეფის შედარებით რბილი ფორმები გვხვდება ჩრდილოეთის ექსპოზიციის კალთებზე. ტყეებიდან დომინირებს წიფლნარები, წიფლნარ-რცხილნარები და შერეული ფართოფოთლოვანი ტყეები. ტყის სტრუქტურა და შემადგენლობა მნიშვნელოვნად იცვლება დაქანების მატებასთან, ექსპოზიციასთან და განსაკუთრებით კი სიმაღლის ცვლილებასთან ერთად. წიფლნარის კორომებითაა დაფარული ჩრდილოეთის, აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ექსპოზიციის ფერდობები და ასევე ნაკლებად ციცაბო სამხრეთი ფერდობები. სამხრეთის ექსპოზიციის დიდი დაქანების (30-50°) ფერდობებზე დომინირებს წიფლნარ-რცხილნარები და შერეული ფართოფოთლოვანი ტყეები. დიდი დაქანების კლდოვან ფერდობებზე გავრცელებულია შერეული შემადგენლობის, მეჩხერი ტყეები. ტყის სარტყლის ზედა საზღვართან (ზღვის დონიდან 1,700-1,800 მ) სულ უფრო ხშირად ჩნდება ტყის ფანჯრები. წიფლნარის კორომების შემადგენლობაში ჩნდება სუბალპური მცენარეულობის წარმომადგენლები: მაღალმთის ბოკვი/ნეკერჩხალი (*Acer trautvetteri*), ლიტვინოვის არყი (*Betula litwinowii*), ცირცელი (*Sorbus caucasigena*), მაღალმთის მუხა (*Quercus macranthera*) და სხვ. ტყის ფანჯრების ბალახოვან საფარში ასევე დომინირებს სუბალპური სახეობები.

4. სუბალპური ტყეები: ჰაბიტატის ეს ტიპი გვხვდება ზღვის დონიდან 1,800-1,850 მეტრიდან და ტყის ზედა საზღვრამდე, რომელიც, როგორც წესი, ზღვის დონიდან 2,400-2,500 მეტრზეა (ტყის ზედა საზღვარი ჩრდილოეთის, ჩრდილო-დასავლეთისა და ჩრდილო-აღმოსავლეთის ფერდობებზე 2,250-2,300 მ-ზე და ზოგან უფრო მაღლა კი გადის). სუბალპური ტყეები წარმოდგენილია მეჩხერი, ანუ პარკისებრი და ე.წ. ტანბრეცილი ტყეებით. საკმაოდ ფართოდაა გავრცელებული მაღალმთის ბოკვის/ნეკერჩხლის (*Acer trautvetteri*), აღმოსავლური წიფლის (*Fagus orientalis*), მაღალმთის მუხისა (*Quercus macranthera*) და ლიტვინოვის არყის (*Betula litwinowii*) ტყეები. ნეკერჩხლისა და წიფლის ტყეები დომინირებს ჩრდილოეთის, დასავლეთისა და ჩრდილო-აღმოსავლეთის ფერდობებზე. ლიტვინოვის არყის (*Betula litwinowii*) პარკისებრი ტყის კორომები სამხრეთის ფერდობების გარდა ყველგან არის გავრცელებული. სამხრეთის შედარებით უფრო მშრალ ფერდობებზე ტყის მცენარეულობა ძირითადად წარმოდგენილია პარკული ტიპის მაღალმთის მუხნარით (*Quercus macranthera*). სხვა სუბალპურ ტყეებთან შედარებით რამდენადმე უფრო მაღლა ვრცელდება ლიტვინოვის არყის (*Betula litwinowii*) ტანბრეცილი ტყეები. ტანბრეცილ არყნარში ხშირად შერეულია კავკასიური ცირცელი (*Sorbus caucasigena*). ზოგან ცირცელი ისე მრავლადაა, რომ ჩამოყალიბებულია ბიდომინანტური (ორი დომინანტი სახეობა) ცირცელიან არყნარი თანასაზოგადოებებიც. სუბალპური ტყეები სტრუქტურულად და სახეობრივად მრავალფეროვანია. მრავალ ადგილას აქტიურად იჭრება სუბალპური მაღალბალახეულობისა და მდელოსა და ბუჩქნარის ელემენტები, რაც ჰაბიტატების საერთო მრავალფეროვნებას კიდევ უფრო ზრდის.

5. სუბალპური მდელოები და ბუჩქნარი: ჰაბიტატის ეს ტიპი წარმოადგენს ბუჩქნარის, მდელოებისა და მაღალბალახეულობის სხვადასხვა ვარიანტისგან შედგენილ მოზაიკურ ჰაბიტატს. ჩრდილოეთის ექსპოზიციის ფერდობებზე განვითარებულია გართხმული დეკიანები (*Rhododendron caucasicum*). ჩრდილოეთისა და დასავლეთის ფერდობებზე მცირე დაჯგუფებებისა და ფრაგმენტების სახით

წარმოდგენილია მეორადი იელიანებიც (*Rhododendron luteum*), მოცვიანი (*Vaccinium myrtillus*) და ღვიიანი (*Juniperus depressa*) ცენოზებიც. ჰაბიტატი მოიცავს პირველად და მეორად სუბალპურ მდელოებს. მეორად მდელოებს პარკისებრი და ტანბრეცილი ტყეების გავრცელების ადგილი აქვს დაკავებული, აქედან გამომდინარე, ისინი გვხვდება პირველად სუბალპურ მდელოებთან შედარებით უფრო დაბალ სიმაღლეებზე. თუმცა ეს მდელოები შედგენილობისა და სტრუქტურის მხრივ უკვე თითქმის პირველადი სუბალპური მდელოების იდენტურია. მეორადი მდელოები ფართოდაა გავრცელებული სამხრეთის, სამხრეთ-აღმოსავლეთისა და სამხრეთ-დასავლეთის შედარებით მშრალ ფერდობებზე, სადაც მათ მაღალმთის მუხნარის ყოფილი ადგილსამყოფელი უჭირავთ. სუბალპური მდელოები ძირითადად სხვადასხვა ნაირბალახოვანი შერეული თანასაზოგადოებებისაგან არის ფორმირებული.

6. ალპური მდელოები და ალპური ხალები ჰაბიტატების ეს ტიპი ფრაგმენტულადაა გავრცელებული ალპური ზონის კლდოვან წარმონაქმნებსა და ღორღიან ტერიტორიებს შორის (ზღვის დონიდან 2,450 მ-დან 3,000 მ-მდე). ალპურ ზონაში გვხვდება მცენარეულობის განსაკუთრებული ტიპი, რომელსაც ლაქისებრ-მოზაიკური გავრცელების გამო „ალპურ ხალებს“ უწოდებენ. ალპური ხალებისათვის დამახასიათებელი სახეობებია: *Alchemilla caucasica*, *Campanula biebersteiniana*, *Carex oreophila*, *Carum caasicum*, *Catabrosella variegata*, *Chamaescidium acaule*, *Colpodiumversicolor*, *Corydalis conorhiza*, *Festuca supina*, *Gentiana djimilensis*, *Gypsophila tenuifolia*, *Kobresia humilis*, *Luzula pseudosudetica*, *L. spicata*, *Minuartia aizoides*, *Nardus glabriculumis*, *Ornithogalum schmalhauseni*, *Pedicularis crassirostris*, *Phleum alpinum*, *Poa caucasica*, *Potentillagelida*, *Sibbaldia semiglabra*, *Trifolium ruprechtii*, *Trilius patulus*, და სხვ. ალპურ სარტყელში მეტწილად სამხრეთისა და სამხრეთ-დასავლეთის ექსპოზიციის ფერდობებზე ფართოდაა გავრცელებული ჭრელი წივანას (*Festuca varia*) მონოდომინანტური მკვრივკორდიანი მდელოები. დომინანტურ სახეობასთან ერთად აქ გვხვდება: *Betonica macrantha*, *Leontodon hispidus*, *Sedum involucreatum*, და *Trifolium canescens*. ალპური მდელოების დამრეც ფერდობებსა და გავაკებებზე ზღვის დონიდან 3,000 მ-მდე გავრცელებულია კიდევ ერთი მკვრივკორდიანი ფორმაცია მიგვიანი (*Nardetum*; *Nardus glabriculumis*). ასევე გავრცელებული სახეობებია ცხვრის წივანა (*Festuca ovina*), ისლები (*Carex meinshauseniana*, *C. canescens*, *C. capillaris* და *C. micropodioides*).

7. ლაგოდების აღკვეთილის ალპური სამოვრები (რომლებიც გამოიყენება პირუტყვის მოვებისთვის): 2006 წელს ჩატარებული კვლევის თანახმად, აღკვეთილში საზაფხულო სამოვრებად გამოყენებული ალპური მდელოების დიდი ნაწილი დეგრადირებულია პირუტყვის ჭარბი რაოდენობის გამო. გადაჭარბებული მოვებისა და ფეხით გათელვის შედეგად, დაიკარგა ბუნებრივი ალპური მდელოების სახეობების მრავალფეროვნება. არსებულ ბალახოვანი საფარი ნაწილობრივ ჩანაცვლდა მცირე ზომის სახეობებით – ე.წ. „მეორადი ხალები“, რომლებიც შედგება შემდეგი ბალახოვანი სახეობებისგან: მარმუჭი (*Alchemilla sericata*), ფესვმაგარა (*Sibbaldia parviflora*), მიგვა (*Nardus stricta*) და კორდისკბილა (*Euphrasia pectinata*).

8. სუბნივალური ზონის ჰაბიტატი: სუბნივალური ზონისთვის (ზღვის დონიდან 3,000-დან 3,500 მ-მდე) დამახასიათებელი მკაცრი კლიმატური პირობების გამო ეს ჰაბიტატი მოკლებულია შეკრულ მცენარეულ საფარს. მცენარეულობა მიკროდაჯგუფებების სახით არის წარმოდგენილი. მცენარეთა მიკროდაჯგუფებები, ჩვეულებრივ, 3-7-მდე სახეობისაგან შედგება, იშვიათად კი 9-11 სახეობასაც შეიცავს. სუბნივალურ სარტყელში გვხვდება: *Alopecurus dasyanthus*, *A. glacialis*, *Anthennaria caucasica*, *Anthemis sosnowskyana*, *Arenaria lychnidea*, *Carex tristis*, *Cerastium cerastoides*, *C. multiflorum*, *C. polymorphum*, *Colpodium versicolor*, *Corydalis alpestris*, *C. conorhiza*, *Draba bryoides*, *D. siliquosa*, *D. supranivalis*, *Erigeron uniflorus*, *Gnaphalium supinum*, *Festuca supina*, *Lamium tomentosum*, *Luzula spicata*, *Minuartia aizoides*, *Minuartia inamoena*, *Myosotis alpestris*, *Poa alpina*, *Sedum involucreatum*, *S. tenellum*, *Senecio taraxacifolius*, *Sibbaldia semiglabra*, *Taraxacum crepidiforme*, *T. porphyranthum*, *Thymus nummularius*, *Tripleurospermum caasicum*, *T. subnivale*, *Trisetum spicatum*, *Viola minuta* და სხვა. გავრცელებულია ასევე რამდენიმე ენდემური სახეობა: *Alopecurus dasyanthus*, *Corydalis alpestris*, *Draba supranivalis*, *Nepeta supina*, *Scrophularia minuta*, *Senecio sosnowskyi*, *Veronica minuta*, და *Viola minuta*.

9. მტკნარი წყლის ჰაბიტატები: მთების მასივებიდან გამომდინარე ნაკადულები და მდინარეები ხევების მეტად თავისებურ ლანდშაფტებს ქმნიან. ნაკადულების კალაპოტი ქვა-ღორღიანი, ხრეშიანია და დაბალი ორგანული შემადგენლობით ხასიათდება, რის გამოც ამ წყლებში მხოლოდ ისეთი თევზი ბინადრობს, რომელიც მთელი წლის განმავლობაში სწრაფ დინებასა და ცივ წყალს ეგუება, ასეთებია: მტკვრის წვერა (*Barbus lacerta*), კავკასიური ქაშაპი (*Leuciscus cephalus*), სწრაფულა ნაფოტა (*Alburnoides*

bipunctatus), მდინარის/კალმახი (*Salmo trutta*). სხვა სახეობის მტკნარი წყლის ჰაბიტატები გვხვდება ძველი გამყინვარების შედეგად წარმოშობილ და შემდეგში წყლით ამოვსებულ ჩაღრმავებებში, სადაც ოლიგოტროპული ტბები ჩამოყალიბდა. მკაცრი კლიმატით განპირობებული ტბის დაბალი ორგანული შემადგენლობის შედარებით დაბალი დონის გამო ტბებში შეინიშნება რამდენიმე სახის მიკროორგანიზმი, თავკომბალები და უხერხემლო ცხოველები, გარდა თევზისა.

მუხლი 16. ბიომრავალფეროვნება

1. ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კუთხით ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ადგილია არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ მთელი კავკასიის რეგიონში. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მრავალი სახეობა, როგორც გლობალურ დონეზე იშვიათი და საფრთხეში მყოფი სახეობები, შეტანილია ბუნების დაცვის მსოფლიო კავშირის (IUCN) წითელ ნუსხაში, აგრეთვე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ – როგორც ეროვნულ დონეზე არსებული იშვიათი და საფრთხეში მყოფი სახეობები.

2. დღეისთვის არსებული მონაცემებით, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებზე გავრცელებულია 1,000-ზე მეტი მცენარის სახეობა, ასევე, ძუძუმწოვართა 69, ფრინველთა 139, რეპტილიების 18, ამფიბიების 9, თევზების 4 სახეობა, 1700-ზე მეტი უხერხემლო ცხოველი და სოკოები.

3. ფლორის და მცენარეულობის ტიპები:

ა) ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე წარმოდგენილი სახეობებიდან 7 შეტანილია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“. 2021 წლის მონაცემების მიხედვით, ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებში წარმოდგენილი ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) „წითელი ნუსხით“ დაცული 154 სახეობის მცენარეებიდან საფრთხის ქვეშ მყოფის (EN) სტატუსი გააჩნია 2 სახეობას, მოწყვლადი (VU) – 3 და საფრთხესთან ახლოს მყოფი (NT) – 4 სახეობა;

ბ) ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე წარმოდგენილ მცენარეთა 213 სახეობა წარმოადგენს კავკასიის ენდემს;

გ) ამ პუნქტში აღწერილი მცენარეულობის ტიპების უმეტესობა რეგიონისთვის ტიპური და დამახასიათებელია. თუმცა, მცირე ნაწილი ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად მეორადი წარმოშობისაა. მცენარეულობის სივრცული განაწილება, ძირითადად, გარკვეულ ბუნებრივ კანონზომიერებებს ემორჩილება, თუმცა, გარკვეული კორექტივები ანთროპოგენურ ფაქტორებს შეაქვს;

დ) წიფლნარი ტყე (*Fageta, Fagus orientalis*): წიფლნარი ტყე ერთ-ერთი ყველაზე უფრო დამახასიათებელი და ფართოდ გავრცელებული მცენარეულობის ტიპია ნაკრძალში. გვხვდება ზღ. დონიდან 450-2,150 მ-მდე სხვადასხვა ექსპოზიციაზე. წიფლნარი ტყეები ნაკრძალში წარმოდგენილია სხვადასხვა სახესხვაობით. როგორიცაა:

დ.ა) წიფლის ტყე ქვეტყის / ბუჩქნარის გარეშე;

დ.ბ) წიფლის ტყე მაყვლის ბუჩქნარით;

დ.გ) წიფლის ტყე გვიმრის სახეობებით;

დ.დ) წიფლის ტყე მაყვლისა და გვიმრის ქვეტყით;

დ.ე) ბალახის საფარიანი წიფლის ტყე;

დ.ვ) ბალახით დაფარული წიფლის და რცხილის ტყე;

დ.ზ) ხშირი სუროთი დაფარული წიფლის ტყე;

დ.თ) წიფლის ტყე, რომელიც დაფარულია „შავი გვიმრით“;

დ.ი) წიფლის ტყე მოცვის ქვეტყით.

ე) რცხილნარი ტყე (*Carpineta*, *Carpinus caucasica*): ერთ-ერთი ყველაზე დამახასიათებელი და ფართოდ გავრცელებული ფიტოცენოზია. ძირითადად, გვხვდება მდინარეების შრომისწყლის, ლაგოდეხისწყლისა და მაწიმისწყლის ქვემო წელის ვაკეებსა და შუაწელის ფერდობებზე ზღვის დონიდან 450-1,500 მ-ის ფარგლებში. რცხილნარი ტყეების კალთაშეკრულობა 70-80 % შორის მერყეობს. დამახასიათებელი ხეებია ჩვეულებრივი წაბლი (*Castanea sativa*), ქართული მუხა (*Quercus iberica*) და ქორაფი, ნეკერჩხალი (*Acer laetum*). სხვა მნიშვნელოვანი სახეობებია: მაყვალი (*Rubus caucasicus*), თხილი (*Corylus avellana*), ზღმარტლი (*Mespilus germanica*), ჭანჭყატი (*Euonymus latifolia*), სამეფო გვიმრა (*Dryopteris filix-mas*), შალამანდილი (*Salvia glutinosa*), ხახია (*Pachyphragma macrophyllum*), ნიგვზისძირა (*Geum urbanum*), ია (*Viola odorata*), მარწყვი (*Fragaria vesca*), და სხვ. მცენარეთა ეს კლასი სხვადასხვა ვარიანტებით არის წარმოდგენილი (*Carpinetum oplismenosum*, *Carpinetum pachyphragmosum*, *Carpinetum hederosum*, *Carpinetum hederoso-dryopteridosum*, *Fago-Carpinetum hederosodryopteridosum*, *Carpinetum festucosum*, და სხვ.), რომელთა შორის ძირითადი განსხვავება ბალახოვანი საფარის დომინანტებშია;

ვ) ქართული მუხის ტყე (*Querceta*, *Quercus iberica*): მცენარეულობის ეს ტიპი ხასიათდება ნაკრძალში შეზღუდული არეალით და წარმოდგენილია პატარ-პატარა ნაკვეთების სახით სამხრეთის ექსპოზიციის ძლიერ დაქანებულ (20-35°) ფერდობებზე. გვხვდება მდინარეების: შრომისწყლის („საჯინიბოს სერი“), ლაგოდეხისწყლის („მონასტრის სერი“) და მაწიმისწყლის ხეობებში ზღვის დონიდან 400-950 მ-ის ფარგლებში. კალთაშეკრულობა 40-დან 80 %-მდე მერყეობს. დამახასიათებელ სახეობებს შორის აღსანიშნავია რცხილა (*Carpinus caucasica*), ცაცხვი (*Tilia begonifolia*) და მაღალი იფანი (*Fraxinus excelsior*). ქვეტყეში დამახასიათებელია *Cornus mas*, *Mespilus germanica*, *Lonicera caprifolium*, *L. caucasica*, *Corylus avellana* და სხვ. ზოგ შემთხვევაში ქვეტყის დომინანტია *Carpinus orientalis*. ბალახოვან საფარში ამ რეგიონისათვის ყველაზე მეტად დამახასიათებელია *Festuca montana*, *Galium odoratum*, *Primula woronowii*, *Lathyrus roseus*, *Brachypodium sylvaticum*, *Dactylis glomerata* და *Viola odorata*;

ზ) შერეულფოთლოვანი ტყე: განვითარებულია მდინარეების ნინოსწყლის, შრომისწყლის, ლაგოდეხისწყლისა და მაწიმისწყლის ქვემოწელის პროლუვიურ ტერასებსა და შუაწელის ფერდობებზე ზღვის დონიდან 450-1,100 მ-ის ფარგლებში. ხევნარის შემადგენლობა პოლიდომინანტურია და მასში მონაწილეობენ აღმოსავლეთის წიფელი (*Fagus orientalis*), რცხილა (*Carpinus caucasica*), კავკასიური ცაცხვი (*Tilia caucasica*), ჩვეულებრივი იფანი (*Fraxinus excelsior*), ბოყვი, ბოკვი (*Acer velutinum*), ქართული მუხა (*Quercus iberica*), წაბლი (*Castanea sativa*), ქორაფი (*Acer laetum*). ქვეტყე და ბალახოვანი საფარი ზემოთ განხილულ ვარიანტთა მსგავსია. ტიპური შერეულფოთლოვანი ტყის კორომები გვხვდება ნინიგორზე („დიდი წაბლიანი“, „პატარა წაბლიანი“) და კუდიგორის სერზე, სალესავისწყლის ხეობაში (რაჭისუბანი) და სხვ;

თ) მაღალმთის ნეკერჩხლის ტყე (*Aceretum*, *Acer trautvetteri*): ძირითადად გავრცელებულია ნაკრძალის სუბალპურ სარტყელში ზღვის დონიდან 1,800-2,050 მ-ის ფარგლებში. მისი საუკეთესო და ყველაზე მოზრდილი კორომები გვხვდება ქოჩალოს მთის ფერდობებზე (მეტეოსადგურის მიდამოები) და ნინიგორზე. კალთაშეკრულობა 30-დან 60%-მდე მერყეობს. ნეკერჩხლის გარდა მონაწილეობენ: *Fagus orientalis*, *Sorbus caucasigena*, *Betula litwinowii* და *Quercus macranthera*. ქვეტყე არ არის განვითარებული. ერთეული ინდივიდის სახით წარმოდგენილია *Rubus idaeus*, *R. caucasicus*, *Daphne mesereum*, *Rhododendron luteum*. ბალახეულ საფარში წარმოდგენილია როგორც ტყის, ასევე სუბალპური მაღალბალახეულობის ელემენტები, როგორიცაა *Dryopteris filix-mas*, *Athyrium filix femina*, *Gadelia lactiflora*, *Senecio rhombifolius*, *Symphytum asperum*, *Euphorbia macroceras*, *Impatiens noli tangere*, *Brachypodium sylvaticum*, *Lapsana grandiflora*, *Petasites albus*, *Betonica macrantha*, *Salvia glutinosa*, *Senecio propinquus* და მრავალი სხვ;

ი) მაღალმთის მუხნარი ტყე (*Quercetum*, *Quercus macranthera*): ფიტოცენოზის არეალი მცირეა და გვხვდება ზღვის დონიდან 1,800-2,000 მ-ის ფარგლებში, სამხრეთის ექსპოზიციის ფერდობებზე. მისი მცირე ფრაგმენტები წარმოდგენილია „ბნელ ხევში“ მეტეოსადგურთან ახლოს. მუხის გარდა ერთეული ინდივიდების სახით მონაწილეობენ *Acer trautvetteri*, *Fagus orientalis*, *Sorbus caucasigena* და *Betula litwinowii*. ქვეტყე არ არის კარგად გამოხატული. დამახასიათებელი სახეობებია: *Rubus caucasicus*, *Rhododendron luteum*. ბალახოვანი საფარი წარმოდგენილია ტყის სუბალპური და ალპური სახეობებით;

კ) არყნარი ტყე (*Betuleta*, *Betula litwinowii*): სუბალპური სარტყლის ერთ-ერთი დამახასიათებელი მცენარეულობაა და გავრცელებულია ზღვის დონიდან 1,900-2,300 მ-ის ფარგლებში, როგორც წესი, ჩრდილო ფერდობებზე, თუმცა, გვხვდება სამხრეთ-დასავლეთის, აღმოსავლეთისა და დასავლეთის

ექსპოზიციებზე. კალთაშეკრულობა 40-დან 60 %-მდე მერყეობს. არყნარი ტყეები წარმოდგენილია მრავალი ვარიანტის სახით, რომელთა შორის ძირითადი განსხვავება ბალახოვანი საფარის დომინანტებშია. ზოგ ადგილას არყნარ ტყეებში ასევე გვხვდება დეკის საფარი (*Betuletum rhododendrosum*). არყნარ ტყეებს სხვადასხვა ბალახოვანი საფარი გააჩნია. გვხვდება ასევე არყნარისა და წიფლის შერეული ვარიანტები;

ლ) ჯაგრცხილნარი ტყე (*Carpinetum, Carpinus orientalis*): ამ ტყეებით დაფარულია მდ. მაწიმისწყლის ტერასები. ტყეები მეორადი წარმოშობისაა და პირველადი ტყეების ჭრის შედეგად ვითარდება. კალთაშეკრულობა 60-დან 80 %-მდე მერყეობს. ჯაგრცხილას გარდა აქ შეხვდებით შემდეგ სახეობებს: *Carpinus caucasica*, *Quercus iberica* და *Acer campestre*. ქვეტყე ნაკლებად განვითარებულია. ბალახოვანი მცენარეებიდან განვითარებულია *Oplismenus undulatifolius*, *Salvia glutinosa* და *Viola odorata*;

მ) მურყნარი ტყე (*Alnetum, Alnus barbata*): მურყნარების ფრაგმენტები გავრცელებულია მდინარეთა ნაპირებიდან ოდნავ დაშორებით ალუვიურ ტერასებზე, ზღვის დონიდან 800-1,000 მ-მდე. ტიპური ფრაგმენტები წარმოდგენილია მდ. შრომისწყლისა და ლაგოდეხისწყლის ხეობებში. კალთაშეკრულობა 40-დან 70 %-მდე მერყეობს. აქ წარმოდგენილია: *Pterocarya pterocarpa*, *Juglans regia*, *Salix excelsa*, *Populus nigra*. ქვეტყეში გვხვდება *Corylus avelana*, *Staphylea pinnata*, *Rubus caucasicus*, *Sambucus nigra*, *Hedera pastuchowii* და სხვ. ბალახოვანი საფარის ფლორისტული შემადგენლობა ჭრელია;

ნ) დეკიანი ბუჩქნარი (*Rhododendretum, Rhododendron caucasicum*): სუბალპური სარტყლის დამახასიათებელი ფიტოცენოზია და ძირითადად გავრცელებულია ზღვის დონიდან 2,200-2,500 მ-ის ფარგლებში, თუმცა ფრაგმენტულად გვხვდება უფრო დაბლა, ზღვის დონიდან 1,900-2,000 მ-ისა და უფრო მაღლაც – ზღვის დონიდან 2,700 მ-ის ფარგლებში. როგორც წესი, გვხვდება ჩრდილოეთის ექსპოზიციის ფერდობებზე. მისი შედარებით დიდი რაყები წარმოდგენილია მთა „უნაგირას“ ჩრდილოეთ ფერდობებზე;

ო) სუბალპური მაღალბალახეულობა: სუბალპების ერთ-ერთი დამახასიათებელი მცენარეულობაა. ახასიათებს ფრაგმენტული გავრცელება ზღვის დონიდან 1,900-2,800 მ-ის ფარგლებში ჩრდილოეთის, დასავლეთისა და ჩრდილო-აღმოსავლეთის ფერდობებსა და გავაკებებზე. ხშირად მეორადი წარმოშობისაა და ტყეების გაჩეხვის შედეგად წარმოიქმნება. სუბალპური მაღალბალახეულობა წარმოდგენილია რამდენიმე ვარიანტის სახით, სადაც დომინანტურია *Heracleum sosnowskyi*, *Senecio rhombifolius* ან *Rumex alpinus*. ამას გარდა, გავრცელებულია ასევე პოლიდომინანტური მაღალბალახეულობა *Aconitum nasutum*, *A. orientale*, *Gadalia lactiflora*, *Campanula latifolia*, *Cephalanthera gigantea*, *Dryopteris filix-mas*, *Heracleum sosnowskyi*, *Symphytum asperum*, *Telekia speciosa*, *Senecio rhombifolius* და სხვ;

პ) მაღალმთის მდელოები: გავრცელებულია ზღვის დონიდან 1,800-3,100 მ-ის სიმაღლეზე ნაკრძალის მთელ ტერიტორიაზე. ამ ფიტოცენოზების ყველაზე მეტად გავრცელებული ვარიანტებია:

პ.ა) ბრძამიანი (*Calamagrostis arundinacea*): წარმოდგენილია მეტეოსადგურთან („მიტოს სერი“), „ბნელი ხევის“ ზემო ნაწილში და სხვაგან;

პ.ბ) ჭრელწივანიანი (*Festuca varia*): დიდ ფართობებზე გვხვდება „პრინცის ბინის“, გონგიჩაის და სხვა მიდამოებში;

პ.გ) მზიურიანი (*Inula grandiflora*): როგორც წესი, გვხვდება შედარებით პატარა ნაკვეთების სახით, მაგალითად, ტიპურია მონაკვეთისათვის მეტეოსადგური – „წყარო“;

პ.დ) ნემსიწვერიანი (*Geranium ibericum*): ფრაგმენტები კარგად არის გამოხატული „წყაროსა“ და „დემიდოვის ნაშალებს“ შორის ფერდობებზე;

პ.ე) მიგვიანი (*Nardus glabiculmis*): უმეტესად მეორადი წარმოშობისაა და გადაჭარბებული მოვების შედეგად წარმოიქმნება. გვხვდება „პრინცის ბინის“, გონგიჩაის და სხვა მიდამოებში;

პ.ვ) მარცვლოვან-ნაირბალახოვანი მდელო (*Graminoso mixtoherbum*) წარმოდგენილია ფრაგმენტულად, თუმცა მოზრდილი ნაკვეთების სახით. გვხვდება თითქმის ყველგან, მაგალითად მეტეოსადგურსა და „წყაროს“ შორის, „პრინცის ბინის“ მიდამოებში და სხვ.

ჟ) ალპური მდელო-ხალები: ალპური ხალები ალპური მდელოების პატარა ნაკვეთებია და ხშირად მხოლოდ რამდენიმე კვადრატული მეტრის ფართობს მოიცავს, უმეტესად, განვითარებულია რბილი რელიეფის ფორმებზე – მყინვარულ დადაბლებებსა და გავაკებებზე ზღვის დონიდან 2,700-3,000 მეტრის ფარგლებში, ზოგჯერ კი – 3,100 მეტრზეც. ალპური მდელო-ხალების ძირითადი ვარიანტებია *Taraxacetum* (*Taraxacum crepidiforme*); *Sibbaldietum* (*Sibbaldia semiglabra*) და *Achemiletum* (*Alchemilla caucasica*);

რ) სუბნივალური კლდე-ნაშალების მცენარეულობა: ეს დამახასიათებელი მცენარეულობა წარმოდგენილია ზღვის დონიდან 2,900-3,500 მ-ის ფარგლებში და მოიცავს მდინარეების – შრომისწყლისა და ლაგოდეხისწყლის სათავეებს. ხასიათდება რთული, დანაწევრებული რელიეფით, სადაც ჭარბობს კლდენაშალიანი და ქვალორდიანი ფერდობები და გაშიშვლებული კლდეები. ფიტოცენოზები ჩამოყალიბებული არ არის. მცენარეები ერთეული ინდივიდების ან 2-5-მდე სახეობის დაჯგუფებების (ნანოცენოზები) სახითაა გაფანტული რელიეფის ჩაღრმავებებში ან სხვა შედარებით დახურულ ადგილებში, მაგალითად, დიდი ქვის ძირებში. დღეისათვის დაცული ტერიტორიიდან ცნობილია მაკრომიცეტების 230 სახეობა, რომელთა უმრავლესობა (139 სახეობა) რიგ Agaricales წარმომადგენელია. აღნიშნული 230 სახეობიდან 23 სახეობა საქართველოს ტერიტორიაზე ნანახია მხოლოდ ლაგოდეხის ნაკრძალში. ერთი სახეობა – *Cantharellus causicus* მხოლოდ ამ დაცულ ტერიტორიაზე გვხვდება. ქუდიანი სოკოებიდან ნაკრძალის ტერიტორიაზე განსაკუთრებით ხშირია დათვის სოკო (*Boletus edulis*), მიქლიო (*Cantharellus cibarius*), ხეთამხალი (*Pleurotus ostreatus*), მეღნის ძირა (*Lepista sordida*), მინდვრის ქამა (*Agaricus arvensis*), ლამბაქა (*Sarcoscifa coccinea*) და სხვა.

4. ფაუნა:

ა) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ფაუნა საკმაოდ მაღალი სახეობრივი მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. ლაგოდეხის ნაკრძალში წარმოდგენილია დაახლოებით 235 სახეობის ხერხემლიანი, რომელთაგანაც გვხვდება: ოთხი სახეობის თევზი, ცხრა სახეობის ამფიბია, 18 სახეობის რეპტილია, 139 სახეობის ფრინველი და 69 სახეობის ძუძუმწოვარი. აღნიშნული 233 სახეობიდან 60 სახეობა არის ისეთი, რომელიც არის ან ენდემი და/ან დაცული სახეობა; კერძოდ, დაცული ტერიტორიების საზღვრებში შესაძლოა დაფიქსირდეს 22 სახეობის კავკასიის ენდემი, საქართველოს წითელი ნუსხის 26 სახეობა, მოწყვლადი ან გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი სტატუსის IUCN წითელი ნუსხის ცხრა სახეობა და ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ კონვენციის (ბერნის კონვენცია) მე-6 რეზოლუციის მიხედვით დაცული 28 სახეობა;

ბ) ძუძუმწოვრები: ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების საზღვრებში შესაძლოა დაფიქსირდეს 69 სახეობის ძუძუმწოვარი. ამ ძუძუმწოვართა სახეობებიდან 12 სახეობის ძუძუმწოვარი – ევროპული მაჩქათელა (*Barbastella barbastellus*), აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი (*Capra cylindricornis*), ნიამორი (*Capra aegagrus*), კეთილშობილი ირემი (*Cervus elaphus*), წავი (*Lutra lutra*), ფოცხვერი (*Lynx lynx*), გრძელყურა მღამიობი (*Myotis bechsteinii*), ჯიქი (*Panthera pardus saxicolor*), არჩვი (*Rupicapra rupicapra*), კავკასიური ციყვი (*Sciurus anomalus*), მურა დათვი (*Ursus arctos*) – შესულია საქართველოს „წითელ ნუსხაში“, ხოლო ორი მათგანი შესულია IUCN წითელ ნუსხაში როგორც საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობები – გიგანტური მელამურა (*Nyctalus lasiopterus*) და ჯიქი (*Panthera pardus*). ასევე, 10 სახეობა და/ან ქვესახეობა წარმოადგენს კავკასიის ენდემს. დამატებით აღნიშნული 10 სახეობა დაცულია ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუციით. დაცული სახეობებიდან ნიამორის (*Capra aegagrus*) დაფიქსირების ერთეული შემთხვევები არსებობს. აქვე ხაზგასასმელია, რომ არ არსებობს ისეთი დაცული სახეობების დაცულ ტერიტორიაზე არსებობის დამადასტურებელი ფაქტები როგორებიცაა გრძელყურა მღამიობი (*Myotis bechsteinii*) და ჯიქი (*Panthera pardus saxicolor*). თუმცა, თუ გავითვალისწინებთ ამ სახეობებისთვის დამახასიათებელ ჰაბიტატებს და დაცული ტერიტორიის სიახლოვეს, მათი დაფიქსირების ფაქტებს, შესაძლოა მათი არსებობა დაცული ტერიტორიების ფარგლებშიც;

გ) ფრინველები: ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე, წლის სხვადასხვა დროს შესაძლოა დაფიქსირდეს დაახლოებით 139 სახეობის ფრინველი. აღნიშნული სახეობებიდან 46 სახეობა საქართველოში გვხვდება და მრავლდება მთელი წლის განმავლობაში, ხოლო 34 სახეობა კი არის მიგრირებადი სახეობა, რომელიც მრავლდება საქართველოში. ასევე, იმ სახეობებიდან რომლებიც შესაძლოა დაფიქსირდეს დაცულ ტერიტორიაზე, 15 სახეობა წარმოადგენს საქართველოს წითელი

ნუსხის (2014) სახეობას – ქორცქვიტა (*Accipiter brevipes*), ველის (ან გრძელფეხა) კაკაჩა (*Buteo rufinus*), ბეჟობის არწივი (*Aquila heliaca*), დიდი მყივანი არწივი (*Clanga clanga*), მთის არწივი (*Aquila chrysaetos*), ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*), ბატკანბერი (*Gypaetus barbatus*), სვავი (*Aegypius monachus*), ორბი (*Gyps fulvus*), ბარი (*Falco cherrug*), წითელფეხა შავარდენი (*Falco vespertinus*), მცირე კირკიტა (*Falco naumanni*), კავკასიური როჭო (*Lyrurus mlokosiewiczii*), ბუკიოტი (*Aegolius funereus*), ბუხრინწა (*Tyto alba*), ხოლო ხუთი სახეობა – ბეჟობის არწივი (*Aquila heliaca*), დიდი მყივანი არწივი (*Clanga clanga*), ველის არწივი (*Aquila nipalensis*), ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus*), ბარი (*Falco cherrug*) კი შესული ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) წითელ ნუსხაში, როგორც საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობები. ასევე, ორი სახეობა – კავკასიური როჭო (*Lyrurus mlokosiewiczii*) და კავკასიური შურთხი (*Tetraogallus caucasicus*) – კავკასიის ენდემებს წარმოადგენენ. გარდა ამისა, 16 სახეობა დაცულია ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუციის მიხედვით;

დ) რეპტილიები: ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე შესაძლოა შეგხვდეს 18 სახეობის რეპტილია. აღნიშნული სახეობებიდან ორი სახეობა – ხმელთაშუაზღვისპირეთის კუ (*Testudo graeca*) და დინიკის გველგესლა (*Vipera dinniki*) – შესულია საქართველოს წითელ ნუსხაში მოწყვლადი (VU) კატეგორიის სტატუსით. აღნიშნული სახეობები ასევე არის ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) წითელ ნუსხაში კატეგორიით მოწყვლადი (VU). გავრცელებული 17 სახეობიდან ხუთი სახეობა – ბოხმეჭა (*Anguis colchica*), კავკასიური ხვლიკი (*Darevskia caucasica*), ართვინის ხვლიკი (*Darevskia derjugini*), დინიკის გველგესლა (*Vipera dinniki*), ამიერკავკასიური მცურავი (*Zamenis hohenackeri*) – წარმოადგენს კავკასიის ენდემს, ხოლო ორი სახეობა – ჭაობის კუ (*Emys orbicularis*) და ხმელთაშუაზღვისპირეთის კუ (*Testudo graeca*) – დაცულები არიან ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუციით. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებზე გავრცელებული სახეობებიდან დაცვის სტატუსის თვალსაზრისით, განსაკუთრებით აღსანიშნავი სახეობები არიან: (i) ხმელთაშუაზღვისპირეთის კუ (*Testudo graeca*), რომელიც შესულია საქართველოს წითელი ნუსხაში და IUCN წითელ ნუსხაში კატეგორიით მოწყვლადი (VU) და ასევე, დაცულია ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუციის მიხედვით; და (ii) დინიკის გველგესლა (*Vipera dinniki*), რომელიც შესულია როგორც საქართველოს წითელი ნუსხაში, ასევე IUCN წითელ ნუსხაში კატეგორიით მოწყვლადი (VU) და ამავე დროს, წარმოადგენს კავკასიის ენდემს;

ე) ამფიბიები: ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე აღწერილია 9 სახეობის ამფიბია, რომელთაგან ორი სახეობა – კავკასიური გომბეშო (*Bufo verrucosissimus*) და კავკასიური ჯვარულა (*Pelodytes caucasicus*) – წარმოადგენენ კავკასიის ენდემებს, ხოლო ერთი სახეობა – მცირეაზიური ტრიტონი (*Ommatotriton ophryticus*) – კავკასიის ენდემური ქვესახეობაა. ასევე, კიდევ ერთი სახეობა – კარელინის სავარცხლიანი ტრიტონი (*Triturus karelinii*) დაცულია ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუციის მიხედვით;

ვ) თევზები: ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ტერიტორიაზე შესაძლოა დაფიქსირდეს ოთხი სახეობის თევზი;

ზ) უხერხემლოები: ლაგოდეხის ენტომოფაუნის პირველი სრულყოფილი ნუსხა 1956 წელს გამოქვეყნდა (კობახიძე, 1956), სადაც მოყვანილია 16 რიგის 635 სახეობა. ახალი კვლევის მიხედვით (გ. ჯაფოშვილი, 2021), უხერხემლოები წარმოადგენილია განახლებული სიის სახით და შედგება 16 რიგის, 145 ოჯახის, 989 გვარის და 1702 სახეობისგან. დაცულ ტერიტორიებზე ფიქსირდება საფრთხის წინაშე მყოფი IUCN-ის შემდეგი წითელი ნუსხის სახეობები: ირანული შავტუხა (*Erebia iranica*), კუჰასტინის ლურჯი პეპელა (*Plyommatus daphnis*), ლურჯი ხის ფუტკარი (*Xylocopa violacea*), ალპური ხარაბუზა (*Rosalia alpina*), მსგავსი ნემსიყლაპია (*Onychogomphus assimilis*). ზურმუხტის ქსელის სახეობაა მჟაუნას მრავალთავა (*Lycaena dispar*). ნაკრძალში სხვადასხვა ენდემური მოლუსკია გავრცელებული, რომელთაგანაც გამოირჩევა კავკასიის ენდემი და ევროპაში ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ბუხის ლოკოკინა (*Helix buchi*), რომელიც საქართველოს წითელ ნუსხაში მოწყვლადი სტატუსითაა შესული და ჩვეულებრივია მტკნარი წყლის კიბო (*Potamon tauricum*).

5. ამ მუხლში აღწერილი ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნება და არაცოცხალი ბუნება შეიძლება შეჯამდეს ძირითად ღირებულებებში, რომელიც მოიცავს:

ა) ტყის ეკოსისტემებს (წიფლისა და ფართოფოთლოვანი ტყეები);

ბ) ალპურ და სუბალპურ მდელოებს;

გ) მტკნარ წყლებს (მდინარეები, ტბები);

დ) საფრთხის ქვეშ მყოფ ტყის მტაცებლებს (მურა დათვი (*Ursus arctos*), ფოცხვერი (*Lynx lynx*));

ე) საფრთხის ქვეშ მყოფი ჩლიქოსნებს (აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი (*Capra cylindricornis*), კეთილშობილი ირემი (*Cervus elaphus*), არჩვი (*Rupicapra rupicapra*));

ვ) ენდემურ და საფრთხის ქვეშ მყოფ ფრინველებს (როჭო (*Lirurus mlokosiewiczii*), მთის არწივი (*Aquila chrysaetos*)).

მუხლი 17. კვლევა-მონიტორინგი

1. ლაგოდების დაცული ტერიტორიები წარმოადგენს სამეცნიერო კვლევებისა და მონიტორინგისათვის მნიშვნელოვან და მიმზიდველ ადგილს. იგი საქართველოში ერთ-ერთ ყველაზე უკეთ გამოკვლეული და შესწავლილი ტერიტორიაა, განსაკუთრებით კი მისი ფლორისა და მცენარეულობის თვალსაზრისით. სამეცნიერო ინტერესი ამ ტერიტორიის მიმართ ჯერ კიდევ XIX საუკუნეში დაიწყო, მთელ საბჭოთა პერიოდში გაგრძელდა და დღესაც მაღალი რჩება. მთელი კავკასიის რეგიონის მასშტაბით სწორედ ლაგოდების რაიონში მოხდა მრავალი სახეობის თავდაპირველი აღწერა.

2. სამეცნიერო და საგანმანათლებლო კუთხით ლაგოდების დაცული ტერიტორიები მნიშვნელოვან ფასეულობებს წარმოადგენს ლანდშაფტების, მცენარეების და ველური ცხოველთა სახეობების მრავალფეროვნება, აგრეთვე მათი მაღალი ენდემიზმი.

3. ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებს დიდი პოტენციალი აქვს გეობოტანიკური, ეკოლოგიური და მცენარეთა სახეობების კვლევის თვალსაზრისით.

4. ადგილობრივი და საერთაშორისო სამეცნიერო დაწესებულებები და მკვლევრები აქტიურად თანამშრომლობენ სააგენტოსა და ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასთან.

5. ლაგოდების დაცული ტერიტორიები საინტერესოა ასევე გეოგრაფიული, გეოლოგიური, არქეოლოგიური, ეთნოგრაფიული, კულტურული, სატყეო, ვეტერინარული და სხვა კვლევების თვალსაზრისითაც.

მუხლი 18. ეკოგანათლება

1. ლაგოდების დაცული ტერიტორიები ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ადგილია მოსწავლე-ახალგაზრდობის გარემოსდაცვითი განათლების, საველე გაკვეთილების ჩატარების, ბუნებაში ქცევის წესების შესწავლისა და საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავებისთვის.

2. დაცული ტერიტორიები უნიკალურ შესაძლებლობას იძლევა (კანონმდებლობით დადგენილი წესების ფარგლებში) მცენარეთა და ცხოველთა კვლევებისთვის, სასკოლო და სტუდენტური საველე პრაქტიკისთვის.

3. დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია აქტიურად მუშაობს ეკოსაგანმანათლებლო მიმართულებით, ძირითადად, მიმდებარე სოფლების სკოლებსა და, ზოგადად, კახეთის რეგიონის მოსახლეობასთან. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან თანამშრომლობით, ადმინისტრაცია ატარებს სხვადასხვა ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებას სკოლის მოსწავლეებისათვის; ადმინისტრაცია ასევე თანამშრომლობს საზოგადოებრივი კოლეჯი „აისის“ ლაგოდების ფილიალთან, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტთან, აგრარულ უნივერსიტეტთან, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტთან და სხვა.

მუხლი 19. საზოგადოებასთან ურთიერთობა

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები ადგილობრივი მოსახლეობა თავისი საქმიანობით გარკვეულ ზეგავლენას ახდენს დაცულ ტერიტორიებზე. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია, თავის მხრივ, გარკვეულ რეგულაციებს (მაგ.: მოვება, ტყის რესურსებით სარგებლობა და ა.შ.) აწესებს. ამიტომ მნიშვნელოვანია მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობასთან რეგულარული შეხვედრები, მათთვის დაცული ტერიტორიების სარგებლისა და

კანონმდებლობით განსაზღვრული რეგულაციების არსის გაცნობა.

მუხლი 20. მიწათსაკუთრება და მიწათსარგებლობა

1. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალისა და აღკვეთილის საზღვრებში მოქცეული მიწა სახელმწიფო საკუთრებაა.
2. აღკვეთილის გარკვეული ტერიტორიები, განსაკუთრებით კი სუბალპური მდელოები, წლების მანძილზე ცხვრის საზაფხულო სამოვრებად გამოიყენება. პირუტყვის მწყემსვა ამ ადგილებში ადგილობრივი მოსახლეობისათვის შემოსავლის წყაროს წარმოადგენს. ცხვრის მოვება ხდება მაისიდან სექტემბრამდე პერიოდში აღნიშნულ საზაფხულო სამოვრებზე.

მუხლი 21. ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობა

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები ისტორიული ჰერეთის ტერიტორიაზე დაარსდა, რომელიც ჯერ ალბანთა ქვეყნის შემადგენლობაში შედიოდა, შემდეგ ჰერეთის ადრეფეოდალური ხანის ქართულ სახელმწიფოებრივ ერთეულში, საბოლოოდ კი კახეთის სამეფოსთან ერთად ერთიანი ფეოდალური საქართველოს ორგანული ნაწილი გახდა.
2. ჰერეთის ეკონომიკურ ცხოვრებაში დიდ როლს ასრულებდა ცნობილი საქარავნო სავაჭრო გზა, რომელიც მის ტერიტორიაზე გადიოდა და აღმოსავლეთ ქვეყნებს დასავლეთის ქვეყნებთან აკავშირებდა. ეს გზა ლაგოდეხის რაიონის ტერიტორიაზე გადიოდა, რასაც არქეოლოგიური გათხრების შედეგად მოპოვებული სხვადასხვა ქვეყნისა თუ ეპოქის ნუმიზმატიკური ნიმუშები ადასტურებს. ჩვ.წ. აღ.-მდე VI საუკუნიდან ვენახების მასიური გაშენება მოწმობს, რომ რეგიონი, რომელიც ღვინის აკვნად არის მიჩნეული, მეღვინეობის მდიდარი კულტურით გამოირჩევა.
3. ისტორიული წყაროების მიხედვით საზაფხულო რეზიდენციის „მაჭის ციხის“ (თოლა) აშენება ლაგოდეხის ბუნებრივი სილამაზით მოხიბლულ მეფე არჩილს უბრძანებია. ნაგებობა VII საუკუნით თარიღდება და ორი ხევის – მდინარე მაჭიმისწყლისა და ბნელიხეობის შესაყართან მდებარეობს. მისი ფართობი 3,5 ჰა-ს აღწევდა. მეფეთა სასახლის ქვევით, მიწაში ოთახებია ძლიერი სვეტებით, რომლებიც გარკვეულ პერიოდში, როგორც ისტორიული წყაროებიდან ჩანს, კახეთის მეფეთა დილეგს (საპატიმროს) და თავშესაფარსაც წარმოადგენდა. თოლა ფეოდალურ ხანაში კახეთის სამეფოს თვალსაჩინო ციხე-სიმაგრედ ქცეულა, რადგან სტრატეგიულ ადგილას მდებარეობდა. დაღესტნიდან კახეთის სატახტო ქალაქ გრემისკენ მიმავალი გზა თოლაზე გადიოდა.
4. ციხე-ქალაქში, დილეგის სიახლოვეს 15 მეტრის დაშორებით მდებარეობს ჰა, რომლის დიამეტრიც 50 სმ-ია, ხოლო დაახლოებით სიღრმე 10 მ ნაშენებია კირითა და ქვით. ციხე-ქალაქის ტერიტორიაზე დღემდე კარგადაა შემონახული კარის ეკლესია, რომელიც მეცნიერთა აზრით გვიან ფეოდალურ პერიოდს უნდა ეკუთვნოდეს, კერძოდ XV-XVI საუკუნეებს.

მუხლი 22. ეკოტურიზმი და რეკრეაცია

1. მთიანი და ტყიანი ლანდშაფტების კომბინაცია მრავალრიცხოვანი ჩანჩქერებით, მდიდარი ბიომრავალფეროვნებით, ისტორიული თუ კულტურული მემკვიდრეობით სხვადასხვა ეროვნების, ასაკისა და ინტერესების მქონე ვიზიტორს იზიდავს.
2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები ტურისტული აქტივობების ფართო სპექტრს სთავაზობს ვიზიტორებს: სალაშქრო და საცხენოსნო ბილიკები, გასეირნება, ბუნებრივი და კულტურული ლანდშაფტების დათვალიერება, ვიდეო და ფოტოგადაღება, საგანმანათლებლო და კულტურული ტურები, დაკვირვება ფრინველებზე და სხვა ცხოველებზე, მათ შორის ველურ ჩლიქოსნებზე, საზაფხულო ბანაკები და სხვა.
3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია თანამშრომლობს მომსახურების ადგილობრივ მომწოდებლებთან (სასტუმროები, საოჯახო სასტუმროები). ადგილობრივი მოსახლეობა და ბიზნესი ვიზიტორებს სხვადასხვა სახის მომსახურებას სთავაზობს, როგორცაა სასტუმროს, ცხენების, გიდების, ტრანსპორტირების, კვების მომსახურება და სხვა.

მუხლი 23. ადგილობრივი ეკონომიკის და ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ურთიერთკავშირი

1. დაცული ტერიტორიების წვლილი ადგილობრივი ეკონომიკის განვითარებაში ძირითადად გულისხმობს ტურიზმთან დაკავშირებული ადგილობრივი რესურსების განვითარების ხელშეწყობას, როგორცაა: განთავსება, კვება, ტრანსპორტირება, ტურისტული აქტივობები, ინფრასტრუქტურა, სანახაობები, კომუნიკაციები და სხვა დაქვემდებარებული სერვისები. დაცული ტერიტორიების მხარდაჭერის პროექტის (მსოფლიო ბანკის ხელშეწყობით) ფარგლებში განხორციელებული აქტივობებით მოხდა კერძო მეწარმეების მხარდაჭერა საოჯახო ტიპის სასტუმროების დაარსებაში (2007).

2. ამ რეგიონში ვიზიტორების მზარდი რაოდენობიდან გამომდინარე, გამასპინძლებასთან დაკავშირებული მომსახურებები მნიშვნელოვნად გაიზარდა. კერძო წარმოებებმა მოახდინა სასტუმროებსა და საოჯახო ტიპის სასტუმროებში ინვესტირება და ახალი ობიექტების გახსნა ქ. ლაგოდეხში.

3. აღსანიშნავია, რომ 2018 წელს SPPA-საქართველოს პროექტის ფარგლებში ჩატარებული კვლევის „ტურიზმის ეკონომიკური გავლენა საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე“ თანახმად, ლაგოდების რეგიონის ეკონომიკაში ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ვიზიტორებს მნიშვნელოვანი წვლილი აქვთ – ტურიზმიდან მიღებული რეგიონული შედეგის ეფექტის მაჩვენებელი, დაახლოებით 8,129,821 ლარია.

4. აღკვეთილის ალპური სამოვრები გამოიყენება საზაფხულო სამოვრებად. აღკვეთილის ტყიდან შეშით მარაგდება ადგილობრივი მოსახლეობის ნაწილი, ასევე ხდება სხვადასხვა არამერქნული ტყის პროდუქტების შეგროვება, როგორცაა წაბლი, კაკალი, სამკურნალო მცენარეები, სოკო და ა.შ.

5. ლაგოდების აღკვეთილიდან გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის მიერ ხდება წყალაღება ლაგოდების მუნიციპალიტეტის სასმელი წყლით მომარაგებისათვის. წყალაღება ხდება კერძო ბიზნესების მიერაც, იყენებენ სარწყავი მიზნებისთვის.

თავი III. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების გრძელვადიანი მიზნები

მუხლი 24. გრძელვადიანი მიზნები

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის გრძელვადიანი მიზნები აღწერს ძირითადი ღირებულებების (ბიომრავალფეროვნების და სხვა) იმ მდგომარეობას, რომლის მიღწევასაც სააგენტო და ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მიზნად ისახავს მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან 25 წლის განმავლობაში.

მუხლი 25. ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების მდგომარეობასთან დაკავშირებული მიზნები

1. ზოგადი: ლაგოდების სახელმწიფო ნაკრძალის, ისევე როგორც ლაგოდების აღკვეთილის ბუნებრივი ლანდშაფტები და ჰაბიტატები დაცულია და შენარჩუნებულია, საჭიროების შემთხვევაში, კანონით დაშვებულ ადგილებში აღდგენილია. ცხოველთა და მცენარეთა პოპულაციები და ჯგუფები დაცულია მათ ბუნებრივ და დიდწილად ხელუხლებელ გარემოში. ლაგოდების დაცული ტერიტორიები მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ეროვნულ და გლობალურ დონეზე საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობების გენოფონდის გრძელვადიან კონსერვაციას. სახეობების პოპულაციის რაოდენობა აღწევს ტერიტორიისთვის დამახასიათებელ ბუნებრივ ტევადობას.

2. ზემოთ აღნიშნული ზოგადი გრძელვადიანი მიზანი შეიძლება განისაზღვროს ლაგოდების დაცული ტერიტორიებისთვის იდენტიფიცირებული ძირითადი ბიომრავალფეროვნების და გეომორფოლოგიური ღირებულებებისთვის. მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან 25 წლის შემდეგ:

ა) ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ფართოფოტოლოვანი ტყეების კონსერვაციის სტატუსი შენარჩუნებული ან გაუმჯობესებულია 2022 წელთან შედარებით, ტყით დაფარული ფართობი შენარჩუნებულია, ტყის კორომის მახასიათებლები ასახავენ ჯანსაღ, თითქმის ბუნებრივ ან ბუნებრივ

ტყეებს, მნიშვნელოვანი ტყის მცენარეული სახეობები, მათ შორის წიფელი (*Fagus orientalis*), ჩვეულებრივი წაბლი (*Castanea sativa*) და სხვები წარმოადგენენ მინიმუმ იგივე რაოდენობას, როგორც 2021 წელს;

ბ) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ალპურ და სუბალპურ მდელოებს აქვს საშუალო ან დაბალი დეგრადაცია 2021 წელთან შედარებით, რომელიც ასახულია სამოვრების დეგრადაციის ინდექსებში;

გ) ფართოფოთლოვანი ტყეები, ალპური და სუბალპური მდელოები იქ არსებული საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობებით – ევრაზიული ფოცხვერი (*Lynx lynx*), აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვი (*Capra cylindricornis*), არჩვი (*Rupicapra rupicapra*), კეთილშობილი ირემი (*Cervus elaphus*), მურა დათვი (*Ursus arctos*), კავკასიური როჭო (*Lirurus mlokosiewiczzi*), მთის არწივი (*Aquila chrysaetos*), წარმოადგენენ მინიმუმ იგივე რაოდენობას, როგორც 2021 წელს.

მუხლი 26. ეკოგანათლებასა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებასთან დაკავშირებული მიზნები

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები წარმოადგენენ მდიდარ ეკოსაგანმანათლებლო რესურსს. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობის გზით უზრუნველყოფს საზოგადოებაში გარემოსდაცვითი ცნობიერებისა და ცოდნის ზრდას, რაც ხელს უწყობს საზოგადოების პოზიტიური დამოკიდებულების გაზრდას ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მიმართ და მათ ჩართულობას მართვაში, და საბოლოო ჯამში ხელს უწყობს ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების მდგომარეობასთან დაკავშირებული მიზნების მიღწევას.

მუხლი 27. ბუნებრივ და ისტორიულ-კულტურულ გარემოში რეკრეაციის, ჯანმრთელობის დაცვისა და ტურიზმისათვის ხელსაყრელი პირობების უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული მიზნები

ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების მდგომარეობასთან დაკავშირებული მიზნების მიღწევის შედეგად, ლაგოდეხის ალკვეთილში წარმატებით ვითარდება ეკოტურიზმი, სადაც ვიზიტორებისთვის უზრუნველყოფილია სუფთა, უსაფრთხო და მიმზიდველი გარემო.

მუხლი 28. კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნებასთან და ინტეგრაციასთან დაკავშირებული მიზნები

ადგილობრივი კულტურული მემკვიდრეობის ღირსშესანიშნავი ადგილები დაცულია და წარმოადგენს ვიზიტორთა პროგრამის შემადგენელ ნაწილს ეკოსისტემის პროდუქტებსა და ღირსშესანიშნაობებთან ერთად. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია, სსიპ – საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალიური მართლმადიდებელი ეკლესია ეფექტურად თანამშრომლობენ კულტურული მემკვიდრეობის შესანარჩუნებლად.

მუხლი 29. სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები ადგილობრივი ეკონომიკისა და მოსახლეობის სასარგებლოდ

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები მდგრადად უზრუნველყოფენ ეკოსისტემური სერვისების ფართო სპექტრს, მათ შორისაა ტყის პროდუქტები, სამოვრები, წყალი, ეკოტურიზმი და სხვა, რაც ახდენს ადგილობრივი ეკონომიკის სტიმულირებას და აუმჯობესებს ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობას და ზოგად კეთილდღეობას. ეს ხელს უწყობს ბუნებრივი ეკოსისტემების, ლანდშაფტებისა და ცოცხალი ორგანიზმების მდგომარეობასთან დაკავშირებული მიზნების მიღწევას.

მუხლი 30. ბუნებრივი რესურსების მდგრად სარგებლობასთან დაკავშირებული მიზნები

ადგილობრივ მოსახლეობას სრულად აქვს გაცნობიერებული ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობა. დაცული ტერიტორიები ხელს უწყობს მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის კეთილდღეობას ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის გზით. ამასთან, ადგილობრივი

თემებისთვის ქმნის ბუნებრივი რესურსების არამომხმარებლურ გამოყენებაზე დაფუძნებულ შემოსავლის ალტერნატიულ წყაროებს (მაგ.: ეკოტურიზმი), რაც ამცირებს მათ დამოკიდებულებას დაცული ტერიტორიების ბუნებრივ რესურსებზე.

მუხლი 31. მეცნიერებასა და განათლებასთან დაკავშირებული მიზნები

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები წარმოადგენენ საინტერესო სამეცნიერო-კვლევით ბაზას ქართველი და უცხოელი მეცნიერებისთვის. წარმატებით გრძელდება თანამშრომლობა საქართველოს და უცხოეთის სამეცნიერო-კვლევით და საგანმანათლებლო ცენტრებთან, ასევე დამოუკიდებელ მკვლევრებთან. ადმინისტრაციას გააჩნია საკმარისი სამეცნიერო ინფორმაცია ტერიტორიის ყველა ძირითადი ღირებულებების შესახებ დაცული ტერიტორიის მართვის ეფექტურად წარმართვისთვის.

მუხლი 32. ადმინისტრაციის განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას გააჩნია ყველა აუცილებელი რესურსი იმისათვის, რომ განაგრძოს ტერიტორიის ძირითადი ღირებულებების კონსერვაცია და მდგომარეობის გაუმჯობესება. ადმინისტრაციას ჰყავს სათანადო რაოდენობის შესაბამისი კვალიფიკაციის თანამშრომლები და ადეკვატურად აღჭურვილია ფინანსური, ტექნიკური და ინფრასტრუქტურული რესურსით.

მუხლი 33. ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობასთან დაკავშირებული მიზნები

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია თანამშრომლობს მეზობელ ზაქათალას დაცულ ტერიტორიების ადმინისტრაციასთან (აზერბაიჯანი), კოორდინირებულად ახორციელებს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგს, საკონსერვაციო ღონისძიებებს, ინფორმაციის გაცვლას და ტრანსსასაზღვრო ტურიზმის განვითარებას.

თავი IV. სიტუაციური ანალიზი

მუხლი 34. დაცული ტერიტორიების ძირითადი ღირებულებების არსებული მდგომარეობა

1. ძირითადი ბიომრავალფეროვნების ღირებულებების მდგომარეობა: ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ძირითადი ეკოსისტემების და ბიომრავალფეროვნების ღირებულებები განისაზღვრა მე-16 მუხლით. მდგომარეობის ატრიბუტები (მახასიათებლები) განისაზღვრა თითოეული ძირითადი ეკოსისტემების და ბიომრავალფეროვნების ღირებულებისთვის და მაქსიმალურად შეგროვდა ინფორმაცია არსებული სიტუაციის შესახებ (ცხრილი 2). თუმცა, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია არ ფლობს სრულყოფილ და განახლებულ ინფორმაციას დაცული ტერიტორიების ძირითადი ღირებულების მდგომარეობის შესახებ.

ცხრილი 2: ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ძირითადი ბიომრავალფეროვნების ღირებულებები და შესაბამისი ატრიბუტების არსებული მდგომარეობა

ღირებულება	მდგომარეობის ატრიბუტი	არსებული მდგომარეობა
	ტყის ფართობი (ჰა)	გავრცელებულია 500 მ-დან 1,850-მდე ზ.დ.-დან. 2020 წლის მონაცემების მიხედვით, მთლიანი ტყის ფართობი შეადგენს 15,750 ჰა-ს. აქედან ფოთლოვანი ტყის ფართობი ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალში შეადგენს დაახლოებით 13,750 ჰა-ს, აღკვეთილში – 2,000 ჰა-ს.
	სტანდარტული კორომის მახასიათებლები:	განახლებული ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემები არ არსებობს. წიფლნარი – 10,800 ჰა; რცხილნარი 1,840 ჰა, მუხნარი – 450 ჰა; მაღალმთის ნეკერჩხალი – 230 ჰა.

ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები	ძირითადი სახეობების არსებობა:	აღმოსავლური წიფელი, რცხილა, ნეკერჩხალი, ცაცხვი, ქართული მუხა, მაღალმთის მუხა.
	ფიტო და ენტო მაგნებლების და დაავადებების არსებობა	მურყნის ფოთოლჭამია (<i>Agelastica alni</i>), მუხის ფოთოლზვევია (<i>Altica quercetorum</i>), რკოს ცხვირგრძელა (<i>Curculio grandium</i>), ირემა ხოჭო (<i>Lucanus cervus</i>), ამიერკავკასიის მაისის ღრაჭა (<i>Melolontha pectoralis</i>), ამიერკავკასიის მარმარა ღრაჭა (<i>Polyphyla olivieri</i>), მუხის ერთფეროვანი ჩრჩილი (<i>Tischeria complanella</i>), ვაშლის ნაყოფჭამია (<i>Cydua pomonella</i>), ოქროკუდა (<i>Euproctis phaeorrhea</i>), არაფარდი პარკიხვევია (<i>Lymantria dispar</i>), წიფლის შკალა (<i>Cryptococcus fagisuga</i>).
ალპური და სუბალპური მდელოები	ფართობი (ჰა)	ლაგოდების აღკვეთილის ალპური და სუბალპური ზონები ინტენსიურად გამოიყენება ზაფხულის საძოვრებად. საძოვრები ძირითადად მდებარეობს მდინარე კაბალის სათავეებში, დაახლოებით ზღვის დონიდან 1,800 მეტრიდან 2,900-3,000 მეტრამდე ფარგლებში. 2021 წლის მონაცემების მიხედვით, მთლიანი ალპური და სუბალპური მდელოების ფართობი შეადგენს 7,484 ჰა-ს. არსებული მდელოებიდან 2500 ჰა-მდე. წარმოადგენს საძოვრებს.
	მდგომარეობა	ადმინისტრაციის შეფასებით საძოვრების მდგომარეობა სხვადასხვა ნაკვეთზე განსხვავებულია და შეფასებულია საძოვრის მდგომარეობის ინდექსით აღკვეთილის საძოვრების მართვის გეგმაში.
	საძოვრების დატვირთვა	ლაგოდების აღკვეთილის საძოვრების მართვის გეგმის მიხედვით განსაზღვრულია საძოვრების დატვირთვა საძოვრების მდგომარეობის ინდექსის საფუძველზე: ინდექსი 10 – 4 სული/ჰა-ზე; ინდექსი 7,5 – 3 ცხვარი/ჰა-ზე; ინდექსი 5 – 2 ცხვარი/ჰა-ზე; ინდექსი 0 – ძოვება არ დაიშვება. საძოვრის გასაშუალოებული დატვირთვა 3,7 სული 1 ჰა საძოვარზე. (წვრილფეხა პირუტყვი 4 სული 1 ჰა-ზე, მრკ 0,8 სული 1 ჰა-ზე).
		სუბალპური მდელოები ჩრდილოეთის ექსპოზიციის ფერდობებზე განვითარებულია გართხმული დეკიანები (<i>Rhododendron caucasicum</i>), ხშირია მთლიანად შეკრული სტრუქტურის წმინდა რაყებიც. ჩრდილოეთისა და დასავლეთის ფერდობებზე მცირე დაჯგუფებებისა და ფრაგმენტების სახით წარმოდგენილია მეორადი

	ბირთვადი სახეობების არსებობა	იელიანები (<i>Rhododendron luteum</i>). ფრაგმენტულად გვხვდება მოცვიანი (<i>Vaccinium myrtillus</i>) და ღვიიანი (<i>Juniperus depressa</i>) ცენოზებიც. ალპური მდელოებისთვის დამახასიათებელი სახეობებია: <i>Alchemilla caucasica</i>, <i>Anthemis sosnowskyana</i>, <i>Carex tristis</i>, <i>Carum caasicum</i>, <i>Colpodium supina</i>, <i>Gnaphalium supinum</i>, <i>Minuartia aizoides</i>, <i>Myosotis alpestris</i>, <i>Nardus glabriculumis</i>, <i>Phleum alpinum</i>, <i>Plantago saxatilis</i>, <i>Poa alpina</i>, <i>Potentilla crantzii</i>, <i>Primula algida</i>, <i>Sibbaldia parviflora</i>, <i>Sibbaldia semiglabra</i>, <i>Taraxacum crepidiforme</i>, <i>Tripleurospermum subnivale</i>, <i>Veronica gentianoides</i> და სხვ.
საფრთხის ქვეშ მყოფი ჩლიქოსნები	რიცხოვნობა: • არჩვი (<i>Rupicapra rupicapra</i>) • აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი (<i>Capra cylindricornis</i>) • კეთილშობილი ირემი (<i>Cervus elaphus</i>)	2015 წლიდან არჩვის რიცხოვნობა სტაბილურია, შეინიშნება რიცხოვნობის მცირე ზრდა; 2020 წლის მონაცემებით, რიცხოვნობამ დაახლოებით 150 ინდივიდს მიაღწია (მატიანე 2020). 2015-2020 წლებში ჩატარებული მონიტორინგის შედეგები აჩვენებს, რომ ხდება ჯიხვის რიცხოვნობის მატება დაცული ტერიტორიების საზღვრებში. 2020 წლის მონაცემებით არის 690 ინდივიდს (მატიანე 2020). 2015-2020 წლებში ჩატარებული მონიტორინგის შედეგად ირკვევა, რომ ირმის რიცხოვნობამ მაქსიმალურ შედეგს მიაღწია 2017 წელს, როდესაც სავარაუდო რიცხოვნობამ შეადგინა დაახლოებით 364 ინდივიდი. 2018 წელს ჩატარებული მონიტორინგის შედეგების მიხედვით, რიცხოვნობის კლება დაფიქსირდა, რაც ამ წელს აღრიცხვისთვის განახლებული და დაზუსტებული მეთოდის გამოყენებით აიხსნება. შემდგომი მონიტორინგის შედეგების მიხედვით, 2019 წლიდან რიცხოვნობის მცირედით მატება შეინიშნება 2020 წლის მონაცემებით, რიცხოვნობამ დაახლოებით 264 ინდივიდი შეადგინა (მატიანე, 2020). 2019-2020 წლებში განხორციელდა ჯიხვისა და ირმის ტრანსსასაზღვრო მონიტორინგი NACRES-ის მიერ CNF-ის მხარდაჭერით.
საფრთხის ქვეშ მყოფი მტაცებლები	რიცხოვნობა: • მურა დათვი (<i>Ursus arctos</i>) • ფოცხვერი (<i>Lynx lynx</i>)	დათვის რიცხოვნობა 2018 წლიდან სტაბილურია. 2020 წლის მონაცემებით რიცხოვნობამ შეადგინა დაახლოებით 32 ინდივიდი (მატიანე, 2020). ადმინისტრაციის მონაცემებით ტერიტორიაზე მუდმივად ბინადრობს ფოცხვერის 5-7 ინდივიდი.
საფრთხის ქვეშ მყოფი მტაცებელი ფრინველები	მომზადარი წყვილების რაოდენობა: • მთის არწივი (<i>Aquila chrysaetos</i>)	კვლევაზე-დაფუძნებული განახლებული რაოდენობრივი მონაცემები არ მოიპოვება.
ენდემური და საფრთხის ქვეშ მყოფი ქათმისნაირები	მომზადარი წყვილების რაოდენობა: • კავკასიური როჭო (<i>Lyrurus mlokosiewiczii</i>)	ადმინისტრაციის მიერ კავკასიური როჭოს პოპულაციის რიცხოვნობა შეფასებულია დაახლოებით 600 ინდივიდით.
მტკნარი წყლები (მდინარეები, ტბები, წყაროები)	ბირთვადი მდინარეები:	კაბალი, ბაისუბნისხევი, ნინოსხევი, შრომისხევი, ლაგოდეხის ხევი, სალესავის ხევი და მაწიმისწყალი. ლაგოდეხის ადკვეთილიდან გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის მიერ ხდება წყალაღება

2. სხვა ღირებულებები: ლაგოდების დაცული ტერიტორიების სხვა ღირებულებებს შორისაა ბერნის კონვენციის დანართებში მოცემული ის სახეობები, რომლებიც გავრცელებულია ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე. დამატებით, როგორც ზემოთ, მე-2 თავში აღინიშნა, ლაგოდების დაცული ტერიტორიების სხვა ღირებულებები მოიცავენ უშუალოდ ეკოსისტემურ სერვისებზე დამოკიდებულ ღირებულებებს (ბუნებრივ რესურსებთან დაკავშირებული, სამეცნიერო და საგანმანათლებლო, ტურისტული და საერთო სოციალურ-ეკონომიკური ღირებულებები).

მუხლი 35. დაცული ტერიტორიების ძირითადი ღირებულებების საფრთხეები

1. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების პირდაპირი და არაპირდაპირი საფრთხეები მოცემულია მე-3 ცხრილში.

ცხრილი 3: სამიზნე ღირებულებების პირდაპირი და არაპირდაპირი საფრთხეები

პირდაპირი საფრთხე	განმაპირობებელი ფაქტორები	ზეგავლენის ქვეშ მყოფი ღირებულებები
დანაგვიანება (მუნიციპალური, ტურიზმისა და სოფლის მეურნეობიდან)	- მწყემსების მიერ მდინარეებში მკვდარი ცხოველების და მატყლის ჩაყრა; - საყოფაცხოვრებო ნარჩენები; - გარემოსდაცვითი ცნობიერების დაბალი დონე; - ტურიზმი (ნარჩენები, ტუალეტები); - სასოფლო-სამეურნეო ქიმიკატების გამოყენება / შეწამვლა .	- მტკნარი წყლები (მდინარეები, ტბები, წყაროები) - ალპური და სუბალპური მდელოები - კეთილშობილი ირემი - ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები
კლიმატის ცვლილება - მომატებული ტემპერატურა, ჰაბიტატების ცვლილება, მავნებელთა და დაავადებათა გააქტიურება, ბუნებრივი არასისტემური მოვლენების გახშირება.	გლობალურად სათბური გაზების გამოყოფა (გამოწვეული ტრანსპორტის, ელექტროენერგიის, ინდუსტრიის, სოფლის მეურნეობის, სხვა საჭიროებებიდან) (აღნიშნული საკითხის გადაჭრა სცილდება მენეჯმენტის გეგმის ფარგლებს).	ყველა ფასეულობა
დაზიანება	- წყალდება; - ხე-ტყის ჭრა; - ტურიზმი (ვიზიტორების მიერ დაზიანება); - ფრინველთა ბუდეების დაზიანება ცხვრის და ძაღლების მიერ; - გადაჭარბებული და უსისტემო მოვება.	- ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები - დენდროლოგიური პარკი - ალპური და სუბალპური მდელოები - კავკასიური როჭო - კეთილშობილი ირემი - არჩვი
შეშფოთება (ხმაური, ვიზიტორთა ჯგუფები, სხვ.)	- ტურიზმი; - ტექნიკური ათვისების დროს გამოწვეული ხმაური; - სამოვრებზე საქონლის გადარეკვა/ ძაღლები; - ინფრასტრუქტურული პროექტები დაცული ტერიტორიების შიგნით და მიმდებარედ; - მოსახლეობის მიერ არამერქნული რესურსების მოხმარება; - კონფლიქტი ადამიანსა და მტაცებელს შორის (მეცხვარეებსა და მურა დათვს, ფოცხვერს შორის); - ნადირობა.	- დათვი - ფოცხვერი - არჩვი - აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი - კეთილშობილი ირემი - კავკასიური როჭო

ინვაზიური სახეობები	- სუქცესიური პროცესები; - კლიმატის ცვლილება.	• ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები
ტყის მავნებლები და დაავადებები (მურყნის ფოთოლჭამია (<i>Agelastica alni</i>), მუხის ფოთოლხვევია (<i>Altica quercetorum</i>), რკოს ცხვირგრძელა (<i>Curculio grandium</i>), ირემა ხოჭო (<i>Lucanus cervus</i>), ამიერკავკასიის მაისის ღრაჭა (<i>Melolontha pectoralis</i>), ამიერკავკასიის მარმარა ღრაჭა (<i>Polyphyla olivieri</i>), მუხის ერთფეროვანი ჩრჩილი (<i>Tischeria complanella</i>), ვაშლის ნაყოფჭამია (<i>Cydua pomonella</i>), ოქროკუდა (<i>Euproctis phaeorrhea</i>), არაფარდი პარკიხვევია (<i>Lymantria dispar</i>), წიფლის შკალა (<i>Cryptococcus fagisuga</i>).	• კლიმატის ცვლილება; • ტურიზმი (აღამიანის მიერ დაავადებების გადატანა).	• ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები
არალეგალური ჭრა	• საშეშე და სამასალე მერქნის საჭიროება მოსახლეობისათვის; • გარემოცდაცვითი ცნობიერების დაბალი დონე; • ადმინისტრაციის არასაკმარისი რესურსი; • ადმინისტრაციის არასაკმარისი აღჭურვილობა; - დარღვევებზე არასათანადო რეაგირება.	• ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები
ბრაკონიერობა (ნადირობა / არალეგალური თევზაობა)	• დერივატებზე გაზრდილი მოთხოვნა (დათვის ხორცი, ქონი, ნაღველა, ტყავი, რქები); • სატროფეო ნადირობა; • ნადირობის ტრადიცია; • გარემოცდაცვითი ცნობიერების დაბალი დონე; • ადმინისტრაციის არასაკმარისი რესურსი; • ადმინისტრაციის არასაკმარისი აღჭურვილობა; • დარღვევებზე არასათანადო რეაგირება; • რეინჯერების არასაკმარისი კვალიფიკაცია; • რეინჯერების წახალისების ეფექტური სისტემის არ არსებობა.	• დათვი • აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი • კეთილშობილი ირემი • არჩვი
ეპიზოტური დაავადებები	• შინაური პირუტყვის გადაადგილება; • პირუტყვის ვაქცინაციის არასრულყოფილად განხორციელება; • საზიარო სამოვარი გარეულ ჩლიქოსნებთან.	• აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი • კეთილშობილი ირემი • არჩვი
ძოვება	• პირუტყვის გადარეკვა; • ტყეში ძოვება; • არარეგულირებადი ძოვება; • მეცხვარეობის გამძლოს ტრადიციული პრაქტიკის მოშლა; • მესაქონლეების/მეცხვარეების არასაკმარისი ცოდნა სამოვრების მართვასთან დაკავშირებით; • სამოვრების მდგომარეობის მონიტორინგის სისტემის არარსებობა; • აღსრულებასთან დაკავშირებული ხარვეზები (ადმინისტრაციის შეზღუდული შესაძლებლობები, განსაკუთრებით თანამშრომელთა კვალიფიკაციის კუთხით).	• არჩვი • აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი • კეთილშობილი ირემი • კავკასიური როჭო • ალპური და სუბალპური მდელოები • ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები.
ხანძრები	• სამოვრების გადაწვის პრაქტიკა; • გარემოსდაცვითი ცნობიერების დაბალი დონე; • კლიმატის ცვლილება,	• ალპური და სუბალპური მდელოები. • ტყის ეკოსისტემები: წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები. • კავკასიური როჭო.

	დაბალი		მაღალი
	საშუალო		მაღიან მაღალი

2. სხვა ღირებულებების საფრთხეები: კულტურულ ღირებულებებზე საფრთხეები შესაძლოა გამოიწვიოს ვიზიტორთა გაზრდილმა რაოდენობამ/დაზიანებამ, ინფრასტრუქტურის განვითარებამ, ე.წ. შავმა არქეოლოგიამ, სტიქიურმა მოვლენებმა, კლიმატის ცვლილებამ და ეროზიამ, რისთვისაც შესაძლებლობის ფარგლებში უნდა განხორციელდეს აღნიშნული საფრთხეების პრევენცია/აღკვეთა, საიფორმაციო ბანერების განთავსება და სხვა.

3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ეკოსაგანმანათლებლო, ეკოტურისტულ და მთლიანად ისტორიულ-კულტურულ ღირებულებებთან დაკავშირებული ბუნებრივი რესურსების საფრთხეებად მოიაზრება ის საფრთხეები, რომელიც გავლენას ახდენს ეკოსისტემების შესაძლებლობებზე და საბოლოო ჯამში, ეკოსისტემური სერვისების მიწოდებაზე (ცხრილი №3).

მუხლი 36. ბუნებრივი რესურსების დაცვა და პატრულირება

1. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალი და ლაგოდეხის აღკვეთილი ესაზღვრება ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის შემდეგ დასახლებულ პუნქტებს: ქ. ლაგოდეხი, სოფლები: მაწიმი, რაჭისუბანი, შრომა, კავშირი, ნინიგორი, გურგენიანი, ხიზაბავრა, ბაისუბანი, მსხალგორი, ხიზა, ნინიგორი, განჯალა, უზუნთალა, ყარაჯალა და კაბალი. შესაბამისად, ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა და ანთროპოგენური ზეწოლა ბიომრავალფეროვნების ღირებულებებზე უფრო ინტენსიურია სოფლების მიმდებარე მონაკვეთებზე.

2. ადმინისტრაციას არ გააჩნია ტერიტორიის დაცვის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა. დაცვის ღონისძიებების განხორციელება ხდება წლიური სამუშაო გეგმის შესაბამისად, ადმინისტრაციის დირექტორის მიერ დამტკიცებული საპატრულო გეგმების მიხედვით. საპატრულო მარშრუტების დაგეგმვისას ითვალისწინებენ წინა წლების ანთროპოგენური ზეწოლების შემთხვევების ანალიზის შედეგებს.

3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის საპატრულო საქმიანობა მიმართულია ნაკრძალისა და აღკვეთილის დაცვაზე და აღკვეთილის რესურსთსარგებლობის (სამოვრები, მერქნული და არამერქნული ტყის რესურსი, ტერიტორიის დანაგვიანება და ვიზიტორთა გადაადგილება) კონტროლზე.

4. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალი და აღკვეთილი ფიზიკური დაცვის მიზნით დაყოფილია 17 სამცველოდ და გაპიროვნებულია რეინჯერებზე. ამ სამცველოებზე დაგეგმილია 45 ერთდღიანი საპატრულო მარშრუტი, რომლებზეც რეინჯერები ინდივიდუალურად პატრულირებენ. გარდა ამისა, ადმინისტრაციას შემუშავებული აქვს 16 ჯგუფური საპატრულო მარშრუტი, რომელზეც 2-3 რეინჯერი ერთდროულად გადაადგილება დამტკიცებული გეგმა-გრაფიკის მიხედვით ცხენით ან ფეხით. ადმინისტრაციის ოფისიდან რეინჯერების გადაყვანა საპატრულო ბილიკის დასაწყისამდე ხორციელდება ავტომანქანების საშუალებით.

5. რეინჯერთა პატრულირების სისტემის გაუმჯობესების და ეფექტურობის გაზრდის მიზნით ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე, სატესტო რეჟიმში, მიმდინარეობს რეინჯერთა თანამედროვე პატრულირების SMART სისტემის დანერგვა. ამ ეტაპზე ყველა რეინჯერი აღჭურვილია სმარტფონით, რომელშიც ჩაწერილია აპლიკაცია CyberTracker.

6. 2021 წელს დაფიქსირდა 32 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა. სახეების მიხედვით ეს დარღვევები ასე გამოიყურება: 4 – ხე-ტყის უკანონო ჭრა, 18 – უკანონო მოვება, 9 – იარაღით უკანონო გადაადგილება, 1 – დანაგვიანება. აღსანიშნავია, რომ 2019 წელთან შედარებით გაზრდილია სამართალდარღვევათა რაოდენობა და სპექტრი. ამ წელს სულ 13 სამართალდარღვევა დაფიქსირდა, მათ შორის 3 იარაღით უკანონო გადაადგილება და 10 უკანონო მოვება. როგორც ჩანს ბრაკონიერების ზეწოლა არ მცირდება.

7. ადმინისტრაციას შემუშავებული აქვს ადამიანსა და მტაცებელს შორის არსებული კონფლიქტის შესახებ მონაცემების შეგროვების ინსტრუქცია. 2020 წელს ადგილი ჰქონდა შინაურ პირუტყვზე მტაცებლის თავდასხმის 16 შემთხვევას, ხოლო 2021 წელს 25 შემთხვევას. ყველა შემთხვევა უკავშირდება მგელს.

8. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაცვის განყოფილების თანამშრომლებმა სააგენტოს და სხვადასხვა დონორი ორგანიზაციების (TJS, CNF, USDOT-ITAP/USAID NPE Program, UNDP) ძალისხმევით მონაწილეობა მიიღეს სხვადასხვა ტრენინგებში: სამოვრების მართვა, ტყის მართვა, საფეხმავლო ბილიკების მოვლა-პატრონობა და რეაბილიტაცია, ფიტოპათოლოგიური კვლევის ჩატარება, პირველადი სამედიცინო დახმარება, ხანძრებთან ბრძოლა, SMART პროგრამა ოფიცრებისთვის, კანონდღსრულება, სამოვრების მდგრადობის შეფასება და მონიტორინგი და სხვა. გარდა ამისა, რეინჯერებმა სსიპ – საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს აკადემიაში შეისწავლეს იარაღის გამოყენება და სამართალდამრღვევთან ურთიერთობის საკითხები.

9. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების დაცვა ხორციელდება პატრულირების მეშვეობით. ადმინისტრაციის მიერ შემუშავებულია 16 საპატრულო მარშრუტი (მათ შორის 3 საფეხმავლო, 8 საცხენოსნო, 3 საავტომობილო, 2 საავტომობილო – საფეხმავლო), რომლებსაც ამტკიცებს ადმინისტრაციის დირექტორი. პატრულირების მარშრუტების დაგეგმვა ხდება სარეინჯეროების სპეციფიკიდან გამომდინარე. მარშრუტებზე პატრულირების ინტენსივობა იცვლება სეზონების და ანთროპოგენური რისკების შესაბამისად. ყოველწლიურად ხდება არსებული პატრულირების მარშრუტების გადახედვა და საჭიროებისდა მიხედვით კორექტირება. 2021 წელს განხორციელდა 2,255 ყოველდღიური პატრულირება და 142 გეგმური რეიდი. პატრულირებისას გავლილმა მანძილმა შეადგინა 98,300 კმ. მათ შორის ცხენით 9,000 კმ., ფეხით 43,700 კმ., ავტომანქანით 44,800 კმ.

10. ადმინისტრაციის საქმიანობის ანალიზმა აჩვენა, აგრეთვე, რეინჯერებისთვის აღჭურვილობის ნაკლებობის პრობლემა. კერძოდ, რეინჯერის პირადი აღჭურვილობის ნაკლებობა (ხარისხიანი უნიფორმები და ფეხსაცმელი (ზამთრის და ზაფხულის სეზონებისთვის) საველე პირობებისთვის, ზურგჩანთები და სხვა).

მუხლი 37. ადამიანური რესურსები

1. გერმანიის განვითარების ბანკის (KFW) დაცული ტერიტორიების მხარდაჭერის პროგრამა SPPA-საქართველოს მხარდაჭერით 2014 წელს შემუშავდა სააგენტოს ადამიანური რესურსების მართვის სტრატეგია.

2. ადმინისტრაციული განყოფილების ფუნქციებში შედის ადმინისტრაციის მატერიალურ-ტექნიკური უზრუნველყოფა, ორგანიზაციული საკითხების მართვა, ვიზიტორთა მომსახურება.

3. დაცვის განყოფილების თანამშრომლების ძირითად ფუნქციებში შედის ტერიტორიის ფიზიკური დაცვა, პატრულირება და კანონდღსრულება ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში, ადგილობრივი მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება, ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგსა და კონსერვაციულ ღონისძიებებში მონაწილეობა. ზემოაღნიშნული ფუნქციების განხორციელებისას, საჭიროების შემთხვევაში, თანამშრომლობენ სასაზღვრო პოლიციასთან.

4. რეინჯერები პასუხისმგებელნი არიან არა მარტო კანონდღსრულებაზე და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგზე, არამედ ჩართულები არიან ტერიტორიის დასუფთავებასა და ვიზიტორებთან ურთიერთობაში.

5. თანამშრომლების ნაწილს გააჩნიათ ადმინისტრაციაში მუშაობის მრავალწლიანი გამოცდილება. 2019-2021 წლებში ადმინისტრაციის თანამშრომლებს გავლილი აქვთ შემდეგი ტრენინგები: დაცული ტერიტორიების მმართველობა და მართვა, კანონდღსრულება, სახანძრო უსაფრთხოება, GPS და ფოტომახეების გამოყენება, საფეხმავლო ბილიკების მოვლა-პატრონობა და რეაბილიტაცია, ტურიზმი და მარკეტინგი, ვიზიტორთა მომსახურების ხარისხის ამაღლება, გარემოსდაცვითი განათლება და ეფექტური კომუნიკაცია, ეკო-განათლება და ინტერპრეტაცია (ვიზიტორთა მომსახურებისა და ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტებისთვის), პროექტების წერა და ფონდების მოძიება, ბუღალტერია და ფინანსების მართვა და სხვა. შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით საჭიროა

დამატებით სხვადასხვა მიმართულებით კვალიფიკაციის ამაღლება, რომელსაც პერმანენტული ხასიათი უნდა ჰქონდეს.

6. 2020 წელს საკონსულტაციო კომპანია PMO Business Consulting-მა CNF-ის დაკვეთით მოამზადა საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის შესაძლებლობების შეფასების დოკუმენტი, რომლის ერთ-ერთი ძირითადი შემაღგენელია ტერიტორიული ადმინისტრაციების როლის გაძლიერების საკითხი ადამიანური რესურსების მართვაში და შეიმუშავა რეკომენდაციები მათი უნარების და კომპეტენციების განვითარებაზე.

მუხლი 38. ადმინისტრაციის მდგომარეობა, ინფრასტრუქტურა და აღჭურვილობა

1. ინფრასტრუქტურა:

ა) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ოფისი მდებარეობს ქალაქ ლაგოდეხში, ვაშლოვანის ქ. №197. ადმინისტრაციის შენობა შეკეთდა 2020 წელს, სადაც შესაძლებელია შეხვედრებისა და ტრენინგების ჩატარება. ადმინისტრაციის ეზოში არის ავტოსადგომი, რომელიც გაფართოებას საჭიროებს;

ბ) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების საზღვრები დადგენილია „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხისა და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით. ამჟამად საზღვრებთან დაკავშირებული საკითხები მოწესრიგებულია, დარჩენილია მხოლოდ მცირე მონაკვეთი სოფელ ხიზასთან, სადაც სასაფლაო მოქცეულია დაცული ტერიტორიების საზღვრებში. შესაბამისად, საჭიროა ამ ტერიტორიაზე საზღვრის შეცვლა/დაზუსტება;

გ) ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებს დღეისათვის აქვს რეინჯერთა ორი სადგური – მაწიმი და გურგენიანი. მეტეოსა და დემიდოვის ვიზიტორთა თავშესაფრები ასევე გამოიყენება ადმინისტრაციის რეინჯერების მიერ;

დ) ამჟამად მიმდინარეობს გურგენიანის და მაწიმის რეინჯერთა სადგურების რემონტი, რომელიც 2022 წელს დასრულდება;

ე) მზის ენერგიით ხდება მეტეოსა და დემიდოვის ტურისტული თავშესაფრის უზრუნველყოფა. დემიდოვის ვიზიტორთა თავშესაფარში უპრიანია წყლის გამაცხელებელი სისტემის მოწყობა, თუმცა ამას ხელს უშლის წყალმომარაგების შესაბამისი სისტემის არარსებობა;

ვ) ადმინისტრაცია მაწიმში ფლობს ცხენების თავლას. თავლა 2007-2008 წლებშია აშენებული და კარგ მდგომარეობაშია. 2022 წელს CNF-ის დახმარებით განხორციელდა თავლის და საცხენოსნო მცირე ინფრასტრუქტურის რეკონსტრუქცია;

ზ) აღკვეთილის ტერიტორიაზე ძირითადად გვხვდება ძველი სატყეო გზები. ადმინისტრაციის განცხადებით, შიდა გზები კარგ მდგომარეობაშია;

თ) რეაბილიტაციას საჭიროებს ლაგოდეხის აღკვეთილთან გურგენიანის მხრიდან მისასვლელი გზა, დაახლოებით 300 მეტრი. რეაბილიტაციას საჭიროებს ასევე ადმინისტრაციულ შენობასთან მისასვლელი გზა (აღმაშენებლის ქუჩა ქალაქ ლაგოდეხში);

ი) 2020 წელს არასამთავრობო ორგანიზაცია CENN-ის დახმარებით შემუშავდა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმა. დაცული ტერიტორიების საზღვრებში ნარჩენების შეგროვებას რეინჯერები ახდენენ, სეზონურად დამატებით ხდება თანამშრომელთა დაქირავება ბილიკების გასაწმენდად. შეგროვებული ნარჩენების გატანას მუნიციპალიტეტი ახორციელებს. დაცული ტერიტორიების საზღვრებში განთავსებული ნაგვის ურნების რაოდენობა ამ ეტაპისთვის საკმარისია.

2. აღჭურვილობა:

ა) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია არ არის სრულად აღჭურვილი იმისათვის, რომ უზრუნველყოს ტერიტორიის დაცვა. საჭიროა რიგი აღჭურვილობების განახლება/შეძენა.

ადმინისტრაციას აქვს 5 მაღალი გამავლობის ავტომანქანა – 3 მიცუბიში L200, 1 ფორდ რეინჯერის მარკის ავტომანქანა და BRP მარკის ბაგის ტიპის ავტოსატრანსპორტო საშუალება მოდელი TRAXTER DPS HD8. აქედან 1 მიცუბიში L200 ემსახურება დირექტორს, ფორდ რეინჯერი ემსახურება დაცვის განყოფილების უფროსს, დანარჩენები ემსახურებიან უფროს რეინჯერებს, როგორც პატრულირების განსახორციელებლად, ასევე საგუშაგოებზე ცვლაში მყოფი მორიგე რეინჯერის სარეინჯეროზე აყვანა-ჩამოყვანის მიზნით. 14 რეინჯერს აქვს ცეცხლსასროლი იარაღი. დამატებით საჭიროა 5 ცეცხლსასროლი იარაღის შეძენა. 2020 წელს CNF-ის მხარდაჭერით ადმინისტრაციას გადაეცა ახალი უნიფორმები და ფეხსაცმელები. ყოველწლიურად საჭიროა მათი განახლება. გადასახედია მათი ხარისხი და სტანდარტი. ძირითადი ყოველდღიური საჭიროება, რომელიც ყველა რეინჯერს უნდა ჰქონდეს არის ე.წ. ერთდღიანი ჩანთები (დაახლოებით 30 – 35 ლიტრიანი). UNDP/GEF პროექტის მხარდაჭერით ადმინისტრაციას გადაეცა 21 SMART მოწყობილობა. ადმინისტრაციის თანამშრომლებმა 2018 და 2021 წლებში გაიარეს SMART მოწყობილობების გამოყენებასთან დაკავშირებული სწავლება. საჭიროებას წარმოადგენს ცეცხლმაქრების და არსებული პირველადი დახმარების პაკეტი განახლებაც. ადმინისტრაციის განცხადებით, აუცილებელია რამდენიმე ავტომატური მეტეოსადგურის განთავსება დაცულ ტერიტორიებზე;

ბ) ადმინისტრაციას აქვს ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგისთვის საჭირო ძირითადი აღჭურვილობა;

გ) არსებობს დამატებითი საოფისე აღჭურვილობის საჭიროება: ასევე არ არის სერვერი ინფორმაციის შესანახად; COVID19-ის სიტუაციიდან და SMART პატრულირების სისტემის დანერგვიდან გამომდინარე გამოვლინდა დამატებითი ლეპტოპ(ებ)ის საჭიროება თანამშრომელთათვის;

დ) ადმინისტრაციას გააჩნია ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობის გეგმა, რომელიც შემუშავდა ადმინისტრაციის მიერ 2017 წელს, CNF-ის მიერ დაქირავებული ექსპერტის ჩართულობით. ინფრასტრუქტურასა და აღჭურვილობის მოვლა-პატრონობაზე პასუხისმგებელი არიან რეინჯერები.

მუხლი 39. დაფინანსება

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ძირითადი ბიუჯეტი სახელმწიფოს მიერ ფინანსდება და შესაბამისად, მდგრად ფინანსირებას წარმოადგენს. თუმცა, აღნიშნული ბიუჯეტი არ არის საკმარისი ადმინისტრაციის ყველა საქმიანობის განხორციელებისთვის.

2. 2011 წლიდან ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის სათანადო ფუნქციონირების უზრუნველსაყოფად ხდება კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) მიერ ადმინისტრაციის მხარდაჭერა – ხორციელდება სახელფასო დანამატის გაცემა, ველზე პატრულირებისას კვების დანამატით რეინჯერების უზრუნველყოფა, ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის რიგი ღონისძიებებისა, საჭირო ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და მოვლა-პატრონობის ხარჯების დაფარვა.

3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შემოსავლების დამატებითი წყაროა ვიზიტორთა მომსახურებიდან მიღებული შემოსავალი (მაგ. საკონფერენციო დარბაზის, საკემპინგო და საპიკნიკო ადგილების, კარვების და საძილე ტომრების გაქირავება და ა.შ.), რომელიც სააგენტოს ბიუჯეტში ირიცხება.

4. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ბიუჯეტი ამ ეტაპზე სამი ძირითადი წყაროდან ივსება, ეს არის სახელმწიფო ბიუჯეტი, კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF) და ადგილზე გენერირებული შემოსავლები (ცხრილი 4).

ცხრილი 4: ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ბიუჯეტი. წყარო: CNF

დაფინანსების/შემოსავლების წყაროები (ლარი)	2018 წელი	2019 წელი	2020 წელი	2021 წელი
სახელმწიფო ბიუჯეტი	171,924.04	150,485.90	185,203.05	1,803,803.42
CNF	96,578.88	141,313.18	426,541.00	50,579

სხვა ფონდები და საკუთარი შემოსავლები	374,019.51	495,793.76	38,712.13	247,735
სულ	642,522.44	787,592.84	650,456.18	2,102,117.42

5. სხვადასხვა ღონისძიებისთვის დაფინანსების მოძიება აგრეთვე ხდება ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციის საშუალებით. ასოციაცია პროექტებს ახორციელებს ისეთი მიმართულებებით, როგორიცაა: ეკობანაკები სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისათვის, ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებები, ეკოტურიზმის ხელშეწყობა, მონიტორინგის პროგრამის განხორციელების ხელშეწყობა და ა.შ.

6. 2020 წლის მაისში კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) მიერ განხორციელდა საქართველოს დაცული ტერიტორიების ფინანსური საჭიროებების შეფასება, რომელიც მოიცავს არსებული დაფინანსების შესახებ ინფორმაციას, ასევე თითოეული დაცული ტერიტორიის მართვისათვის საბაზისო და ოპტიმალურ ფინანსურ საჭიროებებს 2021-2026 წლების პერიოდისათვის. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების არსებული დაფინანსებაა 3,876,000 ლარი მაშინ, როდესაც საბაზისო საჭიროება 5,689,424 ლარს, ხოლო ოპტიმალური საჭიროება 7,989,962 ლარს შეადგენს. ფინანსური დეფიციტი 2021 წელს იწყება 770,000 ლარით და 2026 წლისათვის მცირდება 660,000 ლარამდე. საერთო ფინანსური დეფიციტი (2021-2026) კი შეადგენს დაახლოებით 4,110,000 მლნ ლარს, რაც დაახლოებით 106 %-ით მეტი დაფინანსების საჭიროებას გულისხმობს.

მუხლი 40. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობა

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობა დამოკიდებულია დაცული ტერიტორიის ბუნებრივ რესურსებზე. ადგილობრივები სარგებლობენ ტყის მერქნული და არამერქნული რესურსებით, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტების და წყლის რესურსებით. ლაგოდეხის ალპური საძოვრები ადგილობრივების მიერ საზაფხულო საძოვრებად გამოიყენება.

2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობს ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის შემდეგი დასახლებები: ქ. ლაგოდეხი, სოფლები: მაწიმი, რაჭისუბანი, შრომა, კავშირი, ნინიგორი, ხიზა, გურგენიანი, ხიზაბავრა, ბაისუბანი, მსხალგორი, განჯალა, უზუნთალა, ყარაჯალა და კაბალი.

3. ლაგოდეხის აღკვეთილი ყოველწლიურად შეშით ამარაგებს მიმდებარე მოსახლეობას. ძირითადად ხდება მოთხრილ-მოტეხილი და ზეხმელი მერქნის გაცემა. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მიმდებარე სოფლების უმეტესობა გაზიფიცირებულია, იგეგმება მუნიციპალიტეტის სოფლების სრულად გაზიფიცირება. ამან გარკვეულად შეამცირა ტყეზე ზეწოლა – შეშის გამოყენება საჭმლის მოსამზადებლად აღარ ხდება. ტყის რესურსზე დამოკიდებულია 6 დასახლებული პუნქტი (ქ. ლაგოდეხი, სოფლები მაწიმი, რაჭისუბანი, შრომა, კავშირი, ხიზაბავრა, ხიზა, გურგენიანი). თითო კომლზე ხდება 2- 5 მ³ საშუაშე მერქნის გაცემა. 2018 წელს გაცემულია 1,901.43 მ³, 2019 წელს – 1,628 მ³, 2020 წელს – 1,312 მ³, ხოლო 2021 წელს – 1,457მ³ საშუაშე მერქანი.

4. 2014 წელს აღკვეთილის ტყეებისთვის განხორციელდა გამარტივებული ინვენტარიზაცია და ტაქსაცია, რათა დადგენილიყო წლიურად გასაცემი საშუაშე მერქნის რაოდენობა. ინვენტარიზაციასთან დაკავშირებული მასალები არასრულყოფილია და არ შეესაბამება არსებულ რეალობას. განახლებული ინფორმაციის არქონა ართულებს ტყის ეკოსისტემების მონიტორინგს და საშუაშე მერქნის შესაბამისი კვოტების დადგენას აღკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონაში, რათა უზრუნველყოფილი იყოს რესურსის მდგრადი მოხმარება. არსებულ სიტუაციაში ხე-ტყის გაცემა ადმინისტრაციის გადაწყვეტილების საფუძველზე ხდება. ადმინისტრაცია ცდილობს თავიდან აიცილოს ტყეზე ზეწოლა, განსაკუთრებით აღკვეთილის უშუალო მოსაზღვრე მოსახლეობისაგან და არსებული მარაგის გათვალისწინებით მოახდინოს მოსახლეობაზე შეშის გაცემა ისე, რომ არ გამოიწვიოს ნეგატიური დამოკიდებულება დაცული ტერიტორიების მიმართ. ამის გამო, დღესდღეობით შეშა მიეწოდება მხოლოდ აღკვეთილის უშუალო მოსაზღვრედ განლაგებულ უბნებში მცხოვრებ კომლებს – ქ. ლაგოდეხისა და რამდენიმე სოფლის შერჩეული უბნები/ქუჩები.

5. 2022 წელს დაგეგმილია ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ტყეების ინვენტარიზაცია და შემოუმაჯდება ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ტყის მართვის გეგმა.

6. ლაგოდეხის აღკვეთილიდან ხდება წაბლის, სოკოს, რკოს, მინდვრის მხლის, მოცვის, მაყვლის, კაკლის, თეთრყვავილას და სამკურნალო მცენარეებს შეგროვება. რესურსებით სარგებლობა ხდება, ძირითადად, ოჯახების პირადი მოხმარების მიზნით, თუმცა ხდება ასევე წაბლისა და სოკოს, ასევე მცირე ოდენობით კაკლისა და თეთრყვავილას შეგროვება რეალიზაციის მიზნითაც. დღეისათვის არ არის შეფასებული ამ არამერქნული რესურსების მარაგები და არ არის დადგენილი მოხმარების კვოტები. არ არის შეფასებული არამერქნული რესურსით სარგებლობის არსებული პრაქტიკის გავლენა ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე.

7. ლაგოდეხის აღკვეთილის აღპური საძოვრები მაისი – სექტემბრის პერიოდში ძირითადად ცხვრის საძოვრად გამოიყენება. ზოგიერთ ფერმერს ასევე ჰყავს მსხვილფეხა პირუტყვი. საძოვრებზე დამოკიდებულია ძირითადად სოფლები კაბალი და მსხალგორი, მეცხვარეები ძირითადად აზერბაიჯანული ეროვნების არიან. 2019 წლის მდგომარეობით, ლაგოდეხის აღკვეთილის აღპურ საძოვრებზე სულ გაიჯარებულია 1,017.26 ჰა საძოვარი. იჯარები გაცემულია 2017 და 2019 წლებში, 5 წლის ვადით. იჯარის ხელშეკრულებები გაცემულია 13 ადგილობრივზე (კაბალის, ყარაჯალის, უზუნთალას, მსხალგორის, განჯალისა და ლაგოდეხის მაცხოვრებლები). ადგილზეა 4090 წვრილფეხა რქოსანი პირუტყვი (ცხვარი, თხა), 37 ცხენი და 52 მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი. გაცემული იჯარების საზღაურმა 2019 წელს შეადგინა 17,798.5 ლარი.

8. 2003 წელს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ფართობი გაიზარდა ჩრდილო-დასავლეთ მიმართულებით დაახლოებით 6000 ჰა-თი და მოიცვა ის ტერიტორიები, რომლებიც ტრადიციულად გამოიყენება ცხვრის საზაფხულო საძოვრებად. 2013 წელს ტრადიციული საძოვრის დიდმა ნაწილმა, რომელიც 2003 წელს გადაეცა ნაკრძალს, განიცადა რეკატეგორიზაცია და გადავიდა აღკვეთილში, იმ მოტივით, რომ დასაშვები ყოფილიყო მოვება გარკვეული პირობების დაცვით და გატარებულიყო აღდგენითი ღონისძიებები ეროზიებთან და ნიადაგების დეგრადაციასთან საბრძოლველად, რაც გადაჭარბებულმა მოვებამ გამოიწვია (წარსულში ამ ტერიტორიებზე დაახლოებით 35,000-40,000-მდე ერთეული ცხვარი მოვდა).

9. 2014 წელს დაიწყო USAID-ის მიერ დაფინანსებული პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავდა საძოვრების მართვის გეგმის შემუშავებას. პროექტის ფარგლებში მომზადდა მცენარეულობის რუკა და შესწავლილ იქნა საძოვრების მდგომარეობა. პროექტი შეწყდა საძოვრების მართვის გეგმის შემუშავებამდე. ლაგოდეხის აღკვეთილის საძოვრების მართვის გეგმა შემუშავდა სახეობათა კონსერვაციის ცენტრის – ნაკრესის მიერ 2016 წელს.

10. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები წარმოადგენს მიმდებარე სოფლების წყლით მომარაგების წყაროს. ლაგოდეხის აღკვეთილიდან შპს „გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ და შპს „საქართველოს მელიორაციის“ მიერ ხდება წყალაღება ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის სასმელი წყლით მომარაგებისათვის. წყალს იღებენ კერძო ბიზნესებიც, როგორცაა საკალმახე მეურნეობა. დიდია წყლის რესურსების საირიგაციო მნიშვნელობა. კონსერვაციის თვალსაზრისით წყლის მოპოვება ზეგავლენას არ ახდენს ბუნებაზე. თუმცა ზაფხულის თვეებში წყლის დებეტი იკლებს და მოსახლეობას ექმნება როგორც სასმელი, ასევე საირიგაციო წყლის დეფიციტი.

მუხლი 41. ეკოტურიზმი

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ფარგლებში ვიზიტორთა გადაადგილება დაშვებულია აღკვეთილის ტერიტორიაზე. ნაკრძალში შესვლა შესაძლებელია მხოლოდ სამეცნიერო და საგანმანათლებლო მიზნით, სააგენტოსთან წინასწარ შეთანხმებით.

2. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე შესვლა შესაძლებელია ლაგოდეხიდან, სადაც განთავსებულია ადმინისტრაციული შენობა და ვიზიტორთა საინფორმაციო ცენტრი, ასევე სოფელ გურგენიანიდან და მაწიმიდან, სადაც განლაგებულია რეინჯერთა სადგურები. ტურისტების შესვლა დაცულ ტერიტორიებზე უფრო ხშირად ხდება ცენტრალური შესასვლელიდან და გურგენიანიდან. საზოგადოებრივი ტრანსპორტი რეგულარულად დადის ლაგოდეხში, გურგენიანში ან სხვა სოფლამდე მისასვლელად ვიზიტორები ქირაობენ ტაქსს.

3. ვიზიტორთა ცენტრში შესაძლებელია ეკოტურისტული სერვისების შესახებ ინფორმაციის მიღება, ანგარიშსწორება და ტურისტული აღჭურვილობის დაქირავება. ადმინისტრაციულ შენობაში არსებულ

პატარა მაღაზიაში შესაძლებელია რუკების შეძენა. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე შესვლა უფასოა, თუმცა განიხილება შესასვლელი გადასახადის დაწესების საკითხი.

4. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა რაოდენობა მუდმივად იზრდება. 2018 წელს დაცულ ტერიტორიებს სტუმრობდა 57,472 ვიზიტორი, 2019 წელს – 59,761 ვიზიტორი, ხოლო 2020 წელს, COVID19 სიტუაციიდან გამომდინარე, მხოლოდ 6,079 ვიზიტორი. 2021 წელს ვიზიტორთა რაოდენობა წინა წელთან შედარებით 26%-ით გაიზარდა. 2019 წლის სტატისტიკის მიხედვით, ვიზიტორთა 75% საქართველოს, ხოლო 25% უცხო ქვეყნის მოქალაქე იყო. 2021 წლის მონაცემებით 83% საქართველოს მოქალაქეა, 17% კი უცხო ქვეყნის მოქალაქეა.

5. 2018 წელს SPPA-საქართველოს პროექტის ფარგლებში ჩატარებული კვლევის „ტურიზმის ეკონომიკური გავლენა საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე“ მიხედვით ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა უმეტესობისთვის (94.3%) აქ სტუმრობის მთავარი მოტივი ლაშქრობაა. მიმზიდველი ბუნებრივი ლანდშაფტების მონახულება, როგორც ძირითადი ტურისტული აქტივობა, მთავარ ღირსშესანიშნაობად იქნა დასახელებული ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა 98.6%-ის მიერ.

6. ვიზიტორთა მზარდი ტენდენციის ფონზე მნიშვნელოვანია ვიზიტორების, ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარებისა და ბუნებრივი რესურსების ეფექტური მართვა, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ძირითად ღირებულებებზე ტურიზმის პირდაპირი და არაპირდაპირი ზეგავლენა. ვიზიტორთა გამტარუნარიანობის შესწავლა ეროვნულ პარკში მნიშვნელოვანია ვიზიტორთა მზარდი ტენდენციის ფონზე.

7. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციული და ვიზიტორთა ცენტრი მდებარეობს ლაგოდეხში, ვაშლოვანის ქ. №197 დაცული ტერიტორიების შესასვლელში. ვიზიტორთა ცენტრი მთელი წლის განმავლობაში ღიაა ვიზიტორებისთვის. აქტიური ტურისტული სეზონი არის გვიანი გაზაფხულიდან შუა ოქტომბრამდე, ივლისსა და აგვისტოში ყველაზე მეტი ვიზიტორთა რაოდენობით. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული ბილიკები ღიაა მთელი წლის მანძილზე, გარდა შავი კლდეების ტბის ბილიკისა, რომელიც მხოლოდ ივნისიდან ნოემბრამდე მასპინძლობს ვიზიტორებს.

8. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ვიზიტორთა ინფრასტრუქტურა მოიცავს შემდეგს: ვიზიტორთა ცენტრი, საკონფერენციო დარბაზი, 2 ტურისტული თავშესაფარი – მეტეო“ და „დემიდოვის ბინა“ (თითოეული 16 ადგილიანი, სველი წერტილებით), 2 საპიკნიკე ადგილი (4-4 ცალი 8 ადგილიანი მაგიდა), ადმინისტრაციის შენობასთან მდებარე საკემპინგე „ოჩო კემპი“ (საკარვე და საპიკნიკე ადგილებით, სველი წერტილებით და სამზარეულოთი), რომელიც ამჟამად იჯარითაა გაცემული. ვიზიტორთა ცენტრის შენობაში არსებული სასტუმრო, ჰოსტელი და კაფე იჯარითაა გაცემული. ადმინისტრაციის სიახლოვეს ასევე ფუნქციონირებს სასტუმრო (ჯამში 40 ნომერი, მათ შორის 1 ადაპტირებული შშმ პირებზე), რომელიც ასევე გაცემულია იჯარით. ადმინისტრაციის შენობასთან მოწყობილია ავტოსადგომი.

9. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე დაგეგმილია დამატებითი ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა – გურგენიანის შესასვლელთან, იჯარით გაცემულ ნაკვეთზე უკვე მოეწყო 10 კოტეჯი, 4 ფანჩატური, 11 სველი წერტილი და დამხმარე ნაგებობები.

10. 2019 წელს, „ბუნების დაცვის მსოფლიო ფონდის“ (WWF) კავკასიის წარმომადგენლობამ, ტრანსსასაზღვრო გაერთიანებული სამდივნოს (TJS) პროექტის ფარგლებში მოამზადა „ხის კენწეროები ბილიკის“ პროექტი და იგეგმება ამ ბილიკის მოწყობა.

11. ევროკავშირის და გაეროს განვითარების საქართველოს ტყეების მდგრადი მართვის ხელშეწყობის პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია მრავალენოვანი მობილური აპლიკაციის შექმნა, რომელიც ვიზიტორებს მიაწვდის ინფორმაციას საქართველოს ყველა დაცული ტერიტორიის შესახებ. პროექტის განხორციელება 2022 წლის ბოლომდე გაგრძელდება.

12. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია ვიზიტორებს სთავაზობს შემდეგი სახის ეკოტურისტულ მომსახურებებს:

ა) ტურისტული ინფორმაციის მიწოდება საინტერპრეტაციო და საინფორმაციო მასალებით (ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ტურისტული რუკა, საინტერპრეტაციო დაფები და სხვ.);

ბ) სალაშქრო, საცხენოსნო, ეკოსაგანმანათლებლო, კულტურული და სამეცნიერო ტურების ორგანიზება დაცულ ტერიტორიაზე (ერთდღიანი და რამდენიმე დღიანი);

გ) გამყოლის მომსახურების უზრუნველყოფა (ვიზიტორთა მომსახურების სპეციალისტი ეხმარება ვიზიტორს გამყოლთან დაკავშირებაში);

დ) სპეციალური აღჭურვილობის გაქირავება (კარვები, საძილე ტომრები, პარალონი. აღჭურვილობის ნაწილი საჭიროებს განახლებას);

ე) ტურისტული თავშესაფრების, საკარვე და საპიკნიკო ადგილების და ცხენის ქირაობა.

13. ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე 4 ეკოტურისტული ბილიკია – ნინოსხევის ჩანჩქერის, როჭოს ჩანჩქერის, მაჭის ციხის და შავი კლდეების ტბის ბილიკები:

ა) ნინოსხევის ჩანჩქერის ბილიკი – საშუალო სირთულის საფეხმავლო მარშრუტი, 16 კმ სიგრძის (ბილიკის სიგრძე 8 კმ, ბილიკი იგივე გზით ბრუნდება უკან). ბილიკი იწყება გურგენიანის სარეინჯეროდან, ლაშქრობის ხანგრძლივობა 5-6 სთ. ძირითად ღირსშესანიშნაობას მდინარე ნინოსხევის 40 მ სიმაღლის ნინოსხევის ჩანჩქერი წარმოადგენს. გამონაკლის შემთხვევებში ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით დაიშვება ცხენით გადაადგილება;

ბ) როჭოს ჩანჩქერის ბილიკი – რთული, საფეხმავლო მარშრუტი, 9 კმ სიგრძის. (ბილიკის სიგრძე 4.5 კმ, ბილიკი იგივე გზით ბრუნდება უკან). ბილიკი იწყება ადმინისტრაციული შენობიდან, ლაშქრობის ხანგრძლივობა – 4-6 სთ. ძირითად ღირსშესანიშნაობას მდინარე შრომისხევეზე არსებული როჭოს ჩანჩქერი წარმოადგენს; გამონაკლის შემთხვევებში ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით დაიშვება ცხენით გადაადგილება;

გ) მაჭის ციხის ბილიკი – მარტივი, საფეხმავლო, საცხენოსნო მარშრუტი, 10 კმ სიგრძის. ბილიკი იწყება მაჭიმის რეინჯერთა სახლიდან, ლაშქრობის ხანგრძლივობა – 3-4 სთ. ძირითად ღირსშესანიშნაობას წარმოადგენს გზის გასწვრივ არსებული ხელუხლებელი ტყეები და VII ს-ით დათარიღებული მაჭის ციხე;

დ) შავი კლდის ტბის ბილიკი – რთული, 42 კმ სიგრძის საფეხმავლო და საცხენოსნო ბილიკი. ბილიკი იწყება ადმინისტრაციული შენობიდან, მეტეოს ტურისტული თავშესაფრის გავლით შავი კლდის ტბისკენ მიემართება, ბილიკის გავლის ხანგრძლივობა 3 დღეს შეადგენს. ძირითად ღირსშესანიშნაობას ალპური მდელოებისაკენ მიმავალ გზაზე არსებული ხელუხლებელი ტყეები და შემდეგ კი მყინვარული წარმოშობის ტბა წარმოადგენს. ამ მარშრუტზე განსაკუთრებით მაღალია ველურ ბუნებაზე დაკვირვების, კავკასიურ ჯიხვთან შეხვედრის ალბათობა;

ე) გარდა აღნიშნული ეკოტურისტული ბილიკებისა ადმინისტრაციულ შენობასთან არის 600 მ-ის სიგრძის მარტივი სირთულის ბუნების შემეცნებითი წრიული ბილიკი, რომელიც გათვლილია 3-9 წლამდე ასაკის ბავშვებისათვის. 2020 წელს ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციამ, ტრანსკავკასიური ბილიკი (TCT) საქართველოს მიერ, კავკასიის კონსერვაციის (CCC) პროგრამის ფარგლებში, ამერიკის შეერთებული შტატების სატყეო სერვისთან ერთად იმუშავეს არსებულ და დაგეგმილ ბილიკებზე; დაიგეგმა ახალი ბილიკი, რომელიც ლაგოდების რეინჯერთა ორ სადგურს დააკავშირებს ერთმანეთთან. პარკის ბილიკების ქსელის გაფართოებასთან ერთად, ბილიკი საბოლოოდ ფორმირდება TCT-ის ნაწილად.

14. აღნიშნულ ბილიკებზე ტურისტული სეზონის დაწყების წინ რეგულარულად ხდება ბილიკების გაწმენდა (მოთხრილ-მოტეხილი ხეები, ბუჩქების, ბალახოვანი საფარის გასუფთავება), საჭიროებისამებრ ხიდების კეთილმოწყობა, მარკირება, ა.შ.

15. 2020 წელს მომზადდა საინფორმაციო და მიმართულების მაჩვენებელ დაფებზე დასატანი განახლებული ტექსტები ქართულ და ინგლისურ ენებზე. შეიცვალა კლიმატური პირობების შედეგად დაზიანებული სკიკერები, განახლდა მარკირება. მომზადდა ლაგოდების დაცული ტერიტორიებზე

არსებული ბილიკების დეტალური აღწერილობა ქართულ, ინგლისურ, გერმანულ და რუსულ ენებზე. საინფორმაციო ნიშნები განთავსებულია დაცული ტერიტორიების გარეთაც ლაგოდეხში, ასევე მაჭის ციხის მაჩვენებელი სოფელ მაწიმში და ნინოსხევის ჩანჩქერის მაჩვენებელი სოფელ ნინიგორში.

16. 2021 წლის ბოლოს დასრულდა ნინოსხევის ჩანჩქერის (გურგენიანი) ბილიკის სრული განახლება. მოეწყო 8 კმ. სიგრძის ბილიკი, საკემპინგე, საპიკნიკე ადგილები, სანკვანძები და სხვა მნიშვნელოვანი ინფრასტრუქტურა.

17. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე საფეხმავლო ბილიკების ქსელისა და თანმდევი რეკრეაციულ-ტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობის მიზნით გაფორმებულია ხელშეკრულება შპს „თრელი ქონსთრაქშენთან“. დაგეგმილია საერთაშორისო სტანდარტების 60 კმ-ზე მეტი ბილიკი მოწყობა.

18. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე წარმოდგენილია ისტორიულ-კულტურული ღირებულებები, რომლებიც ვიზიტორთა ყურადღებას იპყრობენ. ესენია: წარსულში არსებული ლაგოდეხის დენდროლოგიური პარკი, სადაც წარმოდგენილია მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხიდან შემოტანილი 30-ზე მეტი სახეობის მცენარე; მაჭის ციხე, ეკლესია-მონასტრები (მაჭისციხის ეკლესია, რაჭისუბნის ეკლესია, ლაგოდეხის მონასტერი), მლოკოსევიჩის მემორიალი.

19. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებულმა შემოსავალმა 2019 წელს შეადგინა 94,861 ლარი (ტურისტული თავშესაფარი – 19,620 ლარი, ცხენები – 14,700 ლარი, პარალონი – 561 ლარი, საძილე ტომარა – 2,185 ლარი, კარავი – 630 ლარი, საკარვე ადგილი – 10,095 ლარი, საკონფერენციო დარბაზი – 1,950 ლარი, საპიკნიკე მაგიდა – 3,600 ლარი, შემოწირულება – 30 ლარი, რუკა (ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, ქართული) – 112 ლარი, რუკა (ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, ინგლისური) – 1,232 ლარი, რუკა (საქართველოს დაცული ტერიტორიები, ინგლისური) – 188 ლარი, წიგნი – 30 ლარი, იჯარა – 39,928 ლარი). 2020 წელს, COVID19-ის გამო შემოსავლები მნიშვნელოვნად შემცირდა და შეადგინა 33,109 ლარი. შემოსავლების 80% (26,549 ლარი) წარმოადგენს იჯარიდან მიღებულ შემოსავალს, 12% (3,980 ლარი) საკარვე ადგილის გაქირავებიდან, დაახლოებით 7% (2,300 ლარი) ცხენით მომსახურებიდან, 1% კი ნაწილდება რუკაზე (130 ლარი) და საკონფერენციო დარბაზის (150 ლარი) გაქირავებაზე.

20. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას პარტნიორული ურთიერთობა აქვს მომსახურების ადგილობრივ მიმწოდებლებთან. ადგილობრივი მოსახლეობა და ბიზნესი ვიზიტორებს სთავაზობს სხვადასხვა სახის სერვისებს, ესენია: ღამისთევა სასტუმროებში ან საოჯახო ტიპის სასტუმროებში (2010 არსებობდა მხოლოდ 3 საოჯახო სასტუმრო, დღეს კი მათი რიცხვი 40-ზე მეტია), კაფეები და რესტორნები, ცხენების ქირაობა, გიდების/გამყოლების მომსახურება, ადგილობრივი პროდუქტის შეთავაზება (ლაგოდეხის ბაზარში ან ოჯახიდან), სხვა. რიგი საკითხები საჭიროებს გაუმჯობესებას: კვალიფიციური გიდების ნაკლებობა და გიდების მომსახურების არასტაბილურობა, მოთხოვნების შესაბამისი სერვისების გაუმჯობესება.

21. ადმინისტრაციის მიერ მომზადდა მონაცემთა ბაზა, რომელშიც მოგროვებულია ინფორმაცია რეგიონში არსებულ საოჯახო ტიპის სასტუმროებზე, კვების ობიექტებზე, სასტუმროებზე, ღირსშესანიშნაობებზე, ტრანსპორტის განრიგზე და ა.შ. აღნიშნული ინფორმაცია საინფორმაციო პაკეტების სახით მიეწოდება ვიზიტორებს.

22. TJS-ის III ფაზის ფარგლებში 2017 წელს შემუშავდა „ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ტურიზმის განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა“, რომელიც განსაზღვრავს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების გრძელვადიან ხედვას და სტრატეგიულ მიმართულებებს, ამ მიზნების მისაღწევად დასახულ ამოცანებს და კონკრეტულ ქმედებებს. სამოქმედო გეგმის მნიშვნელოვანი ნაწილი განხორციელებულია და საჭიროებს განახლებას. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მისდევს სააგენტოს რეკომენდაციებს მარკეტინგის კუთხით. არ არსებობს მარკეტინგის პროგრამა ადმინისტრაციის დონეზე.

23. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე ტურიზმის პოპულარიზაციის და განვითარების მიზნით ადმინისტრაცია რეგულარულად ახორციელებს სხვადასხვა ბეჭდური მასალის გადაცემას ტურისტული საინფორმაციო ცენტრებისა და სხვა დაინტერესებულ ორგანიზაციებისა თუ პირთათვის.

24. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მასპინძლობს მედია-ტურებს ტელევიზიების და ბლოგერებისთვის. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებს ხშირად სტუმრობენ სხვადასხვა დიპლომატიური კორპუსის წარმომადგენლები.

მუხლი 42. ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

1. ეკოგანათლება:

ა) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ორგანიზებული საგანმანათლებლო აქტივობები ესადაგება სააგენტოს ეკოსაგანმანათლებლო სტრატეგიის ზოგად მიმართულებას – ხელი შეუწყოს ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების გაზრდას და ამით უზრუნველყოს დაცული ტერიტორიების ეკოლოგიური პირობების შენარჩუნება. აღსანიშნავია, რომ ადმინისტრაცია ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების დაგეგმვის პროცესში ძირითადად მენეჯმენტისა და სამოქმედო გეგმით გაწერილ ქმედებებს ეყრდნობა და ცალკე საგანმანათლებლო სტრატეგია არ გააჩნია;

ბ) ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიების ადმინისტრაციას არ ჰყავს ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობაზე პასუხისმგებელი ცალკე კადრი. აღნიშნულ საქმიანობაში ძირითადად ჩართულია ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი და ვიზიტორთა სპეციალისტი (ძირითადად ვიზიტორებთან). სავსე გასვლების დროს ჩართული არიან რეინჯერებიც;

გ) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ ორგანიზებულ ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების სამიზნე ჯგუფებს ძირითადად წარმოადგენენ სკოლის მოსწავლეები, პედაგოგები და ადგილობრივი მოსახლეობა. წლების მანძილზე ადმინისტრაცია ასევე მასპინძლობს სტუდენტთა ჯგუფებს სხვადასხვა უნივერსიტეტიდან (მაგ.: 2020 წელს სავსე პრაქტიკა ჩატარდათ GIPA-ს გარემოსდაცვითი მენეჯმენტისა და პოლიტიკის სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტებს). გასული 4 წლის განმავლობაში ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობაში ჩართულ მონაწილეთა საერთო რაოდენობა წლების მიხედვით ასე გამოიყურება: 2017 წელი – 1,552 მონაწილე, 2018 წელი – 1,493 მონაწილე, 2019 წელი – 1,699 მონაწილე, 2020 წელი – 584 მონაწილე, 2021 წელი – 537 (2020 და 2021 წელს მონაწილეთა შემცირებული რაოდენობა განპირობებულია პანდემიის გავრცელების შედეგად ქვეყანაში დაწესებული შეზღუდვებით);

დ) ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობა ძირითადად მოიცავს ლექცია-სემინარებს და პრეზენტაციებს სხვადასხვა გარემოსდაცვითი თემატიკით, დასუფთავებისა და გამწვანების აქციებს და ეკოტურებს დაცულ ტერიტორიებზე, ასევე შეხვედრებს ადგილობრივ მოსახლეობასთან. დაინტერესებულ პირებს საგამოფენო დარბაზში შეუძლიათ ნახონ ფილმი ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე. წლის განმავლობაში, ადმინისტრაციის მიერ აღინიშნება ე.წ „მწვანე კალენდრის“ დღეები. ჩატარებულ აქტივობებში ჩართული არიან სკოლამდელი და სასკოლო ასაკის მოსწავლეები;

ე) 2020 წელს განახლდა „ნორჩ რეინჯერთა“ პროგრამა, რომელშიც ჩაერთნენ ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტის სკოლების მოსწავლეები. პირველი აქტივობები ამ პროგრამის ფარგლებში 2009 წელს ლაგოდეხის მეგობართა ასოციაციის ხელშეწყობით განხორციელდა. პროგრამის ფარგლებში მოსწავლეთათვის განხორციელდა სხვადასხვა ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობა: ერთი დღე რეინჯერთან, ბილიკების მარკირება, დასუფთავების აქცია, სხვა;

ვ) საგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურას წარმოადგენს ვიზიტორთა ცენტრში არსებული საგამოფენო-საინფორმაციო დარბაზი, რომლის განახლებაც დაგეგმილია 2022 წელს;

ზ) ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე, ადმინისტრაციის შესასვლელში, მოწყობილია ბუნების შემეცნებით-საგანმანათლებლო 600 მ-იანი ბილიკი დაწყებითი სკოლის ასაკის ბავშვებისთვის. ამჟამად ბილიკი საჭიროებს განახლებას;

თ) 2020 წელს სხვადასხვა ასაკის სამიზნე ჯგუფისთვის მომზადდა 3 თემატური პრეზენტაცია, რომლებიც ძირითადად მოიცავს საქართველოს დაცული ტერიტორიების, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების, ბიომრავალფეროვნების, ეკოსისტემური სერვისების საკითხებს. ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების მრავალფეროვნებისთვის მნიშვნელოვანია საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება და შესაბამისი მასალების/აღჭურვილობის/ინფრასტრუქტურის არსებობა, რაც უფრო მიმზიდველს გახდის ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებს ეკოსაგანმანათლებლო კუთხით.

2. საზოგადოებასთან ურთიერთობა:

ა) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის საქმიანობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კომპონენტს წარმოადგენს საზოგადოებასთან ურთიერთობა, რაც ხელს უწყობს დაცული ტერიტორიების შესახებ საზოგადოების ინფორმირებულობის ზრდასა და დაცული ტერიტორიების მიმართ საზოგადოების პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას. ეს თავის მხრივ განაპირობებს საზოგადოების ჩართულობას დაცული ტერიტორიების განვითარების პროცესში და ზრდის ადმინისტრაციის მენეჯმენტის ეფექტურობას;

ბ) საზოგადოებასთან ურთიერთობა ხორციელდება ცენტრალიზებულად სააგენტოს მარკეტინგისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახურის მიერ დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ჩართულობით;

გ) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მიერ მოსახლეობასთან კომუნიკაცია ძირითადად პირდაპირი კონტაქტით ზეპირი ფორმით ხდება ყოველდღიური მუშაობის პროცესში ან სპეციალურად მოწყობილი შეხვედრებისას, რომლის დროსაც მათ მიეწოდებათ ინფორმაცია დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის საქმიანობის, დაცული ტერიტორიების წესების და რეგულაციების შესახებ. შეხვედრები ტარდება მწყემსებთან ალპურ სამოვრებზე, სასტუმროს მეპატრონეებთან და მიმდებარე ტერიტორიებზე მცხოვრებ მოსახლეობასთან;

დ) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია ამზადებს წლიურ ანგარიშს სააგენტოსთან ანგარიშგებისთვის და „ბუნების მატყანეს“;

ე) დაინტერესებულ მხარეებს ინფორმაციის მიღება შეუძლიათ ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციისგან, ე. ლაგოდეხში მდებარე ადმინისტრაციულ შენობაში და ასევე, უშუალოდ რეინჯერებისგან;

ვ) ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებს აქვს საკუთარი ფეისბუქგვერდი. სიახლეების, ფოტო და ვიდეო მასალის გავრცელება რეგულარულად ხორციელდება სოციალური ქსელის საშუალებით: <https://www.facebook.com/LagodekhiProtectedAreas>. გვერდს ამ დროისთვის 24,000 მოწონება და ყოველდღიურად 70 უნიკალური მომხმარებელი ჰყავს;

ზ) მოსახლეობის ცნობიერების დონე დაცული ტერიტორიების ფარგლებში მოქმედი რეგულაციების შესახებ დამაკმაყოფილებელია, თუმცა საჭიროებს გაუმჯობესებას;

თ) ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებს ადმინისტრაციას არ აქვს კომუნიკაციის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა. დოკუმენტის არსებობა ხელს შეუწყობს დაცული ტერიტორიების ცნობადობას, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას სხვადასხვა ჯგუფებში და დაცული ტერიტორიებისადმი პოზიტიური განწყობის გაღრმავებას მიმდებარედ მცხოვრებ მოსახლეობაში;

ი) 2020 წლის ივნისში UNDP/GEF/CNF პროექტის „საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის ფინანსური მდგრადობის ხელშეწყობა“ ფარგლებში შემუშავდა „საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე ცნობიერების ამაღლების სამოქმედო გეგმა“, რომლის მიზანია სამიზნე დაცული ტერიტორიების (მათ შორის ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები) ცნობიერების ასამაღლებლად აუცილებელი შესაძლებლობების გაძლიერება და ცნობიერების ამაღლების ისეთი სამოქმედო გეგმის თანამონაწილეობრივი შემუშავება და ეტაპობრივი დანერგვა, რომელიც: საზოგადოებას ეროვნულ და ადგილობრივ დონეზე თვალნათლივ დაანახებს დაცულ ტერიტორიებზე საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და მდგრადი გამოყენების ეკონომიკურ სარგებელს და, ბუნებრივია, გააძლიერებს ეროვნული საგანძურის ფლობის განცდას და უზრუნველყოფს დაცული ტერიტორიების მზაობას დამოუკიდებლად განაგრძონ ცნობიერების ამაღლების ეფექტური ქმედებების დანერგვა CNF/UNDP პროექტის დასრულების შემდეგაც. სამოქმედო გეგმით განსაზღვრულია 2020-2023 წლებში ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებისთვის განსახორციელებელი ღონისძიებები: საჯარო შეხვედრებისა და სხვა ღონისძიებების მოწყობა, მულტიმედია კლიპების და ბლოგების მომზადება.

მუხლი 43. პარტნიორული თანამშრომლობა

1. 2009 წლიდან შექმნილია და ფუნქციონირებს ა(ა)იპ – ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაცია, რომელმაც დონორებისგან მიღებული გრანტების ფარგლებში განახორციელა სხვადასხვა ტიპის პროექტები ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებისთვის. მის მიერ განხორციელებული პროექტები ხელს უწყობენ საზოგადოების ცნობიერების დონის ამაღლებას და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის საქმიანობების განხორციელებას.
2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მართვაში საუწყებათაშორისო და ადგილობრივ თვითმმართველობის ორგანოებთან თანამშრომლობის მიზნით (პირველად 2006 წელს) შეიქმნა კანონით განსაზღვრული სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭო, რომელიც შემდგომ რამდენჯერმე განახლდა. ამ დროისთვის საბჭო არ ფუნქციონირებს.
3. დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია თანამშრომლობს მუნიციპალიტეტში არსებულ სასტუმროებთან, ეწყობა შეხვედრები სერვისების შეფასების, ნაკლოვანებების გამოვლენისა და მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით. ინფორმაცია არსებული საოჯახო სასტუმროების, სასტუმროების, კვების ობიექტების, ტრანსპორტის და ა.შ. შესახებ მოგროვებული მონაცემთა ბაზაში და მიეწოდება ვიზიტორებს.
4. ადმინისტრაცია თანამშრომლობს სხვადასხვა ეროვნულ, რეგიონულ და ადგილობრივ უწყებებთან, მათ შორის, ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტთან, სასაზღვრო პოლიციასთან, ეროვნულ სამაშველო სამსახურთან, ადგილობრივ პოლიციასთან და სხვა. ლაგოდეხის ადმინისტრაცია მჭიდროდ თანამშრომლობს სხვადასხვა სამეცნიერო და საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან: საქართველოს ეროვნულ ბოტანიკურ ბაღთან, განათლების რესურსცენტრთან, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტთან (დედამიწის შემსწავლელ მეცნიერებათა ინსტიტუტი, ბოტანიკის ინსტიტუტი, ზოოლოგიის ინსტიტუტი), საქართველოს აგრარულ უნივერსიტეტთან (ენტომოლოგიის ინსტიტუტი), სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის აგროსატყეო სამსახურთან, სხვა.
5. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია ნაყოფიერად თანამშრომლობს მრავალ ადგილობრივ, ეროვნულ და საერთაშორისო არასამთავრობო და დონორ ორგანიზაციასთან, მათ შორის: გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP), კავკასიის ბუნების ფონდი (CNF), WWF/TJS, იაპონიის საერთაშორისო თანამშრომლობის სააგენტო, სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი „ნაკრესი“, სხვა.
6. 2018 წელს, TJS-III-ის ფარგლებში, დაიწყო ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობა ლაგოდეხის და ზაქათალის დაცულ ტერიტორიებს შორის ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგთან (კავკასიური ირემი და აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვის მონიტორინგი) დაკავშირებით.

მუხლი 44. კვლევა-მონიტორინგი

1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის საქმიანობის მნიშვნელოვანი მიმართულებაა სამეცნიერო კვლევა-მონიტორინგი. ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი, რეინჯერებთან ერთად, პასუხისმგებელია განახორციელოს და მოამზადოს ანგარიში მიმდინარე კვლევებსა და მონიტორინგის შედეგებზე.
2. 2016 წლიდან სახეობათა კონსერვაციის ცენტრი (NACRES) კავკასიის ბუნების ფონდის (CNF) და TJS-ის დაკვეთით ახორციელებს სამეცნიერო კვლევას ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვის მონიტორინგის მიზნით.
3. პროექტის ფარგლებში, 2018 წლიდან, ხდება ჯიხვების აღჭურვა GPS საყელურით და მათ მოძრაობაზე დაკვირვება.
4. 2015 წლიდან საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტის ენტომოლოგიის ინსტიტუტი ახორციელებს მასშტაბურ სამეცნიერო კვლევას ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მწერების შესასწავლად. კვლევის საველე ნაწილი დასრულებულია და სისტემატიზებულია შეგროვებული მასალები.
5. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია ყოველწლიურად ახორციელებს კეთილშობილი ირმის აღრიცხვას და შესაბამისი ანგარიშების მომზადებას. მონიტორინგის ღონისძიებები ეფუძნება 2018-2019 წლებში NACRES-ის მიერ CNF-ის და TJS-ის დაკვეთით შემუშავებულ ირმის მონიტორინგის ტრანსსასაზღვრო სისტემას (აზერბაიჯანის ზაქათალის

ნაკრძალთან ერთად).

6. 2020 წელს, CNF-ის დაფინანსებით, 12 სამიზნე დაცულ ტერიტორიაზე, რომელთა შორისაცაა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები, განისაზღვრა ბიომრავალფეროვნების ინდიკატორი სახეობები და მომზადდა შერჩეული ინდიკატორების მონიტორინგის 10 წლიანი გეგმა.

7. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მონიტორინგისა და სამეცნიერო კვლევების შესაძლებლობები შეზღუდულია რესურსების სიმწირის გამო, მათ შორის ფინანსური, ადამიანური და ტექნიკური. დღეისათვის ადმინისტრაცია არ ფლობს სრულყოფილ ინფორმაციას დაცული ტერიტორიების ფარგლებში არსებული ბიომრავალფეროვნებისა და საფრთხეების შესახებ. ძირითადად, მონიტორინგი ეყრდნობა რეინჯერთა პატრულირებისას და ასევე წინასწარ შერჩეულ ადგილებზე განხორციელებულ დაკვირვებებს. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის რეინჯერების მიერ მიმდინარეობს დაკვირვება მსხვილი ძუძუმწოვრებიდან შერჩეულ საკვანძო სახეობებზე: აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი, კეთილშობილი ირემი, რომელთა რიცხოვნობა პოზიტიურ დინამიკას აჩვენებს. ამ სახეობებზე მონიტორინგისთვის გამოიყენება დაკვირვება, ფოტოხაფანგის მასალა, მიმდინარეობს კვალისა და ექსკრემენტების დაფიქსირება, შეხვედრიანობის აღრიცხვა. ადმინისტრაცია ახორციელებს ფრინველების მონიტორინგსაც. ხდება გადამფრენ და მოზუდარ ფრინველებზე შეხვედრიანობის აღრიცხვა. ფრინველების რაოდენობის დადგენა ხდება ფოტოხაფანგებით გადაღებული კადრებიდან და რეინჯერების ჩანაწერების მიხედვით. თუმცა, ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე განსახორციელებელი მონიტორინგისათვის ადამიანური რესურსი, მათი კვალიფიკაცია და აღჭურვილობა საკმაოდ მცირეა. ამასთან, აღნიშნული მეთოდები ვერ იძლევა ზუსტ ინფორმაციას პოპულაციის დინამიკისა და სხვა მახასიათებლების შესახებ.

8. ადმინისტრაციის საქმიანობის ანალიზმა აჩვენა, რომ ლაგოდეხის აღკვეთილში არსებული საძოვრების მართვის სრულფასოვნად განსახორციელებლად საჭიროა ადმინისტრაციას ჰყავდეს ამ მიმართულების შესაბამისი კვალიფიკაციის სპეციალისტი.

9. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია ყოველწლიურად აგროვებს მასალებს „ბუნების მატანესთვის“, რომელიც შეიცავს მეტეოროლოგიურ მონაცემებს, სტიქიური მოვლენების შემთხვევებს, სახეობებზე დაკვირვების მონაცემებს, საფრთხეში მყოფი სახეობების და ჰაბიტატების ჩათვლით, აგრეთვე გარე მკვლევარებისა და მეცნიერების საქმიანობების შესახებ ანგარიშებს, რომლებიც მუშაობენ ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე.

მუხლი 45. დაავადებები და მავნებლები

ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე იდენტიფიცირებული მწერებიდან ტყის მავნებლებად ითვლება: მურყნის ფოთოლჭამია (*Agelastica alni*), მუხის ფოთოლხვევია (*Altica quercetorum*), რკოს ცხვირგრძელა (*Curculio grandium*), ირემა ხოჭო (*Lucanus cervus*), ამიერკავკასიის მაისის ღრაჭა (*Melolontha pectoralis*), ამიერკავკასიის მარმარა ღრაჭა (*Polyphyla olivieri*), მუხის ერთფეროვანი ჩრჩილი (*Tischeria complanella*), ვაშლის ნაყოფჭამია (*Cydna pomonella*), ოქროკუდა (*Euproctis phaeorrhea*), არაფარდი პარკიხვევია (*Lymantria dispar*), წიფლის შკალა (*Cryptococcus fagisuga*).

თავი V. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიაზე დაშვებული

საქმიანობები

მუხლი 46. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის ფართობი და დაშვებული საქმიანობები

1. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის ფართობი შეადგენს „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხის და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრულ 19 755 ჰექტარ ფართობს.

2. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის ტერიტორიაზე „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა შემდეგი საქმიანობებისა:

ა) არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევა;

ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობა;

გ) სტიქიური უბედურების, კატასტროფისა და საგანგებო მდგომარეობის დროს, სამსახურებრივი მოვალეობების განხორციელების მიზნით, ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის ადმინისტრაციის პერსონალის ავტო, მოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილება;

დ) მონიტორინგის სამუშაოების წარმოება;

ე) აქტიური დაცვის ღონისძიებების გატარება (დაცვის ინფრასტრუქტურა და სახანძრო პირსების მოწყობა, მავნებლებთან ბიოლოგიური მეთოდებით ბრძოლა);

ვ) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილება მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული შეზღუდვებით (სხვა სახის ტრანსპორტით გადაადგილება მხოლოდ ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით);

ზ) სახელმწიფო ნაკრძალის საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული დაცვის რეჟიმის განხორციელებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარება (სახელმწიფო ნაკრძალის ფიზიკური დაცვა), მათ შორის სახელმწიფო საზღვრის სასაზღვრო ზონისა და ზოლის მოვლა, სახელმწიფო საზღვრის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით, სასაზღვრო ზონისა და ზოლის ფარგლებში სასაზღვრო-პოლიციური ღონისძიებების განხორციელება.

3. „საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, სასაზღვრო ზონასა და სასაზღვრო ზოლში ამ მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული საქმიანობები ხორციელდება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამის უფლებამოსილ ორგანოებთან შეთანხმებით.

მუხლი 47. ლაგოდეხის აღკვეთილის ფართობი და დაშვებული საქმიანობები

1. ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალის ფართობი შეადგენს „თუშეთის, ბაწარა-ბაბანეურის, ლაგოდეხის და ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-13 მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრულ 4 500 ჰექტარ ფართობს.

2. ლაგოდეხის აღკვეთილის ტერიტორიაზე „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა შემდეგი საქმიანობებისა:

ა) ტერიტორიაზე ეკოლოგიური წონასწორობის შენარჩუნება;

ბ) ტერიტორიაზე არსებული ეკოსისტემებისა და მის ფარგლებში გავრცელებულ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა სახეობების დაცვა, მოვლა და აღდგენა;

გ) ტერიტორიის ჰიდროლოგიური დაცვა და მონიტორინგი; დეგრადირებული ეკოსისტემების დაცვა და აღდგენა;

დ) სამეცნიერო კვლევა;

ე) საგანმანათლებლო საქმიანობა;

ვ) ადგილობრივი მოსახლეობისათვის ამ მენეჯმენტის გეგმით განსაზღვრული რესურსებით სარგებლობის დროს, ტურისტების გადაადგილება გამყოლის/გიდის თანხლებით, სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელების მიზნით, ავტო-მოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილება;

ზ) მონიტორინგის სამუშაოთა წარმოება;

თ) საკადასტრო სამუშაოთა განხორციელება;

ი) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილება;

კ) ვიზიტორთა ყოფნა და გადაადგილება;

ლ) მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის პირადი მოხმარებისათვის, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ტყის არამერქნული რესურსებით სარგებლობა, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით სარგებლობა, ხის მეორეხარისხოვანი მასალებით სარგებლობა „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული დებულების 89-ე მუხლით განსაზღვრული სოციალური დანიშნულების ჭრის შედეგად მიღებული მერქნით სარგებლობა (არსებული რესურსის გათვალისწინებით, გამოყოფილი ტყეკაფიდან ერთ კომლზე გაიცემა 5 მ³-მდე საშუალო მერქანი), მოვება (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), თიბვა, „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის 2⁶ პუნქტით განსაზღვრული სპეციალური დანიშნულებით სარგებლობა და საქართველოს ტყის კოდექსის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა.გ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობა;

მ) „სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზიის გაცემის წესისა და პირობების შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2005 წლის 11 აგვისტოს №136 დადგენილებით დამტკიცებული დებულების 2¹ მუხლით განსაზღვრულ შემთხვევებში მიწისქვეშა წყლებით სარგებლობა;

ნ) საფუტკრების მოწყობა;

ო) ტრადიციულ საზაფხულო საძოვრებზე მწყემსებისთვის და ტურისტებისთვის ტრადიციული თავშესაფრების, აგრეთვე შინაურ ცხოველთა სადგომების მოწყობა ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით;

პ) გადასარეკი ტრასების მოწყობა მცირე ინფრასტრუქტურით (დასარწყულებელი, დასასვენებელი) და სხვა;

ჟ) ადგილობრივი მოსახლეობის სასმელი წყლით უზრუნველყოფა;

რ) დაცვისა და ეკოტურიზმისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნა და სარგებლობა, მათ შორის:

რ.ა) საპიკნიკე ფანჯატურის მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 4 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა და სიმაღლე – არანაკლებ 2,3 მ-ისა);

რ.ბ) კოტეჯის/ტურისტული თავშესაფრების მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 4 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა) და მათთან ერთად სამზარეულოს (ასეთის აუცილებლობის შემთხვევაში) მოწყობა (სიმაღლე – არანაკლებ 2,5 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა და სიგრძე – არანაკლებ 5 მ-ისა);

რ.გ) ვიზიტორთა ცენტრის მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 5 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

რ.დ) კაფეტერიის მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 6 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3,5 მ-ისა);

რ.ე) საკონფერენციოს მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 7 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

რ.ვ) გამაჯანსაღებელი კომპლექსის მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 15 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 5 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

რ.ზ) საჯინბოს მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 10 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 8 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 6 მ-ისა);

რ.თ) სველი წერტილების მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 3 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 3 მ-ისა, სიმაღლე –

არანაკლებ 2,5 მ-ისა);

რ.ი) დამხმარე ნაგებობის (სამზარეულო, დამხმარე ტექნიკური ნაგებობა, შენობა სამედიცინო პუნქტის, დაცვისა და თანამშრომლების განთავსებისათვის) მოწყობა (სიგრძე – არანაკლებ 5 მ-ისა, სიგანე – არანაკლებ 4 მ-ისა, სიმაღლე – არანაკლებ 3 მ-ისა);

რ.კ) „რ.ა“ – „რ.ი“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული ინფრასტრუქტურის სიმაღლე არ უნდა აღემატებოდეს 10 მ-ს;

ს) აქტიური დაცვის ღონისძიებების გატარება (დაცვის ინფრასტრუქტურის და სახანძრო პირსების მოწყობა, მავნებლებთან ბიოლოგიური მეთოდებით ბრძოლა);

ტ) „თევზჭერისა და თევზის მარაგის დაცვის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №423 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის მე-2 მუხლის 3¹ პუნქტით განსაზღვრული რეკრეაციული თევზჭერა, მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი წესით;

უ) სახელმწიფო საზღვრის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით, სასაზღვრო ზონისა და ზოლის ფარგლებში სასაზღვრო-პოლიციური ღონისძიებების განხორციელება, საზღვრის დაცვის ტექნიკური საშუალებებისა და ინფრასტრუქტურული ობიექტების მშენებლობა/მოწყობა/განთავსება;

ფ) საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობა.

3. „საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, სასაზღვრო ზონასა და სასაზღვრო ზოლში ამ მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული საქმიანობები ხორციელდება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს შესაბამის უფლებამოსილ ორგანოებთან შეთანხმებით.

თავი VI. მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები

მუხლი 48. პატრულირების და კანონაღსრულების პროგრამა

პატრულირების და კანონაღსრულების პროგრამის ძირითადი მიზანია უზრუნველყოს ლაგოდების დაცული ტერიტორიებისა და მისი ძირითადი ფასეულობების (მუხლი 34) დაცვა და საფრთხეების (მუხლი 35) პრევენცია საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით.

მიზანი 1: 2030 წლისთვის გაუმჯობესებულია კანონაღსრულების ეფექტურობა და შემცირებულია ბიომრავალფეროვნებაზე უკანონო ზემოქმედების საფრთხეები.			
ინდიკატორი 1.1: 2030 წლისთვის გაძლიერებულია ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შესაძლებლობები თავიდან აირიდოს უკანონო ქმედებები და მინიმუმ 90%-ით არის გაზრდილი გამოვლენილ კანონდარღვევებზე დროული და ეფექტური რეაგირება.			
ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
1.1 პატრულირების და კანონაღსრულების არსებული სისტემის ანალიზი და სტრატეგიის შემუშავება.	2023 წლისთვის ადმინისტრაციას აქვს პატრულირების და კანონაღსრულების სტრატეგია.	კანონაღსრულების სტრატეგიის დოკუმენტი.	სააგენტოს და დონორის მხარდაჭერა
1.2 პატრულირების და კანონაღსრულების სამოქმედო გეგმის შედგენა ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების დაცვის პრიორიტეტულობით.	ყოველწლიურად განახლებულია პატრულირების და კანონაღსრულების სამოქმედო გეგმა.	სამოქმედო გეგმის დოკუმენტი.	სააგენტოს და დონორის მხარდაჭერა

1.3 დაცული ტერიტორიების პატრულირება არსებული პატრულირების სქემის (სარეინჟერო უბნების, მარშრუტების, პროცედურების) მიხედვით და SMART ტექნოლოგიის გამოყენებით.	განხორციელებული საპატრულო გასვლების რაოდენობა და გავლილი მანძილი, რომელიც აღირიცხება SMART ტექნოლოგიით.	პატრულირების სქემა. პატრულირების ანგარიშები. საპატრულო მარშრუტი.	CNF-ის მხარდაჭერა.
1.4 საინფორმაციო და ამკრძალავი ქმედებების დაფების განახლება დაცული ტერიტორიების საზღვრებთან.	განახლებულია მინიმუმ 50 დაფა.	დაფების რუკა და ფოტო დოკუმენტაცია.	დონორის მხარდაჭერა.
1.5 დაცვის განყოფილების შესაძლებლობების გაძლიერება დაცვის, პატრულირებისა და კანონდარსებების მიმართულებით პროფესიული ტრენინგების მეშვეობით (მენეჯმენტის გეგმის რეგულაციები, ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის შესაბამისი მუხლები, ადმინისტრაციული სამართალდარღვევების აღრიცხვა და ოქმების შედგენა, დამნაშავეების დევნა და დაკავება, ცეცხლსასროლი იარაღის გამოყენება, გარემოზე მიყენებული ზიანის დათვლის მეთოდოლოგია, პირველადი დახმარება, სამაშველო საკმინაობა და სხვა).	სულ მცირე ერთი ტრენინგი ტარდება ყოველ 2 წელიწადში ერთხელ თითოეულ თემატიკაზე, 15 მონაწილისთვის. 2030 წლისთვის რეინჟერთა 90%-მა და სხვა თანამშრომლებმა გაიარეს შესაბამისი ტრენინგი.	ტრენინგის მასალები. ტრენინგის ანგარიშები.	სააგენტოს, დონორის მხარდაჭერა.
1.6 რეინჟერების თეორიული და პრაქტიკული სწავლება ცხენოსნობისთვის საჭირო უნარ-ჩვევების გამომუშავებისთვის.	სულ მცირე ერთი ტრენინგი ტარდება ყოველწლიურად, 10 მონაწილისთვის. 2030 წლისთვის რეინჟერთა 90%-მა და სხვა თანამშრომლებმა გაიარეს შესაბამისი სწავლება.	ტრენინგის მასალები. ტრენინგის ანგარიშები.	სააგენტოს, დონორის მხარდაჭერა.
1.7 რეინჟერების თეორიული და პრაქტიკული ტრენინგი თანამედროვე სავსე ტექნოლოგიების გამოყენებაში (GPS, რადიო, SMART-ი, ფოტო-გადაღება, ფოტოხაფანგების მონტაჟი).	სულ მცირე ერთი ტრენინგი ტარდება ყოველწლიურად, მინიმუმ 10 მონაწილისთვის. 2030 წლისთვის რეინჟერთა 90%-მა და სხვა თანამშრომლებმა გაიარეს შესაბამისი სწავლება.	ტრენინგის მასალები ტრენინგის ანგარიშები.	სააგენტოს, დონორის მხარდაჭერა
1.8 ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაცვის განყოფილების თანამშრომლების ტრენინგი საზოგადოებასთან	სულ მცირე ერთი ტრენინგი ტარდება 3 წელიწადში ერთხელ, 15 მონაწილისთვის.	ტრენინგის მასალები ტრენინგის ანგარიშები.	სააგენტოს, დონორის მხარდაჭერა

ურთიერთობის გაუმჯობესებისათვის (ეფექტური კომუნიკაცია, კონფლიქტებისა და სტრესული სიტუაციების მართვა, ინტერპრეტაცია).	2030 წლისთვის რეინჯერთა 90%-მა და სხვა თანამშრომლებმა გაიარეს შესაბამისი სწავლება.		
1.9 კოორდინაციისა და თანამშრომლობის გაუმჯობესება შესაბამის უწყებებთან, მათ შორის სასაზღვრო პოლიციასთან, პოლიციასთან, ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან, გარემოს ზედამხედველობის დეპარტამენტთან, კანონდარსრულებასთან დაკავშირებული ქმედებების ეფექტურად განხორციელების მიზნით.	სულ მცირე ერთი შეხვედრა შესაბამის უწყებებთან ყოველთვიურად, ან საჭიროებისამებრ.	შეხვედრებისა და ერთობლივი ღონისძიებების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია.	სააგენტოს მხარდაჭერა.
1.10 თანამშრომლობის გაუმჯობესება ადგილობრივ მოსახლეობასა და ფერმერებთან ინფორმაციის მიწოდებით და კანონდარსრულებასთან დაკავშირებული ქმედებების ეფექტურად განხორციელებისთვის.	თითოეულ სოფელში, ფერმერებთან და მწყემსებთან სულ მცირე 1 შეხვედრა წელიწადში ერთხელ. დაცული ტერიტორიების რეგულაციების შესახებ ინფორმაცია გაცნობილი აქვს მინიმუმ 40 მოსახლეს, ფერმერს და მწყემსს.	შეხვედრის ამსახველი დოკუმენტაცია. ფერმერების დამოწმებული დოკუმენტაცია.	სააგენტოს მხარდაჭერა.
1.11 რეინჯერების ჩართვა სხვადასხვა გაცვლით პროგრამებში საქართველოს და საერთაშორისო მასშტაბით.	წელიწადში ერთხელ მაინც ორგანიზებულია ვიზიტები საქართველოს სხვა დაცულ ტერიტორიებზე ან უცხოეთში.	ღონისძიებების ამსახველი ანგარიშები და ფოტომასალა.	CNF-ის, სხვა დონორების, მეგობართა ასოციაციის და რეინჯერთა ასოციაციის მხარდაჭერა.

მუხლი 49. ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების და საფრთხეების მონიტორინგი

ეს პროგრამა უზრუნველყოფს ყველაზე მნიშვნელოვანი ინფორმაციის არსებობას ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ღირებულებების, კონსერვაციის სტატუსის ცვლილების, საფრთხეების ტენდენციებისა და მართვის ღონისძიებების ეფექტურობის შესახებ.

აღნიშნული პროგრამის მთვარი მიზანია უზრუნველყოს ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ძირითადი ბიომრავალფეროვნების და სხვა ღირებულებების და საფრთხეების რეგულარული მონიტორინგი და ხელი შეუწყოს რეგულარულად განახლებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას.

მიზანი 2: 2030 წლისთვის, 34-ე მუხლში წარმოდგენილი ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების მდგომარეობისა და 35-ე მუხლში წარმოდგენილი კრიტიკული საფრთხეების განვითარების ტენდენციების შესახებ რეგულარულად ხორციელდება მონიტორინგი ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადაპტური მართვისთვის.

ინდიკატორი 2: 2030 წლისთვის, არსებობს განახლებული ინფორმაცია ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების (მუხლი 31) და კრიტიკული საფრთხეების (მუხლი 32) 70%-ის მდგომარეობის და განვითარების ტენდენციების შესახებ.

ქმედებები	ინდიკატორი	ინდიკატორის შემოწმების საშუალება	წინაპირობა
2.1. ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებებისა და	ჩატარებულია ერთი შეფასება ბიომრავალფეროვნების	ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებებისა და	საჭიროებისამებრ სამეცნიერო-კვლევითი

საფრთხეების შესახებ საბაზისო ინფორმაციის შეგროვება და სრულყოფა.	თითოეული ძირითადი ღირებულების და საფრთხისთვის.	საფრთხეების შეფასების ანგარიშები.	დაწესებულებების, გარე ექსპერტების ჩართვა.
2.2. ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების მონიტორინგის გეგმის შემუშავება და განხორციელება.	მენეჯმენტის გეგმაში გამოვლენილი ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ფასეულობებისთვის შემუშავებულია მონიტორინგის გეგმა.	მონიტორინგის გეგმის დოკუმენტი და შესაბამისი მონიტორინგის ოქმები, შესაბამისი ფოტო-ვიდეო მასალა და რუკები.	CNF-ის მხარდაჭერა. სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების, გარე ექსპერტების ჩართვა.
2.3. ტყის (წიფლის და ფართოფოთლოვანი ტყეები) იშვიათი ჰაბიტატების, ჭრაგავლილი, ნახანძრალი და ხელუხლებელი ტყეების მონიტორინგი.	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია ინფორმაცია/მონაცემები მონიტორინგის შედეგების შესახებ. ჰაბიტატების რუკები შედგენილი და ხელმისაწვდომია.	მონაცემთა ბაზა. მონიტორინგის ამსახველი ანგარიში.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან და დონორებთან.
2.4. ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატების მონიტორინგი	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია ინფორმაცია/მონაცემები ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატების შესახებ. ჰაბიტატების რუკები შედგენილი და ხელმისაწვდომია.	მონაცემთა ბაზა. მონიტორინგის ამსახველი ანგარიში.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან, ექსპერტებთან და დონორებთან.
2.5. ენდემური და საფრთხის ქვეშ მყოფი ჩლიქოსნების მონიტორინგი: არჩვი (<i>Rupicapra rupicapra</i>), აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი (<i>Capra cylindricornis</i>), კეთილშობილი ირემი (<i>Red deer</i>).	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია ინფორმაცია/მონაცემები ჩლიქოსნების შესახებ. გავრცელების და ჰაბიტატის რუკები შედგენილი და ხელმისაწვდომია.	მონაცემთა ბაზა. მონიტორინგის ამსახველი ანგარიშები და ფოტოები.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან, ექსპერტებთან და დონორ ორგანიზაციებთან.
2.6. ფოცხვერის (<i>Lynx lynx</i>) და მურა დათვის (<i>Ursus arctos</i>) მონიტორინგი.	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია ინფორმაცია/მონაცემები ფოცხვერის შესახებ. გავრცელების და ჰაბიტატების რუკები შედგენილი და ხელმისაწვდომია.	მონაცემთა ბაზა. მონიტორინგის ამსახველი ანგარიშები და ფოტოები.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან, ექსპერტებთან და დონორ ორგანიზაციებთან.
2.7. ენდემური და საფრთხის ქვეშ მყოფი – კავკასიური როჭოს (<i>Lyrurus mlokosiewiczi</i>) მონიტორინგი.	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია ინფორმაცია/მონაცემები კავკასიური როჭოს შესახებ. გავრცელების და ჰაბიტატების რუკები შედგენილი და ხელმისაწვდომია.	მონაცემთა ბაზა. მონიტორინგის ამსახველი ანგარიშები და ფოტოები.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან და დონორ ორგანიზაციებთან.
2.8. ენდემური და საფრთხის ქვეშ მყოფი მტაცებელი ფრინველის	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია ინფორმაცია/მონაცემები მთის არწივის შესახებ.	მონაცემთა ბაზა.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან, ექსპერტებთან და

– მთის არწივი (<i>Aquila chrysaetos</i>), მონიტორინგი.	გავრცელების და ჰაბიტატების რუკები შედგენილი და ხელმისაწვდომია.	მონიტორინგის ამსახველი ანგარიშები და ფოტოები.	დონორ ორგანიზაციებთან.
2.9. სუბალპური და ალპური მდელოების მონიტორინგი.	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია მონიტორინგის შედეგები. ჰაბიტატების რუკები განახლებული და ხელმისაწვდომია.	მონაცემთა ბაზა. მონიტორინგის ამსახველი ანგარიში და ფოტოები.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან. ექსპერტებთან და დონორ ორგანიზაციებთან.
2.10. მტკნარი წყლების (მდინარეები, ტბები) მონიტორინგი.	მონაცემთა ბაზაში ხელმისაწვდომია ინფორმაცია/მონაცემები მტკნარი წყლების შესახებ.	მონაცემთა ბაზა. მონიტორინგის ამსახველი ანგარიში და ფოტოები.	თანამშრომლობა კვლევით დაწესებულებებთან და დონორ ორგანიზაციებთან.
2.11. მონიტორინგის მონაცემების (როგორც მოცემულია 1.1-1.10-ში) ანალიზი მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდის მეორე წლის შემდეგ და რეკომენდაციების ფორმულირება პრიორიტეტული საქმიანობისათვის, რომელიც განხორციელდება მეორე და მესამე სამწლიანი საოპერაციო გეგმის დროს.	ანალიტიკური ანგარიში და რეკომენდაციების დოკუმენტი მომზადებულია მენეჯმენტის გეგმის ძალაში შესვლიდან 2.5, 5.5 წლის შემდეგ და მეორე და მესამე სამწლიანი საოპერაციო გეგმის ფორმულირების დაწყებამდე.	ანალიტიკური ანგარიშის დოკუმენტი.	
2.12. მეტეოროლოგიური და კლიმატური მონაცემების შეგროვება.	არსებობს მეტეოროლოგიური და კლიმატური მონაცემების შეგროვების სისტემა და მონაცემთა ბაზა.	მონაცემთა ბაზაში ასახულია მეტეო და კლიმატური მონაცემები.	თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან.
2.13. ინფორმაციის შეგროვება არასისტემური ბუნებრივი მოვლენებისა და მათ მიერ მიყენებული ზარალის შესახებ.	მონაცემები არასისტემური ბუნებრივი მოვლენების შესახებ ხელმისაწვდომია.	მონაცემები არასისტემური ბუნებრივი მოვლენების შესახებ ასახულია ბუნების მატიანეში.	საჭიროებისამებრ თანამშრომლობა დაინტერესებულ მხარეებთან.
2.14. დაცულ ტერიტორიებზე და მის მიმდებარედ ადგილობრივ მოსახლეობასა და მტაცებელ ცხოველებს შორის კონფლიქტის შესწავლა, შემარბილებელი ლონისძიებების გეგმის შემუშავება და განხორციელება.	აღრიცხულია ადგილობრივ მოსახლეობასა და მტაცებელ ცხოველებს შორის მომხდარ შემთხვევათა რაოდენობა და ზიანი. მე-3 წლისთვის მომზადებულია კონფლიქტის შემარბილებელი ლონისძიებების გეგმა.	კვლევის ანგარიშის და შემარბილებელი ლონისძიებების გეგმის დოკუმენტი. კონფლიქტის რაოდენობრივი მონაცემები. მიყენებული ზარალის სტატისტიკა. ინფორმაცია თავდასხმების და ზარალის შესახებ.	ადგილობრივი მოსახლეობის და ფერმერების ადმინისტრაციის ჩართულობა. გარე ექსპერტების ჩართვა. CNF-ის მხარდაჭერა.
2.15. ტურისტულ	ტურისტულ მარშრუტებზე და მათ მიმდებარედ		თანამშრომლობა

მარშრუტებზე და მათ მიმდებარედ ბიომრავალფეროვნების ძირითად ფასეულობებზე მონიტორინგის გაზრდა/გამდიერება.	იდენტიფიცირებულია ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ფასეულობები. საფრთხეების თავიდან აცილების დამატებითი ღონისძიებების ნუსხა.	ადმინისტრაციის ანგარიშები.	კვლევით დაწესებულებებთან, დონორ ორგანიზაციებთან და კონცესიონერებთან.
2.16. შინაური ცხოველებიდან გადამდები დაავადებების მონიტორინგი ფერმერებთან და ვეტერინარულ სამსახურთან თანამშრომლობით.	ერთობლივად განხორციელებული მონიტორინგის ღონისძიებები.	ღონისძიებების ანგარიშები და დოკუმენტაცია.	თანამშრომლობა ვეტერინარულ სამსახურთან.
2.17. ადგილობრივ მოსახლეობასთან და ფერმერებთან თანამშრომლობის გაგრძელება ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგში.	შემუშავებული კითხვარი. გამოკითხვაში ჩართული მოსახლეობისა და ფერმერების რაოდენობა.	ადმინისტრაციის ანგარიშები.	
2.18. ტრანსასაზღვრო თანამშრომლობის ფარგლებში (ზაქათალას ნაკრძალი, აზერბაიჯანი) აღმოსავლეთკავკასიური ჯიხვის და კეთილშობილი ირმის მონიტორინგის გაგრძელება.	მონიტორინგის მონაცემები.	მონიტორინგის ანგარიშები.	სააგენტოს და CNF-ის მხარდაჭერა.

მიზანი 3: 2030 წლისთვის, პრიორიტეტული საბაზისო კვლევები განხორციელებულია/მხარდაჭერილია შესაბამის დაინტერესებულ სამეცნიერო-კვლევით ორგანიზაციებთან/ექსპერტებთან თანამშრომლობით.

ინდიკატორი 3: 2030 წლისთვის, სამეცნიერო ინფორმაციის დეფიციტის მინიმუმ 50% შევსებულია.

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
3.1. ბერნის კონვენციით დაცული სახეობებისა და ჰაბიტატების/ზურმუხტის ქსელის საიტის ჰაბიტატების ეტაპობრივი შესწავლის ხელშეწყობა და მონიტორინგი.	განხორციელებული კვლევების რაოდენობა.	კვლევების დოკუმენტაცია/ანგარიშები.	სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, გარე ექსპერტების ჩართვა, დონორების მხარდაჭერა.
3.2. ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე (სახეობებსა და ჰაბიტატებზე) კლიმატის ცვლილების მოსალოდნელი ზეგავლენის შესწავლა, მოდელირება და ადაპტაციის გეგმის შემუშავება.	კლიმატის ცვლილების მოსალოდნელი ზეგავლენის შეფასება, მოდელირება. კლიმატის ცვლილების ადაპტაციის გეგმა.	შესაბამისი დოკუმენტაცია.	სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, გარე ექსპერტების ჩართვა, დონორების ხელშეწყობით.

მიზანი 4. 2030 წლისთვის, ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომლების ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ცოდნა და უნარები გაუმჯობესებულია.

ინდიკატორი 4: 2030 წლისთვის, ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას აქვს შესაძლებლობები და უნარები, რათა განახორციელოს ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების და საფრთხეების ინდიკატორების და მართვის ქმედებების მონიტორინგი.

ქმედებები	ინდიკატორები	შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
4.1. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შესაბამისი პერსონალის შესაძლებლობების გაძლიერება ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ღირებულებების და საფრთხეების სტატუსის მონიტორინგისა და საჭირო აღჭურვილობის გამოყენებით მონაცემთა შეგროვების მიმართულებით.	სულ მცირე ერთი ტრენინგი ტარდება ბიომრავალფეროვნების თითოეულ ფასეულობაზე 3 წელიწადში ერთხელ, 15 მონაწილისთვის. რეინჯერებს და სხვა პერსონალის 90%-ს გავლილი აქვს თეორიული და პრაქტიკული ტრენინგები.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა). სასწავლო მოდულები.	დონორებისა და სააგენტოს მხარდაჭერა.
4.2. შესაბამისი პერსონალის უზრუნველყოფა ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის აქტივობების განხორციელებისათვის საჭირო აღჭურვილობითა და სახარჯი/საველე მასალებით.	შემენილი აღჭურვილობა და სახარჯი/საველე მასალები.	ადმინისტრაციის ქონების საინვენტარიზაციო აღწერილობის მონაცემები.	დონორებისა და სააგენტოს მხარდაჭერა.
4.3. ადმინისტრაციის თანამშრომლებისთვის ზურმუხტის ქსელის საიტების მნიშვნელოვანი სახეობებისა და ჰაბიტატების იდენტიფიცირებისა და მონიტორინგის საკითხებზე ტრენინგების ჩატარება.	მინიმუმ ერთი ტრენინგი ტარდება რეგულარულად ყოველი საოპერაციო ფაზის ციკლში.	ტრენინგის მასალები და ანგარიში (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორის მხარდაჭრა.
4.4. ადმინისტრაციის შესაბამისი პერსონალის შესაძლებლობების და უნარების გაუმჯობესება შემდეგი თემატიკებით: ველზე მუშაობა/მონაცემების შეგროვება, ფოტომახეების, GPS, SMART აპლიკაციის მოხმარება, საძოვრების შეფასება/მონიტორინგი, შერჩეული საკვანძო სახეობების მონიტორინგი, მსხვილი ძუძუმწოვრებისა და ფრინველების შესახებ საველე მონაცემების შეგროვება, მცენარეების	თანამშრომლების მინიმუმ 90%-ს გავლილი აქვს შესაბამისი თემატიკის ტრენინგები.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	სააგენტოს და დონორის მხარდაჭერა.

საკვანძო სახეობების იდენტიფიცირება, მეტყველობა.			
---	--	--	--

მუხლი 50. ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენების (მართვის) პროგრამა

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მართვა მიზნად ისახავს ბიომრავალფეროვნების ყველა ძირითადი ღირებულების კონსერვაციას და, ამავდროულად, უზრუნველყოფს ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ ბუნებრივი რესურსების მდგრად, სამართლიან და თანაბარ გამოყენებას ლაგოდების აღკვეთილში.

ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენების პროგრამა მიზნად ისახავს, დააკმაყოფილოს ადგილობრივი მოსახლეობის მოთხოვნები და, ამავდროულად, დაარეგულიროს საძოვრებისა და ტყის მართვის საკითხები.

მიზანი 5. 2030 წლისათვის ლაგოდების აღკვეთილის ბუნებრივი რესურსები მდგრადად გამოიყენება. ინდიკატორი 5.: 2030 წლისათვის საძოვრების დატვირთვა შეესაბამება დადგენილ კვოტებს და, სულ მცირე, არ ხდება დეგრადირებული საძოვრების ფართობისა და დეგრადაციის ხარისხის ზრდა. ინდიკატორი 5.: 2030 წლისთვის, არ ხდება ტყის მერქნული და არამერქნული რესურსების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების შემცირება 2022 წელთან შედარებით.			
ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
5.1. ტყის ინვენტარიზაცია და ტყის მართვის გეგმის შედგენა.	შედგენილია ტყის მართვის გეგმა.	ტყის მართვის გეგმა.	დონორის მხარდაჭერა.
5.2. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომლებისათვის ტყის მერქნული რესურსების მონიტორინგისა და მდგრადი მართვის საკითხებთან დაკავშირებული ტრენინგების ჩატარება.	სულ მცირე 3-დღიანი ტრენინგი ტყის მართვის გეგმის განხორციელების შესახებ.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტომასალა).	დონორის მხარდაჭერა.
5.3. ლაგოდების აღკვეთილის საძოვრების მდგრადი მართვის გეგმის განახლება და მითითებული ღონისძიებების განხორციელება.	ლაგოდების აღკვეთილის საძოვრების მდგრადი მართვის გეგმა განახლებულია. საძოვრების მდგრადი მართვის გეგმაში გაწერილი ღონისძიებები განხორციელებულია გრაფიკის შესაბამისად. საიჯარო ხელშეკრულებების არსებობა, რომელშიც მოვების ნორმები, პირუტყვის	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტომასალა).	ლაგოდების მუნიციპალიტეტის მერიასთან თანამშრომლობა.

	სიმჭიდროვე და ა.შ. სახელმძღვანელო დოკუმენტის მიხედვით.		
5.4. სამოვრების შესახებ მონაცემთა ბაზის შედგენა და რეგულარული მონიტორინგი.	ხელმისაწვდომია განახლებული მონაცემთა ბაზა სამოვრების შესახებ.	მონაცემთა ბაზა სამოვრების შესახებ. მონიტორინგის ანგარიში.	საჭიროებისამებრ გარე ექსპერტ(ებ)ის ჩართვა.
5.5. რეინჯერებისთვის და ადმინისტრაციის თანამშრომლებისთვის ტრენინგის ჩატარება სამოვრების მართვის საკითხებზე.	მინიმუმ ერთი ტრენინგი ტარდება რეგულარულად სულ მცირე 15 თანამშრომლისთვის ყოველი საოპერაციო ფაზის ციკლში.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორის მხარდაჭერა.
5.6. ადმინისტრაციის დაცვის განყოფილებაში სამოვრების და ტყის მართვის მიმართულებით სპეციალისტის დამატება.	ადმინისტრაციას ჰყავს დამატებით 1 ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტი (სამოვრების მართვის და ტყის მართვის სპეციალიზაციით).	სამტატო ნუსხა.	საბიუჯეტო დაფინანსების არსებობა.
5.7. ტრენინგი ნარჩენების მდგრად მართვაზე.	ყოველ 3 წელიწადში ერთხელ ტარდება ტრენინგი მინიმუმ 20 თანამშრომლისთვის.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორის მხარდაჭერა.
5.8. მომთაბარე მეცხვარეობასთან დაკავშირებული, სამოვრების მართვის ტრადიციული, მდგრადი სისტემების პოპულარიზაცია.	წელიწადში მინიმუმ ერთხელ მაინც ხორციელდება პოპულარიზაციის ღონისძიება.	ღონისძიების რაოდენობა. ანგარიში/გამოქვეყნებული ინფორმაცია.	დონორების დახმარება. საქართველოს ფერმერთა ასოციაციასთან თანამშრომლობა.

მუხლი 51. ხანძრების, მავნებელი მწერების, სოკოების და დაავადებების მენეჯმენტის პროგრამა

აღნიშნული პროგრამა მიზნად ისახავს თავიდან აიცილოს და რეაგირება მოახდინოს ხანძრებით გამოწვეულ საფრთხეზე. ასევე, თავიდან აიცილოს, ან მართოს ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ძირითადი ღირებულებებისათვის დაავადებებითა და მავნებლებით მიყენებული ზიანი.

მიზანი 6. 2030 წლისათვის ტყეებსა და მდელოებზე ანთროპოგენური ხანძრების მიერ გამოწვეული ზიანი შემცირებულია.			
ინდიკატორი 6.: 2030 წლისთვის 2022 წელთან შედარებით, ხანძრების რაოდენობა და დაზიანებული ფართობები სულ მცირე არ არის გაზრდილი.			
ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალება	წინაპირობა
6.1. ხანძრების მართვის გეგმის შემუშავება და განხორციელება.	შემუშავებულია ხანძრების მართვის გეგმა. განხორციელებულია ხანძრების მართვის გეგმაში გაწერილი ღონისძიებები.	ხანძრების მართვის გეგმის დოკუმენტი. განხორციელებული ღონისძიებების ანგარიში.	დონორი ორგანიზაციების და ლაგოდების დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციის მხარდაჭერა.

6.2. ადმინისტრაციის თანამშრომლების ტრენინგი ხანძრების მართვის საკითხებზე.	ადმინისტრაციის თანამშრომლების 90% გაწვრთნილია ხანძარსაწინააღმდეგო უნარ-ჩვევებში, ხანძრების პრევენციასა და სამაშველო ღონისძიებებში.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა.
6.3. ადგილობრივი მოსახლეობის, ფერმერებისა და ვიზიტორების ცნობიერების ამაღლება ხანძრების პრევენციის საკითხებზე.	ჩატარებულია წელიწადში მინიმუმ 1 ღონისძიება.	ღონისძიებების რაოდენობა და ანგარიშები.	ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციის მხარდაჭერა.
მიზანი 7. 2030 წლისათვის ტყის მავნებლებით და დაავადებებით გამოწვეული ზიანი არ არის გაზრდილი. ინდიკატორი 7.: 2030 წლისთვის გაძლიერებულია ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შესაძლებლობები გამოავლინონ მავნებელ-დაავადებების კერები და გაატარონ პრევენციული/ბრძოლის ღონისძიებები (გამოვლენილი დაავადებების კერების ფართობი (ჰა), ბრძოლის ღონისძიებების სახეები და მასშტაბები (ჰა)) 2022 წელთან შედარებით.			
ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალება	წინაპირობა
7.1. ფიტოპათოლოგიური კვლევების ჩატარება და დაავადებების არსებობის შემთხვევაში რეაგირების გეგმის შემუშავება.	ყოველწლიურად ჩატარებული ფიტოპათოლოგიური კვლევის შედეგები - იდენტიფიცირებული ტყის დაზიანებული ფართობი და მავნებელი მწერების სახეობები.	კვლევის ანგარიშები.	კვლევით ინსტიტუტებთან ან სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობა.
7.2. ტყის მავნებლებთან და დაავადებებთან ბრძოლის შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება საჭიროების შემთხვევაში (ხანძრებთან და მავნებლებთან ბრძოლის სახელმწიფო პროგრამის შესაბამისად).	განხორციელებულ ღონისძიებათა რაოდენობა და მასშტაბი.	ტყის მავნებლების და დაავადებების წინააღმდეგ ჩატარებული ღონისძიებების ამსახველი ანგარიშები.	კვლევით ინსტიტუტებთან ან სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობა.
7.3. ადმინისტრაციის თანამშრომლებისთვის ტრენინგის ჩატარება ფიტოპათოლოგიურ და ტყის მავნებლების საკითხებზე.	მინიმუმ ერთი ტრენინგი ტარდება რეგულარულად ყოველი საოპერაციო ფაზის ციკლში.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორის მხარდაჭერა.

მუხლი 52. ეკოტურიზმისა და ვიზიტორთა მენეჯმენტის პროგრამა

ეკოტურიზმის პროგრამა მიზნად ისახავს შექმნას და გააძლიეროს არსებული ეკოტურისტული პოტენციალი და შესაძლებლობები ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე, ეკოლოგიური მთლიანობისა და დაცული ტერიტორიების ღირებულებების ხელყოფის გარეშე.

მიზანი 8. 2030 წლისთვის ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე განვითარებულია

ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა, სერვისები და პროდუქტები ეკოლოგიური მთლიანობის ხელყოფის გარეშე.

ინდიკატორი 8.: 2030 წლისთვის, ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურული

პროექტების, სერვისებისა და პროდუქტების მინიმუმ 70% განხორციელებულია ლაგოდების დაცული ტერიტორიების

ეკო-ტურიზმის სტრატეგიაში გამოვლენილი პრიორიტეტების მიხედვით.

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
8.1. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ეკოტურიზმის განვითარების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის განახლება.	შემუშავებულია ეკოტურიზმის განვითარების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა.	სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის დოკუმენტი.	დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან თანამშრომლობა.
8.2. ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების საპროექტო წინადადებების შემუშავება.	შემუშავებულია 3 წელიწადში ერთხელ მინიმუმ 1 საპროექტო წინადადება.	საპროექტო წინადადებების დოკუმენტები.	დონორი ორგანიზაციების და მეგობართა ასოციაციის მხარდაჭერა. ეკოტურიზმის განვითარების სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის არსებობა.
8.3. ადგილობრივი ისტორიულ-კულტურული და არქეოლოგიური ძეგლების ინტეგრაციის ხელშეწყობა ტურისტულ პროდუქტში.	სულ ცოტა 1 შესაბამისი ტურისტული პროდუქტის არსებობა.	პროდუქტების აღწერილობა.	
8.4. არსებული საინფორმაციო დაფების განახლება, ჩანაცვლება და დამატება.	მინიმუმ 20 საინფორმაციო დაფა დამატებულია, განახლებულია ან ჩანაცვლებულია. საჭიროებიდან გამომდინარე დამატებული საინფორმაციო დაფების რაოდენობა.	საინფორმაციო დაფების განახლებასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა.
8.5. ბიომრავალფეროვნებაზე დასაკვირვებლად ინფრასტრუქტურის განვითარებისთვის ადგილების შერჩევა და მოწყობა.	იდენტიფიცირებულია და მოწყობილია ბიომრავალფეროვნების ობიექტებზე დაკვირვების სულ მცირე 1 ინფრასტრუქტურული ობიექტი.	დასაკვირვებელი ქოხი/სამალავი, მოწყობილი ბილიკი.	დონორების მხარდაჭერა. კერძო ბიზნესთან თანამშრომლობა.
8.6. ზაქათალის ნაკრძალთან (აზერბაიჯანი) ერთობლივი ეკოტურისტული პროდუქტების შექმნა.	მინიმუმ შექმნილია ერთი ერთობლივი ეკოტურისტული პროდუქტი.	განხორციელებული ღონისძიებების ანგარიშები.	დონორის მხარდაჭერა. ზაქათალის ნაკრძალთან (აზერბაიჯანი) თანამშრომლობა.
	კერძო სექტორთან ერთად განვითარებულია მინიმუმ 2 ინფრასტრუქტურული ობიექტი.		

8.7. კერძო სექტორთან ერთად ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება.	კერძო სექტორის მიერ მართული ინფრასტრუქტურული ობიექტების რაოდენობა.	გაფორმებული ხელშეკრულებების რაოდენობა.	კერძო სექტორთან თანამშრომლობით.
8.8. ადმინისტრაციის შენობასთან ახლოს „გარე აქტივობებისთვის“ ინფრასტრუქტურის მოწყობა (ამფითეატრი, ბავშვების სათამაშო მოედანი, კორპორატიული შეთავაზებები სხვ.)	მოწყობილია შესაბამისი ინფრასტრუქტურა.	ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორის დახმარება და კერძო სექტორთან თანამშრომლობა.
8.9. საგამოფენო დარბაზის განახლება ტურისტული და საგანმანათლებლო ინფორმაციის დამატება ინტერაქტიული ტექნოლოგიების გამოყენებით.	განახლებულია საგამოფენო დარბაზი ინტერაქტიული ტექნოლოგიების გამოყენებით.	განახლებულ საგამოფენო დარბაზთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორის დახმარება.
8.10. ადმინისტრაციის შენობაში და/ან მის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ტურისტულად აქტიურ ადგილებში (ლაგოდეხის ალკვეთილი) ადგილობრივი პროდუქტის, სუვენირების და ნაბეჭდი მასალის გასაყიდი ადგილის მოწყობა და იჯარით გაცემა.	მოწყობილია მინიმუმ 1 სავაჭრო დახლი და გაცემულია იჯარით.	მოწყობილ სავაჭრო დახლთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები	დონორის დახმარება, ადგილობრივ ბიზნესებთან თანამშრომლობა.
8.11. როჭოს ჩანჩქერის ბილიკის ინფრასტრუქტურის შეკეთება/განახლება.	შეკეთებულია/განახლებულია ბილიკის ინფრასტრუქტურა.	ბილიკის შეკეთებულ/განახლებულ ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორის დახმარება, რეგიონული განვითარების სახელმწიფო პროგრამები.
8.12. ნინოსხევის (გურგენიანის) ჩანჩქერის ბილიკის ინფრასტრუქტურის შეკეთება/განახლება.	შეკეთებულია/განახლებულია ბილიკის ინფრასტრუქტურა.	შეკეთებული/განახლებული ბილიკის ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორის დახმარება, რეგიონული განვითარების სახელმწიფო პროგრამები.
8.13. მაჭის ციხის ტურისტული ბილიკის ინფრასტრუქტურის შეკეთება/განახლება.	განახლებულია ბილიკის ინფრასტრუქტურა.	შეკეთებული/განახლებული ბილიკის ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორის დახმარება, რეგიონული განვითარების სახელმწიფო პროგრამები.
8.14. შავი კლდეების ტბის ბილიკზე არსებული ინფრასტრუქტურის შეკეთება/განახლება.	შეკეთებულია/განახლებულია ბილიკის ინფრასტრუქტურა.	შეკეთებული/განახლებული ბილიკის ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორის დახმარება, რეგიონული განვითარების სახელმწიფო პროგრამები.
8.15. ადმინისტრაციის შენობასთან ახლოს წრიული ბილიკის მოწყობა და მონიშვნა საფეხმავლო/საცხენოსნო ტურებისთვის (1-2 სთ).	მოწყობილია ბილიკის ინფრასტრუქტურა.	მოწყობილი ბილიკის ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები.	დონორის დახმარება, რეგიონული განვითარების სახელმწიფო პროგრამები.

8.16. ატრაქციული (მიმზიდველი) პროდუქტის შექმნა – „ხის კენწეროების ბილიკი“, სადაც გათვალისწინებულია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანებისთვის საჭირო ინფრასტრუქტურა.	მოწყობილია „ხის კენწეროების ბილიკი“.	ხის კენწეროების ბილიკის ინფრასტრუქტურასთან დაკავშირებული დოკუმენტაცია და ფოტოები	სახელმწიფო ბიუჯეტი. დონორის მხარდაჭერა
8.17. „ცხვრის ბილიკის“ შემუშავება, როგორც შავი კლდეების ტბის მარშრუტის ალტერნატიული ბილიკი.	შემუშავებულია „ცხვრის ბილიკის“ მარშრუტის გეგმა.	ბილიკის გეგმის დოკუმენტი.	დონორის და გარე ექსპერტების დახმარება.

მიზანი 9. 2030 წლისთვის, ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე ვიზიტორთა მართვა ხორციელდება ტერიტორიის ეკოლოგიური მთლიანობის და კონსერვაციული ფასეულობების ხელყოფის გარეშე.

ინდიკატორი 9.: 2030 წლისთვის, ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე, 2022 წელთან შედარებით არ არის გაზრდილი კონსერვაციული ფასეულობების ხელყოფის შემთხვევები ვიზიტორთა მიერ.

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
9.1. ლაგოდეხის აღკვეთილის ვიზიტორთა გამტარუნარიანობის შეფასება.	ჩატარებული შეფასება.	შეფასების დოკუმენტი.	საჭიროებს პარტნიორების და დონორების დახმარებას.
9.2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციისთვის ვიზიტორთა მართვის გეგმის შემუშავება.	შემუშავებულია ვიზიტორთა მართვის გეგმა.	გეგმის დოკუმენტი.	საჭიროებს პარტნიორების და დონორების დახმარებას.
9.3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომლებისათვის (ვიზიტორთა მომსახურების, ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტებისთვის, რეინჯერებისთვის) ეკოტურიზმის, ვიზიტორთა მართვის, ბილიკების მარკირების საკითხებზე ტრენინგების ჩატარება.	ჩატარებულია სულ მცირე 6 ტრენინგის სესია.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დამატებითი დაფინანსება.

მიზანი 10. 2030 წლამდე, მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების პროცესში, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან ერთად ხელს უწყობს ეკოტურიზმის პოტენციალის გაძლიერებას და შემოსავლების ზრდას.

ინდიკატორი 10.: 2030 წლისთვის, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციისა და სხვა დაინტერესებული მხარეების თანამშრომლობით დაგეგმილი პროექტები სრულად არის განხორციელებული და 2019 წელთან შედარებით მინიმუმ 30%-ით არის გაზრდილი შემოსავლები.

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
-----------	--------------	------------------------------------	------------

10.1. ადგილობრივი გიდეების ტრენინგების მხარდაჭერა.	ჩატარებულია სულ მცირე 3 ტრენინგი 9 წლის განმავლობაში.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორების მხარდაჭერა. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობა.
10.2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების პოპულარიზაცია სხვადასხვა მედია საშუალებებით.	გავრცელებული სიახლეების რაოდენობა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ფეისბუქ გვერდის, მუნიციპალიტეტისა და სხვა შესაბამისი ვებგვერდებისა და სოციალური მედიის საშუალებით. სულ მცირე ერთი მედიატურია ორგანიზებული ორ წელიწადში ერთხელ ეროვნული მედიის წარმომადგენლებისათვის.	ფეისბუქგვერდი და ვიზიტების სტატისტიკა. რეკლამები, ვიდეო-როგოლები. მედიაში გამოქვეყნებული მასალების რაოდენობა. მედია ტური.	თანამშრომლობა ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან და მედია საშუალებებთან. დონორების მხარდაჭერა.
10.3. ტუროპერატორებთან კომუნიკაცია ელექტრონული საშუალებით, სხვადასხვა პროდუქტებისა და სერვისების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით.	ტუროპერატორებთან გაგზავნილი ელექტრონული ინფორმაციის რაოდენობა.	ელექტრონული კომუნიკაციების აღრიცხვის ჟურნალი.	სააგენტოსთან კოორდინაცია.

მუხლი 53. გარემოსდაცვითი განათლების პროგრამა

გარემოსდაცვითი განათლების პროგრამა მიზნად ისახავს, ხელი შეუწყოს ბუნებრივი რესურსებისა და ბიომრავალფეროვნების ღირებულებების დაცვას ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე საზოგადოების ცნობიერების გაზრდითა და ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების განხორციელების მეშვეობით, რომლებიც მიმართულია სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფზე, როგორიცაა: ადგილობრივი მოსახლეობა, ფერმერები, ბიზნესი, დაცული ტერიტორიების ვიზიტორები, მესაზღვრეები, სკოლის მოსწავლეები, სტუდენტები და სხვა.

მიზანი 11. 2030 წლისთვის დაინტერესებული მხარეების ცნობიერება ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების როლის, მნიშვნელობისა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვის შესახებ გაუმჯობესებულია 2022 წელთან შედარებით.

ინდიკატორი 11: 2030 წლისთვის დაინტერესებული მხარეების, მათ შორის, ადგილობრივი მოსახლეობა, სკოლის მოსწავლეები და სტუდენტები, ფერმერები, ბიზნესი და დაცული ტერიტორიების ვიზიტორების ჩართულობა გარემოსდაცვით საგანმანათლებლო აქტივობებში გაზრდილია 10-15%-ით 2022 წელთან შედარებით.

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
11.1. მოკლევადიანი და გრძელვადიანი გარემოსდაცვითი განათლების სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებისთვის.	შემუშავებულია გარემოსდაცვითი განათლების სახელმძღვანელო დოკუმენტი ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიებისთვის ყველა სამიზნე ჯგუფის გათვალისწინებით.	გარემოსდაცვითი განათლების სახელმძღვანელო დოკუმენტი.	დონორების მხარდაჭერა. გარე ექსპერტების ჩართვა.
11.2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების		ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამები.	დონორების მხარდაჭერა.

მირითად ღირებულებებზე ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება და განხორციელება ცალკეული სამიზნე ჯგუფისათვის.	მომზადებული და დანერგილია მინიმუმ 3 ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამა.	შემუშავებული ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამის განხორციელების დამადასტურებელი ანგარიში.	გარე ექსპერტების ჩართვა. მეგობართა ასოციაციასთან თანამშრომლობა.
11.3. ნორჩ რეინჯერთა პროგრამის მომზადება და განხორციელება.	მომზადებულია „ნორჩი რეინჯერის“ პროგრამა. განხორციელებული აქტივობების რაოდენობა.	„ნორჩი რეინჯერის“ პროგრამა. „ნორჩი რეინჯერის“ ჯგუფ(ებ)ის აქტივობების ამსახველი მასალები (ფოტომასალები, მონაწილეთა სიები და სხვა).	დონორების მხარდაჭერა და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან თანამშრომლობა.
11.4. ეკოტურებისა და ეკობანაკების მოწყობაში სკოლის მოსწავლეებისა და სტუდენტებისთვის ხელის შეწყობა.	დაცულ ტერიტორიაზე ეწყობა წელიწადში მინიმუმ 1 ეკოტური და 1 ეკობანაკი.	განხორციელებული ეკობანაკების და ეკოტურების რაოდენობა. აქტივობების ამსახველი მასალები (ფოტომასალები, მონაწილეთა სიები და სხვა).	დონორების მხარდაჭერა. საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან თანამშრომლობა.
11.5. ადგილობრივი სკოლების ეკოკლუბების მხარდაჭერა.	ერთობლივი აქტივობების რაოდენობა (მინიმუმ 3 აქტივობა წელიწადში).	ადმინისტრაციის კვარტალურ და წლიურ ანგარიშებში ასახული განხორციელებული ღონისძიებების ანგარიშები და ფოტომასალა.	დონორების მხარდაჭერა და ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან თანამშრომლობა.
11.6. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ეკოსაგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურის განახლება.	შემუშავებულია ეკოსაგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურის განახლების გეგმა. ეკოსაგანმანათლებლო ინფრასტრუქტურა განახლებულია.	გეგმის დოკუმენტი. ინფრასტრუქტურის არსებობის დამადასტურებელი მასალები (ფოტომასალა)	დონორების მხარდაჭერა.
11.7. ეკო-საგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელებისთვის საჭირო მასალების და აღჭურვილობის შეძენა (მაგ.: ბინოკლი, მიკროსკოპი და სხვა)	შეძენილია საჭირო აღჭურვილობა და მასალები.	აღჭურვილობის და მასალების ჩამონათვალი. აღჭურვილობის და მასალების მიღება-ჩაბარების აქტები	დონორის მხარდაჭერა.

მუხლი 54. საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროგრამა

საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროგრამა მიზნად ისახავს, გაზარდოს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ცნობადობა და საზოგადოების ცნობიერება დაცულ ტერიტორიებთან მიმართებით, ასევე, ხელი შეუწყოს დადებითი კომუნიკაციის განვითარებას სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარესთან და საკუთრების განცდის ჩამოყალიბებას ადგილობრივ მოსახლეობაში.

მიზანი 12. 2030 წლისთვის ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ბუნებრივი და კულტურული ფასეულობები აღიარებულია ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე. ინდიკატორი 12.: 2030 წლისთვის ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ბუნებრივი და კულტურული ფასეულობების ცნობადობისთვის ეროვნულ და საერთაშორისო მედია საშუალებებში გამოქვეყნებული მასალების რაოდენობა 10-15%-ით გაზარდილია 2022 წელთან შედარებით.			
ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
12.1. საინ-			

ფორმაციო, საკომუნიკაციო მასალების (ბუკლეტები, პოსტერები, კალენდრები, ვიდეო-რგოლები, რეკლამები, პრეზენტაციები, რუკები და ა.შ.) მომზადება და გამოქვეყნება, ცნობიერების ამაღლების სამოქმედო გეგმის მიხედვით (CNF, 2020).	მომზადებული და გავრცელებულია სულ მცირე 5 სახეობის საინფორმაციო/საკომუნიკაციო მასალა.	ბეჭდური მასალა. ვიდეო მასალა.	დონორების მხარდაჭერა. გარე ექსპერტების ჩართვა. პარტნიორებთან თანამშრომლობა.
12.2. სხვადასხვა ღონისძიებებში, ფესტივალებსა და დღესასწაულებში მონაწილეობა.	ადმინისტრაციის ინიციატივით ორგანიზებული ღონისძიებების და დღესასწაულების რაოდენობა. ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში გამართულ, სხვა უწყებების მიერ ორგანიზებულ, თემატურ ღონისძიებებში მონაწილეობა.	მონაწილეობის ამსახველი მასალები.	დონორების მხარდაჭერა. მუნიციპალიტეტთან თანამშრომლობა.

მიზანი 13. 2030 წლამდე პერიოდში დამყარებულია ახალი და გაუმჯობესებულია უკვე არსებული თანამშრომლობა სამთავრობო უწყებებთან, დონორებთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან.

ინდიკატორი 13. 2030 წლისთვის პარტნიორებთან თანამშრომლობა გაუმჯობესებული თანამშრომლობით ერთობლივად განხორციელებული ღონისძიებების, აქტივობებისა და პროექტების რაოდენობა გაზრდილია 50%-ით 2022 წელთან შედარებით.

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
13.1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მიმდებარე ზონის განვითარების ხელშეწყობა.	ადმინისტრაციის მონაწილეობით მიმდებარე ზონის განვითარების პროექტების რაოდენობა.	ყოველწლიური ანგარიშები თანამშრომლობის შესახებ. ურთიერთთანამშრომლობის დამადასტურებელი დოკუმენტი.	თანამშრომლობა ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან, მეგობართა ასოციაციასთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და დონორებთან.
13.2. თანამშრომლობისა და ერთობლივი ღონისძიებების ორგანიზების მიზნით რეგულარული შეხვედრების მოწყობა სხვადასხვა დაინტერესებულ სამთავრობო უწყებებთან.	ჩატარებულია სულ მცირე 2 შეხვედრა წელიწადში. დაგეგმილი ერთობლივი ღონისძიებების რაოდენობა.	შედეგები, ასახული ანგარიშებში. ერთობლივი ღონისძიებების ნუსხა.	
13.3. თანამშრომლობისა და ერთობლივი ღონისძიებების ორგანიზების მიზნით რეგულარული შეხვედრების მოწყობა სხვადასხვა დაინტერესებულ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და ბიზნესებთან.	ჩატარებულია სულ მცირე 2 შეხვედრა წელიწადში. დაგეგმილი ერთობლივი ღონისძიებების რაოდენობა.	შედეგები, ასახული ანგარიშებში. ერთობლივი ღონისძიებების ნუსხა.	
13.4. ლაგოდეხის დაცული			

ტერიტორიების სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოს გაძლიერება და ჩართულობის მხარდაჭერა დაცული ტერიტორიების თანამონაწილეობითი მართვის უზრუნველსაყოფად.	სულ მცირე 1 შეხვედრა წელიწადში.	შეხვედრების ოქმები.	
---	---------------------------------	---------------------	--

მიზანი 14. 2030 წლამდე პერიოდში გაუმჯობესებულია ადგილობრივ მოსახლეობასთან თანამშრომლობა და გაზრდილია მათი ჩართულობა ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მართვაში.

ინდიკატორი 14: 2030 წლისთვის, ადგილობრივ მოსახლეობასთან, სათემო ორგანიზაციებთან, სამეცნიერო-საკონსულტაციო საბჭოსთან და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობა გაუმჯობესებულია და დაცულ ტერიტორიებთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების 70% მიღებულია მათი ჩართულობით.

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
14.1. თემთან კომუნიკაციის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავება.	შემუშავებულია თემთან კომუნიკაციის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა.	სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის დოკუმენტი.	დონორების მხარდაჭერა. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან თანამშრომლობა.
14.2. გაცნობითი და განმარტებითი შეხვედრების ორგანიზება ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაცული ტერიტორიების ფუნქციების, დაშვებული და აკრძალული ქმედებების გაცნობის მიზნით.	სულ მცირე 50 შეხვედრა მოსახლეობასთან წლის განმავლობაში.	შეხვედრის ოქმები. მონაწილეთა სია. შეხვედრების ამსახველი ფოტომასალა.	ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მეგობართა ასოციაციასთან თანამშრომლობა.
14.3. რეგულარული შეხვედრების მოწყობა ადგილობრივ თემებთან მიმდინარე სიახლეების, თანამშრომლობის შესაძლებლობების, დაგეგმილი პროექტების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით და მათი ჩართვა გადაწყვეტილების მიღების და პროექტების განხორციელების პროცესში.	სულ მცირე 1 შეხვედრა კვარტალში.	შეხვედრის ოქმები. მონაწილეთა სია. შეხვედრების ამსახველი ფოტომასალა.	ადგილობრივ სათემო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა.
14.4. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მიმდებარე მოსახლეობის სოციო-ეკონომიკური მდგომარეობის შეფასება.	ყოველწლიური შეფასების ანგარიში.	სოციო-ეკონომიკური შეფასების კითხვარები. მონიტორინგის ანგარიშის დოკუმენტი.	ადგილობრივ ხელისუფლებასთან თანამშრომლობა.
14.5. მოსახლეობის აღქმის და ცნობიერების	მოსახლეობის აღქმის და		

ამაღლების კვლევის მიზნით სპეციალური კითხვარის მომზადება და მის საფუძველზე შესაბამისი კვლევების ჩატარება.	ცნობიერების ამაღლების კვლევის კითხვარი.	მოსახლეობის აღქმის და ცნობიერების ამაღლების კვლევა.	დონორების მხარდაჭერა.
14.6. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მიმდებარე მოსახლეობასთან კომუნიკაცია და თანამშრომლობა საძოვრებისა და ტყის რესურსების მდგრადი მართვის საკითხებზე.	სულ მცირე ოთხი შეხვედრა ჩატარებულია დაინტერესებულ მხარეებთან (მწყემსებთან, ადგილობრივ მოსახლეობასთან და ა.შ.).	მონაწილეთა სია. შეხვედრების ნუსხა. ანგარიშები შეხვედრების შესახებ. შეხვედრების ამსახველი ფოტომასალა.	ადგილობრივ მუნიციპალიტეტის მერიასთან თანამშრომლობა.

მუხლი 55. ადმინისტრაციის შესაძლებლობების გაძლიერების პროგრამა

აღნიშნული პროგრამა მიზნად ისახავს შექმნას და გააძლიეროს ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ინსტიტუციური საფუძვლები და შესაძლებლობები. პროგრამა, ძირითადად, მიმართულია საკმარისი ფინანსური რესურსების მოზიდვაზე, შესაბამისი ინფრასტრუქტურის განვითარებასა და ადმინისტრაციის თანამშრომლების შესაბამისი უნარ-ჩვევებისა და ცოდნის გაძლიერებაზე, რათა შესაძლებელ იქნას მენეჯმენტის გეგმის პროგრამების ეფექტიანი განხორციელება.

მიზანი 15. 2030 წლამდე პერიოდში უზრუნველყოფილია საკმარისი და მდგრადი დაფინანსება ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის განხორციელებისთვის.

ინდიკატორი 15.: 2030 წლისთვის ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის დაფინანსება გაზრდილია 100%-ით 2022 წელთან შედარებით და უახლოვდება მის ოპტიმალურ ფინანსურ საჭიროებას (2020 წელს CNF-ის ფინანსური საჭიროებების შეფასების შესაბამისად).

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
15.1. მენეჯმენტის გეგმის შესრულებისთვის ყოველწლიური ფინანსური საჭიროებების შეფასება პრიორიტეტების მიხედვით.	ყოველწლიური საოპერაციო გეგმის შემუშავებისას დაფინანსების საჭიროება და ნაკლოვანება განსაზღვრული და დოკუმენტირებულია.	შეფასების ანგარიშები.	დაცული ტერიტორიების შესაბამის სამსახურთან თანამშრომლობით.
15.2. დაფინანსების დამატებითი წყაროების (დონორების მოზიდვისა და შემოსავლების სხვა წყაროების გათვალისწინებით) იდენტიფიცირება მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მიზნით.	ყოველწლიურად განახლებულია პოტენციური დაფინანსების წყაროების ჩამონათვალი. შემუშავებულია პოტენციური დონორებისა და პარტნიორების ნუსხა.	დაფინანსების წყაროების ჩამონათვალი. დონორებისა და პარტნიორების ნუსხა.	სააგენტოს შესაბამის სამსახურთან თანამშრომლობა.
15.3. ადმინისტრაციის შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით ადმინისტრაციის საქმიანობასთან დაკავშირებული სხვადასხვა მიმართულების საპროექტო	სულ მცირე ერთი საპროექტო წინადადება წარდგენილია ყოველ წელს. პროექტების სულ მცირე	წარდგენილი და დაფინანსებული საპროექტო წინადადებების ნუსხა.	სააგენტოსთან, მეგობართა ასოციაციასთან და სხვა პარტნიორებთან თანამშრომლობით.

წინანდადებების შემუშავება და წარდგენა დამფინანსებელთან.	20% დაფინანსებულია.	
---	---------------------	--

მიზანი 16. 2030 წლისთვის ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის ძირითადი საოპერაციო ინფრასტრუქტურა და ტექნიკური ბაზა გაუმჯობესებულია.

ინდიკატორი 16.: 2030 წლისთვის ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციას გააჩნია გამართული ადმინისტრაციული შენობა, ვიზიტორთა ცენტრი, სხვა დამხმარე ნაგებობები და ძირითადი საოპერაციო ბაზა (საველე და საოფისე ინვენტარი და აღჭურვილობა).

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
16.1. ტექნიკური აღჭურვილობის, მანქანებისა და ინფრასტრუქტურის საჭიროებების გამოვლენა, შეძენის დაგეგმვა და დაფინანსება საოპერაციო გეგმის ფარგლებში.	საოპერაციო გეგმა და ბიუჯეტი ხელმისაწვდომია.	საოპერაციო გეგმა. შესყიდვების დოკუმენტაცია.	დონორის მხარდაჭერა.
16.2. ადმინისტრაციის ტექნიკური აღჭურვილობის, მანქანებისა და ინფრასტრუქტურის რეგულარული შეკეთება და განახლება.	საშუალოდ წლიურად ტექნიკური აღჭურვილობის, მანქანებისა და ინფრასტრუქტურის 90% ფუნქციონირებს.	ტექნიკური აღჭურვილობის, მანქანებისა და ინფრასტრუქტურის ფუნქციონირების შესახებ ჩანაწერები	CNF-ის მხარდაჭერა.
16.3. ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობის გეგმის შემუშავება.	შემუშავებულია ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობის გეგმა.	გეგმის დოკუმენტი.	CNF-ის მხარდაჭერა.
16.4. იჯარით და აღნაგობის უფლებით გაცემული ინფრასტრუქტურის განვითარების პროექტების და მათი ექსპლოატაციის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირობების შესრულების კონტროლი.	განხორციელებულია მონიტორინგი წელიწადში 2-ჯერ.	მონიტორინგის ანგარიშები.	სააგენტოს შესაბამის სამსახურის სპეციალისტებთან ერთობლივად.
16.5. მაწიმის საჯინიბოს ინფრასტრუქტურის განვითარება და ცხენების სავარჯიშო მოედნის მოწყობა.	განვითარებულია საჯინიბოს ინფრასტრუქტურა. მოწყობილია ცხენების სავარჯიშო მოედანი.	საჯინიბოს განვითარების პროექტი. განვითარებული საჯინიბოს ინფრასტრუქტურა. მოწყობილი ცხენების სავარჯიშო მოედანი.	დონორის მხარდაჭერა.
16.6. დაცულ ტერიტორიებთან მისასვლელი საავტომობილო გზების მოწესრიგების ინიცირება.	ინიციატივები წარდგენილია გადაწყვეტილების მიმღებ პირებთან.	შესაბამისი დოკუმენტები და შეხვედრების ამსახველი ოქმები.	სააგენტოსთან, ადგილობრივ და რეგიონულ ხელისუფლებასთან თანამშრომლობა.

მიზანი 17. 2030 წლამდე პერიოდში ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომლების ცოდნა, შესაძლებლობები და უნარ-ჩვევები გაუმჯობესებულია.

ინდიკატორი 17.: 2030 წლამდე პერიოდში ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის თანამშრომელთა 90%-ის კვალიფიკაცია ამაღლებულია (2020 წლის CNF-ის „საქართველოს დაცული ტერიტორიების სისტემის შესაძლებლობების

შეფასების“ დოკუმენტის შესაბამისად).

ქმედებები	ინდიკატორები	ინდიკატორის შემოწმების საშუალებები	წინაპირობა
17.1. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციისთვის ტრენინგების ჩატარება მენეჯმენტის საკითხებში (ლიდერობა, ეფექტური მართვა, კონფლიქტების მართვა, ეფექტური კომუნიკაცია, პრეზენტაციისა და ინტერპრეტაციის უნარები, საზოგადოებასთან ურთიერთობები, დონორებთან კომუნიკაცია, პროექტების წერა და ფონდების მოძიება, ბუღალტერია და ფინანსების მართვა).	სულ მცირე ერთი 2-დღიანი ტრენინგი 5 მონაწილისთვის ტარდება ყოველწლიურად.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორების მხარდაჭერა.
17.2. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის შესაბამისი პერსონალისათვის ტრენინგების ჩატარება კომპიუტერულ პროგრამებში (GIS, MS Word, Excel, Access, Power point, Tripple I და ა.შ.).	სულ მცირე ერთი 5-დღიანი ტრენინგი ტარდება ყოველ 2 წელიწადში ერთხელ, თანამშრომლების მინიმუმ 80%-თვის.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორების მხარდაჭერა.
17.3. რეინჯერების ტრენინგი ცხენების მოვლა-პატრონობის და ცხენოსნობის საფუძვლებში.	სულ მცირე 5-დღიანი ტრენინგი ტარდება ყოველ 3 წელიწადში ერთხელ, ყველა რეინჯერისთვის.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორების მხარდაჭერა.
17.4. ადმინისტრაციის ავტომატიზაციით მოსარგებლე თანამშრომლების ტრენინგი მანქანების მოვლა-პატრონობაში და რთულ საგზაო პირობებში ექსპლუატაციაში.	სულ მცირე 4-დღიანი ტრენინგი ყოველ 5 წელიწადში ერთხელ პასუხისმგებელი პირისთვის.	ჩატარებული ტრენინგების მასალები და ანგარიშები (მონაწილეთა სიები, ფოტო-მასალა).	დონორების მხარდაჭერა.
17.5. შესაძლებლობების გაძლიერებისთვის აუცილებელი საჭიროებების შეფასება და პრიორიტეტების გამოვლენა ყოველი საოპერაციო გეგმის ციკლში.	შესაძლებლობების გაძლიერების საჭიროებების ნუსხა ხელმისაწვდომია.	შესაძლებლობების გაძლიერების შეფასების ანგარიში.	გარე ექსპერტების ჩართვა.

თავი VII. მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგი

მუხლი 56. ინდიკატორები და მათი შერჩევის საფუძველი

მენეჯმენტის გეგმის პროგრამის მიზნები, ქმედებები და მათთან შესაბამისობაში არსებული ინდიკატორები აღწერილია მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში. მიზნების და ქმედებების ინდიკატორები

მუხლი 57. მენეჯმენტის გეგმის მიზნების და ქმედებების შესრულების პროგრესის მონიტორინგი

მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგის მიზანია მართვის ადაპტიური მიდგომის დანერგვა და განხორციელება. მენეჯმენტის გეგმის მუდმივი მონიტორინგი და მისი ანალიზი საჭირო ცვლილებების განხორციელების და მათი ადაპტაციის შესაძლებლობას იძლევა.

მუხლი 58. მენეჯმენტის გეგმის მიზნებისა და ქმედებების მონიტორინგის პროცედურები და ეტაპები

ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგს ახორციელებს ეტაპობრივად:

ა) ყოველწლიური მონიტორინგი: ყოველი წლის ბოლოსთვის ადმინისტრაცია მოამზადებს განხორციელებული ქმედებებისა და ღონისძიებების ანგარიშს მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში განსაზღვრულ და დაგეგმილ ქმედებებსა და ღონისძიებებთან მიმართებით. აღნიშნული ანგარიში წარმოადგენს 3-წლიანი საოპერაციო გეგმის განხილვა-განახლების საფუძველს, რომელიც, თავის მხრივ, წლიური ბიუჯეტის განსაზღვრისა და წარდგენის საფუძველია;

ბ) მენეჯმენტის ეფექტურობის 4-წლიანი ინტერვალით მონიტორინგი: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-4 წლის ბოლოს ადმინისტრაცია განახორციელებს მენეჯმენტის გეგმის ეფექტურობის შეფასებას. ადმინისტრაცია შეძლებს, ზუსტად შეაფასოს მართვის ეფექტურობის პროგრესი და მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით მოახდინოს მენეჯმენტის გეგმის ქმედებების და ღონისძიებების ადაპტირება;

გ) საბოლოო შეფასება: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-9 წელს ადმინისტრაცია განახორციელებს მენეჯმენტის გეგმის დეტალურ შეფასებას. ადმინისტრაცია შესაბამისი ექსპერტიზის და შესაბამისი ორგანიზაციების ჩართულობით მოახდენს განახლებული სიტუაციური ანალიზის, მიზნებისა და ქმედებების განხილვას. განახლებული სიტუაციური ანალიზის, მიზნებისა და ქმედებების განხილვის შედეგები წარმოადგენს ახალი, მომდევნო 9-წლიანი მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების საფუძველს.

მუხლი 59. მენეჯმენტის გეგმის მიზნებისა და ქმედებების მონიტორინგის გეგმა

#	ქმედება	დროის პერიოდი	პასუხისმგებელი
1	მონიტორინგის გეგმის და ფორმატის შემუშავება და შეთანხმება.	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან პირველი წლის ბოლოს.	ადმინისტრაცია/ სააგენტო.
2	ყოველწლიური მონიტორინგის განხორციელება.	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მომდევნო წლის I კვარტალში (ყოველწლიურად).	ადმინისტრაცია.
3	შუალედური მონიტორინგის განხორციელება და სტრატეგიული მიზნების გადახედვა საჭიროებისამებრ.	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მეოთხე წლის ბოლოს.	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორები, პარტნიორები.
4	საბოლოო შეფასება.	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მე-8 წლის ბოლოს/მე-9 წლის დასაწყისში.	ადმინისტრაცია.
5	მენეჯმენტის გეგმის განახლება.	წინამდებარე მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებიდან მე-9 წლის II-IV კვარტალში.	ადმინისტრაცია, სააგენტო, დონორები, პარტნიორები.

მუხლი 60. მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგის ღონისძიებები

ადაპტური მენეჯმენტის მისაღწევად, ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია მენეჯმენტის მონიტორინგის პარალელურად ახორციელებს მენეჯმენტის გეგმის რეგულარულ რევიზიას, სამწლიან საოპერაციო გეგმებსა და ყოველწლიურ სამუშაო გეგმებში ქმედებების პრიორიტეტიზაციისა და განახლების გზით.

საჭიროა თითოეული ინდიკატორის მონიტორინგი გრაფიკის მიხედვით (ყოველწლიურად, ან სხვა, როგორც წესი უფრო ხანგრძლივი დროის ინტერვალით) და ყველა ქმედების შეფასება. შედეგები გათვალისწინებული უნდა იყოს საოპერაციო და ყოველწლიური გეგმის ფორმულირებისას ისევე, როგორც მენეჯმენტის გეგმის გადამოწმებისას ცხრა წლის შემდეგ. მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგი და შეფასება წარმოადგენს სხვადასხვა ღონისძიებების (სამუშაოების) კომბინაციას.

ა) ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციისა და სააგენტოს მიერ მომზადებული სამწლიანი ოპერაციული და წლიური სამუშაო გეგმები განსაზღვრავენ თითოეულ ქმედებაში მისაღწევ შედეგებს. თითოეული საქმიანობის ქვეშ მიღწეული შედეგების მონიტორინგი ჩატარდება შესაბამისი ინდიკატორის ოქმის მიხედვით (წლიური, ან უფრო დიდი ინტერვალით). შედეგები შეჯამდება შეფასების ანგარიშში, რომელიც გამოყენებული იქნება მომავალი საოპერაციო გეგმის, ან წლიური სამუშაო გეგმის შემუშავებისა და განხორციელების დროს;

ბ) საოპერაციო და წლიური სამუშაო გეგმები განსაზღვრავენ განხორციელების ვალდებულებებს და მის მონიტორინგს/დოკუმენტირებას. საოპერაციო და წლიური სამუშაო დაგეგმვისას ხდება მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული ქმედებების მოდიფიკაციებისთვის კონკრეტული რეკომენდაციების შემუშავება. ეს რეკომენდაციები დოკუმენტირებულია მომავალი წლიური სამოქმედო გეგმის შემუშავებამდე, რათა მომავალი წლის ყველა დაგეგმილი საქმიანობა ადაპტირებული იყოს გასული წლის გამოცდილების, ახალი გარემოებების, ან ახალი ინფორმაციის შესაბამისად.

ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაციის მთავარი მონიტორინგის სისტემა შეიძლება შეივსოს ზოგად შეფასებაზე დაფუძნებული მენეჯმენტის ეფექტურობის შეფასების ინსტრუმენტის – "მენეჯმენტის ეფექტურობის მონიტორინგის ინსტრუმენტი" – გამოყენებით. აღნიშნული ინსტრუმენტი აქტიურად გამოიყენება მთელ მსოფლიოში, დაცული ტერიტორიების მართვის ეფექტურობის გაზრდაში მიღწეული პროგრესის მონიტორინგისათვის. ეს მექანიზმი საშუალებას იძლევა დროულად მოხდეს შესაბამისი ინფორმაციის შეგროვება და მიღწეული პროგრესის შეფასება. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადმინისტრაცია აღნიშნულ შეფასებას ჩაატარებს ყოველ 3 წელიწადში ერთხელ (საოპერაციო გეგმის შემუშავებამდე, ან მენეჯმენტის გეგმის რევიზიამდე).

თავი VIII. დანართები

დანართი 1. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა;

დანართი 2. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ადგილმდებარეობა რეგიონულ ჭრილში;

დანართი 3. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების კატეგორიები;

დანართი 4. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების საზღვრები და ტყით დაფარული ტერიტორიები;

დანართი 5. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ნიადაგები;

დანართი 6. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ჰიდროლოგიური ქსელი;

დანართი 7. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე არსებული საძოვრები;

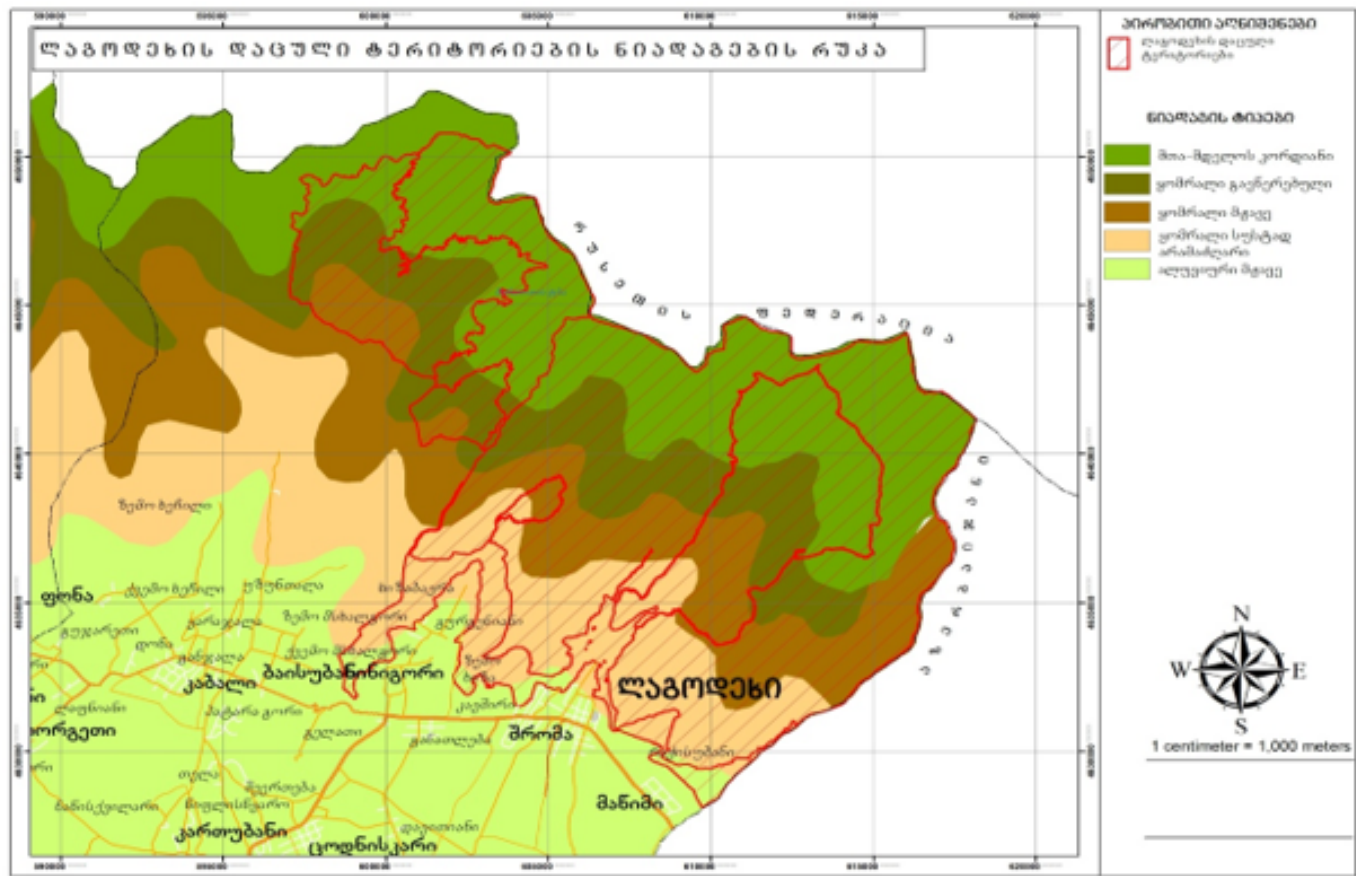
დანართი 8. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ბერნის კონვენციით დაცული ჰაბიტატები;

დანართი 9. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ტურისტული ინფრასტრუქტურა;

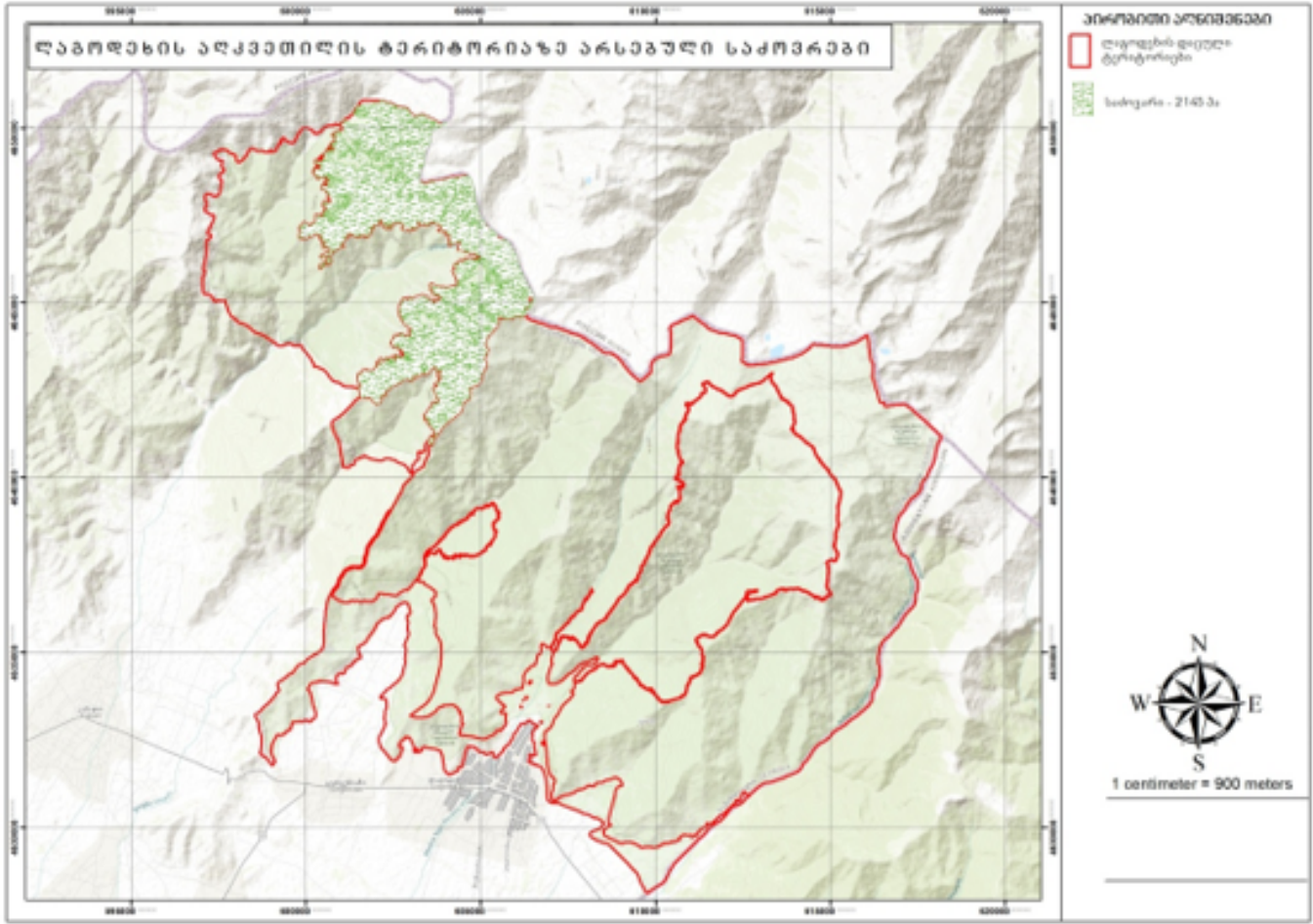
დანართი 5. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ნიადაგები

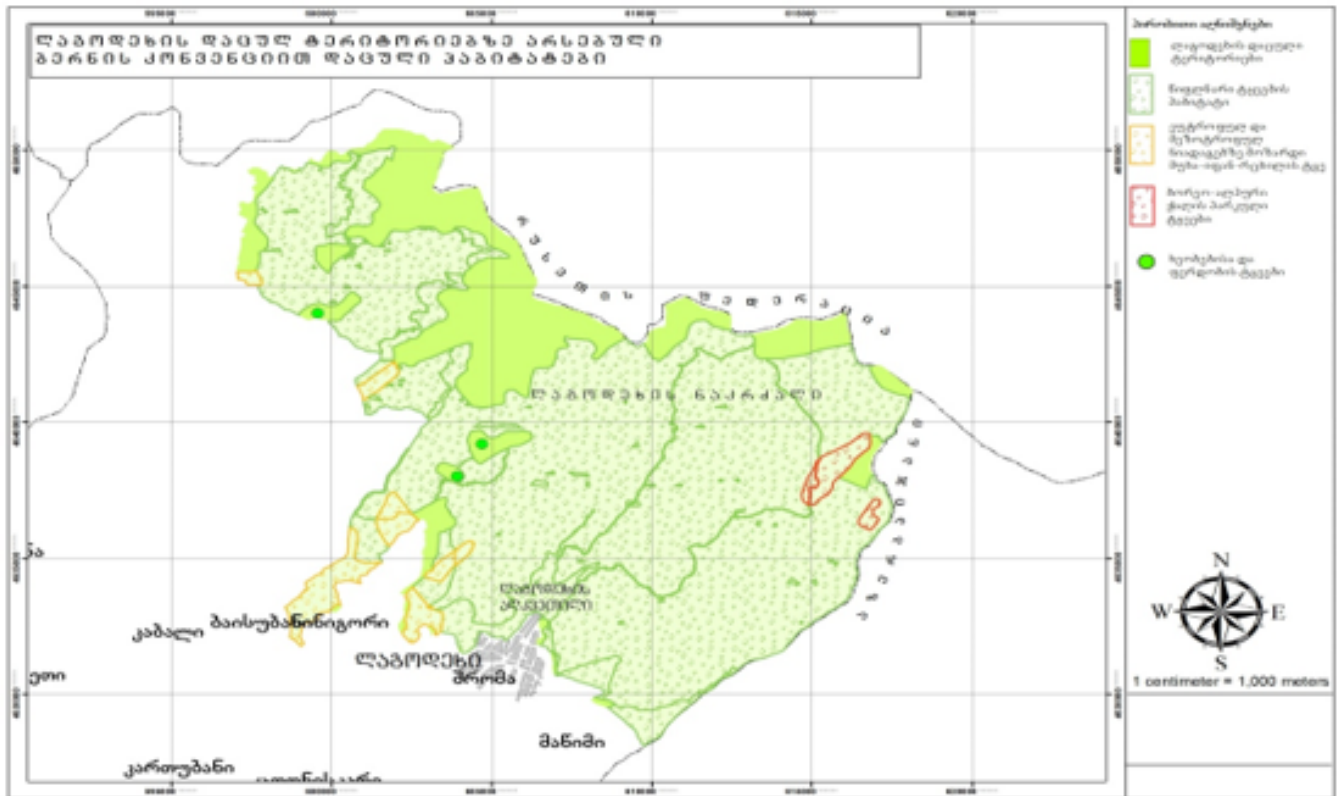
დანართი 6. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიების ჰიდროლოგიური ქსელი

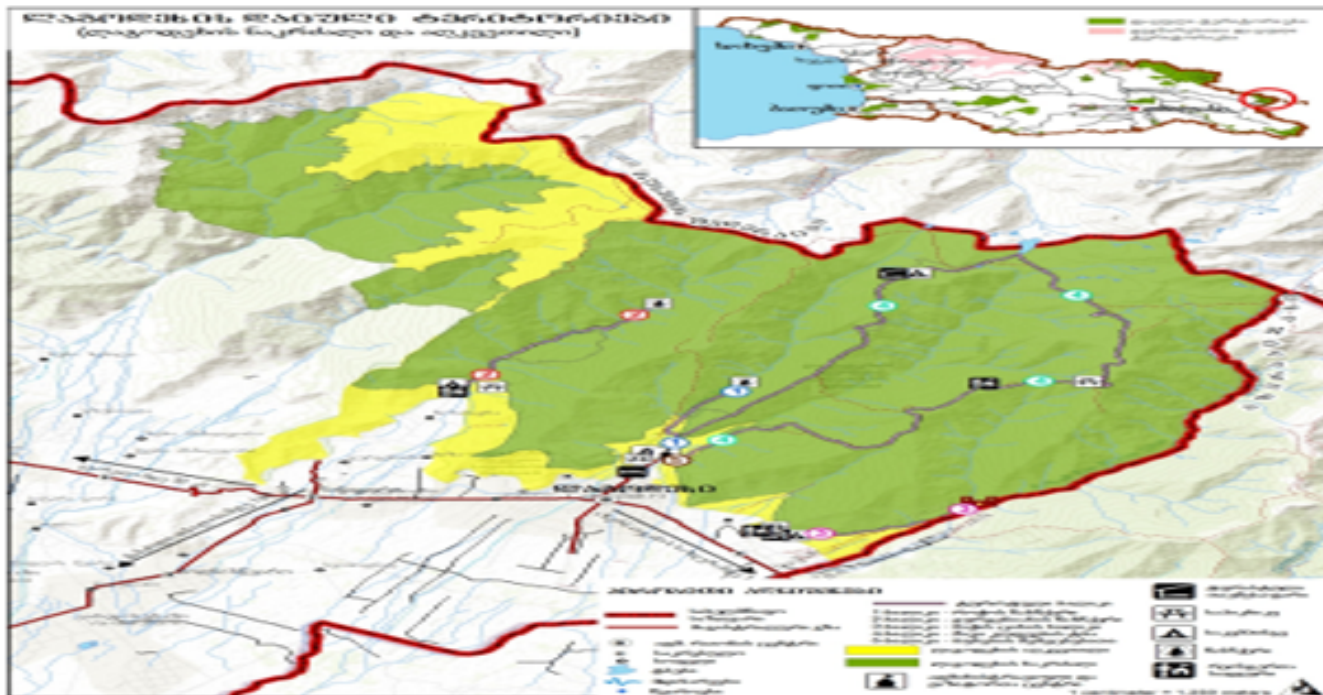
დანართი 7. ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე არსებული საძოვრები

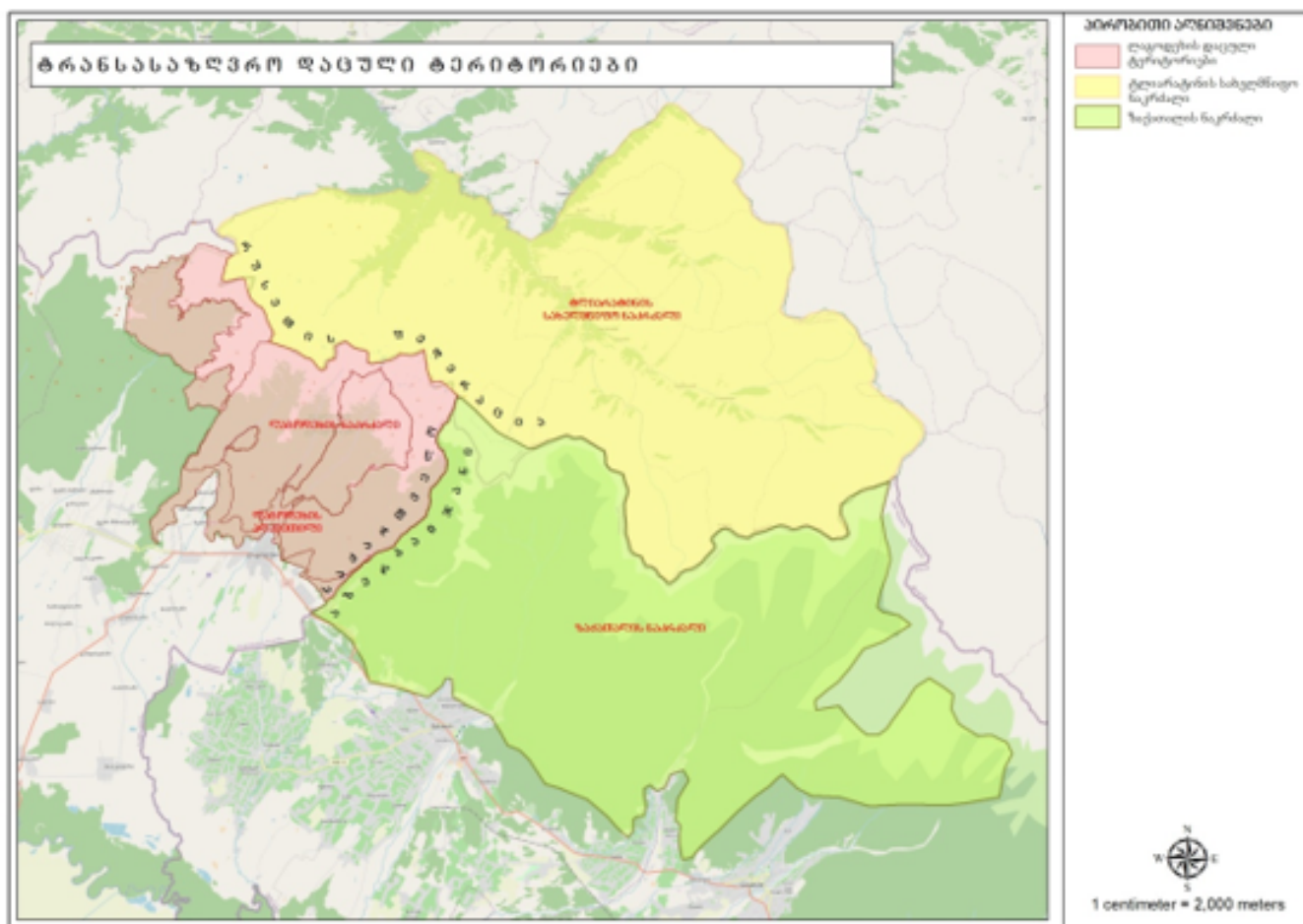
დანართი 8. ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ბერნის კონვენციით დაცული ჰაბიტატები

დანართი 9. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ტურისტული ინფრასტრუქტურა

დანართი 10. ლაგოდების დაცული ტერიტორიები ტრანსსასაზღვრო კონტექსტში

დანართი 11. ლაგოდების დაცული ტერიტორიების ფლორის სახეობები

N	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	სტატუსი კავკასიის ენდემებით	IUCN-ის სტატუსი	საქართველოს წითელი ნუსხა
1	<i>Acalypha australis</i> L.				
2	<i>Acer campestre</i> L.	მინდვრის ნეკერჩხალი		LC	
3	<i>Acer laetum</i> C.A.Mey.	ქორაფი		LC	
4	<i>Acer platanoides</i> L.	ლექა		LC	
5	<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	მთის ბოკვი		LC	
6	<i>Acer trautvetteri</i> Medw.	მაღალმთის ბოკვი			
7	<i>Acer velutium</i> Boiss.	ბოკვი			
8	<i>Achillea biserata</i> Bieb.	ტყის ფარსმანდუკი			
9	<i>Achillea filipendulina</i> Lam.	ფარსმანდუკი	LC		
10	<i>Achillea micrantha</i> Willd.	ფარსმანდუკი			
11	<i>Achillea millefolium</i> L.	ფარსმანდუკი		LC	
12	<i>Achillea ptarmicifolia</i> (Will.) Rupr. ex Heimerl.	ფარსმანდუკი			
13	<i>Achillea setacea</i> Waldst. et Kit.	ფარსმანდუკი		NT	
14	<i>Aconitum nasutum</i> Fisch. ex Reichenb. *	ეშმაკის ქოში	NE		
15	<i>Aconitum orientale</i> Mill.	ტილჭირი	DD		
16	<i>Aconitum pubiceps</i> (Rupr.) Trautv.	დეზურა	DD		
17	<i>Aegonychon purpureo- coeruleum</i> (L.) Holub				
18	<i>Aetheopappus pulcherrimus</i> (Willd.) Cass.	ოქროქუდა			
19	<i>Agasillis latifolia</i> (Bieb.) Boiss. *	დუცი	LC		
20	<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	ბირკავა		LC	
21	<i>Agrostema githago</i> L.	ჭიოტა			
22	<i>Agrostis gigantea</i> Roth	გიგანტური ნამიკრეფია			
23	<i>Agrostis planifolia</i> C. Koch	ნამიკრეფია			
24	<i>Agrostis tenuis</i> Sibth.	ჩვეულებრივი ნამიკრეფია			
25	<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle	ხემყრალა		EN	

26	<i>Ajuga genevensis</i> L.	პირწმინდა			
27	<i>Ajuga orientalis</i> L.	აღმოსავლური პირწმინდა			
28	<i>Ajuga reptans</i> L.	პირწმინდა			
29	<i>Alcea rugosa</i> Alef.	ტუხტი	NE		
30	<i>Alchemilla chlorosericea</i> (Bus.) Juz. *	მარმუკი	LC		
31	<i>Alchemilla debilis</i> Juz. *	მარმუკი	DD		
32	<i>Alchemilla erythropoda</i> Juz.	მარმუკი	NE		
33	<i>Alchemilla retinervis</i> Bus.	მარმუკი			
34	<i>Alchemilla sericata</i> Reichenb. ex Bus.	მარმუკი	NE		
35	<i>Alchemilla sericea</i> Willd.	მარმუკი			
36	<i>Alchemilla stellulata</i> Juz. *	მარმუკი			
37	<i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	წყლის მრავალძარღვა		LC	
38	<i>Alliaria petiolata</i> (Bieb.) Cavara et Grande	ნივრის დედა			
39	<i>Allium erubescens</i> C. Koch			DD	
40	<i>Allium kunthianum</i> Vved.	კლდის ხახვი	NE		
41	<i>Allium szovitsii</i> Regel		NE		
42	<i>Allium ursinum</i> L.	ლანძილი		LC	
43	<i>Allium victorialis</i> L.	მთის ლანძილი		LC	
44	<i>Allium waldsteinii</i> G. Don fil.				
45	<i>Alnus barbata</i> C. A. Mey.	ჩვეულებრივი მურყანი	NE	DD	
46	<i>Alnus incana</i> (L.) Moench	ნაცარა მურყანი	NE	LC	
47	<i>Alopecurus dasyanthus</i> Trautv. *				
48	<i>Alopecurus glacialis</i> C. Koch	მყინვარის მელაკუდა			
49	<i>Alopecurus myosuroides</i> Huds.	ვენახის მელაკუდა			
50	<i>Althaea armeniaca</i> Ten.	ხომეკი			
51	<i>Althaea cannabina</i> L.	ტუხტი			

52	<i>Amaranthus hybridus</i> L.	ჯიჯლაყა			
53	<i>Ambrosia artemisifolia</i> L. #	ავშნისფოთოლა ამბროზია			
54	<i>Anacamptis pyramidalis</i> (L.) Rich.			LC	
55	<i>Anagallis arvensis</i> L.	საპონელა			
56	<i>Anagallis foemina</i> Mill.	საპონელა			
57	<i>Anchusa italica</i> Retz.	პატარძალა			
58	<i>Anemone caucasica</i> Willd. ex Rupr. *	ფრინტა			
59	<i>Anemone fasciculata</i> L.	ფრინტა	NE		
60	<i>Anemone ranunculoides</i> L.	ფრინტა			
61	<i>Anemone speciosa</i> Adam ex G. Pritz. *	ფრინტა	NE		
62	<i>Angelica tatiana</i> Bordz. *	ანგელოზა	NE		
63	<i>Anisantha sterilis</i> (L.) Nevski				
64	<i>Antennaria caucasica</i> Boriss.	ბუსუსტანა			
65	<i>Anthemis altissima</i> L.				
66	<i>Anthemis cotula</i> L.				
67	<i>Anthemis dumetorum</i> D. Sosn.				
68	<i>Anthemis melanoloma</i> Trautv.		NE		
69	<i>Anthemis rigescens</i> Willd.				
70	<i>Anthemis sosnovsciana</i> Fed.		NE		
71	<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	ყვითელთავა			
72	<i>Anthriscus nemorosa</i> (Bieb.) Spreng.	ჭყიმი			
73	<i>Anthyliis variegata</i> Boiss.	კურდღლის ბალახი	NE		
74	<i>Aquilegia caucasica</i> Bieb. *	წყალიკრეფია	NE		
75	<i>Arabidopsis thaliana</i> (L.) Heynh.				
76	<i>Arabis auriculata</i> Lam.	არაბულა			
77	<i>Arabis hirsuta</i> (L.) Scop.			DD	

78	<i>Arctium lappa</i> L.	ორვანდი			
79	<i>Arctium transcaucasicum</i> Sosn.*		NE		
80	<i>Arenaria lychnidea</i> Bieb.		LC		
81	<i>Arenaria serpyllifolia</i> L.				
82	<i>Argyrolobium biebersteinii</i> P. W. Ball				
83	<i>Aristolochia iberica</i> Fisch. et Mey. ex Boiss.	ძირმწარა	NE		
84	<i>Arnebia pulchra</i> (Willd. ex Roem et Schult.) J. R. Edmondson		NE		
85	<i>Artemisia annua</i> L.	უჯანგარი			
86	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	მამულა			
87	<i>Arum orientale</i> Bieb.	ნიუკა			
88	<i>Aruncus vulgaris</i> Rafin.	მეკენძალა			
89	<i>Asparagus officinalis</i> L.	ბადის სატაცური		LC	
90	<i>Asperula caucasica</i> Pobed.		NE		
91	<i>Asperula humifusa</i> (Bieb.) Bess.	ფხუწა			
92	<i>Asperula odorata</i> L.	ტყის ჩიტისთვალა			
93	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i> L.				
94	<i>Asplenium pseudolanceolatum</i> Fom.				
95	<i>Asplenium ruta-muraria</i> L.	უჭურველი	NE		
96	<i>Asplenium septentrionale</i> (L.) Hoffm.				
97	<i>Asplenium trichomanes</i> L.	მამასწარა			
98	<i>Asplenium viride</i> Huds.				
99	<i>Aster alpinus</i> L.				
100	<i>Aster amelloides</i> Bess.				
101	<i>Astragalus brachycarpus</i> Bieb.				
102	<i>Astragalus fragrans</i> Willd.				
103	<i>Astragalus glycyphyllos</i> L.				

104	<i>Astragalus oreades</i> C. A. Mey.		NE		
105	<i>Astrantia maxima</i> Pall.	ვარსკვლავა	NE		
106	<i>Asyneuma campanuloides</i> (Bieb. ex Sims) Bornm.		NE		
107	<i>Athyrium distentifolium</i> Tausch ex Opiz		NE		
108	<i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth				
109	<i>Atropa caucasica</i> Kreyer	შმაგა			
110	<i>Avena persica</i> Steud.	შხრია			
111	<i>Barbarea vulgaris</i> R. Br.			DD	
112	<i>Barkhausia marschallii</i> C. A. Mey.				
113	<i>Barkhausia rhoeadifolia</i> (Bieb.) Reichenb.				
114	<i>Batrachium divaricatum</i> (Schränk) Schur				
115	<i>Batrachium rionii</i> (Lagger) Nym.				
116	<i>Batrachium trichophyllum</i> (Chaik) Bosche				
117	<i>Bellis perennis</i> L.	ზიზილა			
118	<i>Berberis vulgaris</i> L.	ჩვეულეზრივი კოწახური			
119	<i>Betonica macrantha</i> C. Koch	ბარისპირა			
120	<i>Betula litwinowii</i> Doluch.	ლიტვინოვის არყი			
121	<i>Betula pendula</i> Roth	მეჭექიანი არყი		EN	
122	<i>Blysmus compressus</i> (L.) Panz. ex Link			LC	
123	<i>Bolboschoemus maritimus</i> (L.) Palla	ლელქაში			
124	<i>Botriochloa ischaemum</i> (L.) Keng	ურო			
125	<i>Brachypodium pinnatum</i> (L.) Beauv.				
126	<i>Brachypodium sylvaticum</i> (Huds.) Beauv.	ბერსელა			
127	<i>Brassica campestris</i> L.	შალგი			
128	<i>Brisa elatior</i> Sibth. et Smith	ცახცახა			

129	Bromopsis benekenii (Lange) Holub				
130	Bromopsis variegata (Bieb.) Holub				
131	Bromus commutatus Schrad.				
132	Bromus scoparius L.				
133	Brunnera macrophylla (Adam) Johnst.	ცოურა			
134	Bupleurum polyphyllum Ledeb.				
135	Bupleurum rotundifolium L.	ქვაპურა			
136	Calamagrostis arundinacea (L.) Roth	ბრამი			
137	Calamagrostis epigeios (L.) Roth	ქასრა			
138	Calamagrostis pseudophragmites (Hall. fil.) Koeler			LC	
139	Caltha palustris L.	დიდბაია		LC	
140	Caltha polypetala Hochst.	დიდბაია			
141	Calystegia silvatica (Kit.) Griseb.				
142	Campanula alliariifolia Willd.	ბუსკანტურა			
143	Campanula andina Rupr. *				
144	Campanula argunensis Rupr. *		NE		
145	Campanula biebersteiniana Schantz. *		NE		
146	Campanula bonoiensis L.				
147	Campanula Charadzeae Grossh.		NE		
148	Campanula collina Bieb. *		NE		
149	Campanula doluchanovii Charadze ***		DD		
150	Campanula grossheimii Charadze *		DD		
151	Campanula hohenackeri Fisch. et Mey.		NE		
152	Campanula kolenatiana C. A. Mey. ex Rupr. *		NE		
153	Campanula latifolia L.	ალომა			

154	<i>Campanula petrophila</i> Rupr. *		NE		
155	<i>Campanula rapunculoides</i> L.	მაჩიტა			
156	<i>Campanula trautvetteri</i> Grossh. ex Fed.				
157	<i>Canabis ruderalis</i> Janisch.	ველური კანაბი			
158	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	წიწმატურა			
159	<i>Cardamine hirsuta</i> L.	ტყის წიწმატი			
160	<i>Cardamine impatiens</i> L.				
161	<i>Cardamine pectinata</i> Pall. ex DC.				
162	<i>Cardamine seidlitziana</i> Albov				
163	<i>Cardamine uliginosa</i> Bieb.			LC	
164	<i>Carduus adpressus</i> C. A. Mey. *				
165	<i>Carduus crispus</i> L.				
166	<i>Cerex bordziliwskii</i> V. Krecz.				
167	<i>Carex capillaris</i> L.				
168	<i>Carex capitellata</i> Boiss. et Bal.		NE		
169	<i>Carex caucasica</i> Stev.	კავკასიური ისლი			
170	<i>Carex cinerea</i> Poll.				
171	<i>Carex cuspidata</i> Host			LC	
172	<i>Carex dacica</i> Heuff.				
173	<i>Carex depauperata</i> Curt. ex With.				
174	<i>Carex digitata</i> L.				
175	<i>Carex divulsa</i> Stokes				
176	<i>Carex grioletii</i> Roem. ex Schkuhr				
177	<i>Carex huetiana</i> Boiss.				
178	<i>Carex inflata</i> Huds.				
179	<i>Carex kotschyana</i> Boiss. et Hohen.				

180	Carex leporina L.				
181	Carex medwedewii Leskov	მედედევის ისლი			
182*	Carex meinshauseniana V. Krecz.				
183	Carex melanostachya Bieb. ex Willd.				
184	Carex michelii Host				
185	Carex microglochin Wahlenb.			LC	
186	Carex micropodioides V. Krecz.		DD		
187	Carex mingrelica Kük. *		LC		
188	Carex muricata L.				
189	Carex oreophila C. A. Mey.				
190	Carex pallescens L.				
191	Carex pendula Huds.	ელუსამელა			
192	Carex polyphylla Kar. et Kir.				
193	Carex remota L.			LC	
194	Carex silvatica Huds.		NE		
195	Carex strigosa Huds.				
196	Carex tristis Bieb.				
197	Carex vesicaria L.			LC	
198	Carex meinshauseniana				
199	Carlina vulgaris L.	ნატისჯაგა			
200	Carpesium abrotanoides L.	ოჩოპენტრე			
201	Carpesium cernuum L.				
202	Carpinus caucasica Grossh.	კავკასიური რცხილა			
203	Carpinus orientalis Mill.	ჯაგრცხილა			
204	Carum carvi L.	კვლიავი			
205	Carum caucasicum (Bieb.) Boiss.	კავკასიური კვლიავი			
206	Castanea sativa Mill.	წაბლი		LC	VU

207	Catabrosella variegata (Boiss.) Tzvel.		NE		
208	Celtis caucasica Willd.	აკაკი კავკასიური		LC	
209	Centaurea abbreviata (C. Koch) Hand.-Marr.				
210	Centaurea bella Trautv.		NE		
211	Centaurea cheiranthifolia Willd.		NE		
212	Centaurea fischeri Schlecht.				
213	Centaurea iberica Trev. ex Spreng.	ნარცეცხლა			
214	Centaurea salicifolia Bieb.	თელი ღიღილო			
215	Centaurium erythraea Rafn			LC	
216	Cephalanthera damasonium (Mill.) Druce			LC	
217	Cephalanthera longifolia (L.) Fritsch			LC	
218	Cephalanthera rubra (L.) Rich.			LC	
219	Cephalaria gigantea (Ledeb.) Bobr. *	სკიპალო	NE		
220	Cerastium cerastoides (L.) Britt.				
221	Cerastium glomeratum Thuill.				
222	Cerastium hemschianum Schischk.		DD		
223	Cerastium holosteoides Fries				
224	Cerastium multiflorum C. A. Mey. *		NT		
225	Cerastium polymorphum Rupr. *				
226	Cerastium purpurascens Adam				
227	Cerastium salatavicum Rupr. *		DD		
228	Cerasus silvestris (Kirschl.) Gars.	ბალამწარა			
229	Ceterach officinarum Willd.			LC	
230	Chaerophyllum angelicifolium Bieb.	თხაწართხალა			
231	Chaerophyllum aureum L.	ყინტორა			

232	Chaerophyllum bulbosum L.	ღიმი			
233	Chaerophyllum caucasicum (Fisch.) Scischk.	ღიმი			
234	Chaerophyllum roseum Bieb.*		NE		
235	Chamaesciadium acaule (Bieb.) Boiss.	ცხვრის კვლიავი			
236	Chamerion angustifolium (L.) Holub				
237	Chamerion dodonaei (Vill.) Holub				
238	Chelidonium majus L.	ქრისტესისხლა		LC	
239	Chenopodium album L. #	ნაცარქათამა			
240	Chenopodium botrys L.				
241	Chenopodium polyspermum L.				
242	Cicerbita deltoidea (Bieb.) Beauverd		NE		
243	Cicerbita macrophylla (Willd.) Wallr.		NE	DD	
244	Cicerbita petiolata (C. Koch) Gagnidze		DD		
245	Cicerbita pontica (Boiss.) Grossh.	დათვიმხალა			
246	Cicerbita prenanthoides (Bieb.) Beauverd		NE		
247	Cicerbita racemosa (Willd.) Beauverd		NE		
248	Cichorium intybus L.	ვარდკაჭკა		LC	
249	Circaea lutetiana L.	თეთრძირა			
250	Cirsium brevipapposum Tscherneva				
251	Cirsium buschianum Kharadze		LC		
252	Cirsium ciliatum (Murr.) Moench		NE		
253	Cirsium incanum (S. G. Gmel.) Fisch.	თეთრი ნარი			
254	Cirsium ketzkhovelii Charadze *		DD		
255	Cirsium obvallatum (Bieb.) Fisch.		NE		

256	Cirsium osseticum (Adam) Petrak. *				
257	Cirsium pugnax Sommier & Levier		LC	LC	
258	Cirsium rhizocephalum C. A. Mey.				
259	Cirsium simplex C. A. Mey. *		NE		
260	Cirsium tomentosum C. A. Mey.				
261	Clematis vitalba L.	კატაბარდა			
262	Clinopodium umbrosum (Bieb.) C. Koch				
263	Clinopodium vulgare L.	მოპიტნაო			
264	Coeloglossum viride (L.) Hartm.			LC	
265	Colchicum speciosum Stev.	უცუნა			
266	Colpodium versicolor (Stev.) Schmallh.				
267	Convolvulus cantabrica L.				
268	Cornus mas L.	შინდი		LC	
269	Coronaria coriacea (Moench) Schischk. et Gorschk.				
270	Coronilla varia L.	ყვავისფრჩხილა		LC	
271	Corydalis alpestris C. A. Mey.		NE		
272	Corydalis angustifolia (Bieb.) DC.				
273	Corydalis caucasica DC.				
274	Corydalis conorhiza Ledeb.		NE		
275	Corydalis marschalliana Pers.				
276	Corylus avellana L.	ჩვეულებრივი თხილი		LC	
277	Corylus iberica Wittm. ex Kem.-Nath. * ##	დათვისთხილა	DD		
278	Corylus kachetica Kem.-Nath. *				
279	Cotinus coggygria Scop.	თრიმლი		LC	
280	Cotoneaster integerrimus Medik.				
281	Crataegus curvisepala Lindm.				

282	<i>Crataegus microphylla</i> C. Koch	წითელი კუნელი			
283	<i>Crataegus pentagyna</i> Waldst. et Kit.	შავი კუნელი		DD	
284	<i>Crepis sonchifolia</i> (Bieb.) C. A. Mey. *		NE		
285	<i>Crocus speciosus</i> Bieb.	სოსანი ზაფრანი			
286	<i>Cryptogramma crispa</i> (L.) R. Br. ex Hook.				
287	<i>Cucubalus baccifer</i> L.	ფშნის ენდრო			
288	<i>Cuscuta epythymum</i> (L.) L.	სამყურას აბრეშუმა			
289	<i>Cuscuta europaea</i> L.	ევროპული აბრეშუმა			
290	<i>Cyclamen vernalis</i> Sweet		NE		
291	<i>Cydonia oblonga</i> Mill.	კომში და ბია			
292	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.				
293	<i>Cynoglossum creticum</i> Mill.				
294	<i>Cynoglossum imereticum</i> Kusn.	ოსერო		VU	
295	<i>Cynoglossum officinale</i> L.	მაღლის ენა			
296	<i>Cynosurus echinatus</i> L.	თავკოჩორა			
297	<i>Cyperus longus</i> L.	თავნასკვა-ჩალა		LC	
298	<i>Cystopteris fragilis</i> (L.) Bernh.				
299	<i>Cystopteris regia</i> (L.) Desv.				
300	<i>Dactylis glomerata</i> L.	სათითურა			
301	<i>Dactylorhiza euxina</i> (Nevski) Czer.		NT		
302	<i>Dactylorhiza flavescens</i> (C. Koch) Holub				
303	<i>Dactylorhiza majalis</i> (Reichenb.) P. F. Hunt et Summerhayes				
304	<i>Dactylorhiza triphylla</i> (C. Koch) Czer. *				
305	<i>Daphne glomerata</i> Lam.	წიბა	LC		
306	<i>Daphne mezereum</i> L.	მაჯალვერი			

307	Dattica cannabina L.				
308	Datura stramonium L.	ღემა			
309	Daucus carota L.	ფერისცვალა		LC	
310	Delphinium fedorovii				
311	Delphinium fedorovii Dimitrova *		NE		
312	Delphinium schmalhauseni Albov		NE		
313	Delphinium speciosum				
314	Delphinium speciosum Bieb. *		NE		
315	Dentaria bulbifera L.				
316	Dentaria quinquefolia Bieb.				
317	Deschampsia caespitosa (L.) Beauv.	მახრჩობელა	NE		
318	Dianthus caucaseus				
319	Dianthus caucaseus Smith *		LC		
320	Dianthus cretaceus Adam				
321	Dichrocephala intergifolia (L. fil.) O. Kuntze				
322	Dicotyledones				
323	Dictamnus caucasicus (Fisch. ex DC.) Grossh.	იფნურა	DD		
324	Digitalis ferruginea L.		NE		
325	Digitalis nervosa Steud. et Hochst.				
326	Digitaria sanguinalis (L.) Scop.	მწყერფხა		LC	
327	Diospyros lotus L. ##	ჩვეულებრივი ხურმა		LC	
328	Dipsacus laciniatus L.	გოქმო			
329	Dipsacus pilosus L.				
330	Dolichorrhiza caucasica (Bieb.) Galuschko *		NE		
331	Doronicum macrophyllum Fisch. ex Hornem.		NE		

332	Dorycnium graecum (L.) Ser.	ხუთყურა			
333	Dorycnium herbaceum Vill.				
334	Draba bryoides DC. *		NE		
335	Draba hispida Willd.		NE		
336	Draba incompta				
337	Draba incompta Stev. *		DD		
338	Draba nemorosa L.				
339	Draba siliquosa Bieb.		NE		
340	Draba supranivalis				
341	Draba supranivalis Rupr. *		LC		
342	Dryopteris austriaca (Jacq.) wainar ex Schinz et Thell.				
343	Dryopteris carthusiana (Vill.) H. P. Fuchs				
344	Dryopteris creades Fomin				
345	Dryopteris filix-mas (L.) Schott	მთის ჩაღუნა			
346	Dryopteris pseudomas (Wollaston) Holub et Pouzar				
347	Echinochloa crusgalli (L.) Beauv.	ბურწხა		LC	
348	Echium maculatum L.				
349	Eleusine indica (L.) Gaerth. *				
350	Eleutherospermum cicutarium (Bieb.) Boiss.				
351	Elymus caninus (L.) L.*				
352	Elymus caucasicus (C. Koch) Tzvel.				
353	Empetrum androgynum V. Vassil.		NE		
354	Epilobium anagallidifolium Lam.				
355	Epilobium gemmascens C. A. Mey.				
356	Epilobium hirsutum L.				
357	Epilobium montanum L.				

358	<i>Epilobium parviflorum</i> Schreb.			LC	
359	<i>Epilobium prionophyllum</i> Hauskn.				
360	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz			LC	
361	<i>Epipactis palustris</i> (L.) Crantz			LC	
362	<i>Epipogium aphyllum</i> (F. W. Schmidt) Sw.				
363	<i>Epipogon epipogium</i> (L.) Karst.				
364	<i>Equisetum palustre</i> L.			LC	
365	<i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.			LC	
366	<i>Erigeron alpinus</i> L.				
367	<i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers. #				
368	<i>Erigeron canadensis</i> L. #	ცხენისკუდა			
369	<i>Erigeron caucasicus</i> Stev. *				
370	<i>Erigeron orientalis</i> Boiss.				
371	<i>Erigeron uniflorus</i> L.				
372	<i>Erigeron venustus</i> Botsch. *				
373	<i>Eriophorum vaginatum</i> L.			LC	
374	<i>Erodium ciconium</i> (L.) L'Her.				
375	<i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Her.	სავარცხელა			
376	<i>Erysimum aureum</i> Bieb. *				
377	<i>Erysimum cuspidatum</i> (Bieb.) DC.				
378	<i>Euonimus latifolia</i> (L.) Will.				
379	<i>Euonimus verrucosa</i> Scop.				
380	<i>Eupatorium cannabinum</i> L.	ვარდკანაფა			
381	<i>Euphorbia condylocarpa</i> Bieb.				
382	<i>Euphorbia glaberrima</i> C. Koch *		NE		
383	<i>Euphorbia helioscopia</i> L.				

384	<i>Euphorbia macroceras</i> Fisch. et Mey. *		NE		
385	<i>Euphorbia maculata</i> L. #				
386	<i>Euphorbia nutans</i> Lag. #				
387	<i>Euphorbia squamosa</i> Willd.				
388	<i>Euphorbia stricta</i> L.				
389	<i>Euphrasia caucasica</i> Juz. *		NE		
390	<i>Euphrasia hirtella</i> Jord. ex Reut.				
391	<i>Euphrasia pectinata</i> Ten.				
392	<i>Euphrasia petiolaris</i> Wettst.		NE		
393	<i>Fagus orientalis</i> Lipeky	აღმოსავლური წიფელი		LC	
394	<i>Falcaria vulgaris</i> Bernh.	კოფრჩხილა			
395	<i>Festuca arundinacea</i> Schreb.				
396	<i>Festuca drymeja</i> Mert. et Koch				
397	<i>Festuca gigantea</i> (L.) Vill.	წბილა			
398	<i>Festuca ovina</i> L. s. l.	ცხვრის წივანა		LC	
399	<i>Festuca pratensis</i> Huds.	მდელოს წივანა			
400	<i>Festuca rubra</i> L. s. l.	წითელი წივანა		LC	
401	<i>Festuca rupicola</i> Heuff. s. l.				
402	<i>Festuca supina</i> Schur				
403	<i>Festuca woronowii</i> Hack.		NE		
404	<i>Ficaria calthifolia</i> Reichenb.				
405	<i>Ficus carica</i> L.	ლევვი		LC	
406	<i>Filipendula vulgaris</i> Moench			LC	
407	<i>Fragaria vesca</i> L.	მარწყვი			
408	<i>Fragaria viridis</i> Duch.	ბადის მარწყვი			
409	<i>Frangula alnus</i> Mill.	ხეჭრელი		LC	
410	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	ივანი	NE	NT	

411	<i>Fritillaria latifolia</i>				
412	<i>Fritillaria latifolia</i> Willd. *		NE		
413	<i>Fritillaria lutea</i>				
414	<i>Fritillaria lutea</i> Mill. *	ყვითელი ღვინა			
415	<i>Froriepia subpinata</i> (Ledeb.) Baill.				
416	<i>Fumaria schleicheri</i> Soy.-Willem.				
417	<i>Gadellia lactiflora</i> (Bieb.) Schulkina		NE		
418	<i>Gagea alexeenkoana</i>				
419	<i>Gagea alexeenkoana</i> Miscz. *				
420	<i>Gagea anisanthos</i> C. Koch				
421	<i>Gagea commutata</i>			DD	
422	<i>Gagea commutata</i> C. Koch *		NE		
423	<i>Gagea glacialis</i> C. Koch				
424	<i>Gagea lutea</i> (L.) Ker.-Gawl.			LC	
425	<i>Galamintha nepeta</i> (L.) Savi				
426	<i>Galanthus caucasicus</i>				
427	<i>Galanthus caucasicus</i> (Baker) Grossh.		NE		
428	<i>Galanthus ketzkhoveli</i>				
429	<i>Galanthus ketzkhoveli</i> Kem.-Nath. *		DD		
430	<i>Galanthus lagodechianus</i> Kem.-Nath. *		NE		
431	<i>Galanthus lagodechianus</i>				
432	<i>Galatella dracunculoides</i> (Lam.) Nees	შემოდგომის წიწკალა			
433	<i>Galega orientalis</i> Lam.	ხბომუბლა	NE		
434	<i>Galinsoga parviflora</i> Cav. #				
435	<i>Galium articulatum</i> Lam.				
436	<i>Galium aureum</i> Vis.				

437	<i>Galium cruciata</i> (L.) Scop.				
438	<i>Galium erectum</i> Huds.				
439	<i>Galium molugo</i> L.				
440	<i>Galium rotundifolium</i> L.				
441	<i>Galium verum</i> L.	მინდვრისნემსა			
442	<i>Gentiana angulosa</i>				
443	<i>Gentiana angulosa</i> Bieb. *		NE		
444	<i>Gentiana blepharophora</i> Bordz.				
445	<i>Gentiana caucasica</i>				
446	<i>Gentiana caucasica</i> Bieb. *				
447	<i>Gentiana cruciata</i> L.				
448	<i>Gentiana djimilensis</i> C.Koch				
449	<i>Gentiana gelida</i> Bieb.				
450	<i>Gentiana lagodechiana</i>				
451	<i>Gentiana lagodechiana</i> (Kusn.) Grossh. *		NE		
452	<i>Gentiana schistocalyx</i> (C. Koch) C. Koch				
453	<i>Gentiana septemfida</i> Pall.				
454	<i>Geranium columbinum</i> L.	ქათმისკუჭა			
455	<i>Geranium dissectum</i> L.				
456	<i>Geranium divaricatum</i> Ehrh.				
457	<i>Geranium gymnocaulon</i> DC.		NE		
458	<i>Geranium ibericum</i> Cav.	ქართული ნემსიწვერა	NE		
459	<i>Geranium lucidum</i> L.				
460	<i>Geranium molle</i> L.	ქათმისკუჭა			
461	<i>Geum urbanum</i> L.	ნიგვზისძირა			
462	<i>Gladiolus italicus</i> Mill.			LC	

463	Glechoma hederacea L.	ოშოშა		LC	
464	Gleditsia triacanthos L.	გლედისია		LC	
465	Glyceria plicata (Fries) Fries			LC	
466	Gnaphalium caucasicum Somm. et Levier *				
467	Gnaphalium silvaticum L.				
468	Gnaphalium supinum L.				
469	Gnaphalium caucasicum				
470	Gymnadenia conopsea (L.) R. Br.			DD	
471	Gymnocarpium dryopteris (L.) Newm.			LC	
472	Gymnospermium smirnovii				
473	Gymnospermium smirnovii (Trautv.) Takht. *** ##		EN B1ab(ii,iii,v)+2ab(ii,iii,v)		
474	Gypsophila elegans Bieb.	წინწკალა			
475	Gypsophila tenuifolia Bieb.		NE		
476	Hedera helix L.	ჩვეულებრივი სურო			
477	Hedera pastuchowii Woronow ##		NE		
478	Helichrysum plinthocalyx (C. Koch) sosn. *				
479	Helictotrichon hookeri (Schribn.) Henr.				
480	Helictotrichon pubescens (Huds.) Pilg.				
481	Helleborus caucasicus	ხარისძირა	DD		
482	Heracleum asperum	შუპყა			
483	Heracleum asperum (Hoffm.) Bieb. *		NE		
484	Heracleum roseum				
485	Heracleum roseum Stev. *		NE		
486	Heracleum sosnowskyi				
487	Heracleum sosnowskyi Manden. *	ხეცსურის დიგი	NE		
488	Herminium monorchis (L.) R. Br.				

489	Herniaria caucasica Rupr.				
490	Hesperis matronalis L.	ღამის ია	NE		
491	Hesperis voronovii N. Busch				
492	Hieracium bauginii Bess.				
493	Hieracium erythrocarpoides Litv. et Zahn *		DD		
494	Hieracium hypeuryum Peter				
495	Hieracium macrolepis Boiss.		NE		
496	Hieracium pilosella L.				
497	Hieracium prenanthoides Vill.				
498	Hieracium umbellatum L.				
499	Hieracium vulgatum Fries				
500	Hieracium erythrocarpoides		DD		
501	Hippophaë rhamnoides L.	ქაგვი			
502	Holcus lanatus L.	თავთუთრა			
503	Hordelymus europaeus (L.) Harz				
504	Hordeum leporinum Link	თაგვიყანა			
505	Hordeum violaceum Boiss. et Huet.			NA	
506	Humulus lupulus L.	სვია			
507	Huperzia selago (L.) Bernh.			LC	
508	Hyoscyamus niger L.	ლენცოფა			
509	Hypericum androsaemum L.	კორობელა			
510	Hypericum hirsutum L.				
511	Hypericum perforatum L.				
512	Hypericum polygonifolium Rupr.				
513	Hypericum ptamicifolium Spaech				
514	Hypericum tetrapterum Fries				

515	<i>Hypericum xylosteifolium</i> (Spach) N. Robson		NE		
516	<i>Impatiens noli-tangere</i> L.	უკადრისა		LC	
517	<i>Inula aspera</i> Poir.				
518	<i>Inula britannica</i> L.				
519	<i>Inula conyza</i> DC.				
520	<i>Inula grandiflora</i> Willd.		DD		
521	<i>Inula helenium</i> L.	კულმუზო			
522	<i>Inula orientalis</i> Lam.				
523	<i>Jasminum fruticans</i> L.				
524	<i>Juncus articulatus</i> L.			LC	
525	<i>Juncus bufonius</i> L.			LC	
526	<i>Juncus effusus</i> L.			LC	
527	<i>Juncus inflexus</i> L.			LC	
528	<i>Juniperus hemisphaerica</i> J. et G. Presl				
529	<i>Juniperus oblonga</i> Bieb.				
530	<i>Juniperus sabina</i> L.	კაზაკური ღვია			
531	<i>Jurinea blanda</i> (Bieb.) C. A. Mey.		NE		
532	<i>Kemulariella rosea</i>				
533	<i>Kemulariella rosea</i> (Stev. ex Bieb.) Tamamsch. *		NE		
534	<i>Kickxia caucasica</i> (Muss.-Puschk. ex Spreng.) Kuprian.				
535	<i>Knautia montana</i> (Bieb.) DC.				
536	<i>Kobresia humilis</i> (C. A. Mey. ex Trautv.) Serg.				
537	<i>Kobresia schoenoides</i> (C. A. Mey.) Steud.		NE		
538	<i>Koeleria caucasica</i> (Domin) B. Fedtsch.				
539	<i>Kohlrauschia prolifera</i> (L.) Kunth				
540	<i>Lactuca saligna</i> L.				

541	<i>Lactuca serriola</i> L.	ღორის ქადა			
542	<i>Lamium album</i> L.	ჯინჭრის დედა	NE		
543	<i>Lamium maculatum</i> (L.) L.	წითელი ჯინჭრის დედა			
544	<i>Lamium tomentosum</i> Willd.				
545	<i>Lappula squarrosa</i> (Retz.) Dumort.				
546	<i>Lapsana communis</i> L.				
547	<i>Lapsana grandiflora</i> Bieb.				
548	<i>Laser trilobum</i> (L.) Borkh.	ტყიურა			
549	<i>Lathraea squamaria</i> L.	ჩაწყობილა			
550	<i>Lathyrus aphaca</i> L.	ყანის მატკვარცანა		LC	
551	<i>Lathyrus hirsutus</i> L.			LC	
552	<i>Lathyrus pratensis</i> L.	მდელოს მატკვარცანა		LC	
553	<i>Lathyrus roseus</i> Stev.	არჯაკელი		LC	
554	<i>Laurocerasus officinalis</i> M. Roem.	წყავი		LC	
555	<i>Lavatera thuringiaca</i> L.	ქატმი			
556	<i>Leontodon crispus</i> Vill.				
557	<i>Leontodon danubialis</i> Jacq.				
558	<i>Leontodon hispidus</i> L.				
559	<i>Leonurus quinquelobatus</i> Gilib.	შავბალახა			
560	<i>Lepidium campestre</i> (L.) R. Br.	წიწმატელა			
561	<i>Lepidium ruderae</i> L.				
562	<i>Lerchenfeldia flexuosa</i> (L.) Schur				
563	<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.	მინდვრის გვირილა			
564	<i>Ligusticum alatum</i> (Bieb.) Spreng.	მარიამა			
565	<i>Ligustrum vulgare</i> L.	კვიდო			
566	<i>Lilium monadelphum</i>				

567	Lilium monadelphum Bieb. *		DD		
568	Limodorum abortivum (L.) Sw.				
569	Linaria caucasigena				
570	Linaria caucasigena Kem.-Nath. *				
571	Linaria kantschavelii				
572	Linaria kantschavelii Kem.-Nath. **				
573	Linaria vulgaris Mill.				
574	Linum austriacum L.				
575	Linum hypericifolium Salisb.		NE		
576	Linum nervosum Waldst. et Kit.				
577	Listera ovata (L.) R. Br.				
578	Lolium perenne L.	ინგლისური კოინდარი			
579	Lolium rigidum Gaudin	ნამკალა			
580	Lonicera caprifolium L.	ჯიქა			
581	Lonicera caucasica Pall.	წერწა			
582	Lotus caasicus				
583	Lotus caasicus Kuprian. ex Juz. *		NE		
584	Lotus corniculatus L.				
585	Luzula forsteri (Smith) DC.			LC	
586	Luzula multiflora (Retz.) Lej.				
587	Luzula pseudosudetica (V. Krecz.) V. Krecz.				
588	Luzula spicata (L.) DC.			LC	
589	Lycopsis orientalis L.	შავზოხა			
590	Lysimachia verticillaris Spreng.	ცოცხმაგარა			
591	Lythrum salicaria L.			LC	
592	Malus orientalis Uglitzk.	მაყალო		DD	
593	Malva neglecta Wallr.	ბალბა			

594	Malva sylvestris L.	ბალბა			
595	Matteuccia struthiopteris (L.) Tod.			LC	
596	Medicago arabica (L.) Hudson	არაბული იონჯა		LC	
597	Medicago denticulata Willd.				
598	Medicago lupulina L.	სვიისებრი იონჯა			
599	Medicago minima (L.) Bartalini	ბირკიანი იონჯა			
600	Medicago orbicularis (L.) Bartalini	მრგვალი იონჯა			
601	Melampyrum caucasicum Bunge		DD		
602	Melampyrum caucasicum				
603	Melandrium boissieri Schischk.	სასტვენა			
604	Melandrium noctiflorum (L.) Fries				
605	Melica picta C. Koch				
606	Melica uniflora Retz.				
607	Melilotus officinalis (L.) Pall.	ყვითელი დიძო			
608	Melissa officinalis L.	ბარამბო			
609	Mentha longifolia (L.) L.			LC	
610	Mentha pulegium L.	ომბალო		LC	
611	Merendera trigyna (Adam) Woronow	ენძელა			
612	Mespilus germanica L.	ზღმარტლი		LC	
613	Microstegium vimineum (Trin.) A. Camus #				
614	Milium effusum L.				
615	Milium schmidtianum C. Koch		NE		
616	Minuartia aizoides (Boiss.) Bornm.				
617	Minuartia circassica (Albov) Woronow		NE		
618	Minuartia inamoena				

619	Minuartia inamoena (C. A. Mey.) Woronow *		LC		
620	Minuartia oreina (Matff.) schischk.				
621	Minuartia verna (L.) Hiern.			DD	
622	Minuartia woronowii Schischk.		VU B2ab(ii,iii)		
623	Moehringia trinervia (L.) Clairv.	წიფლოსძირა			
624	Monocotyledones				
625	Morus alba L.	თუთა		LC	
626	Murbeckiella huetii (Boiss.) Rothm.		NE		
627	Muscari racemosum (L.) Mill.				
628	Muscari szovitsianum Baker				
629	Mycelis muralis (L.) Dumort.				
630	Myosotis alpestris F. W. Schmidt			LC	
631	Myosotis amoena (Rupr.) Boiss.		NE		
632	Myosotis arvensis (L.) Hill				
633	Myosotis caespitosa K. F. Schultz				
634	Myosotis propinqua Fisch. et Mey. ex DC.				
635	Myosotis ramosissima Rochel ex Schult.				
636	Myosotis silvatica Ehrn. ex Hoffm.				
637	Myosotis sparsiflora Pohl				
638	Myosoton aquaticum (L.) Moench				
639	Nardus stricta L.	ძიგვა			
640	Nasturtium officinale R. Br.	წყლის წიწმატი		LC	
641	Neottia nidus-avis (L.) Rich.	ჩიტობუდა		LC	
642	Nepeta cataria L.	კატაპიტნა			
643	Nepeta grandiflora Bieb.				

644	<i>Nonea setosa</i>				
645	<i>Notholaena marantae</i> (L.) Desv.				
646	<i>Odontites vulgaris</i> Moench				
647	<i>Omphalodes rupestris</i>				
648	<i>Omphalodes rupestris</i> Rupr. ex Biss. *		NE		
649	<i>Ophioglossum lusitanicum</i> L.			LC	
650	<i>Ophioglossum vulgatum</i> L.	გველის ენა			
651	<i>Ophrys oestrifera</i> Bieb.	ფუტკრის დედა			
652	<i>Oplismenus undulatifolius</i> (Ard.) Beauv.	მჭადა			
653	<i>Orchis coriophora</i> L.			NT	
654	<i>Orchis mascula</i> (L.) L.				
655	<i>Oreopteris limbosperma</i> (All.) Holub				
656	<i>Origanum vulgare</i> L.	თავშავა			
657	<i>Ornithogalum magnum</i>				
658	<i>Ornithogalum magnum</i> Krasch. et Schischk. *		VU B2ab(i,ii,iii,iv)		
659	<i>Ornithogalum schmalhauseni</i> Albov *		DD		
660	<i>Ornithogalum woronowii</i> Krasch. *	იმერული ძაღლნიორა			
661	<i>Ornithogalum schmalhauseni</i>				
662	<i>Ornithogalum woronowii</i>				
663	<i>Orobancha caryophyllacea</i> Smith				
664	<i>Orobancha ramosa</i> L.	თამბაქოს კელაპტარა			
665	<i>Orobancha aurea</i> Stev.			LC	
666	<i>Orobancha cyanea</i> Stev.			VU	
667	<i>Orobancha hirsuta</i> L.			LC	
668	<i>Oxalis acetosella</i> L.	მჭაველა			

669	<i>Oxalis corniculata</i> L.	მუკელა			
670	<i>Oxyria elatior</i> R. Br. ex Meisan.				
671	<i>Oxytropis cyanea</i> Bieb.		DD		
672	<i>Pachyphragma macrophyllum</i> (Hoffm.) N. Busch	ხახია	NE		
673	<i>Padus avium</i> Mill.			LC	
674	<i>Paeonia caucasica</i>				
675	<i>Paeonia caucasica</i> (Schipcz.) Schipcz. *		LC		
676	<i>Paeonia lagodechiana</i>				
677	<i>Paeonia lagodechiana</i> Kem.-Nath. * ##		NT		
678	<i>Paeonia mlokosewitschii</i> Lomak. * ##		VU B1ab(iii,v)+2ab(iii,v)		
679	<i>Paeonia mlokosewitschii</i>				
680	<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.	ძეძვი			
681	<i>Papaver commutatum</i> Fisch. et Mey.				
682	<i>Papaver orientale</i> L.		NE		
683	<i>Parentucella latifolia</i> (L.) Caruel				
684	<i>Parietaria judaica</i> L.	კედლისპირა			
685	<i>Parietaria officinalis</i> L.				
686	<i>Parietaria serbica</i> Pančić				
687	<i>Paris incompleta</i> Bieb.	ხარისთვალა			
688	<i>Paspalum dilatatum</i> Poir. #				
689	<i>Paspalum paspaloides</i> (Michx.) Schribn. #				
690	<i>Pastinaca armena</i> Fisch. et Mey.		NE		
691	<i>Paulownia tomentosa</i> Thunb.	ხეზუერა			
692	<i>Pedicularis condensata</i> Bieb.				
693	<i>Pedicularis crassirostris</i> Bunge *		NE		
694	<i>Pedicularis sibthorpii</i> Boiss.				

695	<i>Pedicularis wilhelmsiana</i> Fisch. ex Bieb.		NE		
696	<i>Pedicularis crassirostris</i>				
697	<i>Perilla nankinensis</i> (Lour.) Decne. *	წითელი ჯინჯრის			
698	<i>Periploca graeca</i> L.	ღვედვეცი			
699	<i>Petasites albus</i> (L.) Gaertn.				
700	<i>Petrorhagia saxifraga</i> (L.) Link				
701	<i>Peucedanum caucasicum</i> (Bieb.) C. Koch		NE		
702	<i>Phegoteris connectilis</i> (Michx.) Watt				
703	<i>Philadelphus caucasicus</i> Koehne	უცვეთელა	NE		
704	<i>Phleum alpinum</i> L.			LC	
705	<i>Phleum montanum</i> C. Koch			LC	
706	<i>Phleum paniculatum</i> Huds.				
707	<i>Phleum phleoides</i> (L.) Karst.			LC	
708	<i>Phleum pratense</i> L.	ტიმოთელა			
709	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.			LC	
710	<i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Newn.	ირმის-ენა			
711	<i>Physalis alkekengi</i> L.	ონტკოვა			
712	<i>Physospermum cornubiense</i> (L.) DC.				
713	<i>Phytolaca americana</i> L. #	ჭიაფერა			
714	<i>Picris hieracioides</i> L.				
715	<i>Picris strigosa</i> Bieb.				
716	<i>Pimpinella affinis</i> Ledeb.	ანისული			
717	<i>Pimpinella rhodantha</i> Boiss.	ანისული			
718	<i>Pimpinella saxifraga</i> L.	ანისული			
719	<i>Pimpinella tripartita</i> Kalen.	ანისული			

720	<i>Pinus sosnowskyi</i> Nakai	კავკასიური ფიჭვი			
721	<i>Piptatherum virescens</i> (Trin.) Boiss.				
722	<i>Plantago altissima</i> L.				
723	<i>Plantago caucasica</i> (Decne.) V. Papava				
724	<i>Plantago lanceolata</i> L.	ლანცეტა		LC	
725	<i>Plantago major</i> L.	მრავალძარღვა		LC	
726	<i>Plantago saxatilis</i> Bieb.				
727	<i>Platanthera chlorantha</i> (Cust.) Reichenb. fil.	ორფოთოლა		LC	
728	<i>Poa alpina</i> L.				
729	<i>Poa annua</i> L.	ერთწლოვანი თივაქასრა		LC	
730	<i>Poa bulbosa</i> L.	ბოლქვიანი თივაქასრა			
731	<i>Poa caucasica</i>				
732	<i>Poa caucasica</i> Trin. *		NE		
733	<i>Poa longifolia</i> Trin.				
734	<i>Poa nemoralis</i> L.	ტყის თივაქასრა			
735	<i>Poa pratensis</i> L.	მდელოს თივაქასრა		LC	
736	<i>Poa trivialis</i> L.	ჩვეულებრივი თივაქასრა			
737	<i>Polygala alpicola</i> Rupr.		NE		
738	<i>Polygala amoenissima</i> Tamamsch.		DD		
739	<i>Polygala transcaucasica</i> Tamamsch.		LC		
740	<i>Polygonatum glaberrimum</i> C. Koch	სვინტრი	NE		
741	<i>Polygonatum polyanthemum</i> (Bieb.) A. Dietr.	სვინტრი			
742	<i>Polygonatum verticillatum</i> (L.) All.	მთის სვინტრი			
743	<i>Polygonum alpinum</i> All.	წართხალი			
744	<i>Polygonum aviculare</i> L.				

745	Polygonum convolvulus L.	ყანის ჭლექი			
746	Polygonum dumetorum L.	ღობისძირა			
747	Polygonum hydropiper L.	წალიკა		LC	
748	Polygonum monspeliense Thieb. ex Pers.				
749	Polygonum panjutinii				
750	Polygonum panjutinii Charkev. *		LC		
751	Polypodium australe Fée				
752	Polypodium vulgare L.	კილამურა			
753	Polypogon semiverticillatus (Forsk.) Hyl.			LC	
754	Polystichum aculeatum (L.) Roth				
755	Polystichum braunii (Spenn.) Fée				
756	Polystichum lonchitis (L.) Roth				
757	Polystichum setiferum (Forsk.) More ex Woynar				
758	Populus canescens (Ait.) Smith				
759	Populus nigra L.	ოფი		DD	
760	Populus tremula L.	კერხვი		LC	
761	Portulaca oleracea L.	დანდური		LC	
762	Porulaceae				
763	Potentilla argentea L.				
764	Potentilla canescens Bess.				
765	Potentilla caucasica				
766	Potentilla caucasica Juz. *		DD		
767	Potentilla crantzii (Crantz) G. Beck. ex Fritsch				
768	Potentilla erecta (L.) Raeusch.	ოთხფურცელა მარწყვა ბალახი			
769	Potentilla gelida C. A. Mey.				
770	Potentilla micrantha Ramond. ex DC.				

771	Potentilla recta L.				
772	Potentilla reptans L.	მარწყვაბალახი			
773	Potentilla ruprechtii Boiss.		NE		
774	Poterium polygamum Waldst. et Kit.				
775	Primula algida Adam				
776	Primula juliae				
777	Primula juliae Kusn. * ##		EN B1ab(ii,iii)		
778	Primula macrocalyx Bunge				
779	Primula woronowii	ტყის ფურისულა			
780	Primula woronowii Losinsk. *		NE		
781	Prunella laciniata (L.) L.				
782	Prunella vulgaris L.			LC	
783	Prunus divaricata Ledeb.	ტყემალი		DD	
784	Prunus spinosa L.	კვრინჩხი		LC	
785	Psephellus dealbatus (Willd.) Boiss.		NE		
786	Pteridium tauricum (G. Presl) V. Krecz.	ეწრის გვიძრა			
787	Pterocaria pterocarpa (Michx.) Kunth ex I. Iljinsk. ##				VU
788	Pulsatilla violacea Rupr. *	მედეგარი	NE		
789	Puschkinia scilloides Adam				
790	Pyracantha coccinea (L.) Roem.	ჩიტავაშლა			
791	Pyrethrum carneum Bieb.	წითელი გვირილა	NE		
792	Pyrethrum coccineum (Willd.) Worosch.				
793	Pyrethrum leptophyllum Stev. ex Bieb. *		NE		
794	Pyrethrum macrophyllum (Waldst. et Kit.) Willd.	სამტატა			
795	Pyrethrum parthenifolium Willd.	საჭარა			
796	Pyrethrum leptophyllum				

797	Pyrola minor L.				
798	Pyrus caucasica Fed.	პანტა			
799	Quercus iberica Stev.	ქართული მუხა			
800	Quercus macranthera Fisch. et Mey. ex Hohen. ##	მაღალმთის მუხა		LC	VU
801	Quercus pedunculiflora C. Koch ##				VU
802	Ranunculus acutilobus				
803	Ranunculus acutilobus Ledeb. *				
804	Ranunculus arvensis L.	ყანის ზაია			
805	Ranunculus buhsei Boiss.		NE		
806	Ranunculus bulbosus L.				
807	Ranunculus caucasicus				
808	Ranunculus caucasicus Bieb. *		DD		
809	Ranunculus elegans				
810	Ranunculus elegans C. Koch *		NE		
811	Ranunculus illyricus L.	ანდრიაპაპა			
812	Ranunculus meyeranus Rupr.				
813	Ranunculus muricatus L.	დუგუმი			
814	Ranunculus oreophilus Bieb.				
815	Ranunculus osseticus Ovcz.				
816	Ranunculus repens L.	ნიახურა			
817	Ranunculus trachycarpus Fisch. ey Mey.				
818	Ranunculus transcaucasicus Kem.-Nath. *				
819	Ranunculus transcaucasicus				
820	Rhamnus cathartica L.	ხეშავი		LC	
821	Rhamnus pallasii Fisch. et Mey.	შავჯაგა	NE		
822	Rhinanthus minor L.				

823	Rhinanthus subulatus (Chabert) Soó				
824	Rhinanthus vernalis (Zing.) Schischk. et Serg.		,		
825	Rhododendron caucasicum Pall.	დეკა	NE		
826	Rhododendron luteum Sweet	იელი			
827	Rhus coriaria L.	თუთუბო		LC	
828	Rhynchocorys elephas (L.) Griseb.				
829	Rhynchocorys stricta (C. Koch) Albov		NE		
830	Ribes biebersteinii Berl. ex DC.	კლდის მოცხარი			
831	Robinia pseudoacacia L.	ეკლის ხე, გრუპაკცია		LC	
832	Rorippa islandica (Oeder ex Murr.) Borb.			LC	
833	Rosa canina L.	ასკილი			
834	Rosa corymbifera Borkh.				
835	Rosa mollis Smith				
836	Rosa pulverulenta Bieb.		NE		
837	Rosa teberdensis				
838	Rosa teberdensis Chrschan. *		LC		
839	Rubus caesius L.	ძაღლმაცვალა			
840	Rubus candicans Weihe				
841	Rubus canescens DC.				
842	Rubus charadzeae Sanadze ***		DD		
843	Rubus dolichocarpus Juz. *	ძუძუმაცვალა	LC		
844	Rubus georgicus Focke *		LC		
845	Rubus idaeus L.	ჟოლო			
846	Rubus kacheticus				
847	Rubus kacheticus Sanadze ***		DD		

848	Rubus ketzkhoveli Sanadze ***		DD		
849	Rubus kudagorensis Sanadze ***		DD		
850	Rubus longipetiolatus Sanadze ***		DD		
851	Rubus saxatilis L.				
852	Rumex acetosella L.				
853	Rumex alpestris Jacq.				
854	Rumex alpinus L.	მთის ლოლო			
855	Rumex conglomeratus Murr.	ლოლოშმაგა			
856	Rumex crispus L.	ჩვეულებრივი ლოლო			
857	Rumex euxinus Klok.				
858	Rumex obtusifolius L.				
859	Rutaceae				
860	Sagina procumbens L.				
861	Sagina saginoides (L.) Karst.				
862	Salix alba L.	წნორი	DD	LC	
863	Salix caprea L.	მდგნალი		LC	
864	Salix caucasica Anderss.				
865	Salix kazbekensis A. Skvorts. *				
866	Salix pseudomedemii E. Wolf				
867	Salix triandra L.			LC	
868	Salvia glutinosa L.				
869	Salvia verticillata L.	დაჯირა			
870	Sambucus ebulus L.	ანწლი			
871	Sambucus nigra L.	დიდგულა			
872	Sanicula europaea L.	ქრისტესბეჭედა			
873	Saponaria officinalis L.	საპონა			
874	Saxifraga cartilaginea Willd.		NE		

875	<i>Saxifraga cymbalaria</i> L.				
876	<i>Saxifraga exarata</i> Vill.				
877	<i>Saxifraga juniperifolia</i> Adam				
878	<i>Saxifraga kolenatiana</i> Regel		DD		
879	<i>Saxifraga moschata</i> Vulfen				
880	<i>Saxifraga sibirica</i> L.				
881	<i>Saxifraga sibirica</i> Bieb.	ცისვლოი			
882	<i>Scabiosa columbaria</i> L.				
883	<i>Scabiosa georgica</i>				
884	<i>Scabiosa georgica</i> Sulak. *		LC		
885	<i>Scabiosa owerinii</i>				
886	<i>Scabiosa owerinii</i> Boiss. *		NE		
887	<i>Scilla bifolia</i> L.				
888	<i>Scilla sibirica</i> Haw. var. <i>gracilis</i> Grossh.				
889	<i>Scilla vinogradowii</i> Sosn. **				
890	<i>Scleranthus annuus</i> L.				
891	<i>Scleranthus polycarpus</i> L.				
892	<i>Scleranthus uncinatus</i> Schur				
893	<i>Scrophularia divaricata</i> Ledeb. *				
894	<i>Scrophularia lateriflora</i> Trautv. *		NE		
895	<i>Scrophularia minima</i>				
896	<i>Scrophularia minima</i> Bieb. *		NE		
897	<i>Scrophularia nodosa</i> L.	შავწამალა			
898	<i>Scrophularia olympica</i> Boiss.				
899	<i>Scrophularia rupestris</i> Bieb. ex Willd.				
900	<i>Scrophularia scopolii</i> Hoppe ex Pers.		NE		
901	<i>Scrophularia umbrosa</i> Dumort.			LC	

902	Scrophularia variegata Bieb.				
903	Scrophularia divaricata				
904	Scrophularia lateriflora				
905	Scrophulariaceae				
906	Sedum caucasicum (Grossh.) Boriss.	კლდისდუმა	DD		
907	Sedum gracile C. A. Met.		NE		
908	Sedum hispanicum L.				
909	Sedum involucratum Bieb.		NE		
910	Sedum oppositifolium Sims		NE		
911	Sedum pallidum Bieb.	ფუნთუშა			
912	Sedum spurium Bieb.		NE		
913	Sedum stoloniferum S. G. Gmel.	მსუქანა			
914	Sedum tenellum Bieb.				
915	Selaginellaceae				
916	Selaginella helvetica (L.) Spring				
917	Sempervivum caucasicum Rupr. ex Boiss. *		NE		
918	Sempervivum caucasicum				
919	Senecio cladobotrys				
920	Senecio cladobotrys Ledeb. *		LC		
921	Senecio propinquus				
922	Senecio propinquus Schischk. *				
923	Senecio rhombifolius				
924	Senecio rhombifolius (Willd.) Sch. Bip. * ##		NE		
925	Senecio subfloccosus				
926	Senecio subfloccosus Schischk. *		DD		
927	Senecio taraxacifolius (Bieb.) DC.				

928	<i>Senecio vernalis</i> Walldst. et Kit.	გაზაფხულის თავყვითელა			
929	<i>Serratula quinquefolia</i> Bieb. ex Willd.	ირმისმხალა			
930	<i>Seseli peucedanoides</i> (Bieb.) K.-Pol.				
931	<i>Seseli transcaucasicum</i> (Schischk.) M. Pimen. et Sdobnina				
932	<i>Setaria glauca</i> (L.) Beauv.	ყვითელი ძურწა			
933	<i>Setaria verticillata</i> (L.) Beauv.	ნამდვილი ძურწა			
934	<i>Setaria viridis</i> (L.) Beauv.	მწვანე ძურწა			
935	<i>Sibbaldia parviflora</i> Willd.	ფესვმაგარა			
936	<i>Sibbaldia semiglabra</i> C. A. Mey.	ფესვმაგარა			
937	<i>Sigesbeckia orientalis</i> L.				
938	<i>Silene compacta</i> Fisch. ex Hornem.	ლამაზა			
939	<i>Silene dagestanica</i>				
940	<i>Silene dagestanica</i> Rupr. *				
941	<i>Silene galica</i> L.				
942	<i>Silene italica</i> (L.) Pers.				
943	<i>Silene lacera</i>				
944	<i>Silene lacera</i> (Stev.) Sims *	ქვიშა მხალი	LC		
945	<i>Silene linearifolia</i>				
946	<i>Silene linearifolia</i> Otth *		NE		
947	<i>Silene multifida</i> (Adam) Rohrb.	ტყის ქოთანა			
948	<i>Silene ruprechtii</i> Schischk.				
949	<i>Silene wallichiana</i> Klotzsch	ჭყიპანტა			
950	<i>Sisimbrium officinale</i>				
951	<i>Sisymbrium loeselii</i> L.	გონგოლა			
952	<i>Sisymbrium officinale</i> (L.) Scop.	ღორღორა			
953	<i>Sium sisaroides</i> DC.			LC	

954	Smilax excelsa L.	კკალიჭი			
955	Smyrnum perfoliatum L.				
956	Sobolewsia cauc. (Rupr.) N. Busch ****		LC		
957	Solanum nigrum L.	ძაღლყურძენა			
958	Solanum pseudopersicum Pojark.				
959	Solenantus biebersteinii DC.				
960	Solidago virgaurea L.				
961	Sonchus asper (L.) Hill				
962	Sonchus oleraceus L.				
963	Sorbus caucasigena	ცირცელი			
964	Sorbus caucasigena Komarov ex Gatsch. *		DD		
965	Sorghum halepense (L.) Pers.	შალავა			
966	Spiraea hypericifolia L.				
967	Stachys germanica L.				
968	Stachys spectabilis Choisy ex DC.				
969	Stachys sylvatica L.				
970	Staphylea pinnata L. ##	ჩვეულებრივი ჯონჯოლი		LC	
971	Stellaria anagalloides				
972	Stellaria anagalloides C. A. Mey. *		DD		
973	Stellaria holostea L.	ტყის ჟუნერუკი			
974	Stellaria media (L.) Vill.	ჟუნერუკი			
975	Stellaria neglecta Weihe				
976	Swertia iberica Fisch. ex C. A. Mey.	გაბლუარა	NE	LC	
977	Swida australis (C. A. Mey.) Pojark. ex Grossh.				
978	Symphytum asperum				
979	Symphytum asperum Lepech. *	ლაშქარა			

980	Symphytum caucasicum Bieb. *	ლაშქარა			
981	Symphytum caucasicum				
982	Tamaricaceae				
983	Tamarix ramosissima Ledeb.			LC	
984	Tamus communis L.	ძაღლის სატაცური			
985	Taraxacum porphyranthum Boiss.		NE		
986	Taraxacum praticola Schischk.		DD		
987	Taraxacum stevenii DC.				
988	Taxus baccata L.	ურთხელი		LC	VU
989	Telekia speciosa (Schreb.) Baumg.				
990	Teucrium hircanicum L.				
991	Teucrium nuchense C. Koch		LC		
992	Thalictrum buschianum Kem.-Nath.				
993	Thalictrum collinum Wallr.				
994	Thalictrum foetidum L.	სამატლე			
995	Thelypteridaceae				
996	Thelypteris palustris Schott			LC	
997	Thlaspi arvense L.	ქუთქუთა			
998	Thlaspi perfoliatum L.				
999	Thymelaceae				
1000	Thymus caucasicus Willd. ex Ronn. *		NE		
1001	Thymus nummularius				
1002	Thymus nummularius Bieb. *		NE		
1003	Thymus transcaucasicus Ronn.				
1004	Thymus caucasicus				
1005	Tilia begoniifolia Stev.			LC	

1006	Tiliaceae				
1007	Torilis japonica (Houtt.) DC.				
1008	Trachystemon orientalis (L.) G. Don fil.				
1009	Tragopogon graminifolius DC.				
1010	Tragopogon reticulatus Boiss. et Huet				
1011	Traunsteinera sphaerica (Bieb.) Schlechter		NE		
1012	Tribulus terrestris L.	ვუროსთავი		LC	
1013	Trifolium ambiguum Bieb.	ცხვრის სამყურა			
1014	Trifolium arvense L.	ბურტყლასამყურა			
1015	Trifolium aureum Poll.				
1016	Trifolium campestre Schreb.				
1017	Trifolium canescens Willd.	ჭაღარა სამყურა		LC	
1018	Trifolium glomeratum L.				
1019	Trifolium hybridum L.	შვედური სამყურა			
1020	Trifolium medium L.	ტყის სამყურა			
1021	Trifolium pratense L.	წითელი სამყურა		LC	
1022	Trifolium repens L.	თეთრი სამყურა			
1023	Trifolium ruprechtii Tamam. et Fed.		NE		
1024	Trifolium trichocephalum Bieb.	ბანჯგვლიანი სამყურა			
1025	Trifolium tumens Stev.				
1026	Tripleurospermum caucasicum (Willd.) Hayek				
1027	Tripleurospermum subnivale Pobed.				
1028	Trisetum flavescens (L.) Beauv.	ოქროშვრია		LC	
1029	Trisetum rigidum (Bieb.) roem. et Schult.				
1030	Trisetum spicatum (L.) K. Richt.				

1031	Trolius patulus Salisb.	უძოვარა			
1032	Turritis glabra L.				
1033	Tussilago farfara L.	ვირისტერვა			
1034	Ulmaceae				
1035	Ulmus carpinifolia Rupp. ex Suchow ##				
1036	Ulmus glabra Huds. ##	თელა		VU	VU
1037	Urtica dioica L.	ჯინჭარი		LC	
1038	Urticaceae				
1039	Vaccaria hispanica (Will.) Rauschert				
1040	Vacciniaceae				
1041	Vaccinium arctostaphylos L.	მაღალი მოცვი			
1042	Vaccinium myrtillus L.	მოცვი			
1043	Valeriana alliariifolia Adam				
1044	Valeriana alpestris Stev.				
1045	Valeriana cardamines Bieb. *		NE		
1046	Valeriana officinalis L.	კატაბალახა			
1047	Valeriana saxicola				
1048	Valeriana saxicola C. A. Mey. *		NE		
1049	Valeriana tiliifolia Troitzk.	სასტვირია	DD		
1050	Valerianaceae				
1051	Valerianella locusta (L.) Lateralde				
1052	Varleriana cardamines				
1053	Veratrum lobelianum Bernh.	შხამა			
1054	Verbascum blattaria L.	გულსოსანა			
1055	Verbascum laxum Filar. et Jav.				
1056	Verbascum orientale (L.) All.				
1057	Verbascum phlomoides L.				

1058	<i>Verbascum pyramidatum</i> Bieb.				
1059	<i>Verbascum thapsus</i> L.				
1060	<i>Veronica anagallis-aquatica</i> L.	ზღანდრი		LC	
1061	<i>Veronica arvensis</i> L.				
1062	<i>Veronica beccabunga</i> L.	ზღანდრი		LC	
1063	<i>Veronica caucasica</i>				
1064	<i>Veronica caucasica</i> Bieb. *		NE		
1065	<i>Veronica chamaedrys</i> L.				
1066	<i>Veronica crista-galli</i> Stev.		NE		
1067	<i>Veronica filiformis</i> Smith				
1068	<i>Veronica gentianoides</i> Vahl				
1069	<i>Veronica magna</i> M. Fisch.				
1070	<i>Veronica minuta</i>				
1071	<i>Veronica minuta</i> C. A. Mey. *				
1072	<i>Veronica multifida</i> L.				
1073	<i>Veronica officinalis</i> L.	დედოფლისთია			
1074	<i>Veronica peduncularis</i> Bieb.				
1075	<i>Veronica persica</i> Poir.	ბოსტნის ია			
1076	<i>Veronica petraea</i>				
1077	<i>Veronica petraea</i> (Bieb.) Stev. *		NE		
1078	<i>Veronica polita</i> Fries	ჭიკარტი			
1079	<i>Veronica schistosa</i>				
1080	<i>Veronica schistosa</i> E. Busch *		LC		
1081	<i>Veronica serpyllifolia</i> L.			LC	
1082	<i>Viburnum opulus</i> L.	ძახველი			
1083	<i>Vicia angustifolia</i> Reichard			LC	
1084	<i>Vicia balansae</i> Boiss.			LC	

1085	<i>Vicia cassubica</i> L.			LC	
1086	<i>Vicia cordata</i> Wulf. ex Hoppe				
1087	<i>Vicia crocea</i> (Deasf.) Fritsch				
1088	<i>Vicia grossheimii</i>				
1089	<i>Vicia grossheimii</i> Ekvtim. *		NE		
1090	<i>Vicia hirsuta</i> (L.) S. F. Gray	ბეზვიანი ცერცველა			
1091	<i>Vicia sativa</i> L.	ჩვეულეზბრივი ცერცველა		LC	
1092	<i>Vicia tetrasperma</i> (L.) Schreb.				
1093	<i>Vinca herbacea</i> Waldst. et Kit.				
1094	<i>Vincetoxicum rehmannii</i> Boiss.				
1095	<i>Vincetoxicum scandens</i> Somm. et Lever				
1096	<i>Viola alba</i> Bess.				
1097	<i>Viola arvensis</i> Murr.	ყანის ია			
1098	<i>Viola canina</i> L.				
1099	<i>Viola kitaibeliana</i> Schult.	ჩიტის ია			
1100	<i>Viola minuta</i>				
1101	<i>Viola minuta</i> Bieb. *		LC		
1102	<i>Viola nemausensis</i> Jord.				
1103	<i>Viola odorata</i> L.				
1104	<i>Viola reichenbachiana</i> Jord. ex Bureau				
1105	<i>Viscum album</i> L.	ფითრი			
1106	<i>Vitis sylvestris</i> C. C. Gmel. ##	უსურვაზი			
1107	<i>Vitis vinifera</i> L.	ჩვეულეზბრივი ვაზი		LC	
1108	<i>Vulpia myuros</i> (L.) C. C. Gmel.				
1109	<i>Woodsia alpina</i> (Bolt.) S. F. Gray				
1110	<i>Woodsia fragilis</i> (Trev.) Moore		NE	NT	

1111	Xanthium spinosum L. #	ცეცხლეკალა			
1112	Xanthium strumarium L.	ღორის ბირკა			
1113	Zygophyllum fabago L.	ორყურა			
1114	Juglans regia L. ##	ჩვეულებრივი კაკლის ხე		LC	VU
1115	Sorbus fedorovii Zaikonn.		DD		
1116	Sorbus graeca (Spach) Lodd. ex Schauer	ამპურა		LC	
1117	Sorbus subfusca				
1118	Sorbus subfusca (Ledeb.) Boiss. *	გოგოსა	LC		
1119	Sorbus torminalis (L.) Crantz	თამელი		LC	

დანართი 12. ლაგოდების დაცულ ტერიტორიებზე გავრცელებული სოკოები

	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება
1	<i>Abortiporus biennis</i> (Bull.) Singer	–
2	<i>Aecidium convallariae</i> Schumach.	ჟანგა
3	<i>Aecidium ranunculacearum</i> DC.	ჟანგა
4	<i>Agaricus arvensis</i> Schaeff.	მინდვრის ქამა
5	<i>Agaricus campestris</i> L.	მდელოს ქამა
6	<i>Agaricus placomyces</i> Peck	ჭრელი ქამა
7	<i>Agaricus silvaticus</i> Schaeff.	ტყის ქამა
8	<i>Agrocybe praecox</i> (Pers.) Fayod	ადრეულა აგროციბე
9	<i>Amanita citrina</i> Pers.	ბილწა სოკო
10	<i>Amanita gemmata</i> (Fr.) Bertill.	ყვითელი ბილწა სოკო
11	<i>Amanita muscaria</i> (L.) Lam.	ცადამაყვანა
12	<i>Amanita ovoidea</i> (Bull.) Link	–
13	<i>Amanita pantherina</i> (DC.) Krombh.	თავჭედილა
14	<i>Amanita phalloides</i> Secr.	შხამა
15	<i>Amanita rubescens</i> Pers.	მარწყვი
16	<i>Amanita vaginata</i> (Bull.) Lam.	რუხი ლივლივა

17	<i>Anthostoma atropunctatum</i> (Schwein.) Sacc.	–
18	<i>Armillariella mellea</i> (Vahl) P. Karst.	მანჭკვალა
19	<i>Astraeus hygrometricus</i> (Pers.) Morgan	მიწისვარსკვლავა
20	<i>Auricularia cornea</i> Ehrenb.	–
21	<i>Auricularia mesenterica</i> (Dicks.) Pers.	–
22	<i>Bjerkandera adusta</i> (Willd.) P. Karst.	–
23	<i>Bolbitius vitellinus</i> (Pers.) Fr.	–
24	<i>Boletus edulis</i> Bull.	დათვის სოკო
25	<i>Boletus erythropus</i> Pers.	წითელფეხა მუხისძირა
26	<i>Botryosphaeria berengeriana</i> De Not.	–
27	<i>Bovista graveolens</i> Schwalb	–
28	<i>Bovista nigrescens</i> Pers.	შავი ფშუკუნა
29	<i>Bovista plumbea</i> Pers.	ტყვიისფერი ფშუკუნა
30	<i>Calocera viscosa</i> (Pers.) Fr.	–
31	<i>Calocybe ionides</i> (Bull.) Kühner	–
32	<i>Calvatia caelata</i> (Bull.) Morgan	–
33	<i>Calvatia candida</i> (Rostk.) Hollós	თეთრი თავაკა
34	<i>Cantharellus caucasicus</i> Nahutzr.	კავკასიური მიქლიო
35	<i>Cantharellus cibarius</i> Fr.	მიქლიო (ქათამზარკალა)
36	<i>Ceratocystis ulmi</i> (Buisman) C. Moreau	–
37	<i>Cerrena unicolor</i> (Bull.) Murrill	–
38	<i>Chaetoporus corticola</i> (Fr.) Bondartsev & Singer	–
39	<i>Chaetoporus euporus</i> (P.Karst.) P.Karst.	–
40	<i>Cintractia caricis</i> (Pers.) Magnus	–
41	<i>Clavariadelphus pistillaris</i> (L.) Donk	ფილისქვისებრი სოკო
42	<i>Claviceps microcephala</i> (Wallr.) Tul.	–
43	<i>Climacodon pulcherrimus</i> (Berk. & M.A. Curtis) Nikol.	–
44	<i>Clithris quercina</i> (Fr.) P. Karst.	–
45	<i>Clitocybe geotropa</i> (Bull.) Quél.	–
46	<i>Clitocybe nebularis</i> (Batsch) P. Kumm.	მინდვრის სოკო
47	<i>Clitocybe odora</i> (Bull.) P. Kumm.	სურნელოვანი კლიტოციბე

48	<i>Clitopilus prunulus</i> (Scop.) P. Kumm.	სალუბლისძირა
49	<i>Coccomyces coronatus</i> (Schumach.) De Not.	–
50	<i>Coleosporium datiscæ</i> Tranzschel	–
51	<i>Coleosporium inulae</i> Rabenh.	–
52	<i>Coleosporium senecionis</i> (Pers.) Fr.	–
53	<i>Coleosporium telekiae</i> Thüm.	–
54	<i>Coleosporium tussilaginis</i> (Pers.) Lév.	–
55	<i>Collybia cirrhata</i> (Schumach.) Quél.	–
56	<i>Collybia confluens</i> (Pers.) P. Kumm.	–
57	<i>Collybia dryophila</i> (Bull.) P. Kumm.	გაზაფხულის მანჭკვალა
58	<i>Collybia peronata</i> (Bolton) P. Kumm.	–
59	<i>Coprinus disseminatus</i> (Pers.) Gray	–
60	<i>Coprinus micaceus</i> (Bull.) Fr.	მგლის სოკო
61	<i>Coprinus silvaticus</i> Peck	–
62	<i>Coriolus hirsutus</i> (Wulfen) Pat.	–
63	<i>Coriolus pubescens</i> (Schumach.) Quél.	–
64	<i>Coriolus versicolor</i> (L.) Quél.	–
65	<i>Coriolus zonatus</i> (Nees) Quél.	–
66	<i>Cortinarius bovinus</i> Fr.	–
67	<i>Cortinarius castaneus</i> (Bull.) Fr.	–
68	<i>Cortinarius glandicolor</i> (Fr.) Fr.	–
69	<i>Craterellus cornucopioides</i> (L.) Pers.	ძაბრა სოკო
70	<i>Crepidotus applanatus</i> (Pers.) P. Kumm.	–
71	<i>Crepidotus cesatii</i> (Rabenh.) Sacc.	–
72	<i>Crepidotus mollis</i> (Schaeff.) Staude	–
73	<i>Crepidotus nephrodes</i> (Berk. & M.A. Curtis) Sacc.	–
74	<i>Cucurbitaria juglandis</i> Fuckel	–
75	<i>Cudonia circinans</i> (Pers.) Fr.	–
76	<i>Cyathus striatus</i> (Pers.) Fr.	ჩიტისბუდა
77	<i>Daedalea quercina</i> (L.) Pers.	–
78	<i>Daedaleopsis confragosa</i> (Bolton) J. Schröt.	–

79	<i>Daldinia concentrica</i> (Bolton) Ces. & De Not.	–
80	<i>Diachora onobrychidis</i> (DC.) Jul. Müll.	–
81	<i>Diaporthe juglandina</i> (Fuckel) Nitschke	–
82	<i>Diatrype stigma</i> (Hoffm.) Fr.	–
83	<i>Discina venosa</i> (Pers.) Fr.	–
84	<i>Entyloma fuscum</i> J. Schröt.	–
85	<i>Epichloe typhina</i> (Pers.) Tul. & C. Tul.	–
86	<i>Erysiphe cichoracearum</i> DC.	ნაცროვანი სოკო
87	<i>Erysiphe communis</i> (Wallr.) Schltdl.	ნაცროვანი სოკო
88	<i>Erysiphe labiatarum</i> Chevall.	ნაცროვანი სოკო
89	<i>Erysiphe umbelliferarum</i> (Lév.) de Bary	ნაცროვანი სოკო
90	<i>Exobasidium discoideum</i> Ellis	–
91	<i>Fistulina hepatica</i> (Schaeff.) With.	ღვიძლა სოკო
92	<i>Flammulina velutipes</i> (Curtis) Singer	ზამთრის სოკო
93	<i>Fomes fomentarius</i> (L.) Fr.	–
94	<i>Fomitopsis pinicola</i> (Sw.) P. Karst.	–
95	<i>Galerina unicolor</i> (Vahl) Singer	–
96	<i>Ganoderma applanatum</i> (Pers.) Pat.	–
97	<i>Ganoderma lucidum</i> (Curtis) P. Karst.	–
98	<i>Geastrum fimbriatum</i> Fr.	ფოჩებიათი მიწისვარსკვლავა
99	<i>Gnomonia leptostyla</i> (Fr.) Ces. & De Not.	–
100	<i>Gymnopilus penetrans</i> (Rabenh.) Sacc.	–
101	<i>Gymnosporangium clavariiforme</i> Dietel	ჟანგა
102	<i>Gymnosporangium confusum</i> Dietel	ჟანგა
103	<i>Gymnosporangium juniperinum</i> Shirai	ჟანგა
104	<i>Gymnosporangium juniperi</i> S. Ito	ჟანგა
105	<i>Gymnosporangium sabinae</i> (Dicks.) G. Winter	ჟანგა
106	<i>Hebeloma crustuliniforme</i> (Bull.) Quél.	ცრუხრაშუნა
107	<i>Hebeloma sacchariolens</i> Quél.	–
108	<i>Helotium citrinum</i> (Hedw.) Fr.	–
109	<i>Helotium herbarum</i> (Pers.) Fr.	–

110	<i>Helvella acetabulum</i> (L.) Quél.	–
111	<i>Helvella lacunosa</i> Afzel.	უნაგირა სოკო
112	<i>Hericium coralloides</i> (Scop.) Pers.	ირმისბაწარა
113	<i>Hericium erinaceum</i> (Bull.) Pers.	გულა სოკო
114	<i>Heterosphaeria patella</i> (Tode) Grev.	–
115	<i>Hirschioporus pargamenus</i> (Fr.) Bondartsev & Singer	–
116	<i>Hohenbuehelia geogenia</i> (DC.) Singer	–
117	<i>Hohenbuehelia petaloides</i> (Bull.) Schulzer	–
118	<i>Hydnum repandum</i> L.	ირმისტუჩა
119	<i>Hygrocybe acutoconica</i> (Clem.) Singer	–
120	<i>Hygrocybe coccinea</i> (Schaeff.) P. Kumm.	წითელი ჰიგროციბე
121	<i>Hygrophorus olivaceoalbus</i> (Fr.) Fr.	–
122	<i>Hymenochaete tabacina</i> (Sowerby) Lév.	–
123	<i>Hymenoscypha virgultorum</i> (Vahl) W. Phillips	–
124	<i>Hypholoma fasciculare</i> (Huds.) P. Kumm.	მანჭკვალას მატყურა
125	<i>Hypholoma sublateralitium</i> (Schaeff.) Quél.	ცრუმანჭკვალა
126	<i>Hypoderma commune</i> (Fr.) Duby	–
127	<i>Hypospila pustula</i> (Pers.) P. Karst.	–
128	<i>Hypoxylon coccineum</i> Bull.	–
129	<i>Hypoxylon fuscum</i> (Pers.) Fr.	–
130	<i>Hypoxylon serpens</i> (Pers.) J. Kickx f.	–
131	<i>Inocybe geophylla</i> (Bull.) P. Kumm.	მიწისეული ბოჭკოვანა
132	<i>Inonotus cuticularis</i> (Bull.) P. Karst.	–
133	<i>Irpex lacteus</i> (Fr.) Fr.	–
134	<i>Kuehneromyces mutabilis</i> (Schaeff.) Singer & A.H. Sm.	ზაფხულის მანჭკვალა
135	<i>Laccaria laccata</i> (Scop.) Cooke	მარტო
136	<i>Lachnum bicolor</i> (Bull.) P. Karst.	–
137	<i>Lachnum controversum</i> (Cooke) Rehm	–
138	<i>Lachnum helotioides</i> Rehm	–
139	<i>Lactarius blennius</i> (Fr.) Fr.	–
140	<i>Lactarius circellatus</i> Fr.	–

141	<i>Lactarius flexuosus</i> (Pers.) Gray	ნაცვარა
142	<i>Lactarius fuliginosus</i> (Fr.) Fr.	–
143	<i>Lactarius insulsus</i> (Fr.) Fr.	–
144	<i>Lactarius piperatus</i> (L.) Pers.	არყა
145	<i>Lactarius quietus</i> (Fr.) Fr.	–
146	<i>Lactarius scrobiculatus</i> (Scop.) Fr.	ყვითელი პაჭიჭა
147	<i>Lactarius subdulcis</i> (Pers.) Gray	–
148	<i>Lactarius vellereus</i> (Fr.) Fr.	სავარცხელა
149	<i>Lactarius volemus</i> (Fr.) Fr.	ქეჭკეჭა
150	<i>Laetiporus sulphureus</i> (Bull.) Murrill	ყვითელი აბედა
151	<i>Lasiobotrys lonicerae</i> (Fr.) Kunze	–
152	<i>Leccinum crocipodium</i> (Letell.) Watling	ბებერა სოკო
153	<i>Leccinum scabrum</i> (Bull.) Gray	არყისძირა
154	<i>Lentinellus ursinus</i> (Fr.) Kühner	–
155	<i>Lentinellus vulpinus</i> (Sowerby) Kühner & Maire	–
156	<i>Lenzites betulina</i> (L.) Fr.	–
157	<i>Leotia gelatinosa</i> Hill	–
158	<i>Lepiota clypeolaria</i> (Bull.) P. Kumm.	ფარისებრი ლეპიოტა
159	<i>Leptosphaeria doliolum</i> (Pers.) Ces. & De Not.	–
160	<i>Leucopaxillus giganteus</i> (Sowerby) Singer	გიგანტური ლეუკოპაქსილუსი
161	<i>Leveillula datisca</i> Golovin	–
162	<i>Lophiostoma elegans</i> (Fabre) Sacc.	–
163	<i>Lycoperdon acuminatum</i> Berk. & M.A. Curtis	–
164	<i>Lycoperdon perlatum</i> Pers.	ხორკლებიანი გუდაფშუკა
165	<i>Lycoperdon pyriforme</i> Schaeff.	მსხლისებრი გუდაფშუკა
166	<i>Macrolepiota procera</i> (Scop.) Singer	წეროსწვივა (მგზავრიო)
167	<i>Macrolepiota rhacodes</i> (Vittad.) Singer	რბილობწითელა წეროსწვივა
168	<i>Mamiania coryli</i> De Not.	–
169	<i>Mamiania fimbriata</i> (Pers.) Ces. & De Not.	–
170	<i>Marasmiellus ramealis</i> (Bull.) Singer	–
171	<i>Marasmius alliaceus</i> (Jacq.) Fr.	სანელგებელა

172	<i>Marasmius bulliardi</i> Quél.	–
173	<i>Marasmius cohaerens</i> (Pers.) Cooke & Quél.	–
174	<i>Marasmius oreades</i> (Bolton) Fr.	ჯიმლა (წვრილა სოკო)
175	<i>Massaria scoriadea</i> (Fr.) Cooke	–
176	<i>Melampsora allii</i> Kleb.	–
177	<i>Melampsora betulina</i> G. Winter	–
178	<i>Melampsora euphorbiae</i> (Ficinus & C. Schub.) Castagne	–
179	<i>Melampsora laricis-populina</i> Kleb.	–
180	<i>Melampsora magnusiana</i> G.H. Wagner	–
181	<i>Melampsora salicina</i> Desm.	–
182	<i>Melampsora tremulae</i> Tul. & C. Tul.	–
183	<i>Melogramma bulliardi</i> Tul. & C. Tul.	–
184	<i>Merulius tremellosus</i> Schrad.	–
185	<i>Microsphaera alphitoides</i> Griffon & Maubl.	–
186	<i>Microsphaera berberidis</i> (DC.) Lév.	–
187	<i>Mycena alcalina</i> (Fr.) P. Kumm.	–
188	<i>Mycena corticola</i> (Pers.) Gray	–
189	<i>Mycena crocata</i> (Schrad.) P. Kumm.	–
190	<i>Mycena galericulata</i> (Scop.) Gray	ჩახისებრი მიცენა
191	<i>Mycena polygramma</i> (Bull.) Gray	ფეხწიბოიანი მიცენა
192	<i>Mycena pura</i> (Pers.) P. Kumm.	ლურჯი მიცენა
193	<i>Mycena sanguinolenta</i> (Alb. & Schwein.) P. Kumm.	–
194	<i>Mycena supina</i> (Fr.) Quél.	–
195	<i>Mycoleptodon fuscoater</i> (Fr.) Pilát	–
196	<i>Mycosphaerella fagi</i> (Auersw.) Lindau	–
197	<i>Mycosphaerella morifolia</i> (Pass.) Cruchet	–
198	<i>Mycosphaerella punctiformis</i> (Pers.) Starbäck	–
199	<i>Mycosphaerella sentina</i> (Fr.) J. Schröt.	–
200	<i>Myriostoma coliforme</i> (Dicks.) Corda	–
201	<i>Nectria cinnabarina</i> (Tode) Fr.	–
202	<i>Nectria ditissima</i> Tul. & C. Tul.	–

203	<i>Nectria episphaeria</i> (Tode) Fr.	–
204	<i>Nummularia repanda</i> (Fr.) Nitschke	–
205	<i>Odontia arguta</i> (Fr.) Quél.	–
206	<i>Odontia hydroides</i> (Cooke & Massee) Höhn.	–
207	<i>Odontia setigera</i> (Fr.) L.W. Mill.	–
208	<i>Omphalina umbellifera</i> (L.) Quél.	–
209	<i>Ophiobolus graminis</i> (Sacc.) Sacc.	–
210	<i>Ophiobolus herpotrichus</i> (Fr.) Sacc.	–
211	<i>Oudemansiella badia</i> (Lucand) M.M. Moser	–
212	<i>Oudemansiella longipes</i> (P. Kumm.) Boursier	გრძელფეხა უდემანსიელა
213	<i>Oudemansiella mucida</i> (Schrad.) Höhn.	ლორწოვანი მანჭკვალა
214	<i>Oudemansiella platyphylla</i> (Pers.) M.M. Moser	განიერფირფიტანი უდემანსიელა
215	<i>Oudemansiella radicata</i> (Relhan) Singer	ფეხფესვა უდემანსიელა
216	<i>Oxyporus pseudo-obducens</i> (Pilát) Bondartsev	–
217	<i>Panellus stipticus</i> (Bull.) P. Karst.	–
218	<i>Panus rudis</i> Fr.	ყველის სოკო
219	<i>Panus tigrinus</i> (Bull.) Singer	–
220	<i>Paxillus involutus</i> (Batsch) Fr.	ღორის სოკო
221	<i>Peziza atrata</i> Pers.	გუგულის-ჯამი
222	<i>Peziza cyathoides</i> Bull.	გუგულის-ჯამი
223	<i>Pezizella punctiformis</i> (Grev.) Rehm	–
224	<i>Phallus impudicus</i> L.	ქვეყნის გული
225	<i>Phellinus ferruginosus</i> (Schrad.) Pat.	–
226	<i>Phellinus igniarius</i> (L.) Quél.	–
227	<i>Phellinus pomaceus</i> (Pers.) Maire	–
228	<i>Phellinus ribis</i> (Schumach.) Quél.	–
229	<i>Phellinus tremulae</i> (Bondartsev) Bondartsev & P.N. Borisov	–
230	<i>Pholiota aurivella</i> (Batsch) P. Kumm.	ოქროსფერი ქერცლოვანა
231	<i>Pholiota squarrosa</i> (Vahl) P. Kumm.	ქერცლოვანა
232	<i>Phragmidium disciflorum</i> (Tode) J. James	–
233	<i>Phragmidium fragariastris</i> (DC.) J. Schröt.	–

234	<i>Phragmidium potentillae</i> (Pers.) P. Karst.	–
235	<i>Phragmidium rubi</i> (Pers.) G. Winter	–
236	<i>Phragmidium rubi-ideaei</i> (DC.) P. Karst.	–
237	<i>Phyllachora cynodontis</i> Niessl	–
238	<i>Phyllactinia suffulta</i> (Rebent.) Sacc.	–
239	<i>Phyllotopsis nidulans</i> (Pers.) Singer	–
240	<i>Piptoporus betulinus</i> (Bull.) P. Karst.	–
241	<i>Pleospora herbarum</i> P. Karst.	–
242	<i>Pleurotus ostreatus</i> (Jacq.) P. Kumm.	ხეთამხალი (კალმახა, ტყუბელა, წიფლის სოკო, ხის სოკო)
243	<i>Plicaria badia</i> (Pers.) Fuckel	მურა ჯამა სოკო
244	<i>Pluteus atricapillus</i> (Batsch) Fayod	ირმის პლუტეუსი
245	<i>Pluteus curtisii</i> Berk.	–
246	<i>Pluteus leoninus</i> (Schaeff.) P. Kumm.	–
247	<i>Polypilus giganteus</i> (Pers.) Donk	–
248	<i>Polyporus alveolaris</i> (Bosc) Fr.	–
249	<i>Polyporus arcularius</i> Lázaro Ibiza	–
250	<i>Polyporus brumalis</i> (Pers.) Fr.	–
251	<i>Polyporus coronatus</i> Rostk.	–
252	<i>Polyporus picipes</i> Fr.	–
253	<i>Polyporus squamosus</i> (Huds.) Fr.	ძერანა სოკო
254	<i>Polyporus varius</i> Grev.	–
255	<i>Polystigma rubrum</i> (Pers.) DC.	–
256	<i>Poria medullaris</i> Gray	–
257	<i>Psathyrella hydrophila</i> (Bull.) Maire	–
258	<i>Pseudopeziza medicaginis</i> (Lib.) Sacc.	–
259	<i>Pseudopeziza trifolii</i> (Biv.) Fuckel	–
260	<i>Puccinia annularis</i> (F. Strauss) G. Winter	ჟანგა
261	<i>Puccinia arenariae</i> (Schumach.) J. Schröt.	ჟანგა
262	<i>Puccinia bardanae</i> (Wallr.) Corda	ჟანგა
263	<i>Puccinia bromina</i> Erikss.	ჟანგა

264	<i>Puccinia bupleuri</i> (Opiz) F. Rudolphi	ჟანგა
265	<i>Puccinia carduorum</i> Jacky	ჟანგა
266	<i>Puccinia centaureae</i> Mart.	ჟანგა
267	<i>Puccinia chaerophylli</i> Purton	ჟანგა
268	<i>Puccinia circaeae</i> Pers.	ჟანგა
269	<i>Puccinia cirsii</i> Lasch	ჟანგა
270	<i>Puccinia coronata</i> Corda	ჟანგა
271	<i>Puccinia coronifera</i> Kleb.	ჟანგა
272	<i>Puccinia expansa</i> Link	ჟანგა
273	<i>Puccinia falcariae</i> Fuckel	ჟანგა
274	<i>Puccinia gentianae</i> (F. Strauss) Link	ჟანგა
275	<i>Puccinia glumarum</i> J.C. Schmidt	ჟანგა
276	<i>Puccinia graminis</i> Pers.	ჟანგა
277	<i>Puccinia hieracii</i> (Röhl.) H. Mart.	ჟანგა
278	<i>Puccinia hordei</i> G.H. Otth	ჟანგა
279	<i>Puccinia jaceae</i> G.H. Otth	ჟანგა
280	<i>Puccinia littoralis</i> Rostr.	ჟანგა
281	<i>Puccinia malvacearum</i> Bertero ex Mont.	ჟანგა
282	<i>Puccinia menthae</i> Pers.	ჟანგა
283	<i>Puccinia mulgedii</i> P. Syd. & Syd.	ჟანგა
284	<i>Puccinia poae-nemoralis</i> G.H. Otth	ჟანგა
285	<i>Puccinia polygoni-amphibii</i> Pers	ჟანგა
286	<i>Puccinia schoeleriana</i> Plowr. & Magnus	ჟანგა
287	<i>Puccinia smilacis</i> Schwein.	ჟანგა
288	<i>Puccinia striiformis</i> Westend.	ჟანგა
289	<i>Puccinia taraxaci</i> Plowr.	ჟანგა
290	<i>Puccinia triseti</i> Erikss.	ჟანგა
291	<i>Puccinia veronicae</i> (Schumach.) G. Winter	ჟანგა
292	<i>Puccinia xanthii</i> Schwein.	ჟანგა
293	<i>Pucciniastrum agrimoniae</i> (Dietel) Tranzschel	–
294	<i>Quaternaria quaternata</i> (Pers.) J. Schröt.	–

295	<i>Radulum fagicola</i> Cejp	–
296	<i>Ramaria flava</i> (Schaeff.) Quél.	ყვითელი საჩეჩელა
297	<i>Ramaria stricta</i> (Pers.) Quél.	–
298	<i>Rhodocybe xylophila</i> Vassilkov	–
299	<i>Rhytisma acerinum</i> (Pers.) Fr.	–
300	<i>Rhytisma punctatum</i> (Pers.) Fr.	–
301	<i>Rosellinia necatrix</i> Berl. ex Prill.	–
302	<i>Russula adusta</i> (Pers.) Fr.	მურა სოკო
303	<i>Russula aeruginea</i> Lindbl. ex Fr.	მტრედო
304	<i>Russula cyanoxantha</i> (Schaeff.) Fr.	ღვინო
305	<i>Russula emetica</i> (Schaeff.) Pers.	ზღავანა
306	<i>Russula furcata</i> Pers.	–
307	<i>Russula lepida</i> Fr.	წითელკაბა (წითლი)
308	<i>Russula lutea</i> (Huds.) Gray	ფქვილი
309	<i>Russula nauseosa</i> (Pers.) Fr.	–
310	<i>Russula virescens</i> (Schaeff.) Fr.	ხახვილი
311	<i>Russula xerampelina</i> (Schaeff.) Fr.	არომატული ხრაშუნა
312	<i>Sarcodon imbricatus</i> (L.) P. Karst.	ირემა სოკო
313	<i>Schizophyllum commune</i> Fr.	–
314	<i>Schizopora paradoxa</i> (Schrad.) Donk	–
315	<i>Schizoxylon berkeleyanum</i> (Durieu & Lév.) Fuckel	–
316	<i>Scleroderma aurantium</i> (L.) Pers.	ცრუ გუდაფშუკა
317	<i>Sclerotinia libertiana</i> Fuckel	–
318	<i>Septotinia populiperda</i> Waterman & E.K. Cash	–
319	<i>Serpula lacrimans</i> (Wulfen) J. Schröt.	–
320	<i>Sparassis crispa</i> (Wulfen) Fr.	ლაქაქო
321	<i>Sphaerotheca macularis</i> (Wallr.) Magnus	–
322	<i>Sphaerotheca fuliginea</i> (Schltdl.) Pollacci	–
323	<i>Sphaerotheca pannosa</i> (Wallr.) Lév.	–
324	<i>Sphaerotheca tomentosa</i> G.H. Otth	–
325	<i>Stereum hirsutum</i> (Willd.) Pers.	–

326	<i>Strobilomyces floccopus</i> (Vahl) P. Karst.	გიორჩა სოკო
327	<i>Stropharia aeruginosa</i> (Curtis) Quél.	ლურჯ-მწვანე სტროფარია
328	<i>Stropharia semiglobata</i> (Batsch) Quél.	–
329	<i>Tapesia fusca</i> (Pers.) Fuckel	–
330	<i>Taphrina caerulescens</i> (Desm. & Mont.) Tul.	–
331	<i>Taphrina carpini</i> (Rostr.) Johanson	–
332	<i>Tectella patellaris</i> (Fr.) Murrill	–
333	<i>Trachyspora alchemillae</i> J. Schröt.	–
334	<i>Trametes gibbosa</i> (Pers.) Fr.	–
335	<i>Tranzschelia pruni-spinosae</i> (Pers.) Dietel	–
336	<i>Tricholoma sulphurellum</i> Rick	–
337	<i>Tubaria furfuracea</i> (Pers.) Gillet	–
338	<i>Tubercinia hellebori</i> (DC.) Liro	–
339	<i>Tubercinia sternbergiae</i> (Moesz) Gutner	–
340	<i>Tympanis alnea</i> (Pers.) Fr.	–
341	<i>Tyromyces aneirinus</i> (Sommerf.) Ryvarden	–
340	<i>Uncinula aceris</i> (DC.) Sacc.	ნაცროვანი სოკო
341	<i>Urocystis dactylidina</i> (Lavrov) Zundel	გუდაფშუტა
342	<i>Urocystis hordei</i> (Cif.) Zundel	გუდაფშუტა
343	<i>Urocystis anemones</i> (Pers.) G. Winter	გუდაფშუტა
344	<i>Uromyces fabae</i> (Pers.) de Bary	გუდაფშუტა
345	<i>Uromyces fallens</i> (Arthur) Barthol.	გუდაფშუტა
346	<i>Uromyces japonicus</i> Berk. & M.A. Curtis	გუდაფშუტა
347	<i>Uromyces lycoctoni</i> (Kalchbr.) Fuckel	გუდაფშუტა
348	<i>Uromyces minor</i> J. Schröt.	გუდაფშუტა
349	<i>Uromyces polygoni</i> (Pers.) Fuckel	გუდაფშუტა
350	<i>Uromyces punctatus</i> J. Schröt.	გუდაფშუტა
351	<i>Uromyces rumicis</i> (Schumach.) G. Winter	გუდაფშუტა
352	<i>Uromyces solidaginis</i> (Sommerf.) Niessl	გუდაფშუტა
353	<i>Uromyces striatus</i> J. Schröt.	გუდაფშუტა
354	<i>Uromyces thapsi</i> (Opiz) Bubák	გუდაფშუტა

355	<i>Uromyces trifolii-repentis</i> Liro	გუდაფშუტა
356	<i>Uromyces valerianae</i> (Link) Lév.	გუდაფშუტა
357	<i>Uromyces veratri</i> (DC.) J. Schröt.	გუდაფშუტა
358	<i>Uromyces verruculosus</i> Berk. & Broome	გუდაფშუტა
359	<i>Volvariella bombycina</i> (Schaeff.) Singer	–
360	<i>Xerocomus chrysenteron</i> (Bull.) Quél.	აბრეშუმისებრი ვოლვარიელა
361	<i>Xerocomus subtomentosus</i> (L.) Quél.	მწვანე ხავსის სოკო
362	<i>Xylaria carpophila</i> (Pers.) Fr.	–
363	<i>Xylaria hypoxylon</i> (L.) Grev.	–
364	<i>Xylaria polymorpha</i> (Pers.) Grev.	–
365	<i>Zukalia setosa</i> Woron.	–

დანართი 13. ლაგოების დაცული ტერიტორიების ფაუნის სახეობები

ა) ძუძუმწოვრები

	ლათინური სახელწოდება	გამოყენებადი სინონიმი	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	საქართველოში	კავკასიაში	საქართველოში წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა	ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუცია
1.	<i>Apodemus ponticus</i>	<i>Apodemus flavicollis ponticus</i>	პონტური ტყის თაგვი	Black Sea field mouse		✓		LC	
2.	<i>Apodemus uralensis</i>	<i>Apodemus sylvaticus</i>	მცირე თაგვი	Ural field mouse				LC	
3.	<i>Apodemus whiterbyi</i>	<i>Apodemus fulvipectus</i>	კავკასიური ტყის თაგვი	Steppe field mouse				LC	
4.	<i>Arvicola amphibius</i>	<i>Arvicola terrestris</i>	წყლის მემინდვრია	European water vole				LC	
5.	<i>Barbastella barbastellus</i>		ევროპული მარცაბელა	Western barbastelle			VU	NT	✓
6.	<i>Canis aureus</i>		ტურა	Golden jackal				LC	
7.	<i>Canis lupus</i>		მგელი	Wolf				LC	✓
8.	<i>Capra cylindricornis</i>		აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი	East Caucasian tur		✓	VU	NT	
9.	<i>Capra aegagrus</i>		ნიამორი	Wild goat			VU	NT	✓
10.	<i>Capreolus</i>		ევროპული შველი	Roe deer				LC	

	<i>capreolus</i>								
11.	<i>Cervus elaphus</i>		კეთილშობილი ირემი	Red deer			EN	LC	
12.	<i>Chionomys gud</i>		გუდაურული მემინდვრია	Caucasian snow vole		✓		LC	
13.	<i>Chionomys roberti</i>		მცირეაზიური მემინდვრია	Robert's snow vole		✓		LC	
14.	<i>Crocidura sua veolens gueldenstaedtii</i>	<i>Crocidura gueldenstaedtii</i>	გრძელკუდა კბილთეთრა	Lesser white-toothed shrew		ენდემური ქვესახეობა		LC	
15.	<i>Crocidura leucodon</i>		თეთრმუცელა კბილთეთრა	Bicolored shrew				LC	
16.	<i>Dryomys nitedula</i>		ტყის ძილგუდა	Forest dormouse				LC	
17.	<i>Eptesicus serotinus</i>		ჩვეულებრივი მეგვიანე	Serotine bat				LC	
18.	<i>Erinaceus concolor</i>		სამხრეთული თეთრგულა ზღარბი	Southern white-breasted hedgehog				LC	
19.	<i>Felis silvestris</i>		გარეული კატა	Wildcat				LC	
20.	<i>Glis glis</i>	<i>Myoxus glis</i>	ჩვეულებრივი ძილგუდა	Edible dormouse				LC	
21.	<i>Lepus europaeus</i>		კურდღელი	European hare				LC	
22.	<i>Lutra lutra</i>		წავი	Eurasian otter			VU	NT	
23.	<i>Lynx lynx</i>		ფოცხვერი	Eurasian lynx			CR	LC	✓
24.	<i>Martes foina</i>		კლდის კვერნა	Beech marten				LC	
25.	<i>Martes martes</i>		ტყის კვერნა	European pine marten				LC	
26.	<i>Meles meles</i>		მაჩვი	European badger				LC	
27.	<i>Microtus majori</i>	<i>Terricola majori</i>	ბუჩქნარის მემინდვრია	Major's pine vole				LC	
28.	<i>Microtus arvalis</i>	<i>Microtus obscurus</i>	ჩვეულებრივი მემინდვრია	Common vole				LC	
29.	<i>Microtus daghestanicus</i>	<i>Terricola daghestanicus</i>	დაღესტნური მემინდვრია	Daghestan pine vole		✓		LC	
30.	<i>Microtus socialis</i>		საზოგადოებრივი მემინდვრია	Social vole				LC	
31.	<i>Mus musculus</i>	<i>Mus domesticus</i>	სახლის თაგვი	House mouse				LC	

32.	<i>Mus macedonicus</i>	<i>Mus musculus</i>	ველის თაგვი	Macedonian mouse				LC	
33.	<i>Mustela nivalis</i>		დედოფალა	Common weasel				LC	
34.	<i>Myotis alcathoe</i>		ალკათოეს მლამიობი	<i>Alcathoe bat</i>				DD	
35.	<i>Myotis bechsteinii</i>		გრძელყურა მლამიობი	Bechstein's bat			VU	NT	✓
36.	<i>Myotis blythii</i>		ყურწვეტა მლამიობი	Lesser mouse-eared bat				LC	✓
37.	<i>Myotis brandtii</i>		ბრანდტის მლამიობი	Brandt's bat				LC	
38.	<i>Myotis emarginatus</i>		სამფერი მლამიობი	Geoffroy's bat				LC	✓
39.	<i>Myotis daubentonii</i>		წყლის მლამიობი	Daubenton's bat				LC	
40.	<i>Myotis mystacinus</i>		ულვაშა მლამიობი	Whiskered bat				LC	
41.	<i>Myotis nattereri</i>		ნატერერის მლამიობი	Natterer's bat				LC	
42.	<i>Neomys teres</i>	<i>Neomys schelkownikowi</i>	ამიერკავკასიური წყლის ბიგა	Transcaucasian water shrew		✓		LC	
43.	<i>Nyctalus lasiopterus</i>		გიგანტური მელამურა	Greater noctule bat				VU	
44.	<i>Nyctalus leisleri</i>		მცირე მელამურა	Lesser noctule				LC	
45.	<i>Nyctalus noctula</i>		წითური მელამურა	Common noctule				LC	
46.	<i>Nyctereutes procyonoides</i>		ენოტისებრი ძაღლი	<i>Raccoon dog</i>				LC	
47.	<i>Panthera pardus saxicolor</i>		ჯიქი	Leopard			CR	VU	
48.	<i>Pipistrellus kuhlii</i>		კულის ღამორი	Kuhl's pipistrelle				LC	
49.	<i>Pipistrellus nathusii</i>		ტყის ღამორი	Nathusius' pipistrelle				LC	
50.	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>		ჯუჯა ღამორი	Common pipistrelle				LC	
51.	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>		პაწია ღამორი	Soprano pipistrelle				LC	

52.	<i>Plecotus auritus</i>		რუხი ყურა	Brown long-eared bat					LC	
53.	<i>Plecotus macrobullaris</i>		კავკასიური ყურა	Alpine long-eared bat					LC	
54.	<i>Procyon lotor</i>		ენოტი	Raccoon					LC	
55.	<i>Rattus norvegicus</i>		რუხი ვირთაგვა	Brown rat					LC	
56.	<i>Rattus rattus</i>		შავი ვირთაგვა	Black rat					LC	
57.	<i>Rhinolophus hipposideros</i>		მცირე ცხვირნალა	Lesser horseshoe bat					LC	✓
58.	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>		დიდი ცხვირნალა	Greater horseshoe bat					LC	✓
59.	<i>Rupicapra rupicapra</i>		არჩვი	Chamois				EN	LC	
60.	<i>Sciurus anomalus</i>		კავკასიური ციყვი	Caucasian squirrel		✓		VU	LC	
61.	<i>Sciurus vulgaris</i>		ჩვეულებრივი ციყვი	Red squirrel					LC	
62.	<i>Sorex raddei</i>		რადეს ბიგა	Radde's shrew		✓			LC	
63.	<i>Sorex satunini</i>	<i>Sorex caucasicus, Sorex araneus</i>	კავკასიური ბიგა	Caucasian shrew					LC	
64.	<i>Sorex volnuchini</i>	<i>Sorex minutus</i>	ვოლნუხინის ბიგა	Caucasian pygmy shrew		✓			LC	
65.	<i>Sus scrofa</i>		გარეული ღორი	Wild boar					LC	
66.	<i>Talpa levantis</i>		მცირე თხუნელა	Levant mole					LC	
67.	<i>Ursus arctos</i>		მურა დათვი	Brown bear				EN	LC	✓
68.	<i>Vespertilio murinus</i>		ჩვეულებრივი ღამურა	Parti-coloured bat					LC	
69.	<i>Vulpes vulpes</i>		მელა	Red fox					LC	
* – დაფიქსირების ერთეული შემთხვევა										

ბ) ფრინველები

	ლათინური სახელი	ქართული სახელი	ინგლისური სახელწოდება	სტატუსი	IUCN	საქართველოს წითელი ნუსხა	საქართველოს ენდემი	კავკასიის ენდემი	ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუცია
--	-----------------	----------------	-----------------------	---------	------	--------------------------	--------------------	------------------	----------------------------------

1.	<i>Milvus migrans</i>	ბერა	Black kite	YR-R, M	LC				
2.	<i>Circaetus gallicus</i>	გველიჭამია (ან ბერაბოტი)	Short-toed Snake-Eagle	BB, M	LC				
3.	<i>Accipiter brevipes</i>	ქორცქიტა (ან შავთვალა მიმინო)	Levent sparrowhawk	BB, M	LC	VU			
4.	<i>Accipiter nisus</i>	მიმინო	Eurasian sparrowhawk	YR-R, M	LC				
5.	<i>Accipiter gentilis</i>	ქორი	Northern goshawk	YR-R, M	LC				
6.	<i>Buteo buteo</i>	ჩვეულბრივი კაკაჩა	Common buzzard	YR-R, M	LC				
7.	<i>Buteo lagopus</i>	ფეხბანჯგვლიანი კაკაჩა	Rough-legged Buzzard	WV, M	LC				
8.	<i>Buteo rufinus</i>	ველის კაკაჩა	Long-legged Buzzard	YR-R, M	LC	VU			
9.	<i>Pernis apivorus</i>	კრაზანაჭამია (ან ირაო)	European honey-buzzard	BB, M	LC				✓
10.	<i>Hieraetus pennatus</i>	ჩია არწივი	Booted eagle	BB, M	LC				✓
11.	<i>Aquila heliaca</i>	ბექობის არწივი	Imperial eagle	YR-R, M	VU	VU			
12.	<i>Clanga clanga</i>	დიდი მყივანი არწივი	Greater spotted eagle	WV, M	VU	VU			
13.	<i>Clanga pomarina</i>	მცირე მყივანი არწივი	Lesser spotted eagle	BB, M	LC				
14.	<i>Aquila nipalensis</i>	ველის არწივი	Steppe eagle	M	EN				
15.	<i>Aquila chrysaetos</i>	მთის არწივი	Golden eagle	YR-R	LC	VU			✓
16.	<i>Neophron percnopterus</i>	ფასკუნჯი (ან ბერბერუკი)	Egyptian vulture	BB, M	EN	VU			
17.	<i>Gypaetus barbatus</i>	ბატკანბერი (ან კრავიჭამია)	Bearded vulture	YR-R	NT	VU			✓
18.	<i>Aegypius monachus</i>	სვაკი	Eurasian black vulture	YR-R	NT	EN			✓
19.	<i>Gyps fulvus</i>	ორბი	Eurasian griffon vulture	YR-R	LC	VU			✓
20.	<i>Circus aeruginosus</i>	ჭაობის ძელქორი (ან ჭაობის ბოლობეჭედა)	Western marsh harrier	YR-R, M	LC				
21.	<i>Circus cyaneus</i>	მინდვრის ძელქორი (ან მინდვრის ბოლობეჭედა)	Hen (or Northern) Harrier	WV, M	LC				

22.	<i>Circus macrourus</i>	ველის ძელქორი (ან ველის ბოლობეჭედა)	Pallid harrier	M	NT				
23.	<i>Circus pygargus</i>	მდელოს ძელქორი (ან მდელოს ბოლობეჭედა)	Montagu's harrier	BB, M	LC				
24.	<i>Falco cherrug</i>	ბარი (ან გავაზი)	Saker falcon	YR-R, M	EN	CR			
25.	<i>Falco peregrinus</i>	ჩვეულებრივი შავარდენი	Peregrine falcon	YR-R, M	LC				√
26.	<i>Falco subbuteo</i>	მარჯანი	Eurasian hobby	YR-R, M	LC				
27.	<i>Falco columbarius</i>	ალალი	Merlin	WV, M	LC				
28.	<i>Falco vespertinus</i>	წითელფეხა შავარდენი	Red-footed Falcon	BB, M	NT	EN			
29.	<i>Falco naumanni</i>	მცირე (ან ველის) კირკიტა	Lesser kestrel	BB, M	LC	CR			
30.	<i>Falco tinnunculus</i>	ჩვეულებრივი კირკიტა	Common kestrel	YR-R, M	LC				
31.	<i>Scolopax rusticola</i>	ტყის ქათამი	Eurasian woodcock	WV, M	LC				
32.	<i>Lyrurus mlokosiewiczi</i>	კავკასიური როჭო	Caucasian grouse	YR-R	NT	VU		√	
33.	<i>Tetraogallus caucasicus</i>	კავკასიური შურთხი	Caucasian snowcock	YR-R	LC			√	
34.	<i>Coturnix coturnix</i>	მწყერი	Common quail	YR-R, M	LC				
35.	<i>Crex crex</i>	ღალღა	Corncrake	BB, M	LC				
36.	<i>Columba livia</i>	გარეული მტრედი	Rock dove	YR-R	LC				
37.	<i>Columba oenas</i>	გულიო (ან გვიდინი)	Stock dove	YR-R	LC				
38.	<i>Columba palumbus</i>	ქედანი	Common wood- pigeon	YR-R	LC				
39.	<i>Cuculus canorus</i>	გუგული	Common cuckoo	BB, M	LC				
40.	<i>Bubo bubo</i>	ზარნაშო	Eurasian eagle owl	YR-R	LC				√
41.	<i>Asio otus</i>	ოღოლი	Northern Long- eared Owl	YR-R	LC				
42.	<i>Asio flammeus</i>	ქაობის ბუ	Short-eared Owl	YR-R	LC				
43.	<i>Otus scops</i>	წყრომი	Eurasian scops- owl	BB, M	LC				
44.	<i>Athene noctua</i>	ქოტი	Little owl	YR-R	LC				

45.	<i>Strix aluco</i>	ტყის ბუ	Tawny owl	YR-R	LC				
46.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	უფეხურა	European nightjar	BB, M	LC				√
47.	<i>Apus apus</i>	ნამგალა	Common swift	BB, M	LC				
48.	<i>Tachymarptis melba</i>	მეკირია	Alpine swift	BB, M	LC				
49.	<i>Merops apiaster</i>	ოქროსფერი კვირიონი	European Bee-eater	BB, M	LC				
50.	<i>Merops persicus</i>	მწვანე კვირიონი	Blue-cheeked Bee-eater	Cas	LC				
51.	<i>Coracias garrulus</i>	ყაყაბი	European roller	BB, M	LC				
52.	<i>Upupa epops</i>	ოფოფი	Common hoopoe	BB, M	LC				
53.	<i>Dryocopus martius</i>	შავი კოდალა	Black woodpecker	YR-R	LC				√
54.	<i>Picus viridis</i>	მწვანე კოდალა	Eurasian green woodpecker	YR-R	LC				
55.	<i>Dendrocopos syriacus</i>	სირიული კოდალა	Syrian woodpecker	YR-R	LC				
56.	<i>Dendrocopos major</i>	დიდი ჭრელი კოდალა	Greater spotted woodpecker	YR-R	LC				
57.	<i>Leiopicus medius</i>	საშუალო ჭრელი კოდალა	Middle spotted woodpecker	YR-R	LC				√
58.	<i>Dendrocopos leucotos</i>	თეთრზურგა კოდალა	White-backed Woodpecker	YR-R	LC				
59.	<i>Dryobates minor</i>	მცირე ჭრელი კოდალა	Lesser spotted woodpecker	YR-R	LC				
60.	<i>Jynx torquilla</i>	მაქცია	Eurasian wryneck	YR-R, M	LC				
61.	<i>Eremophila alpestris</i>	რქოსანი ტოროლა	Horned (or Shore) Lark	YR-R, M	LC				
62.	<i>Lullula arborea</i>	ტყის ტოროლა	Wood lark	BB, M	LC				
63.	<i>Cecropis daurica</i>	წელწითელა მერცხალი	Red-rumped swallow	Cas	LC				
64.	<i>Hirundo rupestris</i>	კლდის მერცხალი	Eurasian Crag-martin	BB, M	LC				
65.	<i>Delichon urbicum</i>	ქალაქის მერცხალი	Northern house-martin	BB, M	LC				
66.	<i>Anthus trivialis</i>	ტყის მწეერჩიტა	Tree pipit	YR-R, M	LC				
67.	<i>Anthus pratensis</i>	მდელოს მწეერჩიტა	Meadow pipit	BB, M	NT				

68.	<i>Anthus cervinus</i>	წითელგულა მწყერჩიტა	Red-throated pipit	M	LC				
69.	<i>Anthus spinoletta</i>	მთის მწყერჩიტა	Water pipit	YR-R, M	LC				
70.	<i>Motacilla alba</i>	თეთრი ბოლოქანქარა	White wagtail	YR-R, M	LC				
71.	<i>Motacilla cinerea</i>	რუხი ბოლოქანქარა	Grey wagtail	YR-R, M	LC				
72.	<i>Motacilla flava</i>	ყვითელი ბოლოქანქარა	Yellow wagtail	BB, M	LC				
73.	<i>Motacilla citreola</i>	ყვითელთავა ბოლოქანქარა	Citrine wagtail	BB, M	LC				
74.	<i>Lanius minor</i>	შავშებლა ღაქო	Lesser grey shrike	BB, M	LC				
75.	<i>Lanius collurio</i>	ჩვეულბრივი ღაქო	Red-backed Shrike	BB, M	LC				√
76.	<i>Prunella modularis</i>	ტყის ჭვინტაკა	Hedge accentor (dunnock)	YR-R, M	LC				
77.	<i>Prunella collaris</i>	ალპური ჭვინტაკა	Alpine accentor	YR-R	LC				
78.	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	შაშვისებრი მეჩალია	Great reed warbler	WV, M	LC				
79.	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	ქახაჩა მეჩალია	Sedge warbler	YR-R, M	LC				
80.	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	ლელიანის მეჩალია	Eurasian reed warbler	WV, M	LC				
81.	<i>Sylvia communis</i>	დიდი თეთრყელა ასპუჭაკა	Common whitethroat	YR-R, M	LC				
82.	<i>Sylvia curruca</i>	მცირე თეთრყელა ასპუჭაკა	Lesser whitethroat	YR-R, M	LC				
83.	<i>Sylvia atricapilla</i>	შავთავა ასპუჭაკა	Blackcap	YR-R, M	LC				
84.	<i>Sylvia nisoria</i>	მიმინოსებრი ასპუჭაკა	Barred warbler	YR-R, M	LC				√
85.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	გაზაფხულა ყარანა	Willow warbler	YR-R, M	LC				
86.	<i>Phylloscopus collybita</i>	ჩვეულბრივი ყარანა	Common chiffchaff	YR-R, M	LC				
87.	<i>Phylloscopus sindianus</i>	მთის ყარანა	Mountain chiffchaff	YR-R, M	LC				
88.	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	მომწვანო ყარანა	Greenish warbler	BB, M	LC				
89.	<i>Muscicapa striata</i>	რუხი მემატლია	Spotted flycatcher	YR-R, M	LC				
90.	<i>Ficedula semitorquata</i>	კავკასიური საყელოიანი	Semi-collared flycatcher	YR-R, M	LC				

		მემატლია							
91.	<i>Ficedula parva</i>	მცირე მემატლია	Red-breasted	YR-R, M	LC				√
92.	<i>Saxicola torquatus</i>	შავთავა ოვსადი	Common stonechat	BB, M	LC				
93.	<i>Saxicola rubetra</i>	მდელოს ოვსადი	Whinchat	BB, M	LC				
94.	<i>Oenanthe oenanthe</i>	ჩვეულებრივი მეღორღია	Northern wheatear	BB, M	LC				
95.	<i>Phoenicurus ochrurus</i>	შავი ბოლოცეცხლა	Black redstart	YR-R, M	LC				
96.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	ჩვეულებრივი ბოლოცეცხლა	Common redstart	BB, M	LC				
97.	<i>Erithacus rubecula</i>	გულწითელა	European robin	YR-R	LC				
98.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	სამხრეთული ბულბული	Common nightingale	BB, M	LC				
99.	<i>Luscinia svecica</i>	ცისფერგულა	Bluethroat	M	LC				
100.	<i>Turdus merula</i>	შაშვი	Eurasian blackbird	YR-R	LC				
101.	<i>Turdus torquatus</i>	თეთრგულა შაშვი (ჩხურუმტი)	Ring ouzel	YR-R	LC				
102.	<i>Turdus pilaris</i>	ბოლოშავა	Fieldfare	WV, M	LC				
103.	<i>Turdus iliacus</i>	ჩიჩინაკი	Redwing	WV, M	NT				
104.	<i>Turdus philomelos</i>	წრიპა	Song thrush	YR-R, M	LC				
105.	<i>Turdus viscivorus</i>	ჩხართვი	Mistle thrush	YR-R, M	LC				
106.	<i>Aegithalos caudatus</i>	თოხიტარა	Long-tailed Tit	YR-R, M	LC				
107.	<i>Parus ater</i>	მცირე წივწივა (მცირე წიწკანა)	Coal tit	YR-R	LC				
108.	<i>Parus major</i>	დიდი წივწივა (დიდი წიწკანა)	Great tit	YR-R	LC				
109.	<i>Cyanistes caeruleus</i>	მოლურჯო წივწივა (მოლურჯო წიწკანა)	Blue tit	YR-R	LC				
110.	<i>Sitta europaea</i>	ჩვეულებრივი სინეგოგა	Wood nuthatch	YR-R	LC				
111.	<i>Tichodroma muraria</i>	ფრთაწითელი კლდეცოცია	Wall-creeper	YR-R	LC				
112.	<i>Certhia familiaris</i>	ჩვეულებრივი მგლინავა	Eurasian Tree-creeper	YR-R	LC				
113.	<i>Troglodytes troglodytes</i>	ჰინჰრაქა (ღობემძვრალა)	Winter wren	YR-R	LC				

114.	<i>Cinclus cinclus</i>	წყლის შაშვი	White-throated Dipper	YR-R	LC				
115.	<i>Emberiza cia</i>	კლდის (მთის) გრატა	Rock bunting	YR-R, M	LC				
116.	<i>Fringilla montifringilla</i>	მთიულა	Brambling	WV	LC				
117.	<i>Fringilla coelebs</i>	სკვინჩა (ნიბლია)	Eurasian chaffinch	YR-R, M	LC				
118.	<i>Carduelis carduelis</i>	ჩიტბატონა	European goldfinch	YR-R, M	LC				
119.	<i>Spinus spinus</i>	შავთავა მწვანულა	Eurasian siskin	YR-R, M	LC				
120.	<i>Chloris chloris</i>	მწვანულა	European greenfinch	YR-R, M	LC				
121.	<i>Linaria flavirostris</i>	მთის ჭვინტა	Twite	YR-R	LC				
122.	<i>Linaria cannabina</i>	ჭვინტა (მეკანაფე)	Eurasian linnet	YR-R, M	LC				
123.	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	სტვენია	Eurasian bullfinch	YR-R	LC				
124.	<i>Coccothraustes Coccothraustes</i>	კულუმბური	Hawfinch	YR-R, M	LC				
125.	<i>Serinus pusillus</i>	თავწითელა (წითელშუბლა) მთიულა	Fire-fronted Serin (Red-fronted Serin)	YR-R	LC				
126.	<i>Carpodacus erythrinus</i>	ჩვეულებრივი კოჭობა	Common rosefinch	BB, M	LC				
127.	<i>Passer montanus</i>	მინდვრის ბელურა	Eurasian tree sparrow	YR-R	LC				
128.	<i>Passer domesticus</i>	სახლის ბელურა	Hause sparrow	YR-R	LC				
129.	<i>Sturnus vulgaris</i>	შოშია (შროშანი)	Common starling	YR-R, M	LC				
130.	<i>Oriolus oriolus</i>	მოლალური	Eurasian golden oriole	BB, M	LC				
131.	<i>Garrulus glandarius</i>	ჩხიკვი	Eurasian jay	YR-R	LC				
132.	<i>Pica pica</i>	კაჭკაჭი	Black-billed Magpie	YR-R	LC				
133.	<i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>	წითელნისკარტა მალრანი	Red-billed Chough	YR-R	LC				
134.	<i>Pyrrhonorax graculus</i>	ყვითელნისკარტა მალრანი	Yellow-billed Chough	YR-R	LC				
135.	<i>Corvus corax</i>	ყორანი	Common raven	YR-R	LC				
	<i>Corvus frugilegus</i>	ქილყვაკი	Rook	YR-R, M	LC				

136.	<i>Corvus frugilegus</i>	ჭილყვავი	Rook	YR-R, M	LC				
137.	<i>Corvus corone</i>	რუხი ყვავი	Hooded crow	YR-R	LC				
138.	<i>Aegolius funereus</i>	ბუკიოტი	Boreal Owl	YR-R	LC	VU			✓
139.	<i>Tyto alba</i>	ბუხრინწა	Common Barn-owl	YR-R	LC	EN			

YR-R = Year-round resident; breeder, present throughout the year.

მთელის წლის განმავლობაში მობინადრე, მოზუდარი, გვხვდება მთელი წლის განმავლობაში

YR-V = Year-round visitor; non-breeder, present throughout the year.

ვიზიტორი მთელი წლის განმავლობაში, არამოზუდარი, გვხვდება მთელი წლის განმავლობაში

BB = Breeding bird; breeder, absent during non-breeding period.

მოზუდარი სახეობა, არ გვხვდება არა გამრავლების სეზონზე

SV = Summer visitor; non-breeder, present in spring and summer.

ზაფხულის ვიზიტორი, არა-მოზუდარი, გვხვდება გაზაფხულზე და ზაფხულში

WV = Winter visitor; non-breeder, present in late fall, winter and early spring

ზამთრის ვიზიტორი, არა-მოზუდარი, გვხვდება გვიან შემოდგომით, ზამთარსა და ადრეულ გაზაფხულზე

M = Migrant; bird of passage; present primarily in fall and spring.

მიგრანტი, გვხვდება უმეტესად შემოდგომასა და გაზაფხულზე

ND = Not defined; found but its status not known yet.

განსაზღვრების გარეშე, გვხვდება, თუმცა სტატუსი ჯერ განსაზღვრული არ არის

FB = Former breeder.

ყოფილი მოზუდარი

Cas = Casual; recorded irregularly; less expected because normal range is far away

შემთხვევითი შეხვედრები, ნაკლებად სავარაუდოა, რადგან გავრცელების არეალი შორსაა.

IUCN = IUCN წითელი ნუსხის სტატუსი

CR = Critically Endangered

EN = Endangered

VU = Vulnerable

LC = Least Concern

NT = Near Threatened

DD = Data Deficient

NE = Not Evaluated

RDL = საქართველოს 2006 წლის წითელი ნუსხა

განმარტებული ფრინველების ცხრილისთვის

ბ) ქვეწარმავლები

	ლათინური სახელწოდება	გამოყენებადი სინონიმი	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	საქართველოში	კავკასიაში	საქართველოში წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა	ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუცია
1.	<i>Anguis colchica</i>	<i>Anguis fragilis</i>	ბოხმეჭა	Caucasian slow worm		✓		NE	
2.	<i>Coronella austriaca</i>		სპილენძა	Smooth snake				LC	
3.	<i>Darevskia praticola</i>	<i>Lacerta praticola</i>	მდელოს ხვლიკი	Meadow lizard				NT	
4.	<i>Darevskia caucasica</i>	<i>Lacerta caucasica</i>	კავკასიური ხვლიკი	Caucasian lizard		✓		LC	
5.	<i>Darevskia derjugini</i>	<i>Lacerta derjugini</i>	ართვინის ხვლიკი	Artwin lizard		✓		NT	
6.	<i>Darevskia rudis</i>	<i>Lacerta rudis</i>	ქართული ხვლიკი	Georgian lizard				LC	
7.	<i>Emys orbicularis</i>		ჭაობის კუ	European pond turtle				NT	✓
8.	<i>Lacerta agilis</i>		მარდი ხვლიკი	Sand lizard				LC	
9.	<i>Lacerta media</i>	<i>Lacerta trilineata media</i>	საშუალო ხვლიკი	Three-lined Lizard				LC	
10.	<i>Lacerta strigata</i>	<i>Lacerta viridis strigata</i>	ზოლგებანი ხვლიკი	Caucasus emerald lizard				LC	
11.	<i>Natrix natrix</i>	<i>Natrix megaloccephala</i> ⁶	ჩვეულებრივი ანკარა	Grass snake				LC	
12.	<i>Natrix tessellata</i>		წყლის ანკარა	Dice snake				LC	
13.	<i>Platyceps najadum</i>	<i>Coluber naiadum</i>	წენგოსფერი მცურავი	Dahl's whip snake				LC	
14.	<i>Testudo graeca</i>		ხმელთაშუაზღვისპირეთის კუ	Greek tortoise			VU	VU	✓
15.	<i>Vipera dinniki</i>	<i>Vipera ursini renardi</i>	დინიკის გველგესლა	Dinnik's viper		✓	VU	VU	
16.	<i>Vipera barani</i>		ბარანის გველგესლა	Turkish viper		✓		NT	
17.	<i>Zamenis longissimus</i>	<i>Elaphe longissima</i>	ესკულაპის მცურავი	Aesculapian snake				LC	
18.	<i>Zamenis</i>	<i>Elaphe hohenackeri</i>	ამიერკავკასიური მცურავი	Transcaucasian ratsnake		✓		LC	

	<i>hohenackeri</i>								
	ლათინური სახელწოდება	სინონიმი (ხშირად გამოყენებული)	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	საქართველოში	კავკას. ენდემი	საქართველოში წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა	ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუცია
1.	<i>Bufo verrucosissimus</i>	<i>Bufo bufo verrucosissimus</i>	კავკასიური გომბეშო	Caucasian toad		✓		NT	
2.	<i>Bufotes variabilis</i>	<i>Bufo viridis, Pseudipidalea viridis</i>	მწვანე გომბეშო	Eurasian green toad				DD	
3.	<i>Hyla orientalis</i>	<i>Hyla arborea</i>	აღმოსავლური ვასაკა	European tree frog				LC	
4.	<i>Pelodytes caucasicus</i>		კავკასიური ჯვარულა	Caucasian parsley frog		✓		NT	
5.	<i>Pelophylax ridibundus</i>	<i>Rana ridibunda</i>	ტბორის ბაყაყი	Marsh frog				LC	
6.	<i>Rana macrocnemis</i>		მცირეაზიური ბაყაყი	Long-legged wood frog				LC	
7.	<i>Triturus karelinii</i>	<i>Triturus cristatus karelinii</i>	კარელინის სავარცხლიანი ტრიტონი	Southern crested newt				LC	✓
8.	<i>Lissotriton vulgaris lantzi</i>	<i>Triturus vulgaris lantzi</i>	ლანტცის ჩვეულებრივი ტრიტონი	Common newt				LC	
9.	<i>Ommatotriton ophryticus</i>	<i>Triturus vittatus ophryticus</i>	მცირეაზიური ტრიტონი	Northern banded newt		ენდემური ქვესახეობა		NT	

დ) ამფიბიები

ე) თევზები

	ლათინური სახელწოდება	სინონიმი (ხშირად გამოყენებული)	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	საქართველოში	კავკას. ენდემი	საქართველოში წითელი ნუსხა	IUCN-ის წითელი ნუსხა	ბერნის კონვენციის 6-ე რეზოლუცია
1.	<i>Alburnoides bipunctatus</i>		ფრიტა	Schneider				LC	
2.	<i>Barbus lacerta</i>		მტკვრის წვერა	Kura Barbel		✓		LC	
3.	<i>Salmo caspius</i>		კასპიური მდინარის კალმახი	Caspian trout					
4.	<i>Squalius cephalus</i>	<i>Leuciscus cephalus orientalis</i>	ქაშაპი	Caucasian chub				LC	

ვ) უხერხემლო ცხოველები

1. რიგი – Blattodea ტარაკნები

ოჯახი – Ectobiidae

გვარი *Ectobius* Stephens, 1835

1. *E. vittiventris* (Costa, 1847)

გვარი *Phyllodromica* Fieber, 1853

2. *P. polita* (Krauss, 1888)

2. რიგი Collembola კუდფეხიანები

ოჯახი Tomoceridae

გვარი *Tomocerina* Yosii, 1955

3. *T. minuta* (Tullberg, 1877)

3. რიგი – Coleoptera ხეშეშფრთიანები (ხოჭოები)

ოჯახი Elateridae Linnaeus

გვარი *Agrypnus* (Eschscholtz, 1829)

4. *A. murinus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Lacon* Laporte, 1838

5. *L. punctatus* (Herbst, 1779)

გვარი *Stenagostus* Thomson, 1859

6. *S. probosus* (Buysson, 1901)

გვარი *Athous* Eschscholtz, 1829

7. *A. circumductus* (Ménétriés, 1832)
8. *A. subfuscus* (Müller, 1764)
9. *A. cavatus* Germar, 1817

გვარი *Denticollis* Piller & Mitterpacher, 1783

10. *D. parallelcollis* (Aube, 1850)
11. *D. rubens* Piller & Mitterpacher, 1783

გვარი *Selatosimus* Stephens, 1830

12. *S. melancholicus* (Fabricius, 1798)

გვარი *Ampedus* Dejean, 1833

13. *A. hirticollis* (Semenov, 1891)
14. *A. rufipennis* (Stephens, 1830)
15. *A. koenig* (Semenov 1891)
16. *A. coruscus* (Gurjeva, 1977)
17. *A. rubellus* (Gurjeva, 1977)

18. *A. serenus* Gurjeva, 1977

გვარი *Melanotus* Eschscholtz, 1829

19. *M. rufipes* (Herbst, 1784)

20. *M. sobrinus* Ménétriés, 1832

21. *M. brunnipes* (Germar, 1824)

გვარი *Agriotes* Eschscholtz, 1830

22. *A. tauricus* Heyden, 1882

23. *A. gurgistanus* (Faldermann, 1835)

24. *A. sputator* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Adrastus* Eschscholtz, 1829

25. *A. dolini* (Wellschmied, 1976 / 1978)

26. *A. fraterculus* (Gurjeva, 1976)

ოჯახი – Alexiidae

გვარი *Sphaerosoma* Samouelle, 1819

27. *S. alutaceum* (Rietter, 1883)

ოჯახი – Alleculidae

გვარი *Isomira* Mulsant, 1856

28. *I. murina* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Apionidae

გვარი *Oxystoma* Dumeril, 1805

29. *O. pomonae* (Fabricius, 1798)

გვარი *Protapion* Schilsky, 1908

30. *P. apricans* (Herbst, 1797)

ოჯახი – Bostrychidae

გვარი *Scobicia* Lesne, 1901

31. *S. chevrieri* (Villa & Villa, 1835)

ოჯახი – Brentidae

გვარი *Eutrichapion* Reitter, 1916

32. *E. punctiger* (Paykull, 1792)

გვარი *Rhopalapion* Schilsky, 1906

33. *R. longirostre* (Olivier, 1807)

ოჯახი – Carabidae

გვარი *Lionychus* Wissman, 1846

34. *L. quadrillum* (Duftschmid, 1812)

გვარი *Notiophilus* Dumeril, 1806

35. *N. rufipes* Curtis, 1829

ოჯახი – Carabidae

გვარი *Cicindela* Linnaeus, 1758

36. *C. germanica* (Linnaeus, 1758)

37. *C. fischeri* (M.Adams, 1817)

38. *C. desertorum* (Dejean, 1825)

გვარი *Leistus* Frölich, 1799

39. *L. rufomarginatus* (Duftschmid, 1812)

გვარი *Nebria* Latreille, 1825

40. *N. picicornis* (Fabricius, 1792)

41. *N. mnischevii* (Chaudoir, 1854)

42. *N. schlegelmichi* (M.Adams, 1817)

43. *N. verticalis* (Fischer von Waldheim, 1828)

44. *N. patruelis* (Chaudoir, 1846)

გვარი *Notiophilus* Duméril, 1806

45. *N. biguttatus* (Fabricius, 1779)

გვარი *Calosoma* Weber, 1801

46. *C. inquisitor* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Carabus* Linnaeus, 1758

47. *C. corticalis* (Motschulsky, 1844)

48. *C. staehlini* (M.Adams, 1817)

49. *C. boeberi* (M.Adams, 1817)

50. *C. macropus* (Chaudoir, 1877)

51. *C. osseticus* (M.Adams, 1817)

გვარი *Scarites* Fabricius, 1775

52. *S. terricola* (Bonelli, 1813)

გვარი *Perileptus* Schaum, 1860

53. *P. areolatus* (Creutzer, 1799)

გვარი *Epaphus* Stephens 1827

54. *E. secalis* (Paykull, 1790)

გვარი *Elaphropus* Motschulsky, 1839

55. *T.diabrachys* (Kolenati, 1845)

გვარი *Bembidion* Latreille, 1802

56. *B.punctulatum* (Drapiez, 1820)
57. *B.bipunctatum* (Linnaeus, 1760)
58. *B.mannerheimi* (C.R.Sahlberg, 1827)
59. *B.quadrimaculatum* (Linnaeus, 1760)
60. *B.tetrasemum* (Chaudoir 1846)
61. *B.tibiale* (Duftschmid, 1812)
62. *B.cyaneum* (Chaudoir, 1846)
63. *B.monticola* (Sturm, 1825)
64. *B.dalmatinum* (Dejean, 1831)
65. *B.ruficarne* (Sturm, 1825)

გვარი *Morion* Latreille, 1810

66. *M.olympicus* (L.Redtenbacher, 1843)

გვარი *Pterostichus* Bonelli, 1810

67. *P. macer* (Marsham, 1802)

გვარი *Calathus* Bonelli, 1810

68. *C.Fuscipes* (Goeze, 1777)

გვარი *Platyderus* Stephens, 1827

69. *P.umbratus* (Ménétriés, 1832)

გვარი *Amara* Bonelli, 1810

70. *A.saginata* (Ménétriés, 1849)

გვარი *Curtonotus* Stephens, 1828

71. *C.aulicus* (Panzer, 1796)

გვარი *Zabrus* Clairville, 1806

72. *Z. tenebrioides* (Goeze, 1777)
73. *Z. aurichalceus* (M.Adams, 1817)

გვარი *Diachromus* Erichson, 1837

74. *D.germanus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Parophonus* Ganglbauer, 1891

75. *P.maculicornis* (Duftschmid, 1812)

გვარი *Harpalus* Latreille, 1802

76. *H.flaviconis* (Dejean, 1829)

77. *H.saxicola* (Dejean, 1829)

გვარი *Callistus* Bonelli, 1809

78. *C.lunatus* (Fabricius, 1775)

გვარი *Chlaenius* Bonelli, 1810

79. *C.vestitus* (Paykull, 1790)

გვარი *Lebia* Latreille, 1802

80. *L.chlorocephala* (J.J.Hoffmann, 1803)

გვარი *Brachinus* Weber, 1801

81. *B.plagiatus* (Reiche, 1868)

ოჯახი – Cerambycidae

გვარი *Aegosoma* Audinet-Serville, 1832

82. *A. scabricornis* (Scopoli, 1763)

გვარი *Agapanthia* Serville, 1835

83. *A. subchalybaea* (Reitter, 1898)

84. *A. violacea* (Fabricius, 1775)

გვარი *Anaesthetis* Dejean, 1835

85. *A. testacea* (Fabricius, 1781)

გვარი *Aromia* Serville, 1833

86. *A. moschata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Callidium* Fabricius, 1775

87. *C. violaceum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cerambyx* Linnaeus, 1758

88. *C. cerdo* Linnaeus, 1758

გვარი *Clytus* Laicharting, 1784

89. *C. rhamni* (Germar, 1817)

გვარი *Dorcadion* Dalman, 1817

90. *D. caucasicum* Küst.,

გვარი *Ergates* Serville, 1832

91. *E. faber* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Grammoptera* Serville, 1835

92. *G. abdominalis* (Stephens, 1831)

გვარი *Hylotrupes* Audinet-Serville, 1834

93. *H. bajulus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Leptura* Linnaeus, 1758

94. *L. cordigera* (Fueßlins, 1775)

95. *L. erythroptera* (Hagenbach, 1822)

96. *L. scutellata* (Fabricius, 1781)

97. *L. tessurula* (Charpentier, 1825)

გვარი *Mesosa* Latreille, 1829

98. *M. curculionoides* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Monochamus* Dejean, 1821

99. *M. galloprovincialis pistor* (Germar, 1818)

გვარი *Paraclytus* Bates, 1884

100. *P. sexguttatus* (Adams, 1817)

გვარი *Phymatodes* Mulsant, 1839

101. *P. testaceus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Phytoecia* Dejean, 1835

102. *P. boeberi* Gngeb.

გვარი *Pseudovadonia* Lobanov, Danilevsky & Murzin, 1981

103. *P. livida* (Fabricius, 1776)

გვარი *Plagionotus* Mulsant, 1842

104. *P. arcuatus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Pogonocherus* Dejean, 1821

105. *P. sieversi* Ganglbauer, 1886

გვარი *Prionus* Geoffroy, 1762

106. *P. coriaurius* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Rhaesus* Motschulsky, 1875

107. *R. serraticollis* (Motschulsky, 1838)

გვარი *Rosalia* Audinet-Serville, 1833

108. *R. alpina* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Semanotus* Mulsant, 1839

109. *S. ruscicus* (Fabricius, 1776)

გვარი *Seperda* Fabricius, 1775

110. *S. octopunctata* (Scopoli, 1772)

გვარი *Strangalia* Serville, 1835

111. *S. quadrifasciata* (Linnaeus, 1758)

112. *S. novercalis* (Reitter, 1901)

გვარი *Stenurella* Villiers, 1974

113. *S. nigra* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Stromatium* Serville, 1834

114. *S. fulvum* (Villiers, 1946)

გვარი *Trichoferus* Wollaston, 1854

115. *T. griseus* (Fabricius, 1792)

116. *T. griceus* Fabr. (Kobakhidze, 1956).

გვარი *Xylotrechus* Chevrolat, 1860

117. *X. antilope* (Schonherr, 1817)

118. *X. rusticus* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Cetoniidae

გვარი *Osmoderma* Le Peletier & Serville, 1828

119. *O. richteri* Medvedev.

გვარი *Protaetia* Burmeister, 1842

120. *P. angustata* (Germar, 1817)

121. *P. speciosa* (Adams, 1817)

ოჯახი – Chrysomelidae

გვარი *Acalymma* Barber, 1947

122. *A. vittatum* (Fabricius, 1775)

გვარი *Agelastica* Dejean, 1836

123. *A. alni* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Agelastica* Dejean, 1836

124. *A. alni* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Altica* Muller, 1764

125. *A. quercetorum* Foudras, 1860

გვარი *Cassida* Linnaeus, 1758

126. *C. (Odontionycha) viridis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Chaetocnema* Stephens, 1831

127. *C. concina* (Marsham, 1802)

გვარი *Donacia* Fabricius, 1775

128. *D. cinerea* (Herbst, 1784)

გვარი *Gastrophysa* Chevrolat, 1836

129. *Gastroidea polygona* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Phaedon* Dahl, 1823

130. *P. cochleariae* (Fabricius, 1792)

გვარი *Cryptocephalus* Geoffroy, 1762

131. *C. bicolor* Eschscholtz, 1818

გვარი *Cassida* Linnaeus, 1758

132. *C. inquinata* (Brullé, 1832)

133. *C. nebulosa* (Linnaeus, 1758)

134. *C. palaestina* (Reiche, 1858)

135. *C. denticollis* (Suffrian, 1844)

136. *C. margaritacea* (Schaller, 1783)

137. *C. subreticulata* (Suffrian, 1844)

138. *C. viridis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Hypocassida* Weise, 1893

139. *H. subferruginea* (Schränk, 1776)

გვარი *Cassida* Linnaeus, 1758

გვარი *Agelastica* Dejean, 1836

140. *A. alni* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Altica* Müller, 1764

141. *A. carinthiaca* (Weise, 1888)

142. *A. hampei* (Allard, 1867)

143. *A. oleracea* (Linnaeus, 1758)

144. *A. palustris* (Weise, 1888)

145. *A. quercetorum* (Foudras, 1860)

გვარი *Aphthona* Chevrolat, 1842

146. *A. euphorbiae* (Schränk, 1781)

147. *A. reitteri* (Allard, 1884)

148. *A. testaceicornis* (Weise, 1894)

გვარი *Batophila* Foudras, 1860

149. *B. olexai* (Kral, 1964)

გვარი *Chaetocnema* Stephens, 1831

150. *C. concinna* (Marsham, 1802)

გვარი *Chrysolina* Motschulsky, 1860

151. *Ch. caspica* (Weise, 1892)

152. *Ch. limbata* (Fabricius, 1775)

გვარი *Donacia* Fabricius, 1775

153. *D. cinerea* (Herbst, 1784)

გვარი *Epitrix* Foudras 1860

154. *E. atropae* (Foudras, 1860)

155. *E. hirtipennis* (Melsheimer, 1847)

156. *E. intermedia* (Foudras, 1860)

157. *E. setosella* (Fairmaire, 1888)

გვარი *Galeruca* Geoffroy, 1762

158. *Galeruca tanacetii* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Longitarsus* Berthold, 1827

159. *L. aeneicollis* (Faldermann, 1837)

160. *L. lycopi* (Foudras, 1860)

161. *L. nanus* (Foudras, 1860)

162. *L. pellucidus* (Foudras, 1860)

163. *L. pulmonariae* (Weise, 1893)

164. *L. succineus* (Foudras, 1860)

გვარი *Mniophila* Stephens, 1831

165. *M. muscorum* (Koch, 1803)

გვარი *Macrocoma* Chapuis, 1874

166. *M. rubripes* (Schaufuss, 1862)

გვარი *Phyllotreta* Chevrolat, 1837

167. *Ph. astrachanica* (Lopatin, 1977)

168. *Ph. erysimi* (Weise, 1900)

- 169. *Ph. nemorum* (Linnaeus, 1758)
- 170. *Ph. nigripes* (Fabricius, 1775)
- 171. *Ph. ochripes* (Curtis, 1837)
- 172. *Ph. striolata* (Fabricius, 1803)
- 173. *Ph. vittula* (Redtenbacher, 1849)

გვარი *Psylliodes* Berthold, 1827

- 174. *Ps. cuprea* (Koch, 1803)
- 175. *Ps. isatidis* (Heikertinger, 1912)

ოჯახი – Coccinellidae

გვარი *Bulaea* Mulsant, 1850

- 176. *B. lichatschovi* (Hummel, 1827)

გვარი *Calvia* Mulsant, 1846

- 177. *C. decemguttata* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Chilocorus* Leach, 1815

- 178. *C. bipustulatus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Coccinella* Linnaeus, 1758

- 179. *C. quinquepunctata* Linnaeus, 1758
- 180. *C. quatuordecimpunctata* (Linnaeus, 1758)
- 181. *C. septempunctata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Exochomus* Redtenbacher, 1843

- 182. *E. nigromaculatus* (Goeze, 1777)

გვარი *Halyzia* Mulsant, 1846

- 183. *H. sedecimgittata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Harmonia* Mulsant, 1850

- 184. *H. axyridis* (Pallas, 1773)

გვარი *Hyperaspis* Chevrolat, 1836

- 185. *H. femorata* (Motschulsky, 1837)

გვარი *Platynaspis* Redtenbacher, 1843

- 186. *P. luteorubra* (Goeze, 1777)

გვარი *Propylea* Mulsant, 1846

- 187. *P. quatuordecimpunctata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Psyllobora* Chevrolat, 1836

188. *P. vigintiduopunctata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Scymnus* Kugelann, 1794

189. *S. frontalis* (Fabricius, 1787)

190. *S. (P). subvillosus* (Goeze, 1777)

გვარი *Semiadalia* Crotch. 1874

191. *S. schneideri* (Weise, 1878)

გვარი *Vibidia* Mulsant, 1846

192. *V. duodecimguttata* (Poda, 1761)

ოჯახი – *Coccinellidae*

გვარი *Vibidia* Mulsant, 1846

193. *Vibidia 12-guttata* Poda

194. *Thea 22-punctata* L.

195. *Propylea 14-punctata* L.

ოჯახი – *Curculionidae*

გვარი *Aparopion* Hampe, 1861

196. *A. costatum* (Fahraeus, 1843)

გვარი *Cionus* Clairville, 1798

197. *C. scrophulariae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cryptocephalus* O.F. Muller, 1764

198. *C. concolor* (Suffrian, 1847)

გვარი *Crypturgus* Erichson, 1836

199. *C. cinereus* (Herbst, 1793)

გვარი *Curculio* Linnaeus, 1758

200. *C. grandium* Marsham, 1802

201. *C. radiolus* Marsham, 1802

გვარი *Hylurgus* Latreille, 1807

202. *H. ligniperda* (Fabricius, 1787)

გვარი *Hypera* Germar, 1817

203. *H. postiga* (Gyllenhal, 1813)

გვარი *Kissophagus* Chapuis, 1869

204. *K. novaki* (Reitter, 1894)

გვარი *Larinus* Dejean, 1821

205. *L. rectinasus* (Petri, 1907)

გვარი *Lixus* Fabricius, 1801

206. *L. flavescens* Boheman, 1836

გვარი *Miarus* Schonherr, 1826

207. *M. campanulae* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Orthotomicus* Ferrari, 1867

208. *O. proximus* (Eichhoff, 1867)

გვარი *Otiorrhynchus* Gemminger & Harold, 1871

209. *O. carbonarius* I.H.Hochhuth, 1847

210. *O. chaudoiri* (I.H.Hochhuth, 1851)

211. *O. cinereus* (W.G.Stierlin, 1879)

212. *O. erinaceus* (W.G.Stierlin, 1876)

213. *O. erivanensis* (E.Reitter, 1894)

214. *O. globicollis* I.H.Hochhuth, 1847

215. *O. lederi* (W.G.Stierlin, 1876)

216. *O. nasutus* (W.G.Stierlin, 1876)

217. *O. pseudomias* (Hochhuth, 1847)

გვარი *Pholicodes* Schoenherr, 1826

218. *P. pubimicas* Reitter, 1895

გვარი *Phyllobius* Germar, 1824

219. *Ph. arborator* (Herbst, 1797)

220. *Ph. urticae* (De Geer, 1775)

გვარი *Phyllobius* Germar, 1824

221. *Ph. sinuatus* (Fabricius, 1801)

გვარი *Plinthus* Germar, 1817

222. *P. caucasicus* (Desbrochers, 1875)

გვარი *Pteleobius* Bedel, 1888

223. *P. kraatzii* (Eichhoff, 1864)

გვარი *Rhynchaenus* Clairville & Schellenberg, 1798

224. *R. fagi* A.Klima, 1935

225. *Rhynchaenus quedenfeldti* Gerhardt, 1865

გვარი *Sciaphilus* Schénherr, 1823

226. *S. asperatus* (Bonsdorff, 1785)

გვარი *Scolytus* Geoffroy, 1762

227. *S. intricatus* (Ratzeburg, 1837)

228. *S. koenigi* Schevyrew, 1890

გვარი *Trachodes* Germar, 1824

229. *T. elongatus* (E.Reitter, 1888)

გვარი *Xyleborus* Eichhoff, 1864

230. *X. pfeili* (Ratzeburg, 1837)

გვარი *Zacladus* Reitter, 1913

231. *Z. affinis* (Paykull, 1792)

Family – Dryophthoridae

გვარი *Sitophilus* Schoenherr, 1838

232. *S. oryzae* (Linnaeus, 1763).

ოჯახი Dryopidae

გვარი *Helichus* Erichson, 1847

233. *H. substriatus* (Müller, 1806)

გვარი *Dryops* Olivier, 1791

234. *D. rufipes* (Krynicky, 1832)

გვარი *Esolus* Mulsant & Rey, 1872

235. *E. angustatus* (Muller, 1821)

236. *E. parallelipipedus* (Muller, 1806)

გვარი *Lathelmis* Zaitzev, 1908

237. *L. volckmari* (Panzer, 1793)

გვარი *Grouvellinus* Champion, 1923

238. *G. caucasicus* (Motschulsky, 1839)

ოჯახი – Dytiscidae

გვარი *Agabus* Leach, 1817

239. *A. bipustulatus* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Hydroporus* Clairville, 1806

240. *H. discretus* Fairmaire & Brisout de Barneville, 1859

241. *H. jacobsoni* (Zaitzev, 1927)
242. *H. tessellatus* (Drapiez, 1819)

გვარი *Platambus* Thomson, 1859

243. *P. lunulatus* (Steven, 1829)

ოჯახი – Dytiscidae

გვარი *Hydroporus* Clairville, 1806

244. *H. tessellatus* (Drapiez, 1819)
245. *H. discretus* Fairmaire & Brisout de Barneville, 1859
246. *H. jacobsoni* (Zaitzev, 1927)

გვარი *Platambus* Thomson, 1859

247. *P. lunulatus* (Steven, 1829)

გვარი *Agabus* Leach, 1817

248. *A. bipustulatus* (Linnaeus, 1967)

გვარი *Ilybius* Erichson, 1832

249. *I. lapponicus* (Scholz, 1917)

ოჯახი – Elmidae

E. lmis Latreille, 1802

250. *E. maugetii* Latreille, 1802

გვარი *Esolus* Mulsant & Rey, 1872

251. *E. angustatus* (Muller, 1821)
252. *E. parallelepipedus* (Muller, 1806)

გვარი *Grouvellinus* Champion, 1923

253. *Grouvellinus caucasicus* (Motschulsky, 1839)

გვარი *Limnius* Illiger, 1802

254. *L. volckmari* (Panzer, 1793)

ოჯახი – Erotylidae

გვარი *Tritoma* Fabricius, 1775

255. *T. bipustulata* (Fabricius, 1775)

ოჯახი – Gurinidae

გვარი *Gyrinus* O. F. Muller, 1764

Gyrinus distinctus (Aube, 1836)

256.

ოჯახი – Haliplidae

გვარი *Haliphus* Latreille, 1802

257. *H. lineolatus* (Mannerheim, 1844)

ოჯახი – Hydrophilidae

გვარი *Helophorus* Fabricius, 1775

258. *H. (Atracth.) brevipalpis* (Bedel, 1881) (*armeniacus* Gngl.).

259. *H. (Atracth.) guttulus* (Motschulsky, 1860)

გვარი *Hydraena* Kugelann, 1794

260. *H. armata* (Reitter, 1881)

261. *H. pulchella* (Germar, 1824)

გვარი *Laccobius* Erichson, 1837

262. *L. Kuwertii* (Zaitzev, 1938)

გვარი *Megasternum* Mulsant, 1844

263. *M. boletopharum* (Marsham, 1802) (*obscurum* Mrsh.).

ოჯახი – Lucanidae

გვარი *Dorcus* Macleay, 1819

264. *D. parallelepipedus* (Linnaeus, 1785)

გვარი *Lucanus* Scopoli, 1763

265. *L. cervus* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Melolontidae

გვარი *Maladera* Mulsant & Rey, 1871

266. *M. punctatissima* (Faldermann, 1835)

გვარი *Melolontha* Fabricius, 1775

267. *M. pectoralis* (Germar, 1823)

გვარი *Omaloplia* Schonherr, 1817

268. *O. spireae* (Pallas, 1773)

გვარი *Polyphylla* Harris, 1842

269. *P. olivieri* Last.

გვარი *Serica* MacLeay, 1819

270. *S. brunnea* (Linnaeus, 1758)

Family – Melolonthidae

გვარი *Melolontha* Fabricius, 1775

271. *M. pectoralis* Megerle, 1812

გვარი *Polyphylla* Harris, 1842

272. *P. olivieri* Laporte de Castelnau, 1840

ოჯახი – Phalacridae

გვარი *Phalacrus* Paykull, 1800

273. *P. corruscus* (Panzer, 1797)

ოჯახი – Pselaphidae

გვარი *Bryaxis* Kugelann, 1794

274. *B. clavipes* (Motschulsky, 1851)

გვარი *Bythinus* Leach, 1817

275. *B. jaso* (Saulcy, 1878)

გვარი *Pselaphaulax* Reitter, 1909

276. *P. dresdensis* (Herbst, 1791)

გვარი *Tribatus* Motschulsky, 1851

277. *T. thoracicus* (Motschulsky, 1837)

გვარი *Trimium* Aube, 1833

278. *T. caucasicum* (Kolenati, 1846)

ოჯახი – Ptiliidae

გვარი *Acrotrichis* Motschoulsky, 1848

279. *A. sericans* (Heer, 1841)

ოჯახი - Scarabaeidae

გვარი *Copris* Geoffroy, 1762

280. *C. lunaris* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Trox* Fabricius, 1775

281. *T. hispidus* Pontoppidan, 1763

გვარი *Geotrupes* Latreille, 1796

282. *G. mutator* (Marsham, 1802)

283. *G. spiniger* (Marsham, 1802)

გვარი *Trypocopris* Motschulsky, 1859

284. *T. vernalis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Ochodaeus* Dejean, 1821

285. *O. chrysomeloides* Schank, 1781

გვარი *Aphodius* Illiger, 1798

286. *A. prodromus* (Brahm, 1790)

287. *A. asphaltinus* (Kolenati, 1846)

288. *A. granarues* (Linnaeus, 1767)

ოჯახი – Scydmaenidae

გვარი *Stenichnus* Thomson, 1859

289. *S. collaris* (Muller & Kunze, 1822)

290. *S. cribrum* (Saulcy, 1880)

291. *S. ellipticus* (Reitter, 1885)

292. *S. exilis* (Erichson, 1837)

გვარი *Neuraphes* Thomson, 1859

293. *N. colchicus* (Saulcy, 1880)

294. *N. eximius* (Reitter, 1882)

295. *N. lederianus* (Reitter, 1882)

ოჯახი – Silphidae

გვარი *Colenis* Erichson, 1842

296. *C. immunda* (Sturm, 1807)

გვარი *Nemadus* C.G.Thomson, 1867

297. *N. colonoides* (Kraatz, 1851)

გვარი *Nicrophorus* Fabricius, 1775

298. *N. interruptus* (Stephens, 1830)

ოჯახი – Staphylinidae

გვარი *Aleochara* Gravenhorst, 1802

299. *A. intricata* (Mannerheim, 1830)

გვარი *Cordalia* Jacobs, 1925

300. *C. obscura* (Gravenhorst, 1802)

გვარი *Medon* Stephens, 1833

301. *M. bicolor* (Olivier, 1795)

გვარი *Olophrum* Erichson, 1839

302. *O. caucasicum* (Fauvel, 1875)

გვარი *Oxytelus* Gravenhorst, 1802

303. *O. gibbulus* (Eppelsheim, 1878)

304. *O. hybridus* (Eppelsheim, 1878)

გვარი *Philonthus* Stephens, 1829

305. *P. agilis* (Gravenhorst, 1806)

306. *P. alberti* (Schillhammer, 2000)

307. *P. annae* (Khatschikov, 2005)

308. *P. carbonarius* (Gravenhorst, 1802)

309. *P. cognatus* (Stephens, 1832)

310. *P. concinnus* (Gravenhorst, 1802)

311. *P. corruscus* (Gravenhorst, 1802)

312. *P. rufipes* (Stephens, 1832)

313. *P. tenuicornis* (Mulsant and Rey, 1853)

314. *P. varians* (Paykull, 1789)

გვარი *Quedius* Stephens, 1829

315. *Q. distincticolor* (Roubal, 1914)

316. *Q. cinctus* (Paykull, 1790)

317. *Q. ochripennis* (Menetries, 1832)

318. *Q. suramensis* (Eppelsheim, 1880)

გვარი *Stenus* Latreille, 1797

319. *S. clavulus* (Hochhuth, 1849)

320. *S. cribratus* (Kiesenwetter, 1850)

321. *S. similis* (Herbst, 1784)

გვარი *Tachyporus* Gravenhorst, 1802

322. *T. hypnorum* (Fabricius, 1775)

გვარი *Xantholinus* Dejean, 1821

323. *X. variabilis* (Hochhuth, 1851)

გვარი *Megarthus* Stephens, 1829

324. *M. nitidulus* (Kraatz, 1857)

გვარი *Acrolocha* Thomson, 1858

325. *A. amabilis* (Heer, 1841)

გვარი *Anthophagus* Gravenhorst, 1802

326. *A. angusticollis roubali* (C. Koch, 1934)

გვარი *Eusphalerum* Kraatz, 1857

327. *E. rufoscutellatum* (Eppelsheim, 1881)

გვარი *Anotylus* Thomson, 1859

328. *A. mutator* (Lohse, 1963)

Subოჯაბი Tachyporinae

გვარი *Lordithon* Thomson, 1859

329. *L. rostratus* (Motschulsky, 1860)

330. *L. thoracicus* (Fabricius, 1777)

331. *L. trinotatus* (Erichson, 1839)

გვარი *Tachinus* Gravenhorst, 1802

332. *T. caucasicus* (Kolenati, 1846)

333. *T. laticollis* (Gravenhorst, 1802)

გვარი *Tachyporus* Gravenhorst, 1802

334. *T. hypnorum* (Fabricius, 1775)

335. *T. nitidulus* (Fabricius, 1781)

Subოჯაბი Staphylininae

გვარი *Atrecus* Jacquelin du Val, 1856

336. *A. affinis* (Paykull, 1789)

გვარი *Bisnius* Stephens, 1829

337. *B. fimetarius* (Gravenhorst, 1802)

338. *B. zhuk* (Gusarov, 1995)

გვარი *Dinothenarus* Thomson, 1858

339. *D. flavocephalus* (Goeze, 1777)

გვარი *Gyrohypnus* Leach, 1819

340. *G. punctulatus* (Paykull, 1789)

გვარი *Gabrius* Stephens, 1829

341. *G. piliger* (Mulsant & Rey, 1876)

გვარი *Ontholestes* Ganglbauer, 1895

342. *O. murinus* (Linne, 1758)

გვარი *Platydracus* Thomson, 1858

343. *P. chalcocephalus* (Fabricius, 1801)

ოჯახი – Tenebrionidae

გვარი *Odocnemis* Allard, 1876

344. *O. gloriosa* (Faldermann, 1837)

გვარი *Caluptopsis* Solier 1835

345. *C. pulchella* Faldermann 1837

გვარი *Gonocephalum* Solier 1834

346. *G. granulatum* (Fabricius, 1791)

გვარი *Leichenum* Dejean, 1834

347. *L. mucronatum* (Küster 1849)

გვარი *Diaclina* Jacquelin du Val, 1861

348. *D. testudinea* (Piller et Mitterpacher 1783)

გვარი *Corticeus* Piller & Mitterpacher, 1783

349. *C. unicolor* Piller et Mitterpacher 1783

350. *C. bicolor* (Olivier, 1790)

გვარი *Tenebrio* Linnaeus 1758

351. *T. obscurus* Fabricius, 1792

გვარი *Bolitophacus* Illiger, 1798

352. *B. reticulatus* (Linnaeus 1767)

გვარი *Neomida* Dahl, 1823

353. *N. quabricornis* Motschulsky 1873

გვარი *Scaphidema* Redtenbacher, 1848

354. *S. metallicum bicolor* (Fabricius 1792)

გვარი *Platydemia* Laporte de Castelnau & Brullé, 1831

355. *P. dejeani* (Laporte de Castelnau & Brullé, 1831)

356. *P. violaceum* (Fabricius 1790)

357. *P. tristis* (Laporte de Castelnau & Brullé, 1831)

გვარი *Metacalisa* Jacquelin du Val, 1861

358. *M. azurea* (Waltl 1838)

გვარი *Alphitophagus* Stephens 1832

359. *A. bifasciatus* (Say, 1824)

გვარი *Uloma* Dejean, 1821

360. *U. culinaris* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cryphaeus* Klug, 1833

361. *C. cornutus* (Fischer von Waldheim, 1823)

გვარი *Laena* Latreille, 1829

362. *L. quadricollis* (Weise 1878)

გვარი *Hedyphanes* Fischer von Waldheim 1822

363. *H. tagenioides* Faldermann 1832

გვარი *Nalassus* Mulsant, 1854

364. *N. gloriosus* (Faldenmann 1878)

365. *N. Faldermanni* (Faldermann 1837)

366. *N. diteras* (Allard 1876)

გვარი *Hydroporus* Clairville, 1806

367. *H. tessellatus* (Drapiez, 1819)

368. *H. discretus* (Fairmare & Brisout, 1859)

369. *H. jacobsoni* (Zaitzev, 1927)

გვარი *Platambus* Thomson, 1859

370. *P. lunulatus* (Steven, 1829)

4. რიგი – *Dermatoptera* წყალფრთიანები

ოჯახი -Forficulidae

გვარი *Forficula* Linnaeus, 1758

371. *F. Auricularia* (Linnaeus, 1758)

5. რიგი – *Diptera* ორფრთიანები ანუ ბუზები

ოჯახი – Tipulidae

გვარი *Nephrotoma* Meigen, 1803

372. *N. scalaris* (Meigen, 1818)

გვარი *Tipula* Linnaeus, 1758

373. *T. fulvipennis* De Geer, 1776

374. *T. maxima* Poda, 1761

375. *T. pallidicosta* Pierre, 1924

T. semivittata Savchenko, 1960

376.

ოჯახი- Culicidae

გვარი *Anopheles* Meigen, 1818

377. *A. sacharovi* (Favre, 1903) (e'lutus, Edwards, 1921).

378. *A. algeriensis* (Theobald, 1903)

379. *A. (Cellia) superpictus*, (Grassi, 1899)

გვარი *Culex* Linnaeus, 1758

380. *C. (Culex) mimeticus* (Neo, 1899)

ოჯახი- Psychodidae

გვარი *Phlebotomus* Rondani et berte, 1840

381. *P. kandelaki* Shurenkova, 1929

382. *P. major* (Annadale, 1910)

ოჯახი- Syphridae

გვარი *Paragus* Latreille, 1804

383. *P. albifrons* (Fallen, 1817)

გვარი *Melanostoma* Schiner, 1860

384. *M. mellinum* (Linnaeus, 1758)

385. *M. scalare* (Fabricius, 1794)

გვარი *Scaeva* Fabricius, 1805

386. *S. pyrastris* (Linnaeus, 1758)

387. *S. selentica* (Meigen, 1822)

გვარი *Syrphus* Fabricius, 1775

388. *S. torvus* (Osten-Sacken, 1875)

389. *S. ribessii* (Linnaeus, 1758)

390. *S. grossulariae* (Meigen, 1822)

391. *S. luniger* (Meigen, 1822)

392. *S. balteatus* (De Geer, 1776)

393. *S. umbellatarum* (Fabricius, 1794)

გვარი *Sphaerophoria* Le Peletier et Serville, 1828

394. *Sph. rueppelli* (Wiedemann, 1830)

395. *Sph. menthastri* (Linnaeus, 1758)

396. *Sph. philanthus* (Meigen, 1822)

გვარი *Cheilosia* Meigen, 1822

397. *Ch. alpina* (Zetterstendt, 1843)

398. *Ch. portschinskiana* Stackelberg, 1960

399. *Ch. ruralis* (Meigen 1822)

- 400. *Ch. transcaucasica* Stackelberg, 1960
- 401. *Ch. laticornis* (Rondani, 1857)
- 402. *Ch. corydon* (Harris, 1780)

გვარი *Callicera* Panzer, 1809

- 403. *C. aenea* (Fabricius, 1777)

გვარი *Eristalis* Latreille, 1804

- 404. *Er. pertinax* (Scopoli, 1763)
- 405. *Er. rupium* Fabricius, 1805
- 406. *Er. oestracea* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Merodon* Meigen, 1803

- 407. *M. loewi* (= *graecus* Loew) (Van der Goot, 1964)
- 408. *M. portshinskyi* (Stackelberg, 1924)

გვარი *Eumerus* Meigen, 1822

- 409. *E. ornatus* (Meigen, 1822)

გვარი *Xylota* (Meigen, 1822)

- 410. *X. silvarum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Eristalinus* Rondani, 1845

- 411. *E. aenus* (Scopoli, 1763)

ოჯახი Sarcophagidae

გვარი *Sarcophaga* Meigen, 1826

- 412. *S. albipes* Meigen, 1826
- 413. *S. argyrostoma* (Robineau-Desvoidy, 1930)
- 414. *S. carnaria lehmanni* Müller, 1922 / (Linnaeus, 1758)

გვარი *Sarcophila* Rondani, 1856

- 415. *S. latifrons* (Fallen, 1817)

ოჯახი Calliphoridae

გვარი *Bellardia* Robineau-Desvoidy, 1830

- 416. *B. rohdendori* (Grunin, 1970)

გვარი *Phormia* Robineau-Desvoidy, 1830

- 417. *P. regina* (Meigen, 1826)

6. რიგი – Hemiptera ნახევრადხეშფრთიანები

ოჯახი – Cicadidae

გვარი *Agalmatium* Emeljanov, 1971

418. *A. flavescens* (Olivier, 1791)

გვარი *Amplicephalus* De Long, 1926

419. *A. simplex* (Van Duzee, 1892)

გვარი *Anaceratagallia* Zachvatkin, 1946

420. *A. venosa* (Fourcroy, 1785)

გვარი *Aphrodes* Curtis, 1833

421. *A. bicinctus* (Schrank, 1776)

გვარი *Aphrophora* Germar, 1821

422. *A. alni* (Fallen, 1805)

გვარი *Asiraca* Latreille, 1796

423. *A. clavicornis* (Fabricius, 1794)

გვარი *Cercopis* Fabricius, 1775

424. *C. sanguinolenta* (Scopoli, 1763)

გვარი *Chiasmus* Mulsant & Rey, 1855

425. *C. conspurcatus* (Perris, 1857)

426. *C. translucidus* Mel. Mulsant & Rey, 1855

გვარი *Cicada* Linnaeus, 1758

427. *C. plebeja* (Scopoli, 1763)

გვარი *Cicadella* Latreille, 1817

428. *C. viridis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cicadetta* Kolenati, 1857

429. *C. haemotophleps* Fieber, Fieber, 1876

გვარი *Cixius* Latreille, 1804

430. *C. nervosus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Deltocephalus* Burmeister, 1838

431. *D. striatus* (Linnaeus 1758)

გვარი *Dictyophara* Germar, 1833

432. *D. europaea* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Dictyophora* Germar, 1833

433. *D. europaea* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Diplocolenus* Ribaut, 1946

434. *D. abdominalis* (Fabricius, 1803)

გვარი *Doratura* Sahlberg, 1871

435. *D. caucasica* (Melichar, 1913)

გვარი *Eucanthus* Westwood, 1848

436. *E. interruptus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Eupelix* Germar, 1821

437. *E. cuspidate* (Fabricius, 1775)

გვარი *Fieberiella* Signoret, 1880

438. *F. flori* (Stal, 1864)

გვარი *Hyalesthes* Signoret, 1865

439. *H. obsoletus* (Signoret, 1865)

440. *H. mlokosieviczi* Signoret, 1879

გვარი *Ledra* Fabricius, 1803

441. *L. aurita* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Lepyronia* Amyot & Serville, 1843

442. *L. coleoptrata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Lepyroniella* Melichar, 1913

443. *L. petrovi* (Grigoriev, 1910)

გვარი *Neophilaenus* Haupt, 1935

444. *N. cammpestris* (Fallen, 1805)

გვარი *Oliarus* Stal, 1862

445. *O. concolor* (Fieber, 1876)

446. *O. minuscula* Melichar, 1913

447. *O. panzer* Low, 1883

გვარი *Philaenus* Stal, 1864

448. *P. spumarius* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Tibicen* Latreille, 1825

449. *T. haematodes* (Scopoli, 1763)

ოჯახი – Acanthosomatidae

გვარი *Acanthosoma* Curtis, 1824

450. *A. haemorroidale* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Elasmotethus* Fieber, 1860

451. *E. minor* Horváth, 1899

გვარი *Elasmucha* Stål, 1864

452. *E. grisea* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Alydidae

გვარი *Alydus* Fabricius, 1803

453. *A. calcaratus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Camptopus* Amyot, 1843

454. *C. lateralis* (Germar, 1817)

ოჯახი – Anthocoridae

გვარი *Anthocoris* Fallen, 1814

455. *A. nemoralis* (Fabricius, 1794)

456. *A. nemorum* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Orius* Wolff, 1811

457. *O. niger* (Wolff, 1811)

ოჯახი – Aphididae

გვარი *Macrosiphum* Passerini, 1860

458. *M. rosae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Aphis* Linnaeus, 1758

459. *A. medicaginis* Koch, 1854

460. *A. pomi* De Geer, 1773

461. *A. sambuci* Linnaeus, 1758

გვარი *Chromaphis* Walker, 1870

462. *C. juglandicola* (Kaltenbach, 1843)

გვარი *Dysaphis* Börner, 1931

463. *D. crataegi* (Kaltenbach, 1843)

464. *D. pyri* (Boyer de Fonscolombe, 1841)

464. *D. pyri* (Boyer de Fonscolombe, 1841)

გვარი *Eucallipterus* Schouteden, 1906

465. *E. tiliae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Myzocallis* Passerini, 1860

466. *M. coryli* (Goeze, 1778)

467. *M. carpini* (Koch, 1855).

468. *M. castanicola* (Baker, 1917)

გვარი *Panaphis* Kirkaldy, 1904

469. *P. juglandis* (Goeze, 1778)

გვარი *Acyrtosiphon cyporissiae propinquum* Mordvilko, 1914

470. *A. fabae* (Scopoli, 1763)

გვარი *Brachycaudus* van der Goot, 1913

471. *B. curdii* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Tinocallis* Matsumura, 1919

472. *T. saltans* (Nevsky, 1929)

გვარი *Tuberculatus* Mordvilko, 1894

473. *T. querceus* (Kaltenbach, 1843)

გვარი *Pterocallis* Passerini, 1860

474. *P. albida* (Börner, 1940)

ოჯახი – Aradidae

გვარი *Aneurus* Kurtis, 1825

475. *A. avenius* (Dufour, 1833)

476. *A. laevis* (Fabricius, 1775)

გვარი *Aradus* Fabricius, 1803

477. *A. betulae* (Linnaeus, 1758)

478. *A. caucasicus* (Kolenati, 1857)

479. *A. crenatus* (Say, 1832)

ოჯახი – Berytidae

გვარი *Neides* Latreille, 1802

480. *N. tipularius* Linnaeus, 1758

ოჯახი – Coccidae

გვარი *Coccus* Linnaeus, 1758

481. *C. pseudomagnoliarum* (Kuwana, 1914)

გვარი *Pulvinaria* Targioni Tozzetti, 1866

482. *P. salicicola* Borchsenius, 1953

ოჯახი – Coreidae

გვარი *Anoplocerus* Kiritshenko, 1926

483. *A. elevatus* (Fieber, 1861)

გვარი *Bathysolen* Fieber, 1860

484. *B. nubilus* (Fallen, 1807)

გვარი *Centrocoris* Kolenati, 1845

485. *C. volxemi* (Puton, 1878)

გვარი *Ceraleptus* Costa, 1847

486. *C. gracilicornis* (Herrich-Schäffer, 1835)

487. *C. lividus* (Stein, 1858)

გვარი *Coreus* Fabricius, 1794

488. *C. marginatus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Coriomeris* Westwood, 1842

489. *C. denticulatus* (Scopoli, 1763)

490. *C. vitticollis* (Reuter, 1900)

ოჯახი – Cydnidae

გვარი *Canthophorus* Mulsant & Rey, 1866

491. *C. dubius* (Scopoli, 1763)

გვარი *Microporus* Uhler, 1876

492. *M. nigrita* (Fabricius, 1794)

გვარი *Sehirus* Amyot and Serville, 1843

493. *S. luctuosus* Mulsant & Rey, 1866

გვარი *Tritomegas* Amyot & Serville, 1843

494. *T. sexmaculatus* (Rambur, 1839)

ოჯახი – Diaspididae

გვარი *Aulacaspis* Cockerell, 1893

495. *A. rosae* (Bouché, 1833)

გვარი *Diaspidiotus* Berlese, 1896

496. *D. zonatus* (Fauenfeld, 1868)

გვარი *Epidiaspis* Cockerell, 1899

497. *E. leperii* (Signoret, 1869)

გვარი *Kuwanaspis* MacGillivray, 1921

498. *K. pseudoleucaspis* (Kuwana, 1923)

გვარი *Lepidosaphes* Shimer, 1898

499. *L. rubri* Thiem, 1931

გვარი *Parlatoria* Targioni Tozzetti, 1868

500. *P. oleae* (Colvee, 1880)

ოჯახი Acanthococcidae

გვარი *Acanthococcus* Signoret, 1875

501. *A. roboris* (Goux, 1931)

ოჯახი Coccidae

გვარი *Coccus* Linnaeus, 1758

502. *C. hesperidum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Rhodococcus* Borchsenius, 1953

503. *R. turanicus* (Archangelskaya, 1937)

ოჯახი Criptococcidae

გვარი *Cryptococcus* Douglas, 1890

504. *C. aceris* (Borchsenius, 1937)

505. *C. fagisuga* (Lindinger, 1936)

ოჯახი Diaspididae

გვარი *Chionaspis* Signoret, 1869

506. *C. salicis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Diaspidiotus* Berlese, 1896

507. *D. zonatus* (Frauenfeld, 1868)

გვარი *Epidiaspis* Cockerell, 1899

508. *E. leperii* (Signoret, 1869)

გვარი *Lepidosaphes* Shimer, 1898

509. *L. conchiformis* (Gmelin, 1790)

გვარი *Parlatoria* Targioni Tozzetti, 1868

510. *P. oleae* (Colvee, 1880)

გვარი *Salicola* Lindinger, 1905

511. *S. kermanensis* (Lindinger, 1905)

გვარი *Unaspis* McGillivray, 1921

512. *U. euonymi* (Comstock, 1881)

ოჯახი – Pseudococcidae

გვარი *Peliococcus* Borchsenius, 1948

513. *P. morrisoni* (Kiritshenko, 1936)

გვარი *Phenacoccus* Cockerell, 1893

514. *P. aceris* (Signoret, 1875)

515. *P. pumilus* (Kiritshenko, 1936)

516. გვარი *Phenacoccus* Cockerell, 1893

517. *P. mespili* Cockerell, 1899

ოჯახი – Eriococcidae

გვარი *Cryptococcus* Douglas, 1890

518. *C. fagisuga* (Lindinger, 1936)

გვარი *Gonocerus* Berthold, 1827

519. *G. acuteangulatus* (Goeze, 1778)

გვარი *Syromastus* Berthold, 1827

520. *S. rhombeus* (Linnaeus, 1767)

ოჯახი – Heterogasteridae

გვარი *Heterogaster* Schilling, 1829

521. *H. artemisiae* (Schilling, 1829)

522. *H. urticae* (Fabricius, 1775)

გვარი *Platyplax* Fieber, 1860

523. *P. salviae* (Schilling, 1829)

ოჯახი – Lygaeidae

გვარი *Geocoris* Fallén, 1814

524. *G. ater* (Fabricius, 1787)

გვარი *Kleidocerys* Stephens, 1829

525. *K. resedae* (Panzer, 1793)

გვარი *Lygaeosoma* Spinola 1837

526. *L. sardeum* Spinola, 1837

გვარი *Nysius* Dallas, 1852

527. *N. graminicola* (Kolenati, 1845)

გვარი *Ortholomus* Stål, 1872

528. *O. punctipennis* (Herrich-Schäffer, 1838)

გვარი *Spilostethus* Stål, 1868

529. *S. saxatilis* (Scopoli, 1763)

გვარი *Tropidothorax* Bergroth, 1894

530. *T. leucopterus* (Goeze, 1778)

ოჯახი – Miridae

გვარი *Adelphocoris* Reuter, 1896

531. *A. seticornis* (Fabricius, 1775)

გვარი *Adelphocoris* Reuter, 1896

532. *A. lineolatus* (Goeze, 1778)

533. *A. ticinensis* (Meyer-Dür, 1843)

გვარი *Campyloneura* Fieber, 1858

534. *C. virgula* (Herrich-Schäffer, 1835)

გვარი *Capsodes* Dahlbom, 1851

535. *C. gothicus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Charagochilus* Fieber, 1858

536. *C. gyllenhalii* (Fallen, 1807)

გვარი *Dicyphus* Fieber, 1858

537. *D. errans* (Wolff, 1804)

გვარი *Liocoris* Fieber, 1858

538. *L. tripustulatus* (Fabricius, 1781)

გვარი *Lygus* Hahn, 1833

539. *L. gemellatus* (Herrich-Schäffer, 1835)

540. *L. pratensis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Mecomma* Fieber, 1858

541. *M. ambulans* (Fallen, 1807)

გვარი *Megacoelum* Fieber, 1858

542. *M. beckeri* (Fieber, 1870)

გვარი *Monalocoris* Distant, 1884

543. *M. filicis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Odontoplatys* Fieber, 1858

544. *O. suturalis* (Jakovlev, 1883)

გვარი *Orthops* Fieber, 1858

545. *O. kalmii* (Linnaeus, 1758)

546. *Orthops campestris* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Phytocoris* Fallen, 1814

547. *P. varipes* Boheman, 1852

გვარი *Stenodema* Laporte, 1833

548. *S. laevigatum* (Linnaeus, 1758)

549. *S. calcaratum* (Fallén, 1807)

550. *S. holsata* (Fabricius, 1787)

551. *S. virens* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Trigonotylus* Fieber, 1858

552. *T. ruficornis* (Geoffroy, 1785)

ოჯახი – Nabidae

გვარი *Reduviolus* Kirby, 1837

553. *R. ferus* (Linnaeus, 1758)

554. *R. myrmacoides* Costa.

გვარი *Himacerus* wolff, 1811

555. *H. mirmicoides* (O.Costa, 1834)

გვარი *Nabis* Latreille, 1802

556. *N. ferus* (Linnaeus, 1758)

557. *N. rugosus* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Pentatomidae

გვარი *Acrosternum* Fieber, 1860

558. *A. hegeeri* (Fieber, 1861)

გვარი *Aelia* Fabricius, 1803

559. *A. acuminata* (Linnaeus, 1758)

560. *A. rostrata* (Boheman, 1852)

გვარი *Ancyrosoma* Amyot & Serville, 1843

561. *A. leucogrammes* (Gmelin, 1790)

გვარი *Brachynema* Mulsant & Rey, 1852

562. *B. virens* (Klug, 1845)

გვარი *Carpocoris* Kolenati, 1846

563. *C. melanocerus* (Mulsant & Rey, 1852)

გვარი *Derula* Mulsant & Rey, 1856

564. *D. flavoguttata* (Mulsant & Rey, 1856)

გვარი *Dolycoris* Mulsant & Rey, 1866

565. *D. baccarum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Dolycoris* Mulsant & Rey, 1866

566. *D. baccarum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Eurydema* Laporte, 1833

567. *E. festiva* (Linnaeus, 1767)

568. *E. oleracea* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Eysarcoris* Hahn, 1834

569. *E. aeneus* (Scopoli, 1763)

570. *E. ventralis* (Westwood, 1837)

571. *E. venustissimus* (Schränk, 1776)

გვარი *Graphosoma* Laporte, 1833

572. *G. italicum* (Müller, 1766)

573. *G. semipunctatum* (Fabricius, 1775)

გვარი *Mustha* Amyot & Serville, 1843

574. *M. spinulosa* (Lefèbvre, 1831)

გვარი *Neottiglossa* Kirby, 1837

575. *N. lineolata* (Mulsant & Rey, 1852)

გვარი *Nezara* Amyot & Serville, 1843

576. *N. viridula* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Palomena* Mulsant & Rey, 1866

577. *P. prasina* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Pentatoma* Olivier, 1789

578. *P. rufipes* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Peribalus* Mulsant & Rey, 1866

579. *P. vernalis* (Wolff, 1804)

გვარი *Piezodorus* Fieber, 1860

580. *P. lituratus* (Fabricius, 1794)

გვარი *Pinthaeus* Stål, 1868

581. *P. sanguinipes* (Fabricius, 1781)

გვარი *Rhaphigaster* Laporte, 1833

582. *R. nebulosa* (Poda, 1761)

გვარი *Sciocoris* Fallen, 1829

583. *S. homalonotus* Fieber, 1851

გვარი *Stagonomus* Gorski, 1852

584. *S. amoenus* (Brullé, 1832)

გვარი *Zicrona* Amyot & Serville, 1843

585. *Z. coerulea* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Plataspidae

გვარი *Coptosoma* Laporte, 1832

586. *C. scutellatum* (Geoffroy, 1785)

გვარი *Odontotarsus* Laporte, 1833

587. *O. purpureolineatus* (Rossi, 1790)

ოჯახი – Pyrrocoridae

გვარი *Pyrrhocoris* Fallén, 1814

588. *P. apterus* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Reduviidae

გვარი *Callistodema* Reuter, 1890

589. *C. fasciatum* (Kolenati, 1857)

გვარი *Metapterus* A. Costa, 1862

590. *M. linearis* (A. Costa, 1862)

გვარი *Nagusta* Stål, 1859

591. *N. goedeli* (Kolenati, 1857)

გვარი *Peirates* Serville, 1831

592. *P. hybridus* (Scopoli, 1763)

გვარი *Reduvius* Fabricius, 1775

593. *R. personatus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Rhynocoris* Hahn, 1834

594. *R. iracundus* (Poda, 1761)

ოჯახი – Rhyparochromidae

გვარი *Acompus* Fieber, 1860

595. *A. pallipes* (Herrich-Schäffer, 1834)

გვარი *Beosus* Amyot & Serville, 1843

596. *B. quadripunctatus* (Muller, 1766)

597. *B. maritimus* (Scopoli, 1763)

გვარი *Drymus* Fieber, 1860

598. *D. sylvaticus* (Fabricius, 1775)

გვარი *Emblethis* Fieber, 1860

599. *E. verbasci* (Fabricius, 1803)

გვარი *Eremocoris* Fieber, 1860

600. *E. abietis* (Linnaeus, 1758)

601. *E. plebejus* (Fallén, 1807)

602. *E. podagricus* (Fabricius, 1775)

გვარი *Graptopeltus* Stal, 1872

603. *G. consors* (G.Horvath, 1878)

გვარი *Megalonotus* Fieber, 1861

604. *M. hirsutus* Fieber, 1861

605. *M. praetextatus* (Herrich-Schaeffer, 1850)

606. *M. sabulicolus* (Thomson, 1870)

გვარი *Paromius* Fieber, 1861

607. *P. gracilis* (Rambur, 1839)

გვარი *Raglius* Stal, 1872

608. *R. alboacuminatus* (Goeze, 1778)

609. *R. vulgaris* (Schilling, 1829)

გვარი *Rhyparochromus* Hahn, 1826

610. *R. pini* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Scolopostethus* Fieber, 1860

611. *S. affinis* (Schilling, 1829)

გვარი *Tropistethus* Fieber, 1860

612. *T. holosericus* (Scholtz, 1846)

ოჯახი - Rophalidae

გვარი *Agraphopus* Stål, 1872

613. *A. lethierryi* Stål, 1872

გვარი *Brachycarenum* Fieber, 1860

614. *B. tigrinus* (Schilling, 1829)

გვარი *Corizus* Fallen, 1814

615. *C. hyoscyami* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Liorhyssus* Stål, 1870

616. *L. hyalinus* (Fabricius, 1794)

გვარი *Rhopalus* Schilling, 1827

617. *R. maculatus* (Fieber, 1837)

618. *R. parumpunctatis* (Schilling, 1829)

619. *R. subrufus* (Gmelin, 1790)

გვარი *Stictopleurus* Stål, 1872

620. *S. abutilon* (Rossi, 1790)
621. *S. punctatonervosus* (Goeze, 1778)

ოჯახი – Scutelleridae

გვარი *Eurygaster* Laporte, 1833

622. *E. integriceps* (Puton, 1881)
623. *E. maura* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Odontoscelis* Laporte, 1833

624. *O. fuliginosa* (Linnaeus, 1761)

ოჯახი – Stenocephalidae

გვარი *Dicranocephalus* Hahn, 1826

625. *D. agilis* (Scopoli, 1763)
626. *D. albipes* (Fabricius, 1781)

ოჯახი – Tingidae

გვარი *Acalypta* Westwood, 1840

627. *A. uniseriata* (Puton, 1879)

გვარი *Dictyla* Stal, 1874

628. *D. humuli* (Fabricius, 1794)

7. რიგი – Hymenoptera სიფრიფანაფრთიანები

ოჯახი – Aphelinidae

გვარი *Cenrtodora* Förster, 1878

629. *C. amoena* (Forster, 1878)
630. *C. amoena* (Forster, 1878)
631. *C. dorsati* (Mercet, 1930)
632. *C. ochrura* (Erdos, Novicky, 1953)
633. *C. salicis* (Erdos, 1961)

გვარი *Aphelinus* Dalman, 1820

634. *A. abdominalis* (Dalman, 1820)
635. *A. asychis* (Walker, 1839)
636. *A. chaonia* (Walker, 1839)
637. *A. humilis* (Mercet, 1927)
638. *A. kurdjumovi* (Mercet, 1930)
639. *A. lagodekhiensis* sp. nov.
640. *A. mali* (Haldeman, 1851)
641. *A.* sp.
642. *A. subflavescens* (Westwood, 1837)
643. *A. sugonjaevi* sp. nov.
644. *A. thomsoni* (Graham, 1976)
645. *A. varipes* (Forster, 1841)

ოჯახი – Tenthredinidae

გვარი *Aglaostigma* Kirby, 1882

646. *A. fulwipes* (Scopoli, 1763)

გვარი *Athalia* Leach, 1817

647. *A. glabricollis* (Thomson, 1870)

648. *A. ruffoscutellata* (Mocsary, 1879)

გვარი *Cladius* Illiger, 1807

649. *C. compressicornis* (Fabricius, 1804)

გვარი *Hoplocampa* Hartig, 1837

650. *Hoplocampa* sp.

გვარი *Sciapteryx* Stephens, 1835

651. *S. consobrina* (Klug, 1816)

გვარი *Tenthredo* Linnaeus, 1758

652. *T. bifasciata* Muller, 1766

653. *T. luteipennis* (Eversmann, 1847)

654. *T. maculata* (Geoffroy, 1785)

655. *T. oryssoides* Jakovlev, 1888

გვარი *Tenthredopsis* A. Costa, 1859

656. *T. campestris* Linnaeus, 1758

გვარი *Dolerus* Jurine, 1807

657. *D. pratensis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Caliroa* A. Costa, 1859

658. *C. limacina* (Retzius, 1783)

ოჯახი – Siricidae

გვარი *Tremex* Jurine, 1807

659. *T. jakovlevi* Semenov 1921

ოჯახი – Pamphiliidae

გვარი *Neurotoma* Konow, 1897.

660. *N. flaviventris* Retzius, 1783

ოჯახი Vespidae

გვარი *Dolichovespula* Rohwer, 1916

661. *D. norwegica* (Fabricius, 1781)

662. *D. sylvestris* (Scopoli, 1763)

გვარი *Vespula* Thomson, 1869

663. *V. rufa* (Linnaeus, 1758)

664. *V. vulgaris* (Linnaeus, 1758)

665. გვარი *Allodynerus* Bluethgen, 1938

666. *A. rossii* (Lepelletier de Saint-Fargeau, 1845)

667. გვარი *Ancistrocerus* Wesmael, 1836

668. *A. nigricornis* (Curtis, 1826)

669. *A. trifasciatus* (O. F. Müller, 1776)

670. გვარი *Dolichovespula* Rohwer, 1916

671. *D. media* (Retzius, 1783)

672. *D. saxonica* (Fabricius, 1793)

673. *D. sylvestris* (Scopoli, 1763)

674. გვარი *Vespa* Linnaeus, 1758

675. *V. crabro* (Linnaeus, 1758)

676. გვარი *Antepipona* Saussure, 1855

677. *A. cribrata* (F. Morawitz, 1885)

678. გვარი *Euodynerus* Dalla Torre, 1904

679. *E. posticus* (Herrich-Schäffer, 1841)

680. გვარი *Polistes* Latreille, 1802

681. *P. atrimandibularis* (S. Zimmermann, 1930)

682. *P. foederatus* (Kohl, 1898)

683. *P. gallicus* (Linnaeus, 1761)

684. *P. semenowi* (F. Morawitz, 1889)

685. *P. dominula* (Christ, 1791)

686. გვარი *Pseudepipona* Saussure, 1856

687. *P. herrichii* (de Saussure, 1856)

ოჯახი – Colletidae

გვარი *Colletes* Latreille, 1802

688. *C. daviesanus* (Smith, 1846)

689. *C. mlokoszewiczi* (Radoszkowski, 1891)

690. *C. Pallescens* (Noskiewicz, 1936)

გვარი *Hylaeus* Fabricius, 1793

691. *H. angustatus* (Schenck, 1861) (= *Prosopis angustata* Schenck)

692. *H. Annularis* (Kirby, 1802) (= *Prosopis annularis*)

693. *H. Annulatus* (Linnaeus 1758) (= *Prosopis annulata*, *P. borealis*)

694. *H. bisinuatus* (Foerster, 1871) (= *Prosopis bisinuata*)

695. *H. brevicornis* (Nylander, 1852) (= *Prosopis brevicornis*, *Prosopis breviceps*)

696. *H. communis* (Nylander, 1852) (= *Prosopis communis*)

697. *H. cornutus* (Curtis, 1831) (= *Prosopis cornuta*)

698. *H. gibbus* (Saunders, 1850) (= *Prosopis gibba*)

699. *H. lineolatus* (Schenck, 1861) (= *Prosopis lineolata*)

700. *H. pictipes* (Nylander, 1852) (= *Prosopis pictipes*)

ოჯახი – Andrenidae

გვარი *Andrena* Fabricius, 1775

- 701. *A. bimaculata* (Kirby, 1802)
- 702. *A. combaella* (Warncke, 1966)
- 703. *A. dorsata* (Kirby, 1802) (= *Andrena propinqua*, *A. dorata*)
- 704. *A. fulvago* (Christ, 1791)
- 705. *A. hattorfiana* (Fabricius, 1775)
- 706. *A. haemorrhoea* (Fabricius, 1871) (= *Andrena haemorrhoea*, *A. albicans*)
- 707. *A. minutula* (Kirby, 1802) (= *Andrena parvula*)
- 708. *A. nigroaenea* (Kirby, 1802) (= *Andrena nigroaenea*)

ოჯახი – Halictidae

გვარი *Rophites* Spinola, 1808

- 709. *R. caucasicus* Morawitz, 1875 (= *Rhophites caucasicus*)

გვარი *Halictus* Latreille, 1804

- 710. *H. maculatus* (Smith, 1848) (= *Halictus maculates*)
- 711. *H. mucoreus* (Eversmann, 1852)
- 712. *H. tetrazonianellus* (Strand, 1909) (= *Halictus tetrazonienellus*)
- 713. *H. subauratus* (Rossi, 1792)

გვარი *Lasioglossum* Curtis, 1833

- 714. *L. glabriusculum* (Morawitz, 1872) (= *Halictus glabriusculus*, *H. glabrinsculus*)
- 715. *L. marginatum* (Brulle, 1832) (= *Halictus marginatus*)
- 716. *L. sexnotatum* (Kyrby, 1802) (= *Halictus sexnotatus*)

ოჯახი – Melittidae

გვარი *Macropis* Panzer, 1809

- 717. *M. fulvipes* (Fabricius, 1804)

ოჯახი – Megachilidae

გვარი *Chelostoma* Latreille, 1809

- 718. *C. emarginatum* (Nylander, 1856)

გვარი *Heriades* Spinola, 1808

- 719. *H. truncorum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Osmia* Panzer, 1806

- 720. *O. leaiana* (Kirby, 1802)

გვარი *Stelis* Panzer, 1806

- 721. *S. breviuscula* Nylander, 1848

გვარი *Megachile* Latreille, 1802

- 722. *M. centuncularis* (Linnaeus, 1758)

723. *M. communis* (Morawitz, 1875)
724. *M. rotundata* (Fabricius, 1787)

ოჯახი Apidae

გვარი *Xylocopa* Latreille, 1802

725. *X. iris* (Christ, 1791)
726. *X. violacea* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Ceratina* Latreille, 1802

727. *C. loewi* (Gerstaecker, 1869) (= *Ceratina löwi*)

გვარი – *Epeolus* Latreille, 1802

728. *E. transitorius* (Eversmann, 1852)
729. *E. variegatus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Amegilla* Friese, 1897

730. *A. garrula* (Rossi, 1790)
731. *A. plagiata* (Illiger, 1806) (= *Anthophora parietina*)

გვარი *Habropoda* Smith, 1854

732. *H. tarsata* (Spinola, 1838)

გვარი *Thyreus* Panzer, 1806

733. *T. ramosus* (Lepelletier, 1841)

გვარი *Bombus* Latreille, 1802

734. *B. brodmannicus* (Vogt, 1909)
735. *B. haematurus* (Kriechbaumer, 1870)
736. *B. handlirschianus* (Vogt, 1909)
737. *B. hortorum* (Linnaeus, 1761)
738. *B. hypnorum* (Linnaeus, 1758)
739. *B. laesus* (Morawitz, 1875)
740. *B. lucorum* (Linnaeus, 1761)
741. *B. mlokosievtzii* (Radoszkowski, 1877)
742. *B. pascuorum* (Scopoli, 1763)
743. *B. portchinsky* (Radoszkowski, 1883)
744. *B. pratorum* (Linnaeus, 1761)
745. *B. soroensis* (Fabricius, 1776)
746. *B. subterraneus* (Linnaeus, 1758)
747. *B. wurflenii* Radoszkowski, 1859

ოჯახი – Heloridae

გვარი *Helorus* Latreille, 1802

748. *H. anomalipes* (Panzer, 1798)
749. *H. ruficornis* (A. Förster, 1856)

ოჯახი – Evaniidae

გვარი *Brachygaster* Leach, 18153

750. *B. minuta* (Oliver, 1791)

ოჯახი – Gasteruptiidae

გვარი *Gasteruption* Latreille, 1796

751. *G. assectator* (Linnaeus, 1758)

752. *G. diversipes* (Abeille de Perrin, 1879)

ოჯახი – Bethylidae

გვარი *Bethylus* Latreille, 1802

753. *B. fuscicornis* (Jurine, 1807)

გვარი *Epyris* Westwood, 1874

754. *E. bilineatus* (Thomson, 1862)

755. *E. inermis* (Kieffer, 1906)

გვარი *Laelius* Ashmead, 1893

756. *L. fulvipes* (Kieffer, 1906)

გვარი *Pseudisobrachium* Kieffer, 1904

757. *P. subcyaneum* (Halyday, 1838)

ოჯახი – Chrysididae

გვარი *Chrysis* Linnaeus, 1767

758. *C. fasciata* (Olivier, 1790)

759. *C. ignita* (Linnaeus, 1758)

760. *C. hungarica* (Scopoli, 1770)

გვარი *Cleptes* Latreille, 1802

761. *C. semiauratus* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Pseudomalus* Ashmead, 1902

762. *P. auratus* (Linnaeus, 1758)

763. *P. pusillus* (Fabricius, 1804)

764. *P. violaceus* (Scopoli, 1763)

გვარი *Trichrysis* Lichtheimstein, 1876

765. *T. cyanea* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Chrysididae

გვარი *Chrysis* Linnaeus, 1761

766. *C. angustifrons* (Abeille de Perrin, 1878)
767. *C. caucasicola* (Balthasar, 1953)
768. *C. cingulicornis* (A. Förster, 1853)
769. *C. coeruleiventris* (Abeille de Perrin, 1878)
770. *C. glasunovi* (Semenov, 1967)
771. *C. mirabilis* (Radoszkowski, 1877)
772. *C. mutabilis* (Du Buysson, 1887)
773. *C. placida* (Mocsáry, 1879)
774. *C. lampa* (Semenov-Tian-Shanskij, 1967)

გვარი *Cleptes* Latreille, 1802

775. *C. ignidorsum* (Móczár, 1998)
776. *C. radoszkowskii* (Mocsáry, 1889)

გვარი *Elampus* Spinola, 1806

777. *E. spina* (Lepeletier de Saint-Fargeau, 1806)

გვარი *Hedychridium* Abeille de Perrin, 1878

778. *H. gemma* (Semenov-Tian-Shanskij, 1967)
779. *H. roseum* (Rossi, 1790)
780. *H. gerstaeckeri* (Chevrier, 1869)
781. *H. rutilans* (Dahlbom, 1854)
782. *H. virens* (Dahlbom, 1854)

გვარი *Holopyga* Dahlbom, 1845

783. *H. raziborskii* (Semenov-Tian-Shanskij, 1967)

გვარი *Omalus* Panzer, 1801

784. *O. aeneus* (Fabricius, 1787)

ოჯახი – Pompilidae

გვარი *Agenioideus* Ashmead, 1902

785. *A. cinctellus* (Spinola, 1807)
786. *A. sericeus* (Vander Linden, 1827)
787. *A. usurarius* (Tournier, 1889)

გვარი *Anoplius* Dufour, 1834

788. *A. nigerrimus* (Scopoli, 1763)
789. *A. viaticus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Arachnospila* Kincaid, 1900

790. *A. alpivaga* (Kohl, 1888)
791. *A. fuscmarginata* (Thomson, 1870)
792. *A. sogdianoides* (Wolf, 1964)

გვარი *Auplopus* Spinola, 1841

793. *A. carbonarius* (Scopoli, 1763)

გვარი *Caliadurgus* Pate, 1946

794. *C. fasciatellus* (Spinola, 1807)

გვარი *Ceropales* Latreille, 1796

795. *C. pygmaea* Kohl, 1880

გვარი *Cryptocheilus* Panzer, 1806

796. *C. freygessneri* (Kohl, 1883)

797. *C. notatus* (Rossi, 1792)

გვარი *Deuteragenia* Sustera, 1912

798. *D. austriaca* Wolf, 1964

799. *D. bifasciata* (Geoffroy, 1785)

800. *D. subintermedia* (Magretti, 1886)

801. *D. variegata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Dicyrtomellus* Gussakovskij, 1935

802. *D. kizilkumi* (Radoszkowski, 1877)

გვარი *Episyron* Schiødte, 1837

803. *E. arrogans* (F. Smith, 1873)

გვარი *Poecilagenia* Haupt, 1927

804. *P. rubricans* (Lepelletier de Saint-Fargeau, 1845)

გვარი *Priocnemis* Schiødte, 1837

805. *P. coriacea* Dahlbom, 1843

806. *P. exaltata* (Fabricius, 1775)

807. *P. fastigiata* (Haupt, 1934)

808. *P. parvula* (Dahlbom, 1845)

809. *P. perturbator* (Harris, 1780)

გვარი *Aporinellus* Banks, 1911

810. *A. moestus* (Klug, 1834)

ოჯახი – Ampulicidae

გვარი *Dolichurus* Latreille, 1809

811. *D. corniculus* (Spinola, 1807)

ოჯახი – Bembicidae

გვარი *Argogorytes* Ashmead, 1899

812. *A. mystaceus* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Bembecinus* A.Costa, 1859

813. *B. tridens* (Fabricius, 1781)

გვარი *Gorytes* Latreille, 1804

814. *G. laticinctus* (Lepeletier de Saint Fargeau, 1832)

გვარი *Nysson* Latreille, 1802

815. *N. trimaculatus* (Rossi, 1790)

გვარი *Alysson* Panzer, 1806

816. *A. spinosus* (Panzer, 1801)

ოჯახი – Crabronidae

გვარი *Crossocerus* Le Peletier-de-Saint-Fargeau & Brullé, 1835

817. *C. annulipes* (Le Peletier-de-Saint-Fargeau & Brullé, 1835)

818. *C. assimilis* (F. Smith, 1856)

819. *C. barbipes* (Dahlbom, 1845)

820. *C. cetratus* (Shuckard, 1837)

821. *C. congener* (Dahlbom, 1844)

822. *C. megacephalus* (Rossi, 1790)

823. *C. podagricus* (Vander Linden, 1829)

824. *C. podagricus* (Vander Linden, 1829)

825. *C. varus* (Le Peletier-de-Saint-Fargeau & Brullé, 1835)

გვარი *Ectemnius* Dahlbom, 1845

826. *E. cavifrons* (Thomson, 1870)

827. *E. cephalotes* (Olivier, 1792)

828. *E. lituratus* (Panzer, 1803)

გვარი *Entomognathus* Dahlbom, 1844

829. *E. brevis* (Vander Linden, 1829)

გვარი *Miscophus* Jurine, 1807

830. *Miscophus bicolor* (Jurine, 1807)

გვარი *Nitela* Latreille, 1809

831. *N. borealis* (Valkeila, 1974)

გვარი *Rhopalum* Stephens, 1829

832. *R. clavipes* (Linnaeus, 1758)

833. *R. coarctatum* (Scopoli, 1763)

გვარი *Trypoxylon* Latreille, 1796

834. *T. attenuatum* (F. Smith, 1851)

T. beaumonti (Antropov, 1991)

835.
836. *T. clavicercum* (Lepeletier de Saint-Fargeau & Audinet-Serville, 1828)
837. *T. fronticornis* (Gussakovskij, 1936)
838. *T. kolazyi* (Kohl, 1893)
839. *T. minus* (De Beaumont, 1945)
840. *T. rubiginosum* (Gussakovskij, 1936)

გვარი *Oxybelus* Latreille, 1796

841. *O. caucasicus* Radoszkowski, 1893

გვარი *Parapiagetia* Kohl, 1897

842. *P. genicularis* (F. Morawitz, 1890)

გვარი *Tachysphex* Kohl, 1883

843. *T. brullii* (F. Smith, 1856)
844. *T. pompiliiformis* (Panzer, 1803)
845. *T. psammobius* (Kohl, 1880)
846. *T. stachi* (de Beaumont, 1936)

გვარი *Tachytes* Panzer, 1806

847. *T. ambidens* (Kohl, 1884)

ოჯახი – Pemphredonidae

გვარი *Passaloecus* Shuckard, 1837

848. *P. gracilis* (Curtis, 1834)

გვარი *Pemphredon* Latreille, 1796

849. *P. inornata* (Say, 1824)
850. *P. lugubris* (Fabricius, 1793)
851. *P. morio* (Vander Linden, 1829)

გვარი *Spilomena* Shuckard, 1838

852. *S. beata* (Blüthgen, 1953)

გვარი *Stigmus* Panzer, 1804

853. *S. pendulus* (Panzer, 1804)

ოჯახი – Psenidae

გვარი *Psenulus* Kohl, 1897

854. *P. fuscipennis* (Dahlbom, 1843)
855. *P. meridionalis* (de Beaumont, 1937)
856. *P. pallipes* (Panzer, 1798)

გვარი *Mimesa* Shuckard, 1937

857. *Mimesa caucasica* Maidl, 1914

გვარი *Pseneo* Malloch, 1933

858. *P. exaratus* (Eversmann, 1849)

ოჯახი – Sphecidae

გვარი *Sceliphron* Klug, 1801

859. *S. curvatum* (F. Smith, 1870)

860. *S. madraspatanum* (Fabricius, 1781)

ოჯახი Ichneumonidae

გვარი *Agrypon* Förster, 1860

861. *A. flaveolatum* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Therion* Curtis, 1829

862. *T. circumflexum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Apophua* Morley, 1913

863. *A. bipunctoria* (Thunberg, 1822)

გვარი *Glypta* Gravenhorst, 1829

864. *G. (Conoblasta) caudata* (Thomson, 1889)

865. *G. (Conoblasta) ceratites* (Gravenhorst, 1829)

866. *G. (Conoblasta) extincta* (Ratzeburg, 1852)

867. *G. (Glypta) heterocera* (Thomson, 1889)

868. *G. (Glypta) pedata* (Desvignens, 1856)

869. *G. (Glypta) salicis* (Thomson, 1889)

870. *G. (Glypta) scutellaris* (Thomson, 1889)

გვარი *Lissonota* Gravenhorst, 1829

871. *L. admontensis* (Storbl, 1902)

872. *L. carbonaria* (Holmgren, 1860)

873. *L. clypeator* (Gravenhorst, 1820)

874. *L. culiciformis* (Gravenhorst, 1829)

875. *L. curtiventris* Horstmann, 1999

876. *L. gracilentia* (Holmgren, 1860)

877. *L. palpalis* (Thomson, 1889)

878. *L. quadrinotata* (Gravenhorst, 1829)

879. *L. variabilis* ssp. *rubrorientor* (Aubert, 1977)

გვარი *Campoletis* Förster, 1869

880. *C. annulata* (Gravenhorst, 1829)

881. *C. cognata* (Tschek, 1871)

882. *C. crassicornis* (Tschek, 1871)

883. *C. femoralis* (Gravenhorst, 1829)

884. *C. latrator* (Gravenhorst, 1829)

885. *C. thomsoni* (Roman, 1915)

886. *C. thomsoni* (Roman, 1915)

887. *C. zonata* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Campoplex* Gravenhorst, 1829

888. *C. striatus* (Horstmann, 1985)

გვარი *Casinaria* Holmgren, 1859

889. *C. dubia* (Tschek, 1871)

890. *C. mesozosta* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Clypeoplex* Horstmann, 1987

891. *C. cerophagus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Cymodusa* Holmgren, 1859

892. *C. abasica* (Dbar, 1984)

გვარი *Diadegma* Förster, 1869

893. *D. anurum* (Thomson, 1887)

894. *D. armillatum* (Gravenhorst, 1829)

895. *D. duplicatum* (Horstmann, 1980)

896. *D. erucator* (Zetterstedt, 1838)

897. *D. semiclausum* (Hellen, 1949)

898. *D. stigmatellae* (Horstmann, 1980)

გვარი *Dusona* Cameron, 1901

899. *D. bicoloripes* (Ashmead, 1906)

900. *D. blanda* (Förster, 1868)

901. *D. leptogaster* (Holmgren, 1860)

902. *D. opaca* (Thomson, 1887)

903. *D. prominula* (Förster, 1868)

904. *D. pugillator* (Linnaeus, 1758)

905. *D. stragifex* (Förster, 1868)

906. *D. terebrator* (Förster, 1868)

გვარი *Echthonomas* Förster, 1869

907. *E. quadrinotata* (Thomson, 1887)

გვარი *Eriborus* Förster, 1869

908. *E. obscuripes* (Horstmann, 1987)

გვარი *Hyposoter* Förster, 1869

909. *H. albonotatus* (Bridgmann, 1889)

910. *H. boops* (Thomson, 1887)

911. *H. caedator* (Gravenhorst, 1829)

912. *H. coxator* (Thomson, 1887)

913. *H. didymator* (Thunberg, 1822)

914. *H. dolosus* (Gravenhorst, 1829)

915. *H. ebeninus* (Gravenhorst, 1829)

916. *H. inquinatus* (Holmgren, 1860)

- 917. *H. neglectus* (Holmgren, 1860)
- 918. *H. placidus* (Desvignens, 1856)
- 919. *H. rufovariatus* (Schmiedeknecht, 1909)
- 920. *H. tricolor* (Ratzeburg, 1844)
- 921. *H. virginalis* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Nemeritis* Holmgren, 1860

- 922. *N. caucasicus* nov.sp.
- 923. *N. specularis* (Horstmann, 1975)
- 924. *N. tuitor* (Aubert, 1986)

გვარი *Olesicampe* Förster, 1869

- 925. *O. binotata* (Thomson, 1887)
- 926. *O. flavicornis* (Thomson, 1887)
- 927. *O. sericea* (Holmgren, 1856)
- 928. *O. transiens* (Ratzeburg, 1848)

გვარი *Phobocampe* Förster, 1869

- 929. *P. bicingulata* (Gravenhorst, 1829)
- 930. *P. croceipes* (Marshall, 1876)
- 931. *P. lymantriae* (Gupta, 1983)

გვარი *Scirtetes* Hartig, 1838

- 932. *S. robustus* (Woldstedt, 1877)

გვარი *Sinophorus* Förster, 1869

- 933. *S. fuscicarpus* (Thomson, 1887)
- 934. *S. pleuralis* (Thomson, 1887)
- 935. *S. striatus* (Sanborne, 1984)

გვარი *Transema* Förster, 1869

- 936. *T. latiusculum* (Thomson, 1887)

Tribus Cryptini

გვარი *Agrothereutes* Förster, 1850

- 937. *A. abbreviatus* (Fabricius, 1794)

გვარი *Buathra* Cameron, 1903

- 938. *B. laborator* (Thunberg, 1822)

გვარი *Cryptus* Fabricius, 1804

- 939. *C. armatus* (Fabricius, 1804)

გვარი *Enclisis* Townes, 1970

- 940. *E. macilenta* (Gravenhorst, 1829)
- 941. *E. ornaticeps* (Thomson, 1885)

942. *E. vindex* (Tschek, 1871)

გვარი *Gambrus* Förster, 1869

943. *G. ornatus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Idiolispa* Förster, 1869

944. *I. analis* (Gravenhorst, 1807)

გვარი *Ischnus* Gravenhorst, 1829

945. *I. migrator* (Fabricius, 1775)

გვარი *Listrognathus* Tschek, 1871

946. *L. firmator* (Fabricius, 1798) syn. *ligator* Gravenhorst

გვარი *Mesostenus* Gravenhorst, 1829

947. *M. funebris* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Myrmeleonostenus* Uchida, 1936

948. *M. italicus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Nematopodius* Gravenhorst, 1829

949. *N. formosus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Sphecophaga* Westwood, 1840

950. *S. vesparum* (Curtis, 1828)

გვარი *Trychosis* Förster, 1869

951. *T. atripes* (Gravenhorst, 1829)

952. *T. legator* (Thunberg, 1822)

გვარი *Xylophrurus* Förster, 1869

953. *Xylophrurus augustus* (Dalman, 1823)

გვარი *Aptesis* Förster, 1850

954. *A. flagitator* (Rossi, 1794)

955. *A. jejunator* (Gravenhorst, 1807)

გვარი *Cubocephalus* Ratzeburg, 1848

956. *C. distinctor* (Thunberg, 1822)

957. *C. nigriventris* (Thomson, 1874)

958. *C. sternocerus* (Thomson, 1873)

გვარი *Giraudia* Förster, 1869

959. *G. grisea* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Echthrus* Gravenhorst, 1829

960. *E. reluctator* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Polytribax* Förster, 1869

961. *P. perspicillator* (Gravenhorst, 1807)

გვარი *Schenkia* Förster, 1869

962. *S. graminicola* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Bathythrix* Förster, 1869

963. *B. claviger* (Gravenhorst, 1865)

964. *B. fragilis* (Gravenhorst, 1829)

965. *B. pellucidator* (Gravenhorst, 1829)

966. *B. strigosa* (Thomson, 1884)

გვარი *Dichrogaster* Doumerc, 1855

967. *D. bischoffi* (Schmiedeknecht, 1905)

968. *D. modesta* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Endasys* Förster, 1869

969. *E. brevis* (Gravenhorst, 1829)

970. *E. erythrogaster* (Gravenhorst, 1829)

971. *E. senilis* (Gmelin, 1790)

გვარი *Lochetica* Kriechbaumer, 1892

972. *L. westoni* (Bridgman, 1880)

გვარი *Mesoleptus* Gravenhorst, 1829

973. *M. incessor* (Haliday, 1838)

გვარი *Orthizema* Förster, 1869

974. *O. triannulatum* (Thomson, 1884)

გვარი *Phygadeuon* Gravenhorst, 1829

975. *P. cephalotes* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Rhembobius* Förster, 1869

976. *R. quadrispinus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Glyptorhaestus* Thomson, 1894

977. *G. punctulatus* (Woldstedt, 1877)

გვარი *Lethades* Davis, 1897

978. *L. curvispina* (Thomson, 1883)
979. *L. facialis* (Brischke, 1871)

გვარი *Pion* Schiodte, 1839

980. *P. fortipes* (Gravenhorst, 1829)
981. *P. nigripes* (Schiodte, 1839)

გვარი *Rhaestus* Thomson, 1883

982. *R. lativentris* (Holmgren, 1858)

გვარი *Rhorus* Förster, 1869

983. *R. chrysopus* (Gmelin, 1790)

გვარი *Sympherta* Förster, 1869

984. *S. antilope* (Gravenhorst, 1829)
985. *S. ullrichi* (Tschek, 1869)

გვარი *Trematopygus* Holmgren, 1857

986. *T. melanocerus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Absyrtus* Holmgren, 1859

987. *A. vicinator* (Thunberg, 1822)

გვარი *Lathrolestes* Förster, 1869

988. *L. buccinator* (Holmgren, 1857)
989. *L. pleuralis* (Thomson, 1883)

გვარი *Perilissus* Förster, 1855

990. *P. pallidus* (Gravenhorst, 1829)
991. *P. spilonotus* (Stephens, 1835)

გვარი *Scolobates* Gravenhorst, 1829

992. *S. auriculatus* (Fabricius, 1804)

გვარი *Alexeter* Förster, 1869

993. *A. fallax* (Holmgren, 1857)
994. *A. multicolor* (Gravenhorst, 1829)
995. *A. nebulator* (Thunberg, 1822)
996. *A. rapinator* (Gravenhorst, 1829)
997. *A. sectator* (Thunberg, 1822)

გვარი *Anisotacrus* Schmiedeknecht, 1913

998. *A. xanthostigma* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Anoncus* Townes, 1970

999. *A. gracilicornis* (Holmgren, 1857)

გვარი *Campodorus* Förster, 1869

1000. *C. agarcin* (Kasparyan, 2005)

1001. *C. amictus* (Holmgren, 1857)

1002. *C. caucasicus* nov.sp.

1003. *C. difformis* (Holmgren, 1876)

1004. *C. flavicintus* (Gmelin, 1790)

1005. *C. haematodes* (Gravenhorst, 1829)

1006. *C. incidens* (Thomson, 1894)

1007. *C. scapularis* (Stephens, 1835)

გვარი *Lagarotis* Förster, 1869

1008. *L. semicaligata* (Gravenhorst, 1820)

1009. *L. ustulatus* (Holmgren, 1857)

გვარი *Mesoleius* Holmgren, 1856

1010. *M. aulicus* (Gravenhorst, 1829)

1011. *M. filicornis* (Holmgren, 1876)

1012. *M. opticus* forma *furax* (Holmgren, 1857)

გვარი *Otlophorus* Förster, 1869

1013. *O. italicus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Perispuda* Förster, 1869

1014. *P. facialis* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Saotis* Förster, 1869

1015. *S. nigriscuta* (Thomson, 1888)

1016. *S. pygidiator* (Kasparyan & Kopelke, 2009)

გვარი *Scopesis* Förster, 1869

1017. *S. bicolor* (Gravenhorst, 1829)

1018. *S. depressa* (Thomson, 1894)

გვარი *Euryproctus* Holmgren, 1857

1019. *E. inferus* (Thomson, 1889)

1020. *E. cf. luteicornis* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Hadrodactylus* Förster, 1869

1021. *H. caucasicus* (Kasparyan, 2011)

1022. *H. faciator* (Thunberg, 1822)

გვარი *Mesoleptidea* Viereck, 1912

1023. *M. cingulata* (Gravenhorst, 1829)

1024. *M. prosoleuca* (Gravenhorst, 1820)

გვარი *Cylloceria* Schiodte, 1838

1025. *C. melancholica* (Gravenhorst, 1820)

1026. *C. sylvestris* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Hyperacmus* Holmgren, 1858

1027. *H. crassicornis* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Diacritus* Förster, 1869

1028. *D. aciculatus* (Vollenhoven, 1878)

გვარი *Diplazon* Nees, 1819

1029. *D. laetatorius* (Fabricius, 1781)

1030. *D. pallicoxa* (Manukyan, 1987)

1031. *D. pectoratorius* (Thunberg, 1822)

1032. *D. tetragonus* (Thunberg, 1822)

1033. *D. tibiatorius* (Thunberg, 1822)

გვარი *Enizemum* Förster, 1869

1034. *E. schwarzi* (Diller, 1987)

გვარი *Homotropus* Förster, 1869

1035. *H. dimidiatus* (Schrank, 1802)

1036. *H. elegans* (Gravenhorst, 1829)

1037. *H. haemorrhoidalis* (Szepligeti, 1898)

1038. *H. pictus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Sussaba* Cameron, 1909

1039. *S. cognata* (Holmgren, 1858)

1040. *S. flavipes* (Lucas, 1847)

1041. *S. pulchella* (Holmgren, 1858)

გვარი *Syrphoctonus* Förster, 1869

1042. *S. fissorius* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Syrphophilus* Dasch, 1964

1043. *S. tricinctorius* (Thunberg, 1822)

გვარი *Tymmophorus* Schmiedeknecht, 1913

1044. *T. obscuripes* (Holmgren, 1858)

გვარი *Woldstedtius* Carlson, 1979

1045. *W. biguttatus* (Gravenhorst, 1829)

1046. *W. citropectoralis* (Schmiedeknecht, 1926)

1047. *W. flavolineatus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Xestopelta* Dasch, 1964

1048. *X. striata* nov.sp.

გვარი *Euceros* Gravenhorst, 1829

1049. *E. pruinus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Hybrizon* Fallen, 1813

1050. *H. buccatus* (Brebisson, 1825)

გვარი *Baeosemus* Förster, 1869

1051. *B. mitigosus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Colpognathus* Wesmael, 1845

1052. *C. celerator* (Gravenhorst, 1807)

D. iadromus Wesmael, 1845

1053. *D. collaris* (Gravenhorst, 1829)

1054. *D. heteroneurus* (Holmgren, 1890)

1055. *D. troglodytes* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Dicaelotus* Wesmael, 1845

1056. *D. resplendens* (Holmgren, 1890)

გვარი *Dirophanes* Förster, 1869

1057. *D. regenerator* (Fabricius, 1804)

გვარი *Herpestomus* Wesmael, 1845

1058. *H. arridens* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Heterischnus* Wesmael, 1859

1059. *H. debilis* (Gravenhorst, 1829)

1060. *H. truncator* (Fabricius, 1798)

გვარი *Mevesia* Holmgren, 1890

1061. *M. arguta* (Wesmael, 1845)

გვარი *Oiorhinus* Wesmael, 1845

1062. *O. pallipalpis* (Wesmael, 1845)

გვარი *Oronotus* Wesmael, 1845

1063. *O. binotatus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Stenodontus* Berthoumieu, 1897

1064. *S. marginellus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Tycherus* Förster, 1869

1065. *T. cephalotes* (Wesmael, 1845)

1066. *T. elongatus* (Thomson, 1891)

1067. *T. fuscicornis* (Wesmael, 1845)

1068. *T. juvenilis* (Wesmael, 1848)

1069. *T. socialis* (Ratzeburg, 1852)

1070. *T. vafer* (Wesmael, 1845)

1071. *T. flavofacies* nov.sp.

გვარი *Heresiarches* Wesmael, 1859

1072. *H. eudoxius* (Wesmael, 1845)

გვარი *Lymantrichneumon* Heinrich, 1968

1073. *L. disparis* (Poda, 1761)

გვარი *Cyclolabus* Heinrich, 1936

1074. *C. axillatorius* (Thunberg, 1822) syn. *pactor* (Wesmael)

1075. *C. nigricollis* (Wesmael, 1845)

გვარი *Dentilabus* Heinrich, 1974

1076. *D. variegatus* (Wesmael, 1845)

გვარი *Linytus* Cameron, 1903

1077. *L. exhortator* (Fabricius, 1787)

გვარი *Notoplatylabus* Heinrich, 1936

1078. *N. podolicus* (Heinrich, 1936)

გვარი *Platylabus* Wesmael, 1845

1079. *P. curtorius* (Thunberg, 1822)

1080. *P. heteromallus* (Berthoumieu, 1910)

1081. *P. iridipennis* (Gravenhorst, 1829)

1082. *P. orbitalis* (Gravenhorst, 1829)

1083. *P. pseudomuticus* (Riedel, 2008)

ენი *Baranisobas* Heinrich, 1972

1084. *B. ridibundus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Barichneumon* Thomson, 1893

1085. *B. bilunulatus* (Gravenhorst, 1829)

1086. *B. comis* (Wesmael, 1857)

1087. *B. gemellus* (Gravenhorst, 1829)

1088. *B. vicarius* (Wesmael, 1845)

გვარი *Chasmias* Ashmead, 1900

1089. *C. motatorius* (Fabricius, 1775)

გვარი *Cratichneumon* Thomson, 1893

1090. *C. versator* (Thunberg, 1822)

1091. *C. viator* (Scopoli, 1763)

გვარი *Crypteffigies* Heinrich, 1961

1092. *C. albilarvatus* (Gravenhorst, 1820)

1093. *C. lanius* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Diphyus* Kriechbaumer, 1890

1094. *D. longigena* (Thomson, 1888)

1095. *D. septemguttatus* (Gravenhorst, 1829)

1096. *D. trifasciatus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Homotherus* Förster, 1869

1097. *H. berthoumieu* (Pic, 1899)

1098. *H. locutor* (Thunberg, 1822)

1099. *H. varipes* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Hoplismenus* Gravenhorst, 1829

1100. *H. pica* (Wesmael, 1855)

გვარი *Ichneumon* Linnaeus, 1758

1101. *I. confusor* (Gravenhorst, 1820)

1102. *I. deliratorius* (Linnaeus, 1758)

1103. *I. extensorius* (Linnaeus, 1758)

1104. *I. minutorius* (Desvignens, 1856)

1105. *I. oblongus* (Schränk, 1802)

1106. *I. stramentor* (Rasnitsyn, 1981)

გვარი *Melanichneumon* Thomson, 1893

1107. *M. albipictus* (Gravenhorst, 1820)

გვარი *Neischnus* Heinrich, 1952

1108. *N. germari* (Ratzeburg, 1849)

გვარი *Patrocloides* Heinrich, 1961

1109. *P. dubitatorius* (Sulzer, 1776)

გვარი *Platylabops* Heinrich, 1950

1110. *P. cornicula* (Wesmael, 1855)

გვარი *Stenaoplus* Heinrich, 1938

1111. *S. pictus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Stenichneumon* Thomson, 1893

1112. *S. culpator* (Schränk, 1802)

გვარი *Stenobarichneumon* Heinrich, 1961

1113. *S. basalis* (Perkins, 1960)

1114. *S. basiglyptus* (Kriechbaumer, 1890)

გვარი *Virgichneumon* Heinrich, 1977

1115. *V. albosignatus* (Gravenhorst, 1829)

1116. *V. digrammus* (Gravenhorst, 1820)

1117. *V. dumeticola* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Vulgichneumon* Heinrich, 1961

1118. *V. bimaculatus* (Schränk, 1776)

1119. *V. deceptor* (Scopoli, 1761)

გვარი *Pseudoplatylabus* Smits van burgst, 1920

1120. *P. uniguttatus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Lycorina* Holmgren, 1859

1121. *L. triangulifera* (Holmgren, 1859)

გვარი *Astiphromma* Förster, 1869

1122. *A. aggressor* (Fabricius, 1804)

1123. *A. splenium* (Curtis, 1833)

1124. *A. tenuicorne* (Thomson, 1886)

გვარი *Mesochorus* Gravenhorst, 1829

1125. *M. acuminatus* (Thomson, 1886)

1126. *M. atriventris* (Cresson, 1872)

1127. *M. bipartitus* (Schwenke, 1999)

1128. *M. boreomontanus* (Schwenke, 1999)

1129. *M. cacuminis* (Schwenke, 1999)

1130. *M. constrictus* (Schwenke, 2002)

1131. *M. errabundus* (Hartig, 1838)

1132. *M. faciator* (Horstmann, 2003)

1133. *M. giberius* (Thunberg, 1822)

1134. *M. iburganus* (Schwenke, 1999)

1135. *M. laricis* (Hartig, 1838)

1136. *M. lilioceriphilus* (Schwenke, 2000)

1137. *M. marginatus* (Thomson, 1886)

1138. *M. pallipes* (Brischke, 1880)

1139. *M. pictilis* (Holmgren, 1860)

1140. *M. politus* (Gravenhorst, 1829)

1141. *M. semirufus* (Holmgren, 1860)

1142. *M. subfuscus* (Schwenke, 1999)

1143. *M. tenthredinidis* (Schwenke, 1999)

1144. *M. tenuiscapus* (Thomson, 1886)

- 1145. *M. testaceus* (Gravenhorst, 1829)
- 1146. *M. vittator* (Zetterstedt, 1838)
- 1147. *M. vitticollis* (Holmgren, 1860)

გვარი *Exochus* Gravenhorst, 1829

- 1148. *E. erythronotus* (Gravenhorst, 1820)
- 1149. *E. ferus* (Tolkanitz, 1993)
- 1150. *E. flavifrons* (Boheman, 1863)
- 1151. *E. mitratus* (Gravenhorst, 1829)
- 1152. *E. pictus* (Holmgren, 1858)
- 1153. *E. prosopius* (Gravenhorst, 1829)
- 1154. *E. selenanae* (Tolkanitz, 1999)
- 1155. *E. suborbitalis* (Schmiedeknecht, 1924)
- 1156. *E. tibialis* (Holmgren, 1858)

გვარი *Metopius* Panzer, 1806

- 1157. *M. (Peltocarus) dentatus* (Fabricius, 1779)

გვარი *Triclistus* Förster, 1869

- 1158. *T. podagricus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Ophion* Gravenhorst, 1798

- 1159. *O. costatus* (Ratzeburg, 1848)
- 1160. *O. mocsaryi* (Brauns, 1889)
- 1161. *O. obscuratus* (Fabricius, 1798)

Subოჯახი Oxytorinae

გვარი *Oxytorus* Förster, 1869

- 1162. *O. luridator* (Gravenhorst, 1820)

გვარი *Clistopyga* Gravenhorst, 1829

- 1163. *C. incitator* (Fabricius, 1793)

გვარი *Dolichomitrus* Smith, 1877

- 1164. *D. diversicostae* (Perkins, 1943)
- 1165. *D. imperator* (Kriechbaumer, 1854)

გვარი *Endromopoda* Hellen, 1939

- 1166. *E. detrita* (Holmgren, 1860)

გვარი *Ephialtes* Gravenhorst, 1829

- 1167. *E. manifestator* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Liotryphon* Cameron, 1900

- 1168. *L. crassiseta* (Thomson, 1877)
- 1169. *L. punctulatus* (Ratzeburg, 1848)

გვარი *Paraperithous* Haupt, 1954

1170. *P. gnathaulax* (Thomson, 1877)

გვარი *Scambus* Hartig, 1838

1171. *S. inanis* (Schränk, 1802)

1172. *S. nigricans* (Thomson, 1877)

გვარი *Townesia* Ozols, 1962

1173. *T. tenuiventris* (Holmgren, 1860)

გვარი *Tromatobia* Förster, 1869

1174. *T. lineatoria* (Villers, 1789)

1175. *T. ornata* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Zaglyptus* Förster, 1869

1176. *Z. multicolor* (Gravenhorst, 1829)

1177. *Z. varipes* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Zatypota* Förster, 1869

1178. *Z. bohemani* (Holmgren, 1860)

გვარი *Apechthis* Förster, 1869

1179. *A. quadridentata* (Thomson, 1877)

1180. *A. rufata* (Gmelin, 1790)

გვარი *Itoplectis* Förster, 1869

1181. *I. alternans* (Gravenhorst, 1829)

1182. *I. maculator* (Fabricius, 1775)

გვარი *Pimpla* Fabricius, 1804

1183. *P. artemonis* (Kasparyan, 1973)

1184. *P. contemplator* (Müller, 1776)

1185. *P. insignatoria* (Gravenhorst, 1807)

1186. *P. rufipes* (Miller, 1759)

1187. *P. spuria* (Gravenhorst, 1829)

1188. *P. turionellae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Perithous* Holmgren, 1859

1189. *P. divinator* (Rossi, 1790)

1190. *P. romanicus* (Constantineanu & Constantineanu, 1968)

1191. *P. scurra* (Panzer, 1804)

გვარი *Neoxorides* Clement, 1939

1192. *N. nitens* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Poemenia* Holmgren, 1859

1193. *P. hectica* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Podoschistus* Townes, 1957

1194. *P. scutellaris* (Desvignes, 1856)

გვარი *Stilbops* Förster, 1869

1195. *S. plementaschi* (Hensch, 1930)

1196. *S. vetulus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Netelia* Gray, 1860

1197. *N. (Prosthodocis) japonica* (Uchida, 1928)

1198. *N. (Bessobates) cristata* (Thomson, 1888)

1199. *N. (Bessobates) latungula* (Thomson, 1888)

1200. *N. (Bessobates) latungula* (Thomson, 1888)

1201. *N. (Paropheltes) thomsonii* (Brauns, 1899)

1202. *N. (Netelia) ocellaris* (Thomson, 1888)

1203. *N. (Netelia) testacea* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Phytodietus* Gravenhorst, 1829

1204. *P. polyzonias* (Förster, 1771)

გვარი *Acrotomus* Holmgren, 1857

1205. *A. lucidulus* (Gravenhorst, 1829)

1206. *A. succinctus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Ctenochira* Förster, 1855

1207. *C. gilvipes* (Holmgren, 1857)

1208. *C. marginata* (Holmgren, 1857)

1209. *C. meridionator* (Aubert, 1959)

1210. *C. meridionator* (Aubert, 1959)

გვარი *Dyspetes* Förster, 1869

1211. *D. luteomarginatus* (Habermehl, 1925)

გვარი *Eridolius* FÖRSTER, 1869

1212. *E. dorsator* (Thunberg, 1822)

1213. *E. flavomaculatus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Erromenus* Holmgren, 1857

1214. *E. bibulus* (Kasparyan, 1973)

გვარი *Kristotomus* Mason, 1952

1215. *K. ridibundus* (Gravenhorst, 1829)

გვარი *Orthomiscus* Mason, 1955

1216. *O. uncinatus* (Holmgren, 1857)

გვარი *Tryphon* Fallen, 1813

1217. *T. bidentatus* (Stephens, 1835)

გვარი *Ischnoceros* Gravenhorst, 1829

1218. *I. rusticus* (Geoffroy, 1785)

გვარი *Xorides* Latreille, 1809

1219. *X. brachylabis* (Kriechbaumer, 1889)

1220. *X. csikii* (Clement, 1938)

1221. *X. filiformis* (Gravenhorst, 1829)

1222. *X. indicatorius* (Latreille, 1806)

1223. *X. praecatorius* (Fabricius, 1793)

ოჯახი – Braconidae

გვარი *Praon* Haliday, 1833

1224. *P. absinthii* (Bignell, 1894)

1225. *P. flavinode* (Haliday, 1833)

გვარი *Lysiphlebus* Foerster, 1862

1226. *L. ambiguus* (Haliday, 1834)

1227. *L. fabarum* (Marshall, 1896)

გვარი *Aphidius* Nees, 1818.

1228. *A. ervi* (Haliday, 1834)

1229. *A. picipes* (Nees, 1811)

1230. *A. salicis* (Haliday, 1834)

1231. *A. urticae* (Haliday, 1834)

გვარი *Lipolexis* Foerster, 1862.

1232. *L. gracilis* (Foerster, 1862)

გვარი *Trioxys* Haliday, 1833

1233. *T. falcatus* (Mackauer, 1959)

1234. *T. hortorum* (Stary, 1960)

1235. *T. humuli* (Mackauer, 1960)

1236. *T. Pallidus* (Haliday, 1833)

1237. *T. phyllaphidis* (Mackauer, 1961)

გვარი *Binodoxys* Mackauer, 1960

1238. *B. heraclei* (Haliday, 1833)

ოჯახი – Eulophidae

გვარი *Tetrastichus* Haliday, 1844

- 1239. *T. atratulus* (Nees, 1834)
- 1240. *T. brachyopae* (Graham, 1991)
- 1241. *T. dasyops* (Graham, 1991)
- 1242. *T. murcia* (Walker, 1839)
- 1243. *T. puncticoxae* (Kurdjumov, 1913)
- 1244. *T. solvae* (Graham, 1991)
- 1245. *T. trichops* (Thomson, 1878)

გვარი *Hyperteles* Forster, 1856

- 1246. *H. collega* (Ratzeburg, 1844)
- 1247. *H. elongatus* (Forster, 1841)
- 1248. *H. luteus* (Ratzeburg, 1852)

გვარი *Pronotalia* Gradwell, 1957

- 1249. *P. carlinarum* (Szelényi et Erdös, 1951)
- 1250. *P. orobanchiae* (Graham, 1991)
- 1251. *P. trypetae* (Gradwell, 1957)
- 1252. *P. fiorii* (Domenichini, 1958)

გვარი *Aprostocetus* Westwood, 1833

- 1253. *A. anodaphus* (Walker, 1839)
- 1254. *A. caudatus* (Westwood, 1883)
- 1255. *A. ciliatus* (Nees, 1834)
- 1256. *A. eurystoma* (Graham, 1961)
- 1257. *A. leucone* (Walker, 1839)
- 1258. *A. longicauda* (Thomson, 1878)
- 1259. *A. lysippe* (Walker, 1839)
- 1260. *A. menius* (Walker, 1839)
- 1261. *A. rhacius* (Walker, 1839)
- 1262. *A. terebrans* (Erdös, 1954)
- 1263. *A. verutus* (Graham, 1961)
- 1264. *A. zosimus* (Walker, 1839)

გვარი *Minotetrastichus* Kostjukov, 1977

- 1265. *M. frontalis* (Nees, 1834)
- 1266. *M. loxotoma* (Graham, 1961)
- 1267. *M. platanellus* (Mercet, 1922)
- 1268. *M. treron* (Graham, 1987)

გვარი: *Anaprostocetus* Graham, 1987

- 1269. *Anaprostocetus acuminatus* (Ratzeburg, 1848)

გვარი *Holocotetrastichus* Graham, 1987

- 1270. *H. rhosaces* (Walker, 1839)

ოჯახი – Formicidae

გვარი *Dolichoderus* Lund, 1831

1271. *D. quadripunctatus* (Linnaeus, 1771)

გვარი *Formica* L., 1758

1272. *F. cinerea* (Mayr, 1853)

1273. *F. cunicularia* (Latreille, 1798)

1274. *F. fusca* (Linnaeus, 1758)

1275. *F. sanguinea* (Latreille, 1798)

გვარი *Lasius* Fabricius, 1804

1276. *L. (Cautolasius) flavus* (Fabricius, 1782)

1277. *L. (Lasius) alienus* (Foerster, 1850)

1278. *L. (Lasius) emarginatus* (Olivier, 1792)

გვარი *Aphaenogaster* Mayr, 1853

1279. *A. kurdica* (Ruzsky, 1905)

1280. *A. subterranea* (Latreille, 1798)

გვარი *Crematogaster* Lund, 1831

1281. *C. schmidtii* (Mayr, 1853)

გვარი *Camponatus* Mayr, 1861

1282. *C. truncates* (Spinola, 1808)

1283. *C. aethiops* (Latreille, 1798)

გვარი *Messor* Forel, 1890

1284. *M. structor* (Latreille, 1798)

გვარი *Myrmecina* Curtis, 1829

1285. *M. graminicola* (Latreille, 1802)

გვარი *Solenopsis* Westwood, 1840

1286. *S. fugax* (Latreille, 1798)

გვარი *Temnothorax* Mayr, 1861

1287. *T. nylanderii* (Förster, 1850)

1288. *T. unifasciatus* (Latreille, 1798)

გვარი *Tetramorium* Mayr, 1855

1289. *T. caespitum* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Ponera* Latreille, 1804

1290. *P. coarctata* (Latreille, 1802)

8. რიგი – Lepidoptera კერცღფრთიანები

ოჯახი – Lasiocampidae

გვარი *Malacosoma* Hübner, 1820

1291. *M. franconica* (Denis & Schiffermuller, 1775)

ოჯახი – Hesperiiidae

გვარი *Pyrgus* Hübner, 1819

1292. *P. malvae* (Linnaeus, 1758)

1293. *P. ponticus* (Reverdin, 1914)

1294. *P. alveus* (Hübner, 1803)

1295. *P. serratulae* (Rambur, 1839)

გვარი *Gegenes* Hübner, 1819

1296. *G. nostrodamus* (Fabricius, 1793)

გვარი *Carterocephalus* Lederer, 1852

1297. *C. silvicola* (Meigen, 1829)

ოჯახი – Crambidae

გვარი *Nomophila* Hubner, 1825

1298. *N. noctuella* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Ostryinia* Hubner, 1825

1299. *O. nubilalis* (Hübner, 1796)

გვარი *Pyrausta* Schrank, 1802

1300. *P. porphyralis* (Denis & Schiffermüller, 1775)

1301. *P. purpuralis* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Drepanidae

გვარი *Habrosyne* Hübner, 1821

1302. *H. derasa* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Thyatira* Ochseneheimer, 1816

1303. *T. batis* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Erebididae

გვარი *Apopestes* Hübner, 1823

1304. *A. spectrum* (Esper, 1787)

გვარი *Arctia* Schrank, 1802

1305. *A. caja* (Linnaeus, 1758)
1306. *A. villica* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Catocala* Schrank, 1802

1307. *C. elocata* (Esper, 1787)
1308. *C. puerpera* (Giorna, 1791)

გვარი *Eilema* Hubner, 1819

1309. *E. sororcula* (Hufnagel, 1766)
1310. *E. lurideola* (Zincken, 1817)

გვარი *Euproctis* Hubner, 1819

1311. *E. chrysorrhoea* (Linnaeus, 1758).

გვარი *Euproctis* Hubner, 1819

1312. *E. phaeorrhoea* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Grammodes* Guenée, 1852

1313. *G. geometrica* (Fabricius, 1775)

გვარი *Herminia* Latreille, 1802

1314. *H. derivalis* Hübner, 1796

გვარი *Laspeyria* Germar, 1810

1315. *L. flexula* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Lithosia* Fabricius, 1798

1316. *L. quadra* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Lymantria* Hubner, 1819

1317. *L. dispar* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Parasemia* Hübner, 1820

1318. *P. plantaginis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Parascotia* Hübner, 1825

1319. *P. fuliginaria* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Pechipogo* Hubner, 1825

1320. *P. strigilata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Phragmatobia* Stephens, 1828

1321. *P. fuliginosa* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Spilosoma* Curtis, 1825

1322. *S. urticae* (Esper, 1789)

ოჯახი – Glyphipterygidae

გვარი *Choeutis* Hubner, 1825

1323. *C. pariana* (Clerck, 1759)

ოჯახი – Limacodidae

გვარი *Heterogenea* Knoch, 1783

1324. *H. asella* (Denis & Schiffermüller, 1775)

ოჯახი – Lycaenidae

გვარი *Aricia* Reichenbach, 1817

1325. *A. agestis* (Denis & Schiffermüller, 1775)

1326. *A. teberdinus* (Scheljuzhko, 1934)

გვარი *Cyaniris* Dalman, 1816

1327. *C. semiargus* (Rottemburg 1775)

გვარი *Plebejus* Kluk, 1780

1328. *P. optilete* (Knoch, 1781)

გვარი *Thecla* Fabricius, 1807

1329. *Th. betulae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Favonius* Sibatani & Ito, 1942

1330. *F. quercus* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Strymon* Hübner, 1818

1331. *S. ilicis* (Esper, 1779)

გვარი *Heodes* Dalman, 1816

1332. *H. virgaureae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Lycaena* Fabricius, 1807

1333. *L. dispar* (Haworth, 1802)

1334. *L. hippothoe* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Lampides* Hübner, 1819

1335. *L. boeticus* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Maculinea* van Eecke, 1915

1336. *M. arion* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Polyommatus* Latreille, 1804

1337. *P. daphnis* (Denis et Schiffermüller, 1775)

ოჯახი – Lyonetiidae

გვარი *Lyonetia* Hübner, 1825

1338. *L. clerkella* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Noctuidae

გვარი *Abrostola* Ochsenheimer, 1816

1339. *A. tripartita* (Hufnagel, 1766)

გვარი *Acontia* Ochsenheimer, 1816

1340. *A. trabealis* (Scopoli, 1763)

გვარი *Actinotia* Hübner, 1821

1341. *A. polyodon* (Clerck, 1759)

გვარი *Agrotis* Ochsenheimer, 1816

1342. *A. conspicua* (Hübner, 1824)

1343. *A. exclamationis* (Linnaeus, 1758)

1344. *A. segetum* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Anaplectoides* McDunnough, 1929

1345. *A. prasina* (denis & Schiffermuller, 1775)

გვარი *Apamea* Ochsenheimer, 1816

1346. *A. monoglypha* (Hufnagel, 1766)

გვარი *Athetis* Hubner, 1821

1347. *A. gluteosa* (Treischke, 1835)

გვარი *Athypa* Hubner, 1821

1348. *A. pulmonaris* (Esper, 1790).

გვარი *Autographa* Hubner, 1821

1349. *A. bractea* (Denis & Schiffermüller, 1775)

1350. *A. gamma* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Axilya* Hubner, 1821

1351. *A. putris* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Colocasia* Ochsenheimer, 1816

1352. *C. coryli* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cucullia* Schrank, 1802

1353. *C. lucifuga* (Denis & Schiffermuller, 1775)

გვარი *Deltote* Reichenbach, 1817

1354. *D. pygarga* (Hufnagel, 1766)

გვარი *Diachrysia* Hubner, 1821

1355. *D. chrysitis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Diarsia* Hübner, 1821

1356. *D. mediotincta* Kozhanchikov, 1937

გვარი *Dichonia* Hübner, 1821

1357. *D. aprilina* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Dypterygia* Stephens, 1829

1358. *D. scabriuscula* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Euchalcia* Hubner, 1821

1359. *E. herrichi* Staudinger, 1861

გვარი *Euxoa* Hübner, 1821

1360. *E. nigricans* (Linnaeus, 1761)

1361. *E. tritici* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Helicoverpa* Hardwick, 1965

1362. *H. armigera* (Hubner, 1808)

გვარი *Lacanobia* Billberg, 1820

1363. *L. splendens* (Hubner, 1808)

გვარი *Litoligia* Beck, 1999

1364. *L. literosa* (Haworth, 1809)

გვარი *Macduunnoughia* Kostrowicki, 1961

1365. *M. confuse* (Stephens, 1850)

გვარი *Melanchra* Hubner, 1820

1366. *M. persicariae* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Oligia* Hübner, 1821

1367. *O. latruncula* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Pyrrhia* Hübner, 1821

1368. *P. umbra* (Hufnagel, 1766)

გვარი *Sideridis* Hubner, 1821

1369. *S. rivularis* (Fabricius, 1775)

გვარი *Spodoptera* Guenee, 1852

1370. *S. exigua* (Hübner, 1808)

გვარი *Tyta* Billberg, 1820

1371. *T. luctuosa* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Xestia* Hubner, 1818

1372. *X. baja* (Denis & Schiffermüller, 1775)

ოჯახი – Nolidae

გვარი *Nola* Leach, 1815

1373. *N. aerugula* (Hubner, 1793)

გვარი *Pseudoips* Hubner, 1822

1374. *P. prasinana* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Notodontidae

გვარი *Furcula* Lamark, 1816

1375. *F. interrupta* (Christoph, 1867)

გვარი *Notodonta* Ochsenheimer, 1810

1376. *N. ziczac* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Pterostoma* Germar, 1812

1377. *P. palpina* (Clerck, 1759)

ოჯახი – Nymphalidae

გვარი *Aglaia* Dalma, 1816

1378. *A. urticae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Argynnis* Fabricius, 1807

1379. *A. paphia* (Linnaeus, 1758)
1380. *A. aglaja* (Linnaeus, 1758)
1381. *A. pandora* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Boloria* Moore, 1900

1382. *B. dia* (Linnaeus, 1767)
1383. *B. pales* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Coenonympha* Hübner, 1819

1384. *C. panphilius* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Issoria* Hubner, 1819

1385. *I. lathonia* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Limenitis* Fabricius, 1807

1386. *L. camilla* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Melitaea* Fabricius, 1807

1387. *M. athalia* (Rottemburg, 1775)

გვარი *Melitaea* Fabricius, 1807

1388. *M. didyma* (Esper, 1778)

გვარი *Polygonia* Hübner, 1819

1389. *Polygonia c-album* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Vanessa* Fabricius 1807

1390. *V. cardui* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Papilionidae

გვარი *Iphiclides* Hubner, 1819

1391. *I. podalirius* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Pieridae

გვარი *Aporia* Hübner, 1819

1392. *A. crataegi* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Euchloe* Hübner, 1819

1393. *E. cardamines* L.

გვარი *Gonepteryx* Leach, 1815

1394. *G. rhamni* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Leptidea* Billberg, 1820

1395. *L. sinapis* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Pieris* Schrank, 1801

1396. *P. brassicae* (Linnaeus, 1758)

1397. *P. daplidice* (Linnaeus, 1758)

1398. *P. rapae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Leptidea* Billberg, 1820

1399. *L. duponcheli* (Staudinger, 1871)

გვარი *Synchlœ* Hübner, 1818

1400. *S. callidice* (Hübner, 1800)

გვარი *Erebia* Dalman, 1816

1401. *E. iranica* (Grum – Grshimailo, 1894) (=tyndarus Esp., etc.)

გვარი *Satyrus* Latreille, 1810

1402. *M. dryas* (Scopoli, 1763)

გვარი *Polygonia* Hübner, 1819

1403. *P. egea* (Cramer, 1775)

გვარი *Boloria* Moore, 1900

1404. *B. dia* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Oncocera* Stephens, 1829

1405. *O. semirubella* (Scopoli, 1763)

ოჯახი – Saturniidae

გვარი *Saturnia* Schrank, 1802

1406. *Saturnia pyri* (Denis & Schiffermüller, 1775)

ოჯახი – Sphingidae

გვარი *Macroglossum* Scopoli, 1777

1407. *M. stellatarum* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Geometridae

გვარი *Alsophila* Hübner, 1825

1408. *A. aescularia* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Orthostixis* Hübner, 1823

1409. *O. cribraria* (Hübner, 1799)

გვარი *Thetidia* Boisduval, 1840

1410. *T. smaragdaria* (Fabricius, 1787)

გვარი *Chlorissa* Stephens, 1831

1411. *Ch. viridata* (Linnaeus, 1758)

1412. *Ch. pulmentaria* (Guenée, 1858)

1413. *Ch. pretiosaria* (Staudinger, 1877)

გვარი *Microloxia* Warren, 1893

1414. *M. herbaria* (Hübner, 1813)

გვარი *Thalera* Hübner, 1823

1415. *T. fimbrialis* (Scopoli, 1763)

გვარი *Hemistola* Warren, 1893

1416. *H. immaculata* Thunberg, 1784

გვარი *Jodis* Hübner, 1823

1417. *Jodis lacteria* Linnaeus, 1758

გვარი *Sterrha* Hübner, 1825

1418. *S. rufaria* (Hübner, 1799)

1419. *S. sericeata* (Hübner, 1813)

1420. *S. muricata* (Hufnagel, 1767)

1421. *S. rusticata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

1422. *S. biselata* (Hufnagel, 1767)

1423. *S. inquinata* (Scopoli, 1763)

1424. *S. fuscovenosa* (Goeze, 1781)

1425. *S. politata* (Hübner, 1793)

1426. *S. subsericiata* (Haworth, 1809)

1427. *S. palidata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

1428. *S. trigeminata* (Haworth, 1809)

1429. *S. degeneraria* (Hübner, 1799)

1430. *S. inornata* (Haworth, 1809)

გვარი *Scopula* Schranck, 1802

1431. *S. decorata* (Denis & Schiffermüller, 1775)

1432. *S. flaccidaria* Zeller, 1852

გვარი *Cyclophora* Hübner, 1822

1433. *C. porata* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Minoa* Treitschke, 1825

1434. *M. murinata* (Scopoli, 1763)

გვარი *Oporinia* Hübner, 1825

1435. *O. dilutata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Larentia* Treitschke, 1827

1436. *L. clavaria* (Haworth, 1809)

გვარი *Entephria* Hübner, 1825

1437. *E. muscosaria* Chretien, 1893

1438. *E. caesiata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Pelugra* Hübner, 1825

1439. *P. comitata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Xanthorhoe* Hübner, 1825

1440. *X. decoloraria* (Esper, 1806)

1441. *X. ferrugata* (Clerck 1759)

1442. *X. biriviata* (Borkhausen, 1794)

გვარი *Orthonama* Hübner, 1825

1443. *O. obsipata* (Fabricius, 1794)

გვარი *Costaconvexa* Agenjo, 1949

1444. *C. polygrammata* (Borkhausen, 1794)

გვარი *Scotopteryx* Hübner, 1825

1445. *S. langi* (Christoph, 1885)

1446. *S. burgaria* (Eversmann, 1843)

1447. *S. octodurensis* (Favre, 1903)

1448. *S. Alpherakii* (Erschoff, 1877)

გვარი *Epirrhoe* Hübner, 1825

1449. *E. galiata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

1450. *E. rivata* (Hübner, 1813)

გვარი *Catarchoe* Herbulot, 1951

1451. *C. cuculata* (Hufnagel, 1767)

1452. *C. rubidata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Coenocalpe* Hübner, 1825

1453. *C. lapidata* (Hübner, 1809)

გვარი *Herisme* Hübner, 1825

C. tersata (Denis et Schiffermüller, 1775)

1454.

გვარი *Melanthia* Duponchel, 1829

1455. *M. procellata* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Euphyia* Hübner, 1825

1456. *E. picata* Hübner, 1809/12

გვარი *Perizoma* Hübner, 1825

1457. *P. alchemillata* (Linnaeus, 1758)

1458. *P. hydrata* (Treitschke, 1829)

1459. *P. bifasciata* (Haworth, 1809)

1460. *P. albulata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Trichodezia* Warren, 1895

1461. *T. haberhaueri* (Lederer, 1864)

გვარი *Calostigia* Hübner, 1825

1462. *C. pectinataria* (Knoch, 1781)

1463. *C. didimata* Linnaeus, 1758

გვარი *Coenotephria* Prout, 1914

1464. *C. verbarata* Scopuli, 1763

1465. *C. approximate* Staudinger, 1881

გვარი *Eulithis* Hübner, 1821

1466. *E. prunata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Chloroclysta* Hübner, 1825

1467. *C. miata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cidaria* Treitschke, 1825

1468. *C. fulvata* (Forster, 1771)

გვარი *Thera* Stephens, 1831

1469. *T. juniperata* (Linnaeus, 1758)

1470. *T. cognata* (Thunberg, 1792)

გვარი *Eupithecia* Curtis, 1825

1471. *E. haworthiata* (Doubleday, 1856)

1472. *E. undata* (Freyer, 1840)

1473. *E. venosata* (Fabricius, 1787)

1474. *E. centaureata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

1475. *E. breviculata* (Donzel, 1837)

1476. *E. trisignaria* Herrich-Schäffer, 1848

1477. *E. subfenestrata* (Staudinger, 1892)

- 1478. *E. satyrata* (Hübner, 1813)
- 1479. *E. tripunctaria* (Herrich-Schaffer, 1852)
- 1480. *E. absithianta* (Clerck, 1759)
- 1481. *E. assimilata* (Doubleday, 1856)
- 1482. *E. vulgata* (Haworth, 1809)
- 1483. *E. subfuscata* (Haworth, 1809)
- 1484. *E. donotata* (Hübner, 1813)
- 1485. *E. casigata* (Hübner, 1813)
- 1486. *E. subumbrata* (Denis et Schiffermüller, 1775)
- 1487. *E. millefoliata* Rossler, 1866
- 1488. *E. thalictрата* (Püngeler, 1902)
- 1489. *E. subnotata* (Hübner, 1813)
- 1490. *E. distinctaria* Herrich-schäffer, 1848
- 1491. *E. pimpinellata* (Hübner, 1813)
- 1492. *E. nanata* (Hübner, 1813)
- 1493. *E. innotata* (Hufnagel, 1767)
- 1494. *E. virgaureata* (Doubleday, 1861)
- 1495. *E. ultimaria* Boisduval, 1840
- 1496. *E. conterminata* (Lienig, 1846)

გვარი *Gymnoscelis* Mabille, 1868

- 1497. *G. pumilata* (Hübner, 1813)

გვარი *Chloroclystis* Hübner, 1825

- 1498. *C. coronata* (Hübner, 1813)

გვარი *Calliclystis* Dietzs, 1813

- 1499. *C. rectangulata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Lithostege* Hübner, 1825

- 1500. *L. infusata* (Eversmann, 1837)
- 1501. *L. griseata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Gypsochroa* Hübner, 1825

- 1502. *G. renitidata* (Hübner, 1817)

გვარი *Carsia* Hubner, 1825

- 1503. *Carsia lythoxylata* (Hübner, 1799)

გვარი *Aplocera* Stephens, 1827

- 1504. *A. numidaria* Herrich-Schaffer, 1852

გვარი *Acasis* Duponchel, 1845

- 1505. *A. viretata* (Hübner, 1799)

გვარი *Lomographa* Hübner, 1825

- 1506. *L. dilectaria* Hübner, 1799

გვარი *Semiothisa* Hübner, 1818

1507. *S. aestimaria* (Hübner, 1809)

1508. *S. alternata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Bapta* Stephens, 1831

1509. *temerata* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Cabera* Treitschke, 1825

1510. *exanthemata* (Scopoli, 1763)

გვარი *Dyscia* Hübner, 1825

1511. *D. conspersaria* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Synopsia* Hübner, 1825

1512. *S. sociaria* (Hübner, 1799)

გვარი *Odontognphos* Wehrli, 1951

1513. *C. zacharia* Staudinger, 1878

გვარი *Gnophos* Treitschke, 1825

1514. *G. certhiatus* Rebel et Zerny 1931

1515. *G. onustaria* Herrich-Schäffer, 1852

1516. *G. variegatus* Duponchel, 1830

1517. *G. Annubilata* (Christoph, 1885)

1518. *G. pullata* Schiffermüller, 1775

გვარი *Tephrosia* Hübner, 1825

1519. *T. sepiaria* (Hufnagel, 1767)

გვარი *Mannia* Prout, 1915

1520. *M. oppositaria* (Mann, 1864)

გვარი *Alcis* Curtis, 1826

1521. *A. caucasica* (Wehrli, 1928)

გვარი *Ectropis* Hübner, 1825

1522. *E. crepuscularia*, (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Agriopis* Hübner, 1825

1523. *A. aurantiaria* (Hübner, 1799)

1524. *A. marginaria* (Fabricius, 1776)

გვარი *Erannis* Hübner, 1825

1525. *E. defoliaria* (Clerck, 1759)

1526. *E. declinans* (Staudinger, 1879)

გვარი *Ennomos* Treitschke, 1825

1527. *E. alniaria* (Linnaeus, 1758)

1528. *E. erosaria* (Denis et Schiffermüller, 1775)

გვარი *Crocallis* Treitschke, 1825

1529. *elinguaria* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Elicrinia* Hübner, 1823

1530. *E. cordiaria* (Hübner, 1790)

გვარი *Apeira* Gistl, 1848 (= *Phalaena* auct, *Hygrochroa* auct)

1531. *siryngaria* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Ouropteryx* Leach, 1814

1532. *O. sambucaria* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Plagodis* Hübner, 1823

1533. *P. dolabraria* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Heterolocha* Lederer, 1853

1534. *H. laminaria* Herrich-Schäffer, 1852

გვარი *Colotois* Hübner, 1823

1535. *C. pennaria* (Linnaeus, 1761)

გვარი *Abraxas* Leach, 1815

1536. *A. grossulariata* (Linnaeus, 1758).

გვარი *Alcis* Curtis, 1826

1537. *A. repandata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Aplicera* Stephens, 1827

1538. *A. praeformata* (Hübner, 1826)

გვარი *Aplocera* Stephens, 1827

1539. *A. praeformata* (Hübner, 1826)

გვარი *Ascotis* Hubner, 1825

1540. *A. selenaria* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Asthena* Hübner, 1825

1541. *A. albulata* (Hufnagel, 1767)

გვარი *Biston* Leach, 1815

1542. *B. betularia* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cabera* Treitschke, 1825

1543. *C. pusaria* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Campogramma* Stephens, 1831

1544. *C.* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Charissa* Curtis, 1826

1545. *C. ambigua* (Duponchel, 1830)

1546. *C. variegata* (Duponchel, 1830)

გვარი *Chiasmia* Hübner, 1823

1547. *C. clathrata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Cosmorhoe* Hubner, 1825

1548. *C. ocellata* L. (Kobakhidze, 1956)

გვარი *Cyclophora* Hubner, 1822

1549. *C. annularia* (Fabricius, 1775)

1550. *C. linearia* (Hubner, 1799).

1551. *C. porata* (Linnaeus, 1767).

1552. *C. punctaria* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Ectropis*, Hubner, 1825

1553. *E. crepuscularia* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Epione* Duponchel, 1829

1554. *E. repandaria* (Hufnagel, 1767)

გვარი *Epirrhoe* Hubner, 1825

1555. *E. galiata* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Eulithis* Hubner, 1821

1556. *E. populate* (Linnaeus, 1758)

1557. *E. prunata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Geomtera* Linnaeus, 1758

1558. *G. papilionaria* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Gnophos* Treitschke, 1825

1559. *G. pullata* (Schiffermüller, 1775)

გვარი *Hemistola* Warren, 1893

1560. *H. chrusoprasaria* (Esper, 1795)

გვარი *Hypomecis* Hubner, 1821

1561. *H. roboraria* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Idaea* Treitschke, 1825

1562. *I. aversata* (Linnaeus, 1758)

1563. *I. biselata* (Hufnagel, 1767)

1564. *I. dimidiata* (Hufnagel, 1767).

1565. *I. muricata* (Hufnagel, 1767)

გვარი *Isturgia* Hubner, 1823

1566. *I. arenaceria* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Lomographa* Hubner, 1825

1567. *L. temerata* (Denis & Schiffermüller, 1775).

გვარი *Macaria* Curtis, 1826

1568. *M. alternata* (Denis & Schiffermüller, 1775)

1569. *M. notata* (Linnaeus, 1758)

1570. *M. signaria* (Hübner, 1809)

გვარი *Mesotype* Hubner, 1825

1571. *M. didymata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Minoa* Treitschke, 1825

1572. *M. murinata* (Scopoli, 1763)

გვარი *Paradarisa* Warren, 1894

1573. *P. consonaria* (Hubner, 1799)

გვარი *Pelurga* Hübner, 1825

1574. *P. comitata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Peribatodes* Wehrli, 1943

1575. *P. rhomboidaria* (Denis & Schiffermüller, 1775)

გვარი *Perizoma* Hubner, 1825

1576. *P. alchemillata*

გვარი *Pseudopanthera* Hübner, 1823

1577. *P. macularia* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Scopula* Schranl, 1802

1578. *S. decorate* (Denis & Schiffermuller, 1775)

1579. *S. immorata* (Linnaeus, 1758)

1580. *S. marginepunctata* (Goeze, 1781)

1581. *S. ornate* (Scopoli, 1763)

1582. *S. rubiginata* (Hufnagel, 1767)

გვარი *Scotopteryx* Hubner, 1825

1583. *S. chenopodiata* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Selenia* Hübner, 1823

1584. *S. bilunaria* (Esper, 1794)

1585. *S. tetralunaria* (Hufnagel, 1767)

1586. *S. lunaria* Schiffermüller, 1775

გვარი *Timandra* Duponchel, 1829

1587. *T. comae* Schmidt, 1931

ოჯახი – Syntomidae

გვარი *Amata* Fabricius, 1807

1588. *A. phegea* (Linnaeus, 1758).

ოჯახი – Tischeriidae

გვარი *Tischeria* Zeller, 1839

1589. *T. complanella* (Hubner, 1817)

ოჯახი – Tortricidae

გვარი *Cydia* Hubner, 1825

1590. *C. pomonella* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Grapholyta* Treitschke, 1829

1591. *G. funebrana* Treitschke, 1835

გვარი *Tortrix* Linnaeus, 1758

1592. *T. viridana* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Tortricidae

გვარი *Cydia* Hubner, 1821

C. pomonella (Linnaeus, 1758)

1593.

ოჯახი – Yponomeutidea

გვარი *Yponomeuta* Latreille, 1796

1594. *Y. variabilis* Zeller, 1844

ოჯახი – Zygaenidae

გვარი *Zygaena* Fabricius, 1775

1595. *Z. linicera* (Scheven, 1777)

1596. *Z. purpuralis* (Brunnich, 1763)

9. რიგი – Mallophaga მალოპაგა

ოჯახი – Menoponidae

გვარი *Goniodes* Nitzsch, 1818

1597. *G. dissimilis* Denny, 1842

1598. *G. colchici* Denny, 1842

გვარი *Menopon* Nitzsch, 1818

1599. *M. gallinae* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Uchida* Ewing, 1930

1600. *U. pallidula* N.

10. რიგი – Mantodea ჩოქელეები

ოჯახი -Mantidae

გვარი *Mantis* Linnaeus, 1758

1601. *M. religiosa* (Linnaeus, 1758)

11. რიგი – Mecoptera მეკოპტერა

ოჯახი Panorpidae

გვარი *Panorpa* Linnaeus, 1758

1602. *P. similis* (Esben-Petersen)

1603. *P. connexa* (MacLachlan, 1869)

1604. *P. arcuata* (Navás, 1912)

12. რიგი – Neuroptera ზადეფროთიანები

13. რიგი – Raphidioptera

ოჯახი Raphidiidae

გვარი *Phaeostigma* Navàs, 1909

1605. *P. (Phaeostigma) notata* (Fabricius, 1781)

გვარი *Raphidia* Linnaeus, 1758

1606. *R. (Aserbeidshanoraphidia) nuchensis* H. Aspöck, U. Aspöck. & Martynova, 1968

გვარი *Xanthostigma* Navàs, 1909

1607. *X. zdravka* (Popov, H. Aspöck & U. Aspöck, 1978)

ოჯახი Chrysopidae

გვარი *Hypochrysa* Hagen, 1866

1608. *H. elegans* (Burmeister, 1839)

გვარი *Nineta* Navàs, 1912

1609. *N. flava* (Scopoli, 1763)

გვარი *Chrysopidia*

1610. *C. ciliata* (Wesmael, 1841)

გვარი *Chrysopa* Leach in Brewster, 1815

1611. *C. perla* (Linnaeus, 1758)

1612. *C. vulgaris* (Schneider, 1851)

1613. *C. fuscostigma* (Esben-Petersen, 1933)

გვარი *Myrmeleon* Linnaeus, 1767

1614. *M. europaeus* (McLachlan, 1873)

1615. *M. fornicarius* (Linnaeus, 1767)

გვარი *Pseudomallada* Tsukaguchi, 1995

1616. *P. prasinus* (Burmeister, 1839)

გვარი *Chrysoperla* Steinmann, 1964

1617. *C. pallida* (Henry et al., 2002)

გვარი *Micromus* Rambur, 1842

1618. *M. paganus* (Linnaeus, 1767)

1619. *M. lanosus* (Zelený, 1962)

14. რიგი – Odonata ნემსიკლავები

ოჯახი – Aeshnidae

გვარი *Aeschna* Fabricius, 1775

1620. *A. affinis* (Vander Linden, 1820)

1621. *A. juncea* (Linnaeus, 1758)

1622. *A. mixta* (Latreille, 1805)

გვარი *Anax* Leach, 1815

1623. *A. imperator* (Leach, 1815)

ოჯახი Cordulegastridae

გვარი *Calopteryx* Leach, 1815

=*Agrion* Fabricius, 1775

1624. *C. virgo* (Linnaeus, 1758)

1625. *C. splendens* (Harris, 1780)

Agrion splendens cartvelicum (Bar- tenev, 1929)

გვარი *Cordulegaster* Leach, 1815

1626. *C. charpentieri* (Kolenati, 1846)

1627. *C. insignis* Schneider, 1845

1628. *C. picta* Selys, 1854

გვარი *Ischnura* Charpentier, 1840

1629. *I. elegans* (Vander Linden, 1820)

გვარი *Sympecma* Vander Linden, 1820

1630. *S. fusca* Lind.

ოჯახი – Gomphidae

გვარი *Onychogomphus* Selys, 1885

1631. *O. assimilis* Schneider, 1845

1632. *O. flexuosus* (Schneider, 1845)

1633. *Onychogomphus forcipatus* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Libelulidae

გვარი *Libellula* Linnaeus, 1758

1634. *L. depressa* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Orthetrum* Newman, 1833

1635. *O. albistylum* (Selys, 1848)

1636. *O. anceps* (Schneider, 1845)

1637. *Orthetrum brunneum* (Fonscolombe, 1837)

გვარი *Sympetrum* Newman, 1833

1638. *S. fanscolombei* (Selys, 1840)

1639. *S. flaveolum* (Linnaeus, 1758)

1640. *S. meridionale* (Selys, 1841)

1641. *S. sanguineum* (Muller, 1764)

1642. *S. striolatum* (Charpentier, 1840)

15. რიგი – Orthoptera სწორფრთიანები

ოჯახი – Acrididae

გვარი Acrida Linnaeus, 1758

1643. *A. oxycephala* (Pallas, 1771)

გვარი Acrotylus Fieber, 1853

1644. *A. insubricus* (Scopoli, 1786)

გვარი Aiolopus Fieber, 1853

1645. *A. strepens* (Latreille, 1804)

გვარი Calliptamus Serville, 1831

1646. *C. italicus* (Linnaeus, 1758)

გვარი Chorthippus Fieber, 1852

1647. *Ch. apricarius* (Linnaeus, 1758)

1648. *Ch. brunneus* (Thunberg, 1815)

1649. *Ch. macrocerus* (Fischer de Waldheim, 1846)

1650. *Ch. parallelus* (Zetterstedt, 1821)

გვარი Eyprepocnemis Fieber, 1853

1651. *E. plorans* (Charpentier, 1825)

გვარი Gomphocerus Thunberg, 1815

1652. *G. sibiricus* Linnaeus, 1767

გვარი Oedaleus Fieber, 1853

1653. *O. decorus* (Germar, 1826)

1654. *O. senegalensis* (Krauss, 1877)

გვარი Oedipoda Latreille, 1831

1655. *O. caerulescens* (Linnaeus, 1758)

გვარი Pachypodisma Dovnar-Zapolskij, 1932

1656. *P. lezgina* (Uvarov, 1917)

გვარი Paratettix Bolivar, 1887

1657. *P. caucasicus* (Bey-Bienko, 1931)

გვარი Phlocerus Fischer von Waldheim, 1833

1658. *Ph. savenkoae* Mishchenko, 1941

1659. *Ph. zaitzevi* (Mistshenko, 1941)

გვარი *Sphingonotus* Fieber, 1852

1660. *S. coerulipes* Uvarov, 1922

გვარი *Stauroderus* Bolivar, 1898

1661. *S. scalaris* (Fischer de Waldheim, 1846)

გვარი *Tetrix* Latreille, 1802

=*Acrydium* Goeffroy, 1762

1662. *T. bipunctata* (Linnaeus, 1758)

1663. *T. subulata* (Linnaeus, 1758)

ოჯახი – Gryllidae

გვარი *Gryllotalpa* Latreille, 1802

1664. *G. gryllotalpa* (Linnaeus, 1758)

გვარი *Gryllus* Linnaeus, 1758

1665. *G. burdigalensis* (Latreille, 1804)

1666. *G. domesticus* (Linnaeus, 1758)

1667. *G. frontalis* (Fieber, 1844)

გვარი *Oecanthus* Serville, 1831

1668. *O. pelluceus* (Scopoli, 1763)

ოჯახი – Tettigoniidae

გვარი *Conocephalus* Thunberg, 1815

1669. *C. fuscus* (Fabricius, 1793)

გვარი *Isophya* Brunner von Wattenwyl, 1878

1670. *I. adelungi* (Stshelkanovtzev, 1909)

1671. *I. bivittata* (Uvarov, 1921)

1672. *I. caucasica* (Uvarov, 1921)

1673. *I. nigrosignata* (Miram, 1938)

გვარი *Leptophyes* Fieber, 1853

1674. *L. nigrovittata* Uvarov, 1921

გვარი *Phaneroptera* Serville, 1831

1675. *P. falcate* (Poda, 1761)

გვარი *Pholidoptera* Wesmael, 1838

1676. *P. griseoptera* (De Geer, 1773)

გვარი *Poecilimon* Fischer, 1853

1677. *P. geoktschaicus* (Stshelkanovtzev, 1910)

1678. *P. similis* (Retowski, 1889)

გვარი *Polysarcus* Fieber, 1853

1679. *P. zacharovi* (Stshelkanovtzev, 1910)

გვარი *Psorodonotus* Brunner von Wattenwyl, 1861

1680. *P. specularis* (Fischer von Waldheim, 1839)

1681. *P. venosus* (Fischer von Waldheim, 1839)

გვარი *Ruspolia* Schulthess, 1898

1682. *R. nitidula* (Scopoli, 1786)

16. რიგი – Siphonaptera სოფონაპტერა

ოჯახი – Ceratophyllidae

გვარი *Paraceras* J.N.Wagner, 1916

1683. *P. melis* (Walker, 1856)

ოჯახი – Ceratophyllidae

გვარი *Ceratophyllus* Curtis, 1832

1684. *C. sciurorum* (Schrank, 1803)

ოჯახი Vermipsyllidae

გვარი *Chaetopsylla* Kohaut, 1903

1685. *Ch. caucasica* (Smit, 1953)

ოჯახი – Hystrichopsyllidae

გვარი *Hystrichopsylla* E.O.Taschenberg, 1880

1686. *H. satunini* (Wagner, 1916)

ოჯახი – Pulicidae

გვარი *Ctenocephalides* C.W.Stiles & B.J.Collins, 1930

1687. *C. canis* (Curtis, 1826)

ოჯახი – Vermipsyllidae

გვარი *Chaetopsylla* Kohaut, 1903

1688. *C. kakhethiana* (Savenko, 1949)

17. რიგი – Thysanoptera თრიპსები

ოჯახი – Thripidae

გვარი *Haplothrips* Amyot & Serville, 1843

- 1689. *H. alpester* (Priesner, 1914)
- 1690. *H. arenarius* (Priesner, 1920)
- 1691. *H. crassus* (Karny, 1907)
- 1692. *H. leucanthemi* (Schrank, 1781)
- 1693. *H. reuteri* (Karny, 1907)
- 1694. *H. tritici* (Kurdjumov, 1912)

გვარი *Kakothrips* Williams, 1914

- 1695. *K. robustus* (Uzel, 1895)

გვარი *Megathrips* Targioni-Tozzetti, 1881

- 1696. *M. lativentr*is (Heeger, 1852)

გვარი *Prosopothrips* Uzel, 1895

- 1697. *P. vej*dowskyi Uzel, 1895

გვარი *Sericothrips* Haliday, 1836

- 1698. *S. gracilicornis* (Williams, 1916)

გვარი *Taeniothrips* Amyot & Serville, 1843

- 1699. *T. atratus* (Haliday, 1836)

გვარი *Thrips* Linnaeus, 1758

- 1700. *T. albopilosus* (Uzel, 1895)
- 1701. *T. flavus* (Schrank, 1776)
- 1702. *T. validus longicollis* (Uzel, 1895)

დანართი14. საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობები

ა) საქართველოს წითელი ნუსხის ფლორის სახეობები

	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	საქართველოს "წითელი ნუსხა" (2014)
1	<i>Castanea sativa</i> Mill.	ჩვეულებრივი წაბლი	VU
2	<i>Quercus macranthera</i> Fisch. et Mey. ex Hohen. ##	მაღალმთის მუხა	VU
3	<i>Ulmus glabra</i> Huds. ##	თელა	VU
4	<i>Taxus baccata</i> L.	ურთხელი	VU
5	<i>Pterocaria pterocarpa</i> (Michx.) Kunth ex I. Iljinsk. ##	ლაფანი	VU

6	<i>Juglans regia L. ##</i>	ჩვეულებრივი კაკლის ხე	VU
---	----------------------------	-----------------------	----

ბ) საქართველოს წითელი ნუსხის ხერხემლიანთა სახეობები

	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	საქართველოს წითელი ნუსხა
1.	<i>Barbastella barbastellus</i>	ევროპული მაჩქათელა	Western barbastelle	VU
2.	<i>Lutra lutra</i>	წავი	Eurasian otter	VU
3.	<i>Capra cylindricornis</i>	აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი	East Caucasian tur	VU
4.	<i>Capra aegagrus</i>	ნიაშორი	Wild goat	VU
5.	<i>Cervus elaphus</i>	კეთილშობილი ირემი	Red deer	EN
6.	<i>Lynx lynx</i>	ფოცხვერი	Eurasian lynx	CR
7.	<i>Myotis bechsteinii</i>	გრძელყურა მღამიობი	Bechstein's bat	VU
8.	<i>Panthera pardus saxicolor</i>	ჯიქი	Leopard	CR
9.	<i>Rupicapra rupicapra</i>	არჩვი	Chamois	EN
10.	<i>Sciurus anomalus</i>	კავკასიური ციყვი	Caucasian squirrel	VU
11.	<i>Ursus arctos</i>	მურა დათვი	Brown bear	EN
12.	<i>Accipiter brevipes</i>	ქორცქვიტა	Levent Sparrowhawk	VU
13.	<i>Buteo rufinus</i>	ველის (ან გრძელფეხა) კაკაჩა	Long-legged Buzzard	VU
14.	<i>Aquila heliaca</i>	ბეჭობის (ან თეთრმხრება) არწივი	Imperial Eagle	VU
15.	<i>Clanga clanga</i>	დიდი მყივანი არწივი	Greater Spotted Eagle	VU
16.	<i>Aquila chrysaetos</i>	მთის არწივი	Golden Eagle	VU
17.	<i>Neophron percnopterus</i>	ფასკუნჯი	Egyptian Vulture	VU
18.	<i>Gypaetus barbatus</i>	ბატკანძერი	Bearded Vulture	VU
19.	<i>Aegypius monachus</i>	სვავი	Eurasian Black Vulture	EN
20.	<i>Gyps fulvus</i>	ორბი	Eurasian Griffon Vulture	VU
21.	<i>Falco cherrug</i>	შარი (ან გავაზი)	Saker Falcon	CR
22.	<i>Falco vespertinus</i>	წითელფეხა შავარდენი	Red-footed Falcon	EN
23.	<i>Falco naumanni</i>	მცირე (ან ველის) კირკიტა	Lesser Kestrel	CR

24.	<i>Lyrurus mlokosiewiczi</i>	კავკასიური როჭო	Caucasian Grouse	VU
25.	<i>Aegolius funereus</i>	ბუკიოტი	Boreal Owl	VU
26.	<i>Tyto alba</i>	ბუხრინწა	Common Barn-owl	EN
27.	<i>Testudo graeca</i>	ხმელთაშუაზღვისპირეთის კუ	Greek tortoise	VU
28.	<i>Vipera dinniki</i>	დინიკის გველგესლა	Dinnik's Viper	VU

დანართ 15. ენდემური სახეობები

ხერხემლიანთა ენდემური სახეობები

	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება	კავკას. ენდემი
1.	<i>Apodemus ponticus</i>	პონტური ტყის თაგვი	Black Sea field mouse	✓
2.	<i>Capra cylindricornis</i>	აღმოსავლეთ კავკასიური ჯიხვი	East Caucasian tur	✓
3.	<i>Chionomys gud</i>	გუდაურული მემინდვრია	Caucasian snow vole	✓
4.	<i>Chionomys roberti</i>	მცირეაზიური მემინდვრია	Robert's snow vole	✓
5.	<i>Crocidura suaveolens gueldenstaedtii</i>	გრძელკუდა კბილთეთრა	Lesser white-toothed shrew	ენდემური ქვესახეობა
6.	<i>Microtus daghestanicus</i>	დაღესტნური მემინდვრია	Daghestan pine vole	✓
7.	<i>Neomys teres</i>	ამიერკავკასიური წყლის ბიგა	Transcaucasian water shrew	✓
8.	<i>Sciurus anomalus</i>	კავკასიური ციყვი	Caucasian squirrel	✓
9.	<i>Sorex raddei</i>	რადეს ბიგა	Radde's shrew	✓
10.	<i>Sorex volnuchini</i>	ვოლნუხინის ბიგა	Caucasian pygmy shrew	✓
11.	<i>Lyrurus mlokosiewiczi</i>	კავკასიური როჭო	Caucasian Grouse	✓
12.	<i>Tetraogallus caucasicus</i>	კავკასიური შურთხი	Caucasian Snowcock	✓
13.	<i>Anguis colchica</i>	ბოხმეჭა	Caucasian Slow Worm	✓
14.	<i>Darevskia caucasica</i>	კავკასიური ხვლიკი	Caucasian Lizard	✓
15.	<i>Darevskia derjugini</i>	ართვინის ხვლიკი	Artwin Lizard	✓
16.	<i>Vipera dinniki</i>	დინიკის გველგესლა	Dinnik's Viper	✓
17.	<i>Vipera barani</i>	ბარანის გველგესლა	Turkish Vipe	✓
	<i>Zamenis hohenackeri</i> ⁴	ამიერკავკასიური მცურავი	Transcaucasian ratsnake	✓

18.	<i>Zamenis hohenackeri</i>	ამიერკავკასიური მცურავი	Transcaucasian ratsnake	✓
19.	<i>Bufo verrucosissimus</i>	კავკასიური გომბეშო	Caucasian toad	✓
20.	<i>Pelodytes caucasicus</i>	კავკასიური ჯვარულა	Caucasian parsley frog	✓
21.	<i>Ommatotriton ophryticus</i>	მცირეაზიური ტრიტონი	Northern banded newt	ენდემური ქვესახეობა
22.	<i>Barbus lacerta</i>	მტკვრის წვერა	Kura Barbel	✓

დანართ 16. ბერნის კონვენციის მე-6 რეზოლუციის სახეობები

	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	ინგლისური სახელწოდება
1.	<i>Barbastella barbastellus</i>	ევროპული მაჩქათელა	Western barbastelle
2.	<i>Canis lupus</i>	მგელი	Wolf
3.	<i>Capra aegagrus</i>	ნიაშორი	Wild goat
4.	<i>Lynx lynx</i>	ფოცხვერი	<i>Eurasian lynx</i>
5.	<i>Myotis bechsteinii</i>	გრძელყურა მღამიობი	Bechstein's bat
6.	<i>Myotis blythii</i>	ყურწვეტა მღამიობი	Lesser mouse-eared bat
7.	<i>Myotis emarginatus</i>	სამფერი მღამიობი	Geoffroy's bat
8.	<i>Rhinolophus hipposideros</i> Bechtein.	მცირე ცხვირნალა	Lesser horseshoe bat
9.	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	დიდი ცხვირნალა	Greater horseshoe bat
10.	<i>Ursus arctos</i>	მურა დათვი	Brown bear
11.	<i>Pernis apivorus</i>	კრაზანაჭამია (ან ირაო)	European Honey-Buzzard
12.	<i>Hieraaetus pennatus</i>	ჩია არწივი	Booted Eagle
13.	<i>Aquila chrysaetos</i>	მთის არწივი	Golden Eagle
14.	<i>Gypaetus barbatus</i>	ბატკანძერი (ან წვერიანი სვაი, ყაჯირი, კრავიჭამია)	Bearded Vulture
15.	<i>Aegypius monachus</i>	სვაი	Eurasian Black Vulture
16.	<i>Gyps fulvus</i>	ორბი	Eurasian Griffon Vulture
17.	<i>Falco peregrinus</i>	ჩვეულებრივი შავარდენი	Peregrine Falcon
18.	<i>Bubo bubo</i>	ზარნაშო	Eurasian Eagle Owl
19.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	უფეხურა	European Nightjar

20.	<i>Dryocopus martius</i>	შავი კოდალა	Black Woodpecker
21.	<i>Leiopicus medius</i>	საშუალო ჭრელი კოდალა	Middle Spotted Woodpecker
22.	<i>Lanius collurio</i>	ჩვეულებრივი ღაჟო	Red-backed Shrike
23.	<i>Sylvia nisoria</i>	მიმინოსებრი ასპუჭაკა	Barred warbler
24.	<i>Ficedula parva</i>	მცირე მემატლია	Red-breasted
25.	<i>Aegolius funereus</i>	ბუკიოტი	Boreal Owl
26.	<i>Emys orbicularis</i>	ჭაობის კუ	European pond turtle
27.	<i>Testudo graeca</i>	ხმელთაშუაზღვისპირეთის კუ	Greek tortoise
28.	<i>Triturus karelinii</i>	კარელინის სავარცხლიანი ტრიტონი	Southern crested newt

